

Izvještaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice - NOVO

STUDIO O2 d.o.o. Podgorica
novembar, 2024.godine

OBRADIVAČ: "Studio O2" d.o.o. Podgorica

NARUČILAC: Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Crne Gore

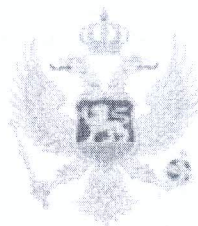
RADNI TIM:

Jelena Jestrović dipl.inž.pejz.arh. - koordinator tima

Jasmina Gardašević, dipl.biolog - član tima

Vladan Jestrović, spec.zaštite životne sredine. - član tima

IZVRŠNI DIREKTOR
Snežana Gardašević

IZVOD IZ CENTRALNOG REGISTRA PRIVREDNIH SUBJEKATA PORESKE UPRAVE

Registarski broj 5 - 0692227 / 003

PIB: 02985080

Datum registracije: 22.04.2014.

Datum promjene podataka: 10.11.2021.

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA INŽENJERING, KONSALTING, PROMET I USLUGE "STUDIO O2" PODGORICA

Broj važeće registracije: /003

Skraćeni naziv: STUDIO O2
Telefon: +38269512971
eMail: studio.o2projekt@gmail.com
Web adresa:
Datum zaključivanja ugovora: 17.04.2014.
Datum donošenja Statuta: 17.04.2014. Datum promjene Statuta: 24.10.2021.
Adresa glavnog mjesta poslovanja: BULEVAR PERA ČETKOVIĆA 191/30 PODGORICA
Adresa za prijem službene pošte: BULEVAR PERA ČETKOVIĆA 191/30 PODGORICA
Adresa sjedišta: BULEVAR PERA ČETKOVIĆA 191/30 PODGORICA
Pretežna djelatnost: 7112 Inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje
Obavljanje spoljno-trgovinskog poslovanja: DA
Oblik svojine: Privatna
Porijeklo kapitala: Domaći
Upisani kapital: 1,00Euro (Novčani 1,00Euro, nenovčani 0,00Euro)

OSNIVAČI:

SNEŽANA LABAN - JBMG/Broj Pasoša zaštićeni zakonom

Uloga: Osnivač

Udio: 100% Adresa: Lični podatak zaštićen zakonom

LICA U DRUŠTVU:

SNEŽANA GARDAŠEVIĆ - JMBG/Broj Pasoša zaštićen zakonom

Adresa: Lični podatak zaštićen zakonom

Uloga: Izvršni direktor

Ovlašćenja u prometu: Neograničeno ()

Ovlašćen da djeluje: POJEDINAČNO ()

SNEŽANA LABAN - JMBG/Broj Pasoša zaštićen zakonom

Adresa: Lični podatak zaštićen zakonom

Uloga: Ovlašćeni zastupnik

Ovlašćenja u prometu: Neograničeno ()

Ovlašćen da djeluje: POJEDINAČNO ()

Izdato: 06.06.2024 godine u 09:34h

Podgorica

3
Načelnica

Sanja Bojanić

Sanja Bojanić

1433.

Na osnovu člana 9 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

ODLUKA

O IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNO-URBANISTIČKOG PLANA GLAVNOG GRADA - PODGORICE

("Službeni list Crne Gore", br. 060/19 od 01.11.2019)

1. Pristupa se izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Strateška procjena) za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada- Podgorice (u daljem tekstu: Izmjene i dopune PUP-a).
2. Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna PUP-a predstavlja Prostorni plan Crne Gore, i druga dokumentacija sa državnog i lokalnog nivoa (razvojna dokumenta, planovi i strategije).
3. Izmjene i dopune PUP-a se odnose na izmjenu namjene površina u zahvatu Generalne urbanističke razrade "Podgorica" i Generalne urbanističke razrade "Golubovci", kao i na Izmjene i dopune smjernica za sprovođenje Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice u cjelokupnom zahvatu.
4. Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a iznosi 1.508 km².
5. Realizacija planiranih aktivnosti može da dovede do promjena u kvalitetu stanja postojećeg stanja pojedinih segmenata životne sredine (buka, zagađenje, povećanje broja korisnika pristora) u urbanom gradskom jezgru.
6. O izvršenoj Strateškoj procjeni izradiće se Izvještaj o strateškoj procjeni (u daljem tekstu: Izvještaj) u skladu sa članom 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
7. Izvještajem treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mjera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a poseban akcenat treba da bude na očuvanju biodiverziteta, zaštite zdravlja ljudi, te prirodnih i kulturnih dobara i očuvanje prirodnog pejzaža.
8. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao organ nadležan za pripremu predmetnog plana i programa, odlučuje o izboru nosioca izrade Izvještaja u postupku javnih nabavki.
9. Izvještaj će se izraditi u roku predviđenom za izradu Izmjena i dopuna PUP-a.
10. U postupku izrade Strateške procjene obezbijediće se učešće javnosti, zainteresovanih organa i organizacija i organizovati javna rasprava u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
11. Finansijska sredstva potrebna za izradu Izvještaja obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 5.000,00 eura.
12. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 101-333/56

Podgorica, 15. oktobra 2019. godine

Ministar,

Pavle Radulović, s.r.

1658.

Na osnovu člana 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. oktobra 2024. godine, donijela je

ODLUKA

O IZMJENAMA ODLUKE O IZRADI IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO-URBANISTIČKOG PLANA GLAVNOG GRADA PODGORICA

("Službeni list Crne Gore", br. 110/24 od 12.11.2024)

Član 1

U Odluci o izradi Izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica ("Službeni list CG", br. 32/18, 57/18, 39/19, 17/20, 103/20, 133/22 i 84/24), u članu 2 stav 1 riječi "za cjelokupnu teritoriju Glavnog grada" zamjenjuju se riječima: "cjelokupni zahvat planskog dokumenta".

Član 2

U članu 4 riječi: "održivi razvoj i turizam (u daljem tekstu: Ministarstvo) u iznosu od 20.000,00 eura" zamjenjuju se riječima:

"urbanizam (u daljem tekstu: Ministarstvo) u iznosu od od 100.000,00 eura".

Član 3

Programski zadatak mijenja se i glasi:

"PROGRAMSKI ZADATAK

ZA IZRADU IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO - URBANISTIČKOG PLANA GLAVNOG GRADA PODGORICE

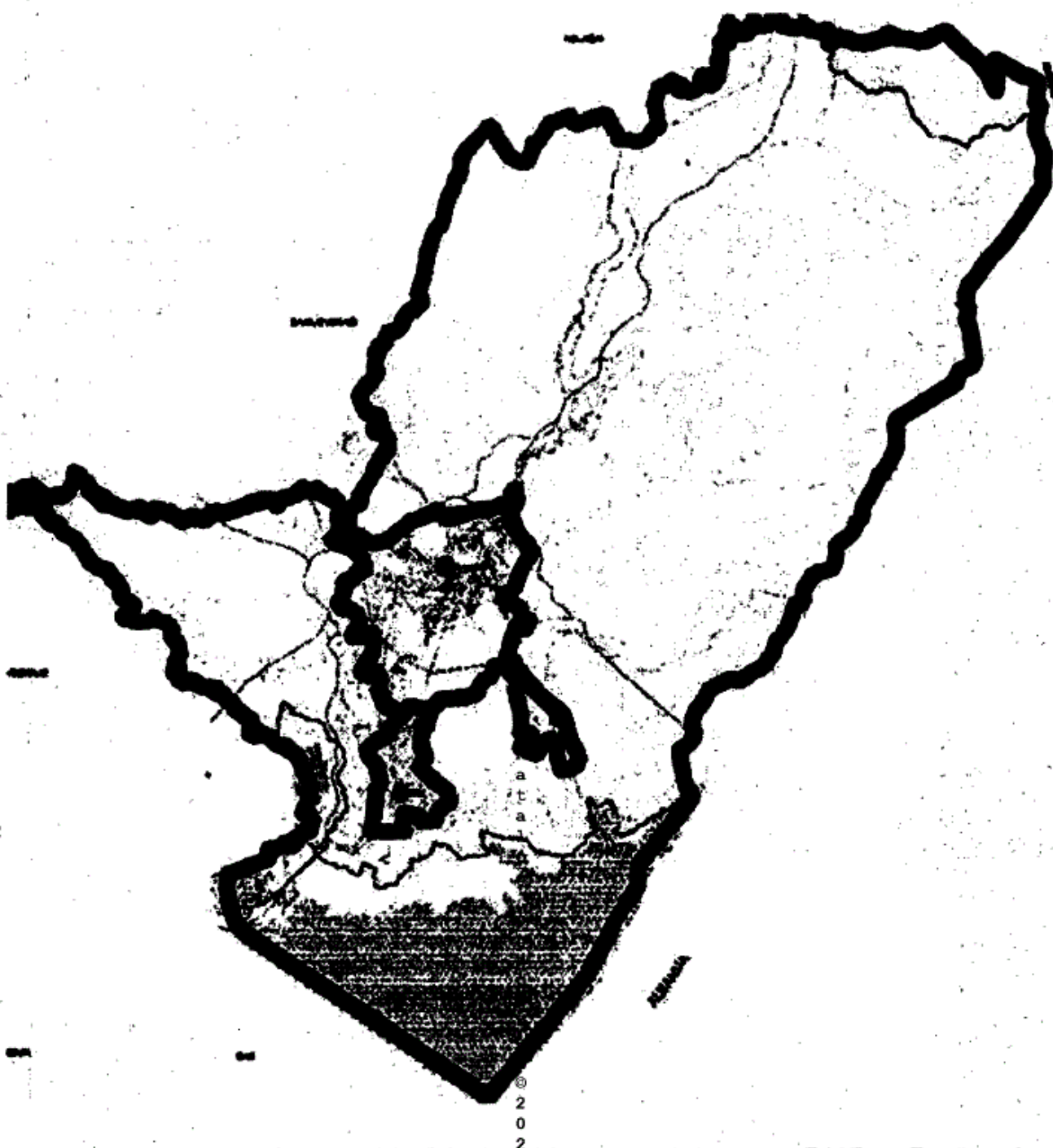
Pravni osnov za izradu Izmjena i dopuna PUP-a Podgorica sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23) kojim je propisano da se državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23) mogu, do donošenja plana Generalne regulacije Crne Gore, izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanim ovim zakonom. Lokalne planske dokumente donosi Vlada Crne Gore.

Cilj izrade Izmjena i dopuna PUP-a je da se preispitaju postojeća prostorno-planska rješenja sa aspekta potrebe za obezbjeđivanje preduslova za realizaciju projekata značajnih za Glavni grad i Državu, uključujući i investiciono-razvojni projekat "Velje brdo". Takođe, planska rješenja potrebno je preispitati i sa aspekta demografskih promjena u smislu povećavanja broja stanovnika, imajući u vidu protok vremena od donošenja planskog dokumenta čije se izmjene vrše.

II. OBUHVAT I GRANICE PROSTORNO-URBANISTIČKOG PLANA GLAVNOG GRADA PODGORICA

Izmjene i dopune PUP-a rade se za cjelokupni zahvat planskog dokumenta koji uključuje Tuzi i Zetu.

Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a dat je grafičkom prilogu i iznosi 1.508 km².

Slika br. 1: Obuhvat izmjena i dopuna PUP-a Podgorice

III. USLOVI I SMJERNICA PLANSKOG DOKUMENTA VIŠEG REDA I RAZVOJNIH STRATEGIJA

Prilikom izrade Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je voditi se uslovima i smjernicama iz sljedećih planskih i strateških dokumenata:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020. ("Službeni list CG", br. 24/08 i 44/12);
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine;
- Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine;
- Državni plan upravljanja otpadom u Crnog Gori za period 2015-2020. godine;
- Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore.

IV. PRINCIPI, VIZIJA I CILJEVI PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Vizija razvoja prostora treba da prati viziju razvoja Glavnog grada Podgorice koja treba da posluži definisanju polazne osnove za upravljanje resursima, analizi konkurentnosti Glavnog grada sa aspekta raspoloživih resursa i

potencijala, utvrđivanju pravaca i prioriteta razvoja i kao osnova za privlačenje investicija na lokalnom i nacionalnom nivou.

Razvoj urbanizacije treba planirati u skladu sa prostornim mogućnostima i ograničenjima u cilju sprječavanja prostornih konflikata, obezbjeđenja kvalitetnije i atraktivnije prirodne i stvorene sredine i omogućavanja održivog i socijalno pravednijeg privrednog razvoja. Osnovni postulat dugoročne politike urbanizacije je racionalno širenje i unutrašnji razvoj naselja sa kvalitetnom strukturom urbanog prostora, očuvanom i unaprijeđenom kulturnom baštinom i sačuvanim prirodnim vrijednostima. U tom smislu Podgorica predstavlja centar državnog značaja, najrazvijeniji tip urbanog naselja koje obezbjeđuje funkcije najvišeg urbanog nivoa, kao i određene državne i međunarodne funkcije.

Ovim izmjenama će se, između ostalog, stvoriti preduslovi za racionalno i namjensko korišćenje prostora i definisanje položaja i pravaca razvoja Glavnog grada u skladu sa principima održivog razvoja. Osnovni koncept izmjena Plana zasnovan je na prostornom usmjeravanju razvoja krupnih infrastrukturnih sistema - dobro saobraćajno uvezanih, objekata javnih službi, prostora za izgradnju privrednih sadržaja i turističke valorizacije, u cilju sprječavanja neracionalnog korišćenja i degradacije prostora.

V. KONCEPTUALNI OKVIR PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PLANSKOG PODRUČJA SA STRUKTUROM OSNOVNIH NAMJENA POVRŠINA I KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA

Kroz izradu Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je obezbijediti kvalitetna planerska rješenja, a u planiranju sadržaja neophodno je poštovati smjernice date planovima višeg reda, sektorskim strategijama razvoja i one definisane Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 24/10 i 33/14).

VI. METODOLOGIJA

Prilikom izrade Izmjena i dopuna PUP-a pridržavati se metodologije definisane Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti ("Službeni list CG", broj 88/17) (u daljem tekstu: Pravilnik).

VII. SADRŽAJ PLANSKOG DOKUMENTA

Obim i nivo obrade Izmjena i dopuna PUP-a treba dati tako da se u potpunosti primjene odredbe Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju na kartama razmjere 1:25.000; 1:10.000; 1:5.000 i topografsko-katastarskim planovima razmjere 1:2.500.

Izmjene i dopune PUP-a, po utvrđenim fazama i za definisane segmente, treba da budu urađene i prezentovane u analognom i digitalnom formatu. Digitalni oblik - za tekstualni dio u standardu Microsoft Word i PDF formatu, a grafički u standardu Auto Cad i GIS formatu.

Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju na kartama, topografsko-katastarskim planovima i katastrima vodova u digitalnoj formi i georeferenciranim ortofoto podlogama, a prezentira na kartama i topografsko-katastarskim planovima u analognoj formi izrađenim na papirnoj podlozi i isti moraju biti identični po sadržaju.

Analogne i digitalne forme geodetsko-katastarskih planova moraju biti ovjerene od strane organa uprave nadležnog za poslove katastra.

U skladu sa Zakonom i Pravilnikom, za centar lokalne samouprave obavezno se radi generalno urbanističko rješenje, a po potrebi i za druge centre i naseljena mjesta. Generalno urbanističko rješenje treba da se zasniva na dugoročnoj strategiji i koncepciji uređenja prostora i izgradnje, a sadrži osnovu koncepcije i parametre izgradnje objekata prema vrsti i namjeni.

VIII. OBAVEZE RUKOVODIOCA IZRADE PLANA

Rukovodilac izrade Izmjene i dopune PUP-a će nadležnom Ministarstvu, dostaviti na uvid, odnosno stručnu ocjenu u skladu sa Zakonom, sljedeće faze:

- Koncept plana;
- Nacrtni plan; i
- Predlog plana.

Rukovodilac izrade će na osnovu sintezne ocjene postojećeg stanja, prostorno planske i studijske dokumentacije, ocjene iskazanih zahtjeva i potreba zainteresovane javnosti i organa za tehničke uslove, ocjene prirodnih uslova za razvoj, a naročito u dijelu mogućnosti korišćenja prostora i pogodnost terena za gradnju i analize mogućnosti za usmjeravanje daljeg prostornog razvoja u planskom periodu, kao i zahtjeva za utvrđivanje područja od posebnog značaja i/ili područja sa posebnim režimom zaštite, izraditi koncept plana, saglasno Pravilniku.

Rukovodilac izrade će, saglasno Zakonu, dostaviti Nacrt Izmjena i dopuna PUP-a Ministarstvu kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura utvrđivanja Nacrta plana.

Rukovodilac izrade je dužan da u Predlog Izmjena i dopuna PUP-a, a nakon sprovedenog postupka i stručne ocjene i javne rasprave, ugradi sve prijedloge i mišljenja nadležnih organa.

Predlog Izmjena i dopuna PUP-a će rukovodilac izrade dostaviti Ministarstvu, kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura donošenja ovog planskog dokumenta.

Po usvajanju planskog dokumenta, rukovodilac izrade će Ministarstvu predati konačnu verziju plana u adekvatnoj formi koja je definisana Pravilnikom o načinu potpisivanja, ovjeravanja, dostavljanja, arhiviranja i čuvanja planskog dokumenta ("Službeni list CG", br. 76/17 i 73/18)."

Član 4

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 10-332/24-6083

Podgorica, 25. oktobra 2024. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,

mr Milojko Spajić, s.r.

Broj: 03-D-2158/3

Podgorica, 2. 07. 2024. godine

**Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti
Gospodin Vladimir Pavićević**

Veza: 03-D-2158/2 od 27. 06. 2024.

Predmet: Mišljenje na zahtjev Ministarstva prostornog planiranja urbanizma i državne imovine za izdavljanje Uslova i smjernica zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice.

Poštovani Gospodine Pavićeviću,

U vezi sa Vašim zahtjevom broj 03-D-2158/2 od 27. 06. 2024. kojim ste tražili da Vam dostavimo Mišljenje ovog Sektora na zahtjev Ministarstva prostornog planiranja urbanizma i državne imovine br. 08-332/23-106/199 od 24. 06. 2024. za izdavljanje Uslova i smjernica zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, dostavljamo Vam u prilogu akta traženo mišljenje.

Mišljenje je sačinjeno na osnovu podataka iz dokumentacije koja je priložena uz navedeni zahtjev, a čine je: Odluka o izradi Izmjena i dopuna dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice i Programski zadatak za izradu Izmjena i dopuna dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice.

Sastavni dio ovog Mišljenja čine podaci o Natura staništima i vrstama značajnim za zaštitu u okviru (buduće) Ekološke mreže za područje Glavnog grada koji su izdvojeni iz GIS baze Agencije i nasnimljeni na CD koji je dat u prilogu ovog Mišljenja.

OBRADIO

Vasilije Bušković, samostalni savjetnik I

ODOBRILA

Milka Rajković Mitrović,
rukovodilac Sektora za zaštitu prirode

Mišljenje
za izdavanje Akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu
Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice

1. Podaci o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama obuhvata Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice.

Po podacima iz člana 2., tačka 1 Odluke o izradi Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice i dijela II Obuhvat i granice Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice u Programskom zadatku za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice površina zahvata predmetnog plana obuhvat "cjelokupna teritorija Glavnog grada" koja iznosi 1508km² u koju su, po Slici 1 *Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Podgorice* na str 5 Programskog zadatka, uključene i teritorije Opština Zeta i Tuzi i pripadajući dio NP Skadarsko jezero. Odredbama člana 3 Odluke o izradi plana zabranjena je gradnja na području 9 detaljnih urbanističkih planova u gradskom područja Podgorice.

Imajući u vidu prostorni položaj, granice i obuhvat predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice za izgradnju planiranih građevinskih objekata, a naročito za izbor lokacija za te objekte, značajni su podaci o prirodnim vrijednostima zaštićenih područja u zahvatu predmetnog plana, a naročito: Parka prirode Komovi na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Parka prirode Rijeka Zeta na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Pećine Magare, Spomenika prirode Kanjon rijeke Cijevne, Spomenika prirode Park šuma Gorica i Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

Podaci o prirodnim vrijednostima navedenih zaštićenih područja nalaze se u javno dostupnoj dokumentaciji na linku <https://cloud.gdi.net/smartPortal/zppCG>

Sljedeći podaci o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama obuhvata predmetnog plana dati su u prethodnom aktu o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, koji je Agencija izdala 2019 godine u Rješenju 02-UI-1268 od 11.10.2019.

Flora

Rezultati do sada realizovanih florističkih istraživanja na teritoriji Glavnog grada ukazuju da se Podgorica odlikuje bogatim diverzitetom biljnog svijeta. Prema podacima sadržanim u doktorskoj disertaciji (Stešević D., 2009), a koji se odnose na područje površine 86 km², broj samonikle i supspontane adventivne flore iznosi 1227 vrsta i podvrsta, što predstavlja nešto više od trećine zabilježenog broja vrsta za Crnu Goru.

Potvrdu florističkog bogatstva Glavnog grada nalazimo i u radovima koji se odnose na Ćemovsko polje (Hadžiablahović S, 2010), na kojem su zabilježena 1153 taksona, zatim na kanjon rijeke Cijevne (Bulić Z. 1994) sa evidentiranih 959 vrsta, na kraška polja Kopilje, Radovče i Gostilje (Stešević D. 2001), gdje je zabilježeno 550 vrsta, te na južno područje Pipera (Božović M. & al. 2006) sa 615 vrsta.

Naročito značajne ekosisteme na području Glavnog grada, svakako, predstavljaju Skadarsko jezero, kanjon rijeke Cijevne, Ćemovsko polje, kao i visokoplaninski sistemi. Skadarsko jezero odlikuje se prisustvom vrsta kao što su bijeli lokvanj (*Nymphaea alba*), žuti lokvanj (*Nuphar luteum*), kasaronja

(*Trapa natans*), trska (*Phragmites communis*), špatljica (*Iris pseudacorus*) i dr. U priobalnoj zoni zastupljena je i insektivorna vrsta *Utricularia vulgaris*.

Opisano je i nekoliko endemičnih oblika, što je rjetkost za vodene ekosisteme. Takav je *Butomus umbellatus* var. *scutariensis*, a smatra se i da je kasaronja endemična i da joj odgovara ime *Trapa longicarpa* subsp. *scutariensis*. I dub sa vlažnih staništa opisan je kao endemična podvrsta *Quercus robur* subsp. *scutariensis*, pa je i dobio narodno ime „dub od Gostilja“.

U neposrednoj okolini Podgorice najveću prirodnu vrijednost predstavlja atraktivni kanjon rijeke Cijevne, kako u geološko-geografskom i hidrografskom pogledu, tako i po bogatstvu biljnog i životinjskog svijeta. Na prvom mjestu misli se na reliktni ostatak šume zimzelenog hrasta česmine (*Quercus ilex*), koji sa maginjom (*Arbutus unedo*) i drugim mediteranskim elementima izgrađuje pravu makiju, koja, inače, kao uski šumski pojas neposredno prati morsku obalu. U kanjonu Cijevne zastupljeno je dosta endemičnih, rijetkih i zaštićenih vrsta, kao što su: *Ramonda serbica*, *Valeriana dioscoridis*, *Stachelina uniflosculosa*, *Geranium dalmaticum*, zatim atraktivna insektivorna vrsta *Pinguicula hirtiflora*, rijetka božikovina (*Ilex aquifolium*) i dr.

Prostrano konglomeratno stanište Čemovskog polja naseljava specifična flora i vegetacija, kojeg su zbog aridnosti, kseromorfnosti i izostanka drveća neki botanici slikovito nazvali „polupustinja“. Najbrojnije je zastupljena populacija bijelog frijesa (*Saturea montana*), koji je izvanredna jesenja pčelinja paša. Veoma je na cijeni „fresovi med“. Dominantna je i populacija caplijeza (*Asphodelus microcarpus*), a zastupljeno je i još nekoliko geofita, kao što su endemična *Hyacinthella dalmatica*, *Colchicum hungaricum*, *Fritillaria gracilis* (uz žbunove). Uz ograde i po obodu polja cest je divlji badem (*Amygdalus webbii*).

U visinskom pojasu od podgoričke ravnice do 1.000 m nadmorske visine uzdižu se brda i visovi, sa terasama i kosinama na kojima su obično smještene sela. U vegetacijskom pogledu ovu zonu naseljavaju termofilne listopadne šume u kojima dominiraju vrste: grabina (*Carpinus orientalis*), jasen (*Fraxinus ornus*), cesmina (*Quercus trojana*), bjel (*Quercus lanuginosa*), klen (*Acer campestre*), makljen (*Acer monspessulanum*), cer (*Quercus cerris*), u nešto višim zonama crnograb (*Ostrya carpinifolia*), a na nekim staništima i lipa (*Tilia* - tri vrste) i dr. Na potezu od Malesije, preko Kuća, Bratonožica i Pipera, u zoni oko 500-600 mnm, pruža se jako izraženi vegetacijski pojas u kojem dominira endemični žbun - zanovijet (*Petteria ramentacea*), koji u svim fenološkim fazama daje izraziti pečat krečnjačkom pejzažu. Na lokalitetima gdje je degradirala šumska vegetacija, dominaciju preuzima pelim (*Salvia officinalis*) koji ima višestruki značaj u prirodi i za čovjeka: štiti strme padine od erozije, veoma je dobra pčelinja paša, i ima veliku koncentraciju kvalitetnih etarskih ulja, zbog čega se koristi u farmakopejskoj industriji i u narodnoj medicini.

Fauna

Istraživanja faune Podgorice nijesu se odvijala istim obimom i intenzitetom kao kada je u pitanju biljni svijet, te u tom smislu ne postoji u potpunosti relevantna slika o diverzitetu životinja područja obuhvaćenog predmetnim planskim dokumentom.

Na prostoru Čemovskog polja zabilježeno je prisustvo interesantnih vrsta ornitofaune, kao što su jarebica poljka (*Perdix perdix*), veliki broj ševa: ćubasta (*Galerida cristata*), velika (*Melanocorypha calandra*) i mala (*Callandrella brachydactyla*), zatim crnoglava strnadica (*Emberiza melanocephala*), poljska trepteljka (*Anthus campestris*), te svračci: rusi (*Lanius collurio*), sivi (*Lanius minor*) i ridoglavi (*Lanius senator*), poljski vrbac (*Passer montanus*) i drugi. Značajno je da se ovdje gnijezdi i veoma atraktivna pčelarica (*Merops apiaster*) i noćni potrk (*Burchinus oedicnemus*) koji gnijezdi na ledinama. Tokom zime se sa okolnih planina spuštaju strnadice, pa se tada može vidjeti žutokljuna galica (*Pyrrhocorax graculus*), dok bjeloglavi supovi (*Gyps fulvus*) povremeno posjećuju

polje. Galebovi (*Larus michahellis* i *Larus ridibundus*) redovno borave na deponiji, dok su ledine privlačne prvenstveno brojnim grabljivicama sa okolnih planina. Pogodno mjesto za ishranu od njih pronalazi u prvom redu sivo soko, soko lastavica (Falco subbuteo), eja močvarica (*Circus aeruginosus*) i poljska eja (*Circus cyaneus*).

Skadarsko jezero predstavlja jedan od najvećih pticijih rezervata Evrope. Ornitološko bogatstvo ovog nacionalnog parka od svjetskog je značaja kada su u pitanju neke ptičje vrste. Na jezeru je do sada registrovana 281 vrsta ptica. Od tog broja, više od 90% čini pokretni, migratorni dio ornitofaune. Kapacitet jezera kao gnjezdilišta je veliki i na njemu se gnijezde: *Pelecanus crispus* - pelikan, *Phalacrocorax pygmeus* - mali fendak, *Egretta garzetta* - caplja, *Larus michahellis* - galeb i dr. Najznačajnije gnjezdarice jezera su pelikan i fendak. Pelikan je na najzapadnijoj tački njegovog areala, a fendak sa više od 2.000 parova predstavlja jednu od najvećih kolonija ove ugrožene vrste na svijetu. Više od 80 vrsta ptica gnijezdi se na jezeru. Skadarsko jezero je značajno i kao zimovalište, posebno za vrstu *Fulica atra* - baljoška, koja "nosi" 60-80% ukupnog broja zimujućih populacija ptica na jezeru, pored nje 45 vrsta ptica su redovni zimski gosti.

Jezero je izuzetno bogato ribom. Čak 48 ribljih vrsta, uz odsustvo grabljivih vrsta riba, čini da je jezero najveće ribolovno područje balkanskog poluostrva. Shodno zakonskoj regulativi u nacionalnom parku dozvoljen je tradicionalan način ribarenja.

Područje kanjona rijeke Cijevne je veoma značajno i kada je bogatstvo faune, naročito vrsta ptica, u pitanju. Kanjonske litice predstavljaju jedno od najznačajnijih staništa za ptice grabljivice, kao i gnjezdilište za više vrsta lasta. Kao jedan od rijetkih, gotovo nedinutih predjela od strane čovjeka, kanjon Cijevne predstavlja važnu oblast za život gmizavaca i vodozemaca u ovom dijelu Evrope. Imajući u vidu činjenicu da visokoplaninski sistemi predstavljaju centre diverziteta gotovo svih oblika živog svijeta, kao i da planinski masivi koji pripadaju teritoriji Glavnog grada još u značajnoj mjeri nisu ugroženi antropogenim uticajem, to se posredno može konstatovati da se isti odlikuju očuvanim diverzitetom faune. U tom smislu, moguće je pretpostaviti da područja Komova naseljavaju vrste poput medvjeda, vuka, srne, divokoze, lisice, jazavca, kune, slijepih miševa, divlje svinje, tvora i dr.

Područje planinskog masiva Komova u prethodnom periodu bilo je predmet održanih faunističkih istraživanja i dobijeni rezultati ukazuju da je ovaj prostor naseljen interesantnim i značajnim životinjskim vrstama. Navedeno se odnosi na prisustvo određenih rijetkih i ugroženih vrsta insekata, kao što su *Libelula quadrimaculata*, *Aeshna juncea*, *Cordulia aenea*, *Somatochlora metalica*, *Coenagrion hastulatum*. Kada je u pitanju fauna gmizavaca i vodozemaca, izdvajaju se šumska kornjaka *Testudo hermanni*, koja predstavlja ranjivu vrstu, nalazi se na CITES listi i zakonom je zaštićena u Crnoj Gori, zatim balkanski endemi *Bombina orientalis* variegata scabra (žutotrbi mukac), *Mesotriton alpestris* (planinski mrmoljak) i *Rana graeca* (grčka žaba), *Lacerta vivipara*, jedina vrsta guštera koja rađa žive mladunce, *Rana temporaria* (mrka žaba), koja je zakonom zaštićena u Crnoj Gori, *Lacerta viridis* (zelembac), ugrožena vrsta, takođe zaštićena nacionalnim zakonodavstvom i dr.

Prema određenim podacima ranijeg datuma, Bukumirsko jezero je bilo stanište vrste *Triturus alpestris montenegrinus*, endema Crne Gore. Posebna karakteristika ove vrste, poznate i po narodnom imenu kao „crnogorski mrmoljak“ ogleda se u tome što je već u razvojnog stupnju „punoglavca“, odnosno mladunčeta, polno zrela jedinka, te kao takva predstavlja jednu od prirodnih znamenitosti Crne Gore. S obzirom na to da prisustvo ove vrste nije zabilježeno u okviru istraživanja novijeg datuma, pretpostavlja se da je populacija iščezla usljed prekomjernog

poribljavanja, te postoje preporuke da se preduzmu aktivnosti u pravcu njenog ponovnog uvođenja u naše vodene ekosisteme.

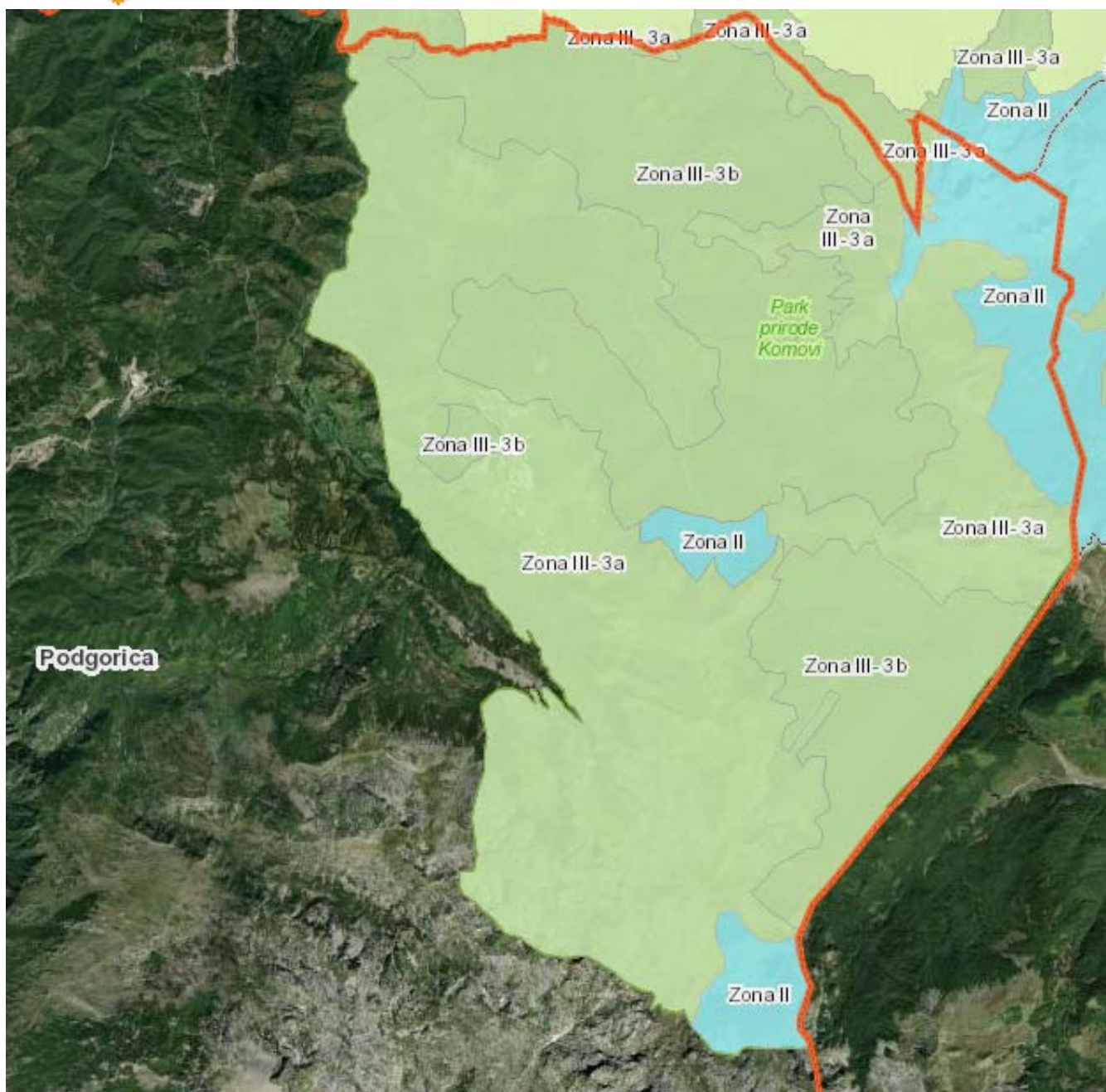
Pored navedene dokumentacije, za planiranje namjene prostora i pojedinačnih građevinskih objekata na području NP Skadarsko jezero značajni su i drugi izvori informacija / podataka, kao što su: (-) PPPN NACIONALNI PARK SKADARSKO JEZERO (2018). Prostorni plan posebne namjene Nacionalni park Skadarsko Jezero (NACRT PLANA). Knjiga 4 – priroda Skadarskog Jezera - Integralna verzija -. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, 76 p., (-) Bulić, Z. & Vučković M. (1995): Flora i vegetacija NP” Skadarsko jezero”. Revizija bazne studije za NP “Skadarsko jezero”. FSD, Republički zavod za zaštitu prirode Crne Gore, Podgorica., (-) [Pešić, V., Karaman, G., & Kostianoy, A. G. \(Eds.\). \(2018\). The Skadar/Shkodra Lake Environment. The Handbook of Environmental Chemistry.doi:10.1007/978-3-319-99250-1](#), (-) GIZ, (2017): [Monitoring Manual for Lake-bound Species and Habitats of Lakes Prespa, Ohrid and Shkodra/Skadar](#) i dr.

U predmetnom planu je po odredbama iz tačaka 1 do 30 Programskog zadatka stvorena mogućnost da se kroz njegovu izradu omogući izgradnja pojedinačnih objekata ili izvrši promjena namjene prostora i postojećih vidova njegovog korišćenja na lokacijama koje mogu biti u gore navedenim zaštićenim područjima (mogućnost oštećenja zaštićenih područje od vidova korišćenja navedenih u članu 39 Zakona o zaštiti prirode), u njihovoj blizini ili na lokacijama koje su hidrološki povezane sa zaštićenim područjima.

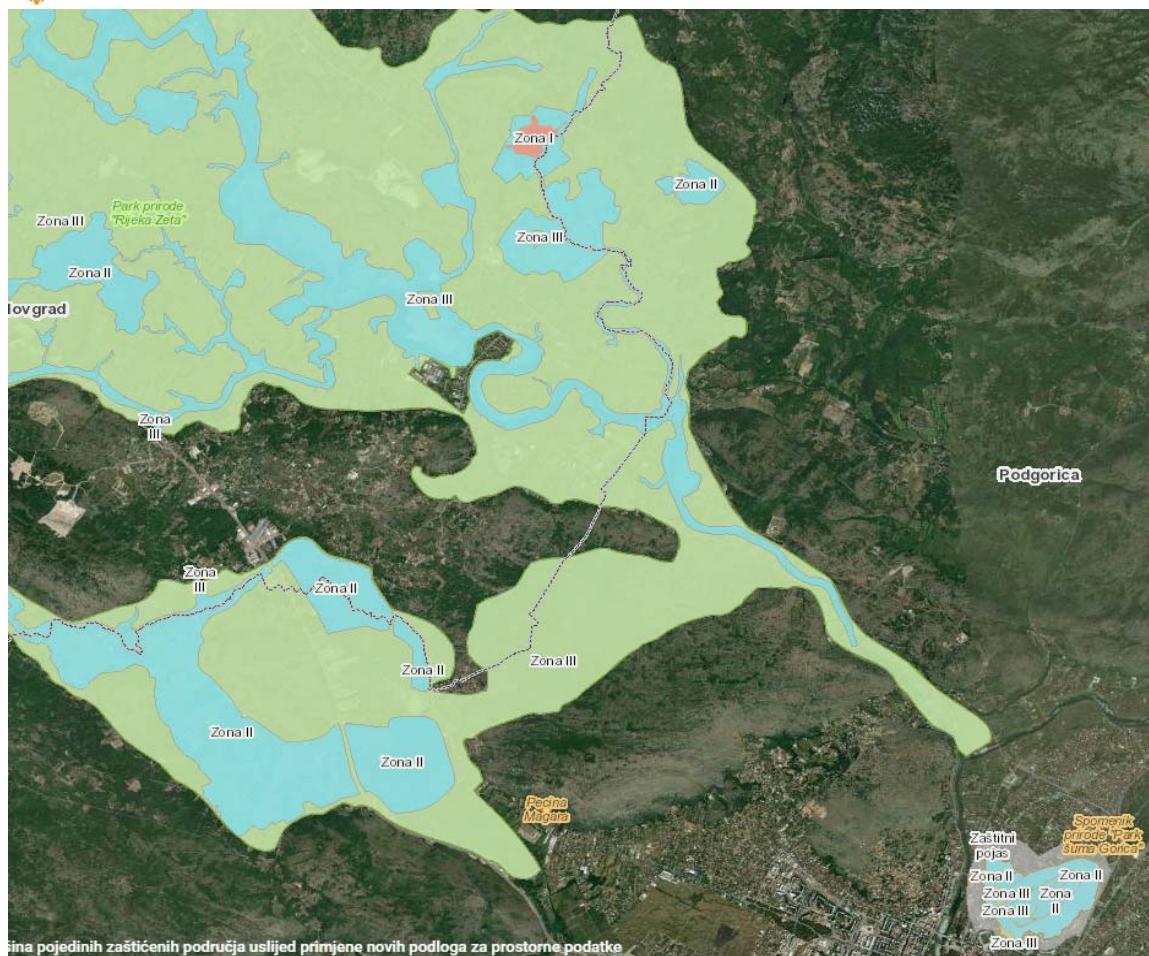
2. Podaci o zaštićenim područjima sa prostornim rasporedom, uključujući područja planirana za zaštitu ili su u postupku stavljanja pod zaštitu, kao i podaci o (budućim) područjima ekološke mreže i sa njima povezanim značajnim tipovima staništa u zoni zahvata predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice

Kao što je to prethodno istaknuto, na web linku <https://cloud.gdi.net/smartPortal/zppCG> nalaze se podaci o zaštićenim područjima i njihovim prirodnim vrijednostima dok su **podaci o Natura staništima i vrstama značajnim za zaštitu** u okviru (buduće) Ekološke mreže za područje Glavnog grada izdvojeni iz GIS baze Agencije i nasnimljeni na CD koji je u prilogu ovog Mišljenja. U prethodnom aktu o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, koji je Agencija izdala 2019 godine u Rješenju 02-UPJ-1268 od 11.10.2019., navode se sljedeći potencijalni objekti zaštite prirode: područje Sitnica-Mareza-Velje brdo i sliv Morace sa pritokama (Ribnica, Zeta) (od Krivog mosta na Zabjelu do granica planskog područja Podgorice).

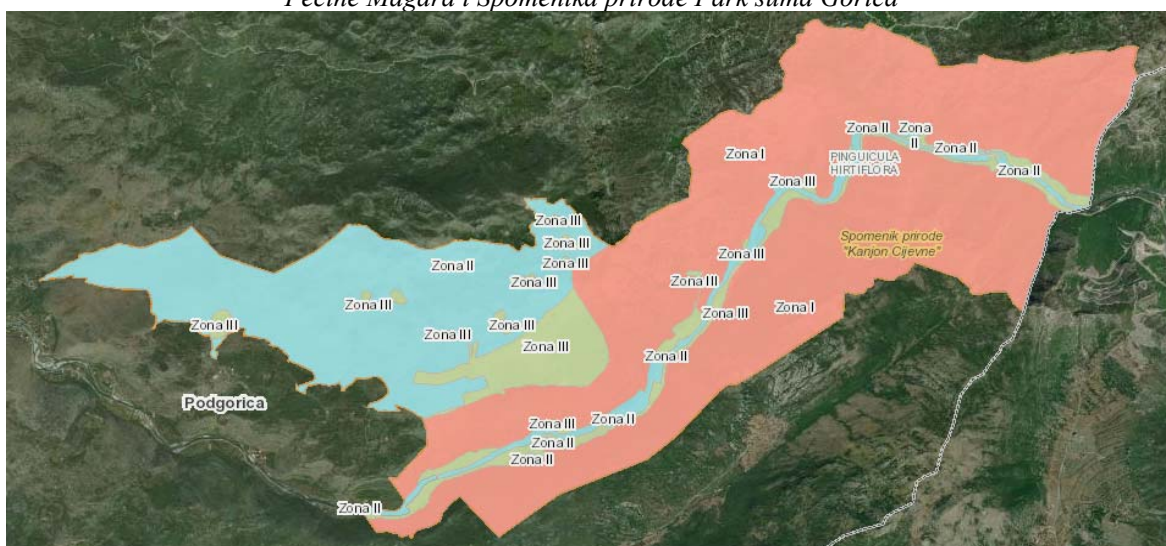
Pojednostavljeni grafički prikazi postojećih zaštićenih područja na teritoriji Glavnog grada Podgorice (Park prirode Komovi na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Park prirode Rijeka Zeta na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Pećine Magara, Spomenik prirode Kanjon rijeke Cijevne, Spomenik prirode Park šuma Gorica i Nacionalni park Skadarsko jezero) dati su na sljedećim slikama.

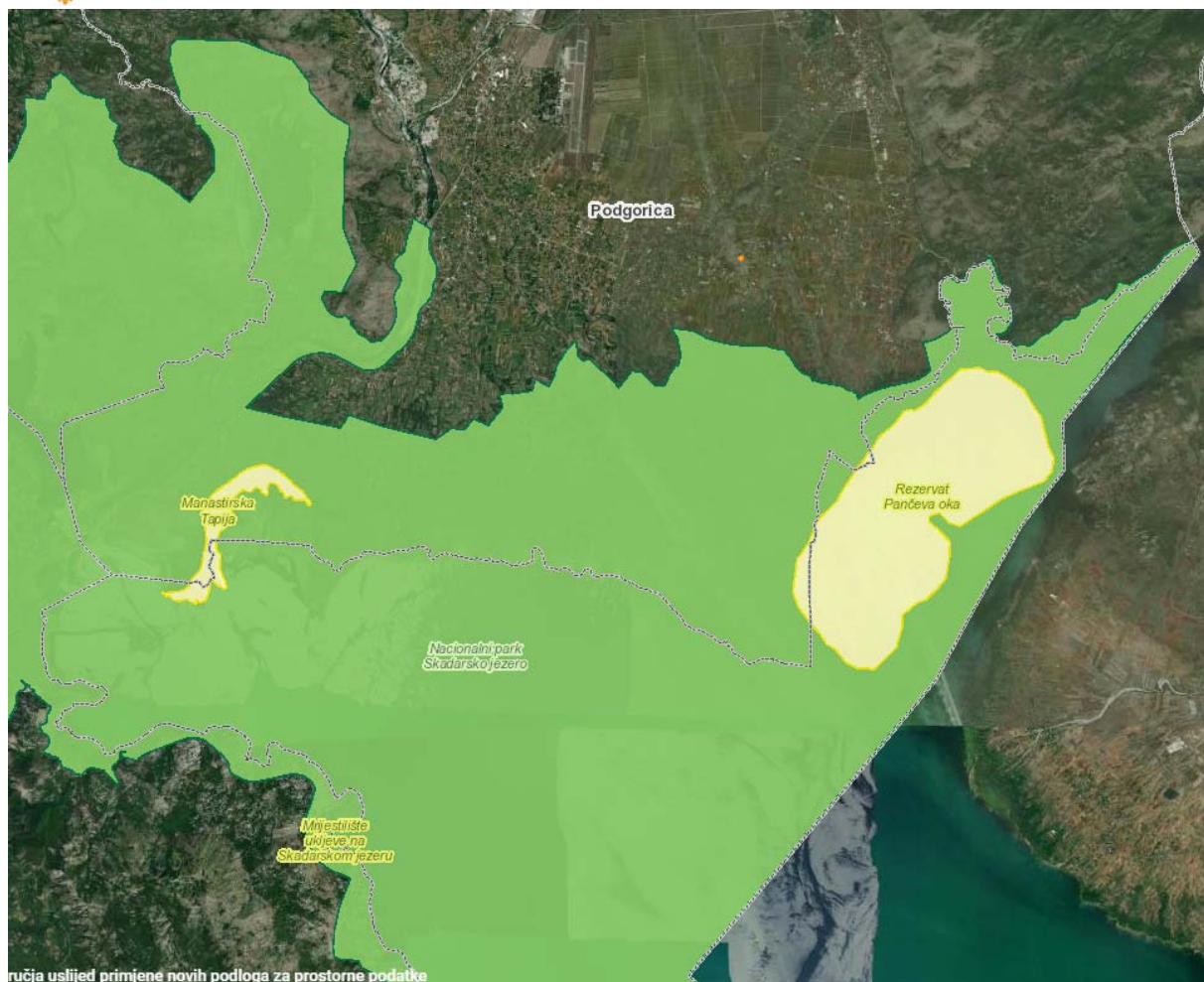
Grafički prikaz granica i zona zaštite Parka prirode Komovi na teritoriji Glavnog grada Podgorice

Grafički prikaz granica i zona zaštite Parka prirode Rijeka Zeta na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Pećine Magara i Spomenika prirode Park šuma Gorica

Grafički prikaz granica i zona zaštite Spomenika prirode Kanjon rijeke Cijevne

ručja uslijed primjene novih podloga za prostorne podatke

Grafički prikaz granica i zona zaštite Nacionalnog parka Skadarsko jezero sa rezervatima Pančeva opka i Manastirska tapija na teritoriji Glavnog grada Podgorice

Kako je to navedeno u prethodnoj tački ovog Mišljenja, objekti koji budu predviđeni predmetnim planom mogu da izazovu **oštećenje** zaštićenih područja što je zakonom zabranjeno.

Od ostalih ekoloških značajnih područja ističe se zona Nacionalnog parka Skadarsko jezero koji je zaštićen i kao Ramsarsko područje od 25. 12. 1995.godine, kada je upisano na Listu wetland područja od međunarodnog značaja posebno kao stanište vodenih ptica (Ramsar lista), na osnovu Ramsarske konvencije (Konvencija o zaštiti wetland područja od međunarodnog značaja posebno kao stanište vodenih ptica). Razlog za upis NP Skadarsko jezero na Ramsar listu je bogatstvo i diverzitet ornitofaune (kriterijum 3c¹).

Područja Nacionalnog parka Skadarsko jezero, Cijevne (rijeka i kanjon) u kanjona Male Rijeke sa zonom Komova su i EMERALD područja koja se nalaze na *Listi kandidovanih EMERALD područja - predloženih ASCI područja* ([List of candidate EMERALD sites \(proposed ASCIs\)](#)), str

¹ Iako to nijesu bili formalni razlozi za upis na Ramsar listu, Skadarsko jezero zadovoljava i kriterijume 1a, 2b, 3b, 4b i 5b.

27, shodno odredbama Bernske Konvencije ([Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats](#)), koja se takođe smatra sastavnim dijelom zakonodavstva Evropske Unije. Navedena zaštićena područja i drugi ornitološki i botanički značajni lokaliteti su prepoznati i kao Područja značajna za boravak ptica (IBA) (izvor: CZIP – web stranica na linku <https://czip.me/2023/08/02/crna-gora-dobila-novu-mreza-iba-podrucja/>), odnosno Područja značajnih za biljke (IPA) (izvor: Petrović D (ed), 2009: Važna biljna staništa u Crnoj Gori – IPA projekat. Zelena gora, Podgorica).

3. Podaci o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara u zoni zahvata predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice.

Za zonu zahvata predmetnog plana ne postoji prethodno urađeni, poseban dokument koji integralno propisuje režime, zone i mjere zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara.

Za zaštitu u zonama zaštićenih i ekološki značajnih područja iz tačke 2 ovog Mišljenja primjenjuju se propisi i dokumentacija u kojima su ustanovljeni posebni režimi, zone i mjere zaštite i korišćenja tih zaštićenih i ekološki značajnih područja.

4. Uslovi, zabrane i ograničenja pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati u zoni zahvata predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice

Pri izradi predmetnog plana može se planirati izgradnja građevinskih objekata i promjena namjene postojećih vidova korišćenja prostora, poštujući:

I) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim: (i) *propisima*: Zakon o životnoj sredini, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o zaštiti prirode i drugi važeći zakoni i važeći podzakonski akti), (ii) *prostorno-planskim dokumentima* višeg reda - Prostornim planom Crne Gore (2008) (iii) *sektorskim politikama, strategijama, programima i planovima* u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zaštićenih područj (Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030, Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 – 2020, Strategijom razvoja turizma Crne Gore do 2020, Državnim planom upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020, Strategijom razvoja saobraćaja Crne Gore, kao i lokalnim - opštinskim strateškim i planskim dokumentima)

II) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u Zakonu o zaštiti prirode u pogledu:

- sprovođenja odredbi vezanih za određene vrste zaštićenih područja, i to: za strogi rezervat prirode (član 21, ispoštovati zabrane i ograničenja), za nacionalni park (član 22, ispoštovati zabrane i ograničenja), za posebni rezervat prirode (član 23, ispoštovati zabrane i ograničenja), za park prirode (član 24, ispoštovati zabrane i ograničenja), za spomenik prirode (član 25, ispoštovati zabrane i ograničenja), za predio izuzetnih odlika (član 26, ispoštovati zabrane i ograničenja), za zone i režime zaštite u zaštićenim područjima (član 26, ispoštovati zabrane i ograničenja),
- direktne primjene odredbi iz čl. 39. i 40 koje se odnose na zabranu korišćenja zaštićenih područja na način koji prouzrokuje njihovo oštećenje, smanjenje njihove biološke i predione raznovrsnosti, zagađivanje ili ugrožavanje podzemnih i površinskih voda, kao i obavezu izdavanja Dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području

- zaštite biološke, geološke i predione raznovrsnosti (član 3, stav 1, alineja 4-7) (usklađivanje ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja; sprečavanje aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;
- mjera zaštite i očuvanja prirode (član 14) (zaštita prirodnih dobara; održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja; očuvanje područja ekološke mreže; sprovođenje dokumenata zaštite prirode u skladu sa članom 10 Zakona o zaštiti prirode; ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara; sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara.
- planiranja održivog korišćenja prostora i prirodnih resursa (član 15, stav 3) (zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti.),
- izbjegavanje oštećenja prirode (član 16, stav 1 i 2) (djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode; pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru)
- zaštite i očuvanja zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (član 89, stav 4) (zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti)

III) posebne uslove, zabrane i ograničenja zaštite prirode koji su vezani za planiranje – izbor lokacija i definisanje vrsta i kapaciteta građevinskih objekata, tretman otpadnih materija naročito otpadnih voda koje nastaju iz tih objekata u zoni zahvata predmetnog plana, a odnose se na:

- (i) Izbor mikrolokacija novih građevinskih objekata koji mogu da uzrokuju oštećenje zaštićenih područja **van zone zaštićenih područja navedenih u tački 2** ovog Mišljenja. U odnosu na navedeni uslov, prilikom izrade dokumentacije predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Podgorice, one objekte i djelatnosti navedene u Programskom zadatku, od tačke 1 do 30, koji mogu da uzrokuju oštećenje zaštićenih područja treba planirati **van granica zaštićenih područja**. Planiranje lokacija novih građevinskih objekata treba ograničiti i u odnosu na zone – areale rasprostranjenja prirodnih Natura staništa i vrsta značajnih za zaštitu.
- (ii) **Nedozvoljenu gradnju** / postavljanje objekata koji zbog svog tipa / vrste ili načina izgradnje / korišćenja i konstrukcionih karakteristika (veličina/kapacitet, tehnologija, **emisija zagađenja, naročito otpadnih voda** iznad parametara kvaliteta propisanih Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019, dostupan na linku <http://www.sluzbenilist.me/pregled-dokumenta-2/?id={128D7842-4B0F-4EC0-A531-275E3D42DFE6}>)), koji mogu da **oštete** (zagađivanjem ili dr) i/ili imaju negativan uticaj na prirodne vrijednosti zaštićenih područja navedenih u tački 2 ovog Mišljenja. U cilju sprječavanja / eliminisanja uticaja zagađivanja na prirodne vrijednosti zaštićenih područja planiranje izgradnje / postavljanja građevinskih objekata treba ograničiti odgovarajućim tretmanom / **prečišćavanjem otpadnih voda** is svih planiranih objekata iz kojih će se vrši ispuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent, do nivoa kvaliteta prečišćenih voda koji je utvrđen odredbama navedenog Pravilnika.

5. Mjere zaštite prirode koje treba predvidjeti za primjenu u planskoj dokumentaciji predmetnih Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice.

Zakonski i drugi uslovi, zabrane i ograničenja koji su vezani za susjedna zaštićena i druga ekološki značajna područja, kao i prirodne vrijednosti u zoni zahvata predmetnog plana dati su u tački 4. ovog Mišljenja.

OBRADIO

Vasilije Bušković, samostalni savjetnik I

ODOBRILA

Milka Rajković Mitrović, rukovodilac Sektora

Sadržaj:

UVOD.....	4
1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	5
1.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJ I CILJEVI PLANA	5
1.2. OSNOVNA KONCEPCIJA PLANA	9
1.3. USLOVI JAVNIH PREDUZEĆA, USTANOVA I DRUGIH INSTITUCIJA	86
2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA.....	87
2.1. PRIRODNE KARAKTERISTIKE PODRUČJA	87
2.2. STANJE KVALITETA ŽIVOTNE SREDINE	106
2.3. STANJE NA LOKACIJI I ŠIRE UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE	123
3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA	123
4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U PLANSKOM ZAHVATU	124
5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE OD ZNAČAJA ZA PLAN.....	124
5.1. NAČIN ODREĐIVANJA	124
5.2. OPŠTI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE.....	125
5.3. POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	126
6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU	127
6.1. METODOLOGIJA, KRITERIJUMI, INDIKATORI I EVALUACIJA ZNAČAJA UTICAJA	127
7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA DO KOJIH DOVODI REALIZACIJA PLANA.....	139
7.1. OPŠTE MJERE.....	139
7.2. POSEBNE MJERE	142
8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA.....	148
9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	151
10. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)	152
11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	153
12. REZIME.....	154
I ZAKONSKI PROPISI OD ZNAČAJA ZA IZRADU STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU.....	161
II LITERATURA	162

UVOD

Izveštaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je instrument kojim se opisuju, vrijednuju i procjenjuju mogući značajni uticaji planskih rješenja na životnu sredinu do kojih može doći implementacijom plana. Takođe, strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu se određuju mjere prevencije, minimizacije, ublažavanja, remedijacije ili kompenzacije štetnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, tj. određuju se mjere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Sprovođenje strateške procjene životne sredine zasniva se na sljedećim osnovnim načelima:

- Što ranije uključivanje strateške analize u proces izrade planova i programa, a svakako prije nego što se donesu konačne odluke;
- Ispitivanje ekoloških efekata varijantnih rješenja, što će pomoći da se utvrdi kako promjene planova i programa mogu smanjiti ekološki rizik;
- Metodologija sprovođenja strateške analize nije univerzalno propisana, već se na osnovu opštih preporuka primjenjuje metodologija prilagođena konkretnim okolnostima, u ovom slučaju Plana;
- Obuhvat analize mogućih ekoloških efekata treba da bude u saglasnosti sa razmjerama očekivanih efekata;
- Koristiti postojeće mehanizme za analizu ekoloških efekata, uključujući javnost, vrjednovati učinak analize i pripremiti izveštaj sa rezultatima.

Izveštaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu urađen je u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG, br. 52/16).

Izmjene i dopune PUP-a rade se za cjelokupni zahvat planskog dokumenta koji uključuje Tuzi i Zetu. Izmjene i dopune se odnose na izmjenu namjene površina za "cjelokupni zahvat planskog dokumenta", odnosno u zahvatu Generalne urbanističke razrade "Podgorica" i Generalne urbanističke razrade "Golubovci", kao i na Izmjene i dopune smjernica za sprovođenje Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice u cjelokupnom zahvatu.

S obzirom da realizacija planiranih aktivnosti može da dovede do promjena u kvalitetu stanja postojećeg stanja pojedinih segmenata životne sredine (buka, zagađenje, povećanje broja korisnika pristora) u urbanom gradskom jezgri, donijeta je Odluka o izradi strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za predmetne izmjene i dopune. Izveštajem o strateškoj procjeni treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mjera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a poseban akcenat treba da bude na očuvanju biodiverziteta, zaštite zdravlja ljudi, te prirodnih i kulturnih dobara i očuvanje prirodnog pejzaža.

Izveštaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je sastavni dio planskog dokumenta.

1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

1.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJ I CILJEVI PLANA

1.1.1. Pravni osnov

Odluku o izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, br. 101-333/56 od 15. oktobra 2019. godine, donijelo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma ("Sl. list CG", br. br. 060/19 od 01.11.2019) na osnovu člana 9 Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "S. list CG", br. 59/11 i 52/16), [a u skladu sa Odlukom o Izmjenama odluke o izradi izmjena i dopuna prostornourbanističkog plana Glavnog grada Podgorica \("Službeni list Crne Gore", br. 110/24 od 12.11.2024\).](#)

1.1.2. Planski osnov

PROSTORNI PLAN CG DO 2020 (Montenegroinženjering, 2008)

Prostornim planom Crne Gore utvrđen je koncept budućeg razvoja, pri čemu su izdvojene prostorne cjeline koje čine buduće razvojne koridore, razvojne zone i prekogranične razvojne zone.

Podzona Podgorice predstavlja prostor Zetske ravnice, sjeverno od Skadarskog jezera, sa pripadajućim značajnim lokalnim centrima Tuzi i Golubovci.

Napomena: u međuvremenu se promijenila politička i administrativna nadležnost Glavnog grada Podgorice, pa je lokalni centar Golubovci prerastao u gradski opštinski centar, dok je lokalni centar Tuzi dobio status političke i administrativne opštine.

Kao jedan od opštih ciljeva razvoja Crne Gore definisano je racionalno korošćenje prirodnih resursa, koje će se između ostalog sprovoditi kroz podsticanje upotrebe obnovljivih resursa gdje god je to prostorno prihvatljivo, kroz podsticaj razvoja intenzivne poljoprivredne proizvodnje, funkcionalne povezanosti saobraćajnog centra i centra za tranzitni turizam, raspoloživost visokostručne radne snage, Političko-administrativne, naučne i kulturne funkcije centra državnog značaja.

Prepoznatljiv konflikt postoji između urbanizacije i poljoprivrednog zemljišta izuzetno visokog kvaliteta. Konflikt je uočen između industrijskih aktivnosti i poljoprivrede (zagađivanje vazduha, vode i zemljišta), kao i između magistralnih saobraćajnica i urbanih funkcija.

Ono što je ograničavajuće u razvoju je veoma ograničen kapacitet gradskog sistema javnog saobraćaja, ograničen kapacitet postojećeg osnovnog sistema infrastrukture; teška pristupačnost i nemogućnost intenzivne obrade dijelova močvarnog zemljišta i povremeno plavljenje područja Mareze i zemljišta u zaleđu Nacionalnog parka "Skadarsko jezero" (duž sjeverne granice).

PROSTORNO URBANISTIČKI PLAN GLAVNOG GRADA PODGORICE (Urbi Montenegro Podgorica, UIRS, Ljubljana, WINsoft, Geateh Slovenija, 2014)

Ovim planom prvi put se digitalizuju grafičke karte, tako da dobijeni podaci o površini Glavnog grada iznose 1508 km².

Prostorno-urbanističkim planom su za područje Glavnog grada, u okviru mreže naselja definisane površine za izgradnju kapaciteta stambenih, društvenih, turističkih i drugih privrednih djelatnosti.

Strategija prostornog razvoja Glavnog grada daje koncepciju razvoja mreže naselja zavisno od dugoročnih scenarija socioekonomskog i ekološkog razvoja.

Prostor Glavnog grada Podgorica uređuje se regulacionom planskom dokumentacijom sa ukupno 108 dokumenata:

- 97 detaljnih urbanističkih planova (DUP)),
- 36 urbanističkih projekata (UP) i
- 5 lokalnih studija lokacije (LSL).

Analiza postojeće dokumentacije pokazala je da se najveći dio izmjena i dopuna Planskih dokumenta odnosi na urbano područje Podgorice, odnosno planskog područja Podgorice u PUP-u Glavnog grada.

I pored toga što je područje Podgorice bukvalno "prekriveno" detaljnim urbanističkim planovima, opšti utisak je da je malo od izgrađenog prostora rezultat osmišljenog i planskog zahvatanja teritorije. Na osnovu detaljne analize planskih dokumenata državnog i lokalnog nivoa, kao i razvojnih strategija pojedinih sektora, napravljen je pregled projekata, koji će imati značajan udio u oblikovanju vizije dugoročnog prostornog razvoja Glavnog grada Podgorica.

Vizija razvoja na području Glavnog grada Podgorica se ogleda kroz:

- I. Društvenu infrastrukturu
- II. Privredu
- III. Stanovanje
- IV. Turizam i sportsko-rekreativni sadržaji
- V. Hidrotehnička uređenj
- VI. Tehnička infrastruktura (Saobraćaj, Energetika, Komunalna infrastruktura i dr).

Pravci razvoja:

Glavni grad Podgorica nema stvarnih mogućnosti za policentrični razvoj, osim pod pretpostavkom da je moguće vrlo drastično preusmjeriti sve investicije u druge centre.

Urbanizacija se usmjerava u tri centra: Podgorica, Tuzi i Golubovci, i u naselja - lokalne centre pojedinih planskih zona u brdovito-planinskom dijelu Glavnog grada. Druga naselja u ravničarskom dijelu Glavnog grada razvijaju se u okviru postojećeg građevinskog zemljišta.

Osnovni ciljevi dugoročnog razvoja u prostoru na osnovu kojih je potrebno vrednovati pojedine scenarije su:

- (1) Omogućiti održivi urbani razvoj koji smanjuje razlike u opremljenosti naselja sa društvenom i tehnično-komunalnom infrastrukturom.
- (2) Povećati socijalnu koheziju, zdravlje i vitalnost stanovništva Glavnog grada.
- (3) Stvoriti uslove za razvoj održive vrste saobraćaja (uključujući javni prevoz, pješaćenje, vožnju bicikla i električna vozila) i druge oblike kolektivne potrošnje.
- (4) Zaštititi biodiverzitet koji čini život mogućim i pokreće privredu.
- (5) U najvećoj mogućoj mjeri zaštititi postojeći fond kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i zemljišta koje je podesno za agrarnu melioraciju.
- (6) Povećati energetska efikasnost gradnje i proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.
- (7) Uvažavati i ublažavati uticaj klimatskih promjena.

Koncepcija prostorne organizacije grada teži ka otklanjanju glavnih problema uz očuvanje i razvijanje postojećih vrijednosti i specifičnosti Glavnog grada Podgorica, koje smo definisali kao prostorne konstante. Teži se evoluciji, a ne radikalnoj transformaciji postojećih gradskih prostora.

Moramo računati sa činjenicom da je, usljed velike migracije stanovništva, prerastanje Podgorice iz agregata zgrada, ulica i djelatnosti, u kohezivnu, socijalno integrisanu zajednicu duži proces u kome učestvuje mnoštvo socijalnih grupa sa različitim interesima i različitim predstavama o razvoju grada.

U Gradskoj opštini Golubovci evidentan je stalan priliv stanovnika, čiji su rezultati: veliki pritisak na poljoprivredno zemljište, odnosno devastacija prostora u smislu neplanske gradnje, nepoštovanje graditeljskog nasljeđa, razuđenost objekata u prostoru, isparčanost poljoprivrednih površina, devastacija zemljišta, komunalna i infrastrukturna neadekvatna opremljenost, itd.

Studija valorizacije prostora u cilju proizvodnje energije iz obnovljivih solarnih izvora (IBI GROUP-WIND-GREENPOWER LABS, 2012)

Vizija solarnih fotonaponskih sistema obuhvata velike solarne projekte montirane na tlu i razvoj manjih solarnih projekata integrisanih u zgrade.

Proizvodnja obnovljive solarne energije mora biti integrisana u postojeću formu gradnje i pejzaža zemlje. Prednost ove integracije je bazirana na projektima razvoja solarne energije manjeg obima u poređenju sa projektima većeg obima, kao što su hidroelektrane ili elektrane na uglj ili gas. Projekti manjeg obima prozrokuju manje štete po pejzaž i kulturno značajna područja u zemlji. Solarni projekti manjeg obima mogu da se ugrade u konstrukciju zgrada i uklope u pejzažni dizajn tako da ne oštete karakteristike istorijske arhitekture okoline. Integracija solarnih projekata će rezultirati manjim suprostavljanjem od ljudi koji žive u okruženju, poslovnih ljudi ili investitora u turizmu, koji njeguju lijepu arhitekturu i pejzaž zemlje.

Razvoj solarne energije ima vrlo nizak ekološki uticaj. Izvođenje krovnih solarnih projekata ne utiče na biljke ili životinje u okruženju. Solarni projekti koji se montiraju na zemlji imaju veoma ograničen uticaj na biodiverzitet, floru ili faunu u prirodnom okruženju. Pravilno montirani solarni sistemi na zemlji nemaju nikakav uticaj na okolnu životnu sredinu.

Studija takođe identifikuje pogodne lokacije za solarne fotonaponske sisteme montirane na tlu. Kriterijumi za odabir su: solarni resursi, nagib, orijentacija ka jugu, pristup energetsom sistemu i putnoj mreži. Kvalitetno određivanje mogućih oblasti može povećati količinu proizvedene električne energije, efikasnost, smanjiti troškove razvoja solarnih projekata i uticaj na životnu sredinu.

Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine (2014)

Jedan od prioriteta Energetske politike Crne Gore do 2030. Godine je **održiv energetski razvoj** koji podrazumijeva **obezbjeđenje razvoja energetike koji se temelji na ubrzanom ali racionalnom korišćenju sopstvenih energetske resursa uz uvažavanje principa zaštite životne sredine, povećanje energetske efikasnosti (EE) i veće korišćenje obnovljivih izvora energije (OIE), kao i potreba za socio-ekonomskim razvojem Crne Gore.**

Prema zvaničnim podacima Crna Gora raspolaže sa znacajnim rezervama uglja i potencijalima obnovljivih izvora energije dok su eventualne rezerve nafte i gasa još u fazi istraživanja. U okviru obnovljivih izvora energije navedeni su hidropotencijal, vjetropotencijal, biomasa, termalna energija i sunčevo zračenje.

Državni plan upravljanja otpadom u Crnog Gori za period 2015-2020. godine

Ponovna upotreba i reciklaža je, prema Zakonu o upravljanju otpadom, postupak kojim se proizvodi ili dijelovi proizvoda koji nijesu okarakterisani kao otpad, tj. imaju neku svoju upotrebnu vrijednost, ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su i namijenjeni ili neku drugu. Reciklaža, s druge strane, predstavlja postupak prerade otpada kojim se iz materijala koji je proglašen otpadom dobijaju proizvodi, materijali ili supstance koje se mogu upotrijebiti u iste ili druge namjene.

Osnovni ciljevi u domenu selekcije otpada, ponovne upotrebe i reciklaže, mogu se svrstati u sljedeće:

- Neophodno smanjenje količina komunalnog otpada koji nastaje i koji je potrebno odložiti na deponije;
- Tretiranje reciklabilnih materijala kao resursa a njihovu upotrebu kao način čuvanja postojećih prirodnih resursa, usljed čega treba ostvariti uspešno izdvajanje takvih materijala iz ukupne mase otpada na najjednostavniji i najbrži način, tj. prije njegovog odlaganja u mješani komunalni otpad;
- Izdvajanje drugih proizvoda koji imaju svoju vrijednost ili zbog prirode njihove strukture moraju biti izdvojeni i posebno tretirani;
- Ušteda energije u procesima proizvodnje kao imperativ održivog i odgovornog poslovanja;
- Smanjenje troškova u procesu proizvodnje gotovih proizvoda kao rezultat ostvarenja prethodno navedenih ciljeva;
- Otvaranje novih radnih mjesta;

- Zaštita životne sredine i zdravlja ljudi kao rezultat ostvarenja prethodno navedenih ciljeva, itd.

Detaljni prostorni plan autoputa Bar-Boljare

Prostornim planom Crne Gore do 2020. godine definisan je koridor autoputa Bar-Boljare i time su se stvorile osnovne postavke za detaljniji nivo planske obrade planiranog autoputa. U tom procesu planiranja prostora, izrada Detaljnog prostornog plana (DPP) je sljedeće sredstvo koje vodi jedan korak bliže ka ostvarenju konačnog cilja - izgradnji autoputa i njegovom korišćenju.

DPP autoputa Bar-Boljare predstavlja državni planski dokument kojim se planira prostor za izgradnju dijela saobraćajnog sistema (dionica koridora autoputa Beograd-Južni Jadran) od regionalnog značaja za Crnu Goru. Koridor putnog pravca Bar-Boljare je najznačajniji strateški koridor u okviru saobraćajnog sistema Crne Gore i čini dio mreže međunarodnih E puteva sa oznakama E-80, odnosno E-65, preko kojih se ostvaruju veze sa Italijom.

Koridor autoputa Beograd-Južni Jadran je uvršten u TEM (Transevropske magistrale) sistem puteva, međutim, pomenuti pravac još nije dio mreže Panevropskih multimodalnih koridora.

Dugoročni razvoj Panevropskog multimodalnog saobraćajnog koridora će podstaći razvoj na teritoriji Crne Gore, a pozitivan uticaj na Glavni grad Podgorica odnosiće se na:

- Izgradnju autoputa;
- Opremanje i uređenje koridora autoputa pratećim objektima, prema usvojenim kriterijumima i standardima koji treba da su na evropskom nivou;
- Rekonstrukciju i modernizaciju postojeće željezničke pruge;
- Izgradnju intermodalnih terminala u Podgorici;
- Dalje povećanje kategorije opremljenosti aerodroma u Golubovcima (nalazi se neposredno uz zonu zahvata plana) u cilju stvaranja važnog regionalnog aerodroma za ovaj dio Balkana;
- Izgradnju magistralnog gasovoda.

Saobraćajno integrisanje privrednih i urbanih centara, kao i većeg broja manjih naselja Crne Gore, kroz koje će proći planirani autoput, uz određene mjere i programe doprinijeće bržem privrednom i socijalnom razvoju. Naime, očekuje se sa jedne strane smanjenje negativnog trenda migracija - posebno u sjevernom regionu, i smanjenje procesa metropolizacije Podgorice, a sa druge strane, jačanje regionalnih centara (Bar, Berane, Bijelo Polje) i manjih gradova (Kolašin, Andrijevica) u regionalnim cjelinama istočno i zapadno od koridora.

Izgradnja autoputa podstiče razvoj područja kroz koja prolazi, pružajući sigurno, kvalitetno i brzo vršenje transportnih zadataka u gravitacionoj zoni, a sa svim svojim sadržajima doprinosi razvoju okruženja kroz novostvorene aktivnosti i naplatu usluga.

U putnoj mreži Crne Gore planirani autoput Bar-Boljare predstavlja osnovni transversalni pravac koji se ukršta se većim brojem postojećih i planiranih primarnih saobraćajnica, preko kojih je dobro povezan sa ostalim zonama u Crnoj Gori, ali i sa okruženjem.

U granicama koridora autoputa, u širini od 2 km, definisane su tri dionice ukupne dužine oko 164 km. Djelovi dionice I (11 naselja) i dionice II (8 naselja) prolaze kroz područje Glavnog grada Podgorica.

DIONICA I (posmatrano po katastarskim opštinama) obuhvata sljedeća naselja:

- Đurmani, Mala Gorana, Tomići, Gluhi Do, Donji Brčeli, Sotonići, Orahovo, Virpazar, Braćeni i Kruševica (u opštini Bar);
- Vranjina, Bistrice, Ponari, Vukovići, Lekići, Gornji Kokoti, Farmaci, Beri, Tološi, Velje Brdo i Rogami (u Glavnom gradu Podgorica).

DIONICA II (posmatrano po katastarskim opštinama), obuhvata sljedeća naselja:

- Bioče, Klopot, Vilac, Pelev Brijeg, Lutovo, Duške, Lijeva Rijeka, Tuzi Ljevorečke (u Glavnom gradu Podgorica);
- Jabuka i Mateševo (u opštini Kolašin).

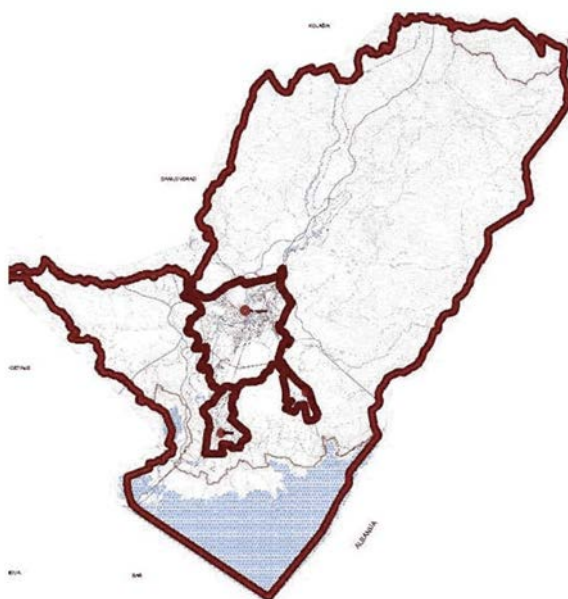
Ukupna dužina trase autoputa Bar-Boljare koja prolazi kroz Glavni grad Podgorica iznosi oko 70 km, dok je dužina dionice alternativnog koridora autoputa koji prolazi kroz Glavni grad 7,6 km.

1.2. OSNOVNA KONCEPCIJA PLANA

1.2.1. Obuhvat i granice plana

Prostor obuhvaćen izmjenama i dopunama PUP-a u najvećem stepenu pripada užem gradskom području Podgorice i Golubovaca, i dijelom području Opštine Tuzi. Takođe manjim dijelom se odnosi na lokacije koje su izvan GUR-a i koje nisu pokrivene planskom dokumentacijom.

Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a dat je na grafičkom prilogu i iznosi 1.508 km².

Slika: Obuhvat izmjena i dopuna PUP-a Podgorica

LOKACIJA 1

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Golubovci" i pripada planskoj jedinici 2.5, za koji je rađena lokalna studija lokacije "Cijevna-planska jedinica 2.5". Predmet izmjena i dopuna odnosi se na neizgrađeni prostor oivičen željezničkim koridorom Podgorica-Bar (Bar-Beograd) sa zapadne, aerodromskim kompleksom sa istočne, bulevarskom saobraćajnicom koja vodi prema aerodromu sa južne strane i rijekom Cijevnom sa sjeverne strane. Prostor ovih izmjena ukupne površine 513.946,94 m².

LOKACIJA 2

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i pripada planskoj jedinici 5.7. K.O. Masline i u vlasništvu je države Crne Gore, što ujedno i čini granicu obuhvata izmjena i dopuna. Lokacija se sa istočne, sjeverne i zapadne strane graniči sa izgrađenom prostorom stambene namjene, malih gustina, dok je sa južne strane oivičena rijekom Ribnicom. Lokaciju kasarne "Marko Miljanov Popović", čine katastarske parcele broj 175, 184/3, 187/3, 190/2, 208/2 i 221, iz Lista nepokretnosti 121 KO Masline. Površina lokacije iznosi 34,97ha.

LOKACIJA 3 (UP4 i UP4a - DUP Blok 35-36)

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", zona Stara Varoš-Zabjelo i pripada planskoj jedinici 3.26 ("Blok 35-36"), a obuhvata kat. parcele 4533/2, 4533/1, 4507/4, 4507/1, 4507/3 KO Podgorica II. Površina UP4 9216,99m². Površina UP4a 4542,16m².

LOKACIJA 4

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", zona Stara Varoš - Zabjelo, planska jedinica 3.4, za koju je urađen ID DUP-a "Čepurci". Na predmetnom prostoru se nalazi gradsko groblje "Čepurci", sa gradskom kapelom i nepokretnim kulturnim dobrom Crkva Sv. Gospođe. U zapadnom dijelu obuhvata nalaze se individualni stambeni objekti, uglavnom u lošeg ili srednjeg boniteta. Na istočnom dijelu obuhvata nalazi se parking i slobodne zelene površine u podnožju brda Ljubović. Površina lokacije iznosi 22,04ha.

LOKACIJA 5

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", DUP "Zagorič 1" dio A. Na predmetnom prostoru se nalaze vojni magacini i vojni objekti koji nijesu u funkciji vojnih potreba pa je iskazana potreba za njihovom prenamjenom i valorizacijom u komercijalne svrhe. Lokacija je obuhvaćena katastarskim parcelama 2125/1 i 2125/6, 2125/5 KO Podgorica II (DUP "Zagorič 1" - zona A). Površina lokacije iznosi 1,80ha.

LOKACIJA 6

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", DUP "Zagorič 1" dio A, neizgrađen prostor, koji je prema GUR-u opredijeljen za SMG, dok je važećim DUP-om dijelom za stanovanje a dijelom za centralne djelatnosti. Lokacija je sadržana iz više katastarskih parcela. Površina lokacije iznosi 0,35ha.

LOKACIJA 7

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", obuhvata prostor nekadašnje kasarne Morača. Obuhvaćeno područje je površine 8,15 ha. Lokacija obuhvata kat.parcele 2211/1, 2211/9, 2211/3 KO Podgorica II. Lokacija predmetnog prostora je jedna od najatraktivnijih i najinteresantnijih lokacija u samom centru Podgorice. Tokom dužeg perioda korištena je od strane Vojske za kompleks kasarne, i kao takva je vraćena u vlasništvo grada i države Crne Gore.

LOKACIJA 8

Lokacija BEKO nalazi se u strogom centru grada u okviru DUP-a "Nova Varoš". Prostor je saobraćajno opterećen bez obzira na režim kretanja u popodnevrim časovima. Predmetni prostor čine trg, zgrada BEKA, prostor javnog parkinga sa atomskim skloništem, kao i nekoliko trgovinskih objekata. Ovičen je ulicama, Njegoševa, Trg Republike, Novaka Miloševa, Miljana Vukova, presjeca ga ulica Slobode a završava Balšićevom. Obuhvata kat.parcelu 3938, 4148, 3998, 4017/1, 3999, 4001/1, 4002, 4001/2, 4004, 4006, 4007, 4005, 4008, 4009, 4010/5, 4004/2, 4014/1, 4015, 4013, 4012, 4011, 4010/3, 4010/2, 4010/1, 4010/44016, 4017/2, 4018 KO Podgorica II.

LOKACIJA 9

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica –Tuzi. Obzirom da je prostor u okviru GUR-a za isti je rađena planska razrada nižeg reda-DUP Konik- Stari Aerodrom III. U okviru lokacije je izgrađena stočna pijaca, koja je u funkciji. Pogodnost lokacije je blizina aerodroma, infrastrukturno je opremljena i na putnom pravcu Podgorica – Božaj što je pogodno sa stanovišta povezivanja regiona. Površina lokacije iznosi 11,71 ha.

LOKACIJA 10

Lokacija se nalazi na graničnom prelazu sa republikom Albanijom - Božaj, na kat. parcelama 3440 i 4095 LN408 KO Hoti, opština Podgorica. Površina lokacije iznosi 9,85 ha.

LOKACIJA 11

Lokacija je predviđena na kat. parceli 3505, KO Hoti, Tuzi u mjestu Božaj, na poziciji nekadašnje vojne karaule u blizini granice sa Albanijom, 3,5 km udaljeno od granice. Parcela odnosno ograđeni prostor karaule je površine 6313 m², a teren je uglavnom ravan i u jednom dijelu sa blagim padom. U okviru parcele se nalazi plato površine 850 m² gdje je smješten kontejnerski dio otvorenog tranzitnog prihvatnog centra. Pored toga na parceli se nalaze i dva postojeća prizemna objekta površine 113 m² i 60 m²,

stražarska kućica, bunker, osmatračnica, antenski stub, rezervoar za pitku vodu, septička jama, prostorija za pumpe, pješačke staze, postojeće parterno uređenje i dosta vegetacije.

LOKACIJA 12

Lokacija predviđena za Novo groblje je u okviru DUP-a Skladišta i servisi sa ranžirnom stanicom. Djelimično je infrastrukturno opremljena, sa sjeveroistoka i juga su površine 13. jul Plantaže, sa sjeverozapada je ograničena željezničkom prugom a sa sjeverne strane već postojećim izgrađenim objektima zgrade carinskog terminala i zgrade cararnice. Obuhvata kat.parcele 1348/30/31/32/33/34/35/36/37/38/39/40/41/42/43/44/46/45/48/52/59/60/61/62/63 i 1348/1 i 1348/78 KO Dajbabe. Površina lokacije iznosi 35,44 ha.

LOKACIJA 13

Lokacija groblja za kućne ljubimce je u neposrednoj blizini Azila za pse, Deponije livade i neformalnog naselja za Rome na Vrelima Ribničkim. Obuhvata kat.parcelu dijelom 7893/13 KO Podgorica III i 319/7, 3448/3, 9/1 Ko Tuzi. Parcela je komunalno nepopremljena ali u neposrednoj blizini ima komunalnih priključaka. Obuhvata dijelom kat parcelu 7893/13 Ko Podgorica III a dijelom kat.parcelu 9/3 Ko Tuzi. Površina zahvata iznosi 2.91 ha.

LOKACIJA 14

Lokacija Reciklažnog centra za tretman guma je u okviru deponije Livade, kako bi se zaokružio proces sakupljanja i tretmana otpada. Planiran je na rezervnim površinama koje su date u UP Deponija. Do same lokacije se može prići pristupnim putevima unutar deponije. Lokacija je komunalno opremljena. Obuhvata kat.parcela 7893/13 i 7893/19 KO Podgorica III. Površina zahvata iznosi 5,11 ha.

LOKACIJA 15

Lokacija je prema GUR-u bila predviđena za Novo groblje, za koji je rađen UP Novo groblje. Područje plana karakteriše prazan, neizgrađen prostor. Zahvat plana po katastarskim podacima spada u njivu 5.klase površine 48,76 ha. Sa sjevera sa graniči poljoprivrednim površinama i manjim naseljskim strukturama. Sa juga se graniči sa kompleksom 13 Jul Plantaže. Sa istoka je ograničeno rijekom Moračom a sa zapada naseljem Kokoti. Postojeći put uz predmetnu lokaciju je dvosmjernan, širina kolovoza je oko 5.0m, a kolovozni zastor je makadam. Predmetna lokacija obuhvata kat.parcelu 1566/1, 1566/41,1566/29, 1566/30, 1566/28 KO Donji Kokoti.

LOKACIJA 16

Lokacija je u okviru ID DUP-a Donja Gorica je opredijeljena za administrativno poslovne objekte i nalazi se u središtu koja je opredijeljena za izgradnju objekata višeporodičnog stanovanja. Sa istoka se graniči sa rijekom Moračom ostali kontakti su u okviru naselja. Zemljište je u vlasništvu države Crne Gore a subjekt raspolaganja je Vlada Crne Gore. LN br.363 KO Donja Gorica. Površina lokacije iznosi 9,18 ha.

LOKACIJA 17

Lokacija je u zahvatu DUP-a Industrijska zona A. Prema GUR-u predmetna lokacija je Sport i rekreacija a manjim dijelom Centralne djelatnosti i Industrija. Prostor je neizgrađen, sa prorijeđenom vegetacijom koja je većim dijelom činila zeleni zaštitni pojas. Obuhvata katastarske parcele 1347/9, 1347/11, 1347/1 dio 1347/6, 1347/7, 1347/5, 1347/2, 1347/3, 1347/4, KO Dajbabe, 135/161, 135/162, 135/163, 135/160, 135/159, 133, 134, 132, 131,130, 129, 135/1, 1597/2, 1597/1, 38/2, 38/1, KO Cijevna. Kako se grad širio u pravcu ka Golubovcima to je u proteklom periodu izgrađena saobraćajnica bulevarskog tipa, koja lokaciju graniči sa zapadne strane, sa istočne strane je ograničena železničkom prugom, sa sjevera je neizgrađen prostor, a sa juga se naslanja na zonu koja je opredijeljena kao skladišno servisna. Površina lokacije iznosi 219,50 ha.

LOKACIJA 18

Lokacija je razrađivana planom UP Beglaci koji nije usvojen. Park šuma Beglaci se nalazi u Opštini Golubovci u sastavu Glavnog grada Podgorica, u naselju Goričani, na katastarskoj parceli 1871 KO Mahala. Površina lokacije iznosi 211.129,11 m². Područje je PUP-om Podgorica planirano za namjenu "sportsko - rekreativne površine", izuzimajući urbanističku parcelu započetog objekta Sportske sale.

LOKACIJA 19

Lokacija je na kat.parceli 1982 površine 1041 m² potes Bostani, KO Vukovci, upisana u LN 92, svojina država Crna Gora , a upravlja JU OŠ Niko Maraš Bijelo Polje. Na osnovu Ugovora koji je zaključen o ustupanju na korišćenje zemljišta bez naknade između JU OŠ Niko Maraš Bijelo Polje i ZU Dom zdravlja Podgorica , ustupa se zemljište za potrebe postavljanja montažnog objekta mjesne ambulante.

LOKACIJA 20

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica – Petrovac. Zona je sa istoka ograničena željezničkom prugom, sa sjevera se graniči sa prostom koje koristi JP "Čistoća", sa južne strane je prostor koji je opredijeljen za Novo gradsko groblje. Obzirom da je prostor u okviru GUR-a a nije tertian planskom razradom nižeg nivoa to je putem inicijative Glavni grad iznio zahtjev za valorizacijom tog prostora putem izdavanja direktnih smjernica i UTU-a iz ovog plana, u okviru CD, kako je dato planom. Lokacija je povoljna za razvoj različitih sadržaja, jer je infrastrukturalno opremljena i lako dostupna. Lokacija zahvata kat. parcele 4570/1,4572,4571/3,KO Podgorica III ,1347/1 KO Dajbabe. Površina lokacije iznosi 27,27 ha.

LOKACIJA 21

Lokacija se nalazi u okviru DUP-a "Prvoborac" izmjene i dopune, koji je usvojen 2010. godine. Trenutno naj lokaciji je izgrađeno više objekata porodičnog stanovanja. Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica – Kolašin. Trenutno na lokaciji je izgrađeno više objekata porodičnog stanovanja. Zemljište je u vlasništvu države, s tim da su korisnici objekata sa pravom korišćenja. Lokacija je infrastrukturalno opremljena i relativno blizu centra grada. Obuhvata kat.parcele 1637, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1642, 1643, 1644, 1647, 1646, 1650, 1649, 1641, 1648, 664/3, 1664/2, 1651, 1507/1, 1652, 1653, 1640/1, 1664/1, 1654, 1655, 1657, 1658, 1656, 1646/1, 1659, 1660, 1661, 1663, 1662, 2716, 1665, 1666, 1667, 1668, 1670, 1669, 1638 KO Podgorica III. Zemljište je u vlasništvu države, s tim da su korisnici objekata sa pravom korišćenja . Površina lokacije iznosi cca 7,98 ha.

LOKACIJA 22

Lokacija se nalazi na Ćemovskom polju, u okviru je DUP-a Agroindustrijska zona, kako je planom definisana lokacija – parcela to se ovim planom definišu smjernice i parametri za direktno sprovođenje. Sa sjeverne strane je ograničena magistralnim pravcem Podgorica –Tuzi, sa zapada saobraćajnicom koja je definisana DUP-om, sa južne strane neizgrađenim površinama, a sa istoka parcelom sa izgrađenim uslužno servisnim objektom. Na parceli se nalazi postojeći objekat Distributivnog centra-kvantaška pijaca. Prostor je infrastrukturalno opremljen, saobraćajno dobro povezan. Obuhvata kat.parcele 7909, 7094, 7910, 7911, 7904/8, 7904/2 dio, 7936/1 dio KO Podgorica III. Zahtjev gradske uprave je definisati smjernice i uslove za direktno sprovođenje iz GUR-a, odnosno PUP-a. Površina lokacije iznosi cca 3,10 ha.

LOKACIJA 23

Nakon javnog uvida Koncepta, JP "Čistoća" je podnijelo inicijativu za određivanje lokacije za izgradnju upravne zgrade, magacinskog prostora i manipulativnih površina, parkinga i radionica koji bi bili u neposrednoj blizini deponije "Livade" iz razloga ekonomske i funkcionalne opravdanosti i smanjenja troškova održavanja i transpota. Predmetna lokacija obuhvata prostor duž ulice Španskih boraca, komunalno je djelimično opremljena. Graniči se sa naseljem za raseljena lica, postojećim grobljem,

Romskim neformalnim naseljem i Deponijom Livade. Prostor je djelimično izgrađen neformalnim objektima koji su planirani za rušenje. Obuhvata dio kat parcele 7893/13 KO Podgorica III. Ukupna površina lokacije iznosi 44.874 m².

LOKACIJA 24

Predmetna lokacija je najvećim dijelom u vlasništvu Mitropolije Crnogorsko-primorske sa sjedištem na Cetinju. Sastoji se od katastarskih parcela 392, 393, 407, 408, 409, 411, 412, 414, KO Medun koje su po katastru neplodna zemljišta. Ostale parcele su u posjedu države Crne Gore i Glavnog grada, te parcele su pristupni putevi i djelovi uz iste, zahvataju kat.parcele 426/1, 425, 424, 427/2, 429, 426/2, 428, 474, 430, 429, 427/1, 410, 413, 419 KO Medun. Zahtjev se odnosi na izgradnju Crkve sa manastirskim kompleksom kao i pratećom saobraćajnom infrastrukturom saobraćaja u mirovanju. Površina lokacije iznosi cca 10,58 ha.

LOKACIJA 25

Predmetna lokacija se sastoji od kat.parcela 186/1, 187, 189, 198, 201, 206, 207/1, 207/2, 208/1, 209/1, 209/2, 170, 205, 172, 173, 174, 175, 176, 207/4, 196/2, 207/4 KO Mrke. Lokacija se nalazi na potezu koji je na pravcu od Podgorice ka Bioču, na lokaciji je postojeći objekat fabrike za preradu drveta koji je u funkciji. Površina lokacije je 37.724,03 m².

LOKACIJA 26

Predmetna lokacija je u okviru rasadničkog kompleksa DOO Zelenilo. Sastoji se od katastarskih parcela 4047, 4045, 4046, 4043/1, 4048, 4044, 4050 KO Donja Gorica. Svojina Glavnog grada Podgorice a pravo korišćenja DOO Zelenilo. Zahtjev se odnosi na izgradnju objekata u funkciji proizvodnje rasada i za odlaganja komposta. Površina lokacije iznosi cca 9,11 ha.

LOKACIJA 27

Ovaj prostor je planski razrađivan u proteklom periodu s tim da LSL za taj prostor nije važeća. Na lokaciji je izgrađeno više objekata za skladištenje materijala kao i izložbeni salon. Obuhvata kat.parcele: 2285/2, 2276/4, 2282/4, 2282/1, 2280/3, 2280/2, 2280/1, 2281/3, 2275/3, 2273/3, 2281/4, 2277/2, 2279, 2281/5, 2277/1, 2275/1, 2281/1, 2278, 2272, 2270 KO Liješnje Podgorica.

LOKACIJA 28

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 28 se definiše za izgradnju nedostajućeg parking prostora za potrebe Uprave za katastar i državnu imovinu a u skladu sa izdatom saobraćajnom saglasnosti Glavnog grada Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj. Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" k.p.4534 KO Podgorica III subjekt raspolaganja Glavni grad Podgorica. Prostor je u zaštitnom pojasu željezničke infrastrukture.. Sa sjevera je oivičena nadvožnjakom nad ulicom Bracana Bracanovića, sa istoka željezničkim koosjekom, sa zapada izgrađenim objektima, administracije i stanovanja, a sa juga neizgrađenim prostorom koji je u pojasu željezničke infrastrukture. Površina lokacije iznosi 2233 m².

LOKACIJA 29

Važećim PUP-om ova lokacija je namjenjena za površine naselja. Lokacija se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica", Obuhvata k.p. 4727/1, 4727/3 i 5191 KO Tološi prema važećoj LSL Mareza je na UP 22, površine 10.906,11 m².

LOKACIJA 30

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" na potezu uz željeznički kolosjek Podgorica Nikšić, u naselju Zagorič, obuhvata prostor elektroenergetskog objekta trafostanice 220/1 110/35 KV Podgorica 1

sa pripadajućim objektima. Prema namjeni iz važećeg plana je IOE, što se ovim planom neće mijenjati. Loakcija obuhvata kat.parcele 4542 KO Podgorica II, vlasništvo CGES AD.

LOKACIJA 31

Ovaj prostor je planski razrađivan u proteklom periodu. Prema GUR-u je u okviru građevinskog područja, a prema važećem DUP-u "Konik - Stari Aerodrom III" je namjene MN. U okviru plana su dati sadržaji i objekti koji se mogu graditi na tim površinama. Predmetna lokacija obuhvata UP 39 i UP 34 Površina parcele 15.172.74 m².

LOKACIJA 32

Elektrana se planira na katastarskim parcelama: 9/4,10, KO Tuzi, subjekt raspolaganja Glavni grad Podgorica; dijelom na 3449 KO Tuzi, subjekt raspolaganja ONI Putevi; 318/1, KO Tuzi, Opština Tuzi; 57, KO Tuzi subjekt raspolaganja, Vlada Crne Gore. Prenamjena će se vršiti u dijelu koji je prema važećem planu poljoprivredne površine i dijelom površine naselja. Površina parcele 205,65 ha.

LOKACIJA GUR "Velje Brdo"

Površina zahvata iznosi 8.532.086.18 m² odnosno 853 ha. Sa jugoistoka prostor je tangiran trasom autoputa Bar-Boljare, sa sjeverozapada se graniči opštinom Danilovgrad, sa sjeveroistoka rijekom Zetom a sa jugozapada naseljem Tološi I Mareza. Prema vlasništvu zemljište je najvećim dijelom u vlasništvu Glavnog grada Podgorice I vlasništvu države Crne Gore.

1.2.2. Koncept plana

Izmjene Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, podrazumijevaju izmjene u tekstualnom dijelu i grafičkim prilogima Planskog dijela, koji obuhvata prostor PUP-a i GUR a.

Za određene lokacije će se izdavati direktne smjernice iz ovog plana. Definišu se smjernice za izgradnju objekata na poljoprivrednim površinama od I-VIII bonitetne klase, kao i smjernice za objekte školstva, zdravstva i socijalne zaštite.

Takođe se definišu smjernice za izgradnju objekata u okviru naseljskih struktura u ruralnim područjima i područjima izvan GUR-a kao i područjima koja su unutar GUR-a a nijesu razrađivana detaljnom razradom. Predložene izmjene su definisane u programskom zadatku, koji je sastavni dio Odluke o izradi ID PUP-a Glavnog grada Podgorice, kao i realnim zahtjevima koji su iskazani u toku javnog uvida na predloženi koncept.

Za skoro sve lokacije je u prethodnom periodu rađena planska dokumenatacija koja je dobrim dijelom realizovana, s tim da se prilikom realizacije naišlo na niz problema u implementaciji iz razloga neadekvatne namjene i vlasničke podjele.

Najvećim dijelom prostor je infrastrukturno opremljen pa samim tim tokom izmjena će se moći izvršiti priključenje na postojeću odnosno realizovanu mrežu.

Lokacije koje su u ruralnom području su lokalnom putnom mrežom povezane sa širim gradskim zonama pa je dobrim dijelom i u tim rubnim zonama relativno dobra infrastrukturna opremljenost, naročito u prepoznatljivim naseljima.

Izmjene i dopune PUP-a se prvenstveno odnose na:

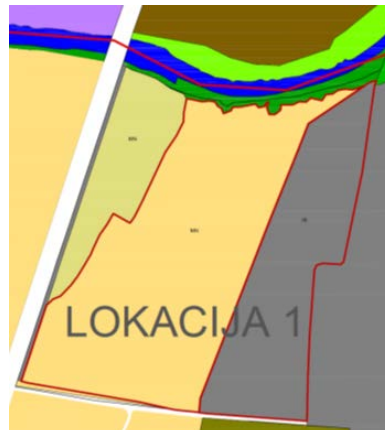
- Izmjene namjena pojedinih površina u zahvatu generalnog urbanističkog rješenja Podgorica i Generalnog urbanističkog rješenja Golubovci.
- Izmjena i dopuna smjernica za sprovođenje PUP-a u cjelokupnom zahvatu PUP-a.

LOKACIJA 1**Postojeće stanje**

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Golubovci" i pripada planskoj jedinici 2.5, za koji je rađena LSL "Cijevna - planska jedinica 2.5". Predmet izmjena i dopuna odnosi se na neizgrađeni prostor oivičen željezničkim koridorom Podgorica-Bar (Bar-Beograd) sa zapadne, Aerodromskom kompleksom sa istočne, bulevarskom saobraćajnicom koja vodi prema aerodromu sa južne strane i rijekom Cijevnom sa sjeverne strane. Na cijelom prostoru zastupljeno je nisko rastinje, a usled nekorišćenja na terenu je vidljiva mreža nepravilnih makadamskih puteva koji presjecaju lokaciju u pravcu sjever-jug i služe za spuštanje na obalu rijeke Cijevne.

Važeći plan – Mješovita namjena MN

Izmjene i dopune

Mješovita namjena i tehnička infrastruktura

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice lokacija 1 se nalazi u okviru LSL "Cijevna – planska jedinica 2.5". Na formiranoj lokaciji 1 dozvoljava se privremeno vršenje djelatnosti poljoprivredne proizvodnje, u skladu sa Ugovorom koji je potpisan od strane Ministarstva poljoprivrede, dok se ne steknu uslovi za primjenu smjernica i uslova iz važećeg plana LSL "Cijevna - planska jedinica 2.5" mješovita namjena (MN). **Na dijelu lokacije se vrši prenamjena u površine tehničke infrastrukture na kojoj je dozvoljeno formirati sadržaje i objekte koji su u funkciji aerodroma a u skladu sa razvojnim planovima, potrebama i standardima za tu vrstu objekata.** Površina koja je data za potrebe razvoja avio saobraćaja i u funkciji je aerodroma se isključuje iz LSL "Cijevna - planska jedinica 2.5" i pridružuje planu LSL "Aerodorm".

Sprovođenje

Površina koja je data za potrebe razvoja avio saobraćaja i u funkciji je aerodroma će se definisati u okviru ID LSL "Cijevna-planska jedinica 2.5", pri čemu će se dati UTU-I I smjernice za realizaciju istog prostora. Sprovođenje u skladu sa Izmjenama i dopunama LSL "Cijevna-planska jedinica 2.5", i Izmjenama i dopunama LSL „Aerodorm“.

Parcelacija

Površina lokacije koja se koristi za poljoprivredu iznosi 329.765,77 m², dok dio lokacije koji se prenamjenjuje u tehničku infrastrukturu iznosi 176.570,94 m². Ukupna površina lokacije je 513.946,94 m².

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Za poljoprivredno zemljište (PO), koje nije objekat pejzažne arhitekture, date su smjernice za uređenje ekonomskog/stambenog dvorišta i zaštite i unapređenje pejzažnih vrijednosti.

Uslovi za uređenje:

- postojeće živice – šumarke i zaštitne pojaseve sačuvati i formirati nove uz saobraćajne površine
- formirati zaštitne pojaseve i prema susjednim namjenama u minimalnoj širini od 10m
- upotrebu vještačkih đubriva svesti na kontrolisane količine kako bi se izbjeglo zagađenje podzemnih i površinskih voda
- ekonomsko dvorište jasno odvojiti od poljoprivrednog zemljišta zelenim ili nekim drugim ogradama
- popločane površine ozeleniti drvorednim ili linearnim zasadima zelenila
- minimalno učešće zelenila u okviru ekonomskog dvorišta je 20%.

Zelenilo infrastrukture (ZIK) - U okviru planirane namjene IS se mogu graditi objekti i sadržaji infrastrukture, parkinzi i garaže za smještaj vozila, skladišta, magacini, radionice i administracija pa je u skladu sa planiranim sadržajima neophodno planirati projekat uređenja terena i pejzažne arhitekture.

Kompozicionim rješenjima potrebno je vizuelno i fizički odvojiti objekte infrastrukture od okolnih saobraćajnica i pješačkog saobraćaja. Osnovna funkcija ove kategorije je zaštitna, potrebno je formirati guste zasade, sa akcentom na spratnost, kako bi se formirao što gušći zasad - visoko četinarsko i listopadno drveće i sprat žbunja.

Uslovi za uređenje:

- minimalno učešće zelenila je 25%
- dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetra.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja

Potreba izrade posebne studije o uticaju poljoprivrednih kultura na kretanje ptica i drugih životinja i sa tim u vezi na sigurnost vazdušnog saobraćaja. U izradi studije mora biti uključen operator Aerodroma Podgorica a ista treba biti dostavljena Agenciji za civilno vazduhoplovstvo.

Ova lokacija se nalazi u neposrednoj blizini Aerodroma Podgorica sa zapadne strane i ista predstavlja kontrolisanu zonu okruženja aerodroma u cilju provjere postojanja vazduhoplovnih prepreka ili drugih karakteristika koje mogu negativno uticati na vazdušni saobraćaj (biljne kulture, solarni paneli, oprema koje mogu prouzrokovati slabljenje signala i sl.). Agencija za civilno vazduhoplovstvo je Pravilnikom o izmjeni i dopuni pravilnika o standardima i kriterijumima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na aerodromu (Sl. list CG br.8/18) propisala obavezne mjere za smanjenje opasnosti od udara divljih životinja u neposrednoj blizini aerodroma a jedna od tih mjera podrazumijeva procjenu rizika od povećanja broja divljih životinja koji mogu izazvati oštećenja na vazduhoplovu što može biti slučaj kod navedene lokacije.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu

Investitor je u obavezi da prije izrade tehničke dokumentacije pribavi vodne uslove od nadležne institucije, iz razloga blizine rijeke Cijevne.

Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na vodovodnu i kanizacionu infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Lokaciju tangira sa južne strane saobraćajnica Cijevna- Aerodrom Golubovci. U planu je da se ova saobraćajnica proširi u ulicu bulevarskog tipa. Pristup lokaciji treba obezbjediti preko novoprojektovanog priključka na bulevaru Cijevna - Aerodrom Golubovci. Treba predvideti površinsku raskrsnicu za samo desna skretanja. Broj priključaka pojedinih parcela na saobraćajnicu Bulevara Cijevna- Aerodrom

Golubovci zavisi od planskog rešenja lokacije. Potrebno je povezati korisnike prostora kojima se parcele nalaze iza predmetne lokacije. Planirani koridor povezivanja je uz železničku prugu Podgorica – Bar.

Uslovi priključenja na TK infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

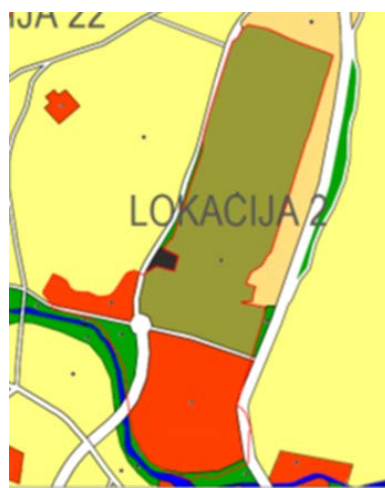
LOKACIJA 2

Postojeće stanje

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i pripada planskoj jedinici 5.7. KO Masline i u vlasništvu je države Crne Gore, što ujedno i čini granicu obuhvata izmjena i dopuna. Prostor u obuhvatu je izgrađen i opremljen prema potrebama vojske i odbrane, a u osnovi ga sačinjavaju Vojni poligoni, kasarne, skladišta, rekreativno-sportski sadržaji, smještajne jedinice i dr. Lokacija se sa istočne, sjeverne i zapadne strane graniči sa izgrađenom prostorom stambene namjene, malih gustina, dok je sa južne strane oivičena rijekom Ribnicom. Lokaciju kasarne "Marko Miljanov Popović", čine katastarske parcele broj 175, 184/3, 187/3, 190/2, 208/2 i 221, iz Lista nepokretnosti 121 KO Masline. Za predmetnu lokaciju, koja je u PUP-a Glavnog grada Podgorica predviđena kao prostor za mješovitu namjenu, potrebno je izvršiti prenamjenu u skladu sa potrebama Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore.

Važeći plan

Izmjene i dopune

Površine od interesa za
odbranu (OD),
Zdravstvo (Z),
Sport i rekreacija (SR),
Površina za groblje (GR),
Pejzažno uređenje (PU)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", **lokacija 2 se mijenja iz Mješovite namjene MN u površine od interesa za odbranu OD, zdravstvo Z, sport i rekreaciju SR, površine za groblje GR, u manjem dijelu, i površine za pejzažno uređenje PU**, iz razloga stvaranja uslova za korišćenje postojećeg prostora Kasarne u skladu sa NATO standardima i relevantnim zakonima i propisima za tu vrstu objekata.

Namjena - Površine od interesa za odbranu OD

Na većem dijelu lokacije 2 dozvoljava se izgradnja i rekonstrukcija više objekata namijenjenih potrebama Vojske Crne Gore i Ministarstva odbrane Crne Gore. Na tom dijelu planirati isključivo objekti koji su u funkciji odbrane. Obezbjediti realne uslove za preseljenje Ministarstva odbrane, General štaba Vojske Crne Gore i Medicinskog centra bezbjedonosnih snaga, sve objekte odbrane i vojske planirati u skladu sa standardima i uslovima bezbjednosti. Predvidjeti uslove za rekonstrukciju i adaptaciju postojećih skladišno-tehničkih i stambeno-smještajnih objekata. Površina dijela parcele iznosi 21,62 ha.

Površine za zdravlje Z - Lokacija je namijenjena izgradnji bolničkog kompleksa sa mogućnošću izgradnje objekta Hitne pomoći, površina dijela parcele iznosi cca 8,28 ha. Ovaj dio će se razraditi putem idejno arhitektonsko-urbanističkog rješenja a u skladu sa parametrima datim za određenu namjenu. Ovo idejno rješenje će biti sastavni dio UTU-a.

Površine za sport i rekreaciju SR - Rekonstrukcija postojećeg sportskog objekta prema parametrima za tu vrstu objekata datim u Pravilniku. Površina dijela iznosi 1,82 ha. Za objekte sporta i rekreacije indeksi zauzetosti iznose 0.3, a index izgrađenosti 0.6. Spratnost P do VP.

Površina za groblje GR - Površina za groblja obuhvata već postojeću površinu koja se konzervira. Površina dijela iznosi 2109 m².

Površine pejzažnog uređenja PU - obuhvataju prostor oko rijeke Ribnice. Uređenje prema smjernicama pejzažnog uređenja.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U skladu sa namjenom, planirana je kategorija zelenila Površine oko objekata odbrane i zaštite i vojni poligoni (PV) - površine specijalne namjene PUS.

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Minimalno učešće zelenila na lokaciji je 40%.

Površine na kojima se planirana izgradnja - Uslovi za uređenje zelenih površina oko smještajnih i radnih objekata: kompozicija i prostorna organizacija zelenih površina treba da su u funkciji uslova za miran odmor i rad korisnika. Zelenilo treba da je i dobra protivpožarna prepreka. Uz pristupne saobraćajnice predvidjeti linearnu sadnju.

Neizgrađene površine - Zelene površine urediti kao manje parkovske površine koje osim dekorativne imaju i kompoziciono-regulacionu funkciju između različitih sadržaja. Površina pod zelenilom iznosi 70%, a pod stazama i platoima 30%. Kombinovati otvorene parterne površine sa grupacijama drveća i žbunja. Uz saobraćajnice projektovati gušće zasade zelenila.

Uslovi za uređenje i formiranje zaštitnog pojasa:

- obodom parcele formirati zaštitni pojas, min. širine 20m
- očuvati vegetaciju Ribnice i istu integrisati u zaštitni pojas
- planirati max. odnos površina pod zasadima drveća i slobodnih površina od 60 : 30%
- očuvati prirodnu morfologiju terena, strukturu i sastav površina sa autohtonom vegetacijom
- prostor kompoziciono urediti u slobodnom pejzažnom stilu, izbjegavati stvaranje monokultura
- moguća je izgradnja šetnih staza, pristupnih staza i odmorišta od prirodnih materijala.

Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata

Shodno Uredbi o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu ("Sl. list Crne Gore", br. 48/08, 6/14).

Mogućnost faznog građenja objekta

Shodno Uredbi o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu ("Sl. list Crne Gore", br. 48/08, 6/14).

Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na vodovodnu i kanizacionu infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Pristup Kasarni omogućen je iz naselja Masline pristupnim ulicama Goce Delčeva i Valtazara Bogišica. Izgradnjom mosta na Ribnici ostvaren je kvalitetan pristup iz Ulice Španskih boraca.

Planskim dokumentima višeg reda predviđen je nastavak projektovanja i izgradnje Bulevara Veljko Vlahović, koji izgradnjom mosta preko Ribnice tangira lokaciju kasarne sa istočne strane.

Smjernice za projektovanje i izgradnju unutrašnjeg rasporeda saobraćajne infrastrukture lokacije Kasarna Marko Miljanov Popović izdaće Ministarstvo odbrane, na osnovu Uredbe o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu ("Sl. list Crne Gore", br. 48/08, 6/14). Na osnovu unutrašnjeg rasporeda saobraćajnica odrediće se adekvatan pristup na Bulevar Veljko Vlahović. Moguće je omogućiti pristup kasarni i iz parvca ulice Franca Rozmana.

Uslovi priključenja na TK infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

LOKACIJA 3**Postojeće stanje**

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", zona Stara Varoš - Zabjelo i pripada planskoj jedinici 3.26 (Blok 35-36). Predmet izmjena i dopuna je neizgrađena zelena površina uz Bulevar Vojvode Stanka Radonjića, okružena objektima kolektivnog stanovanja, pogonskim prizemnim barakama i komercijalnim prizemnim objektom. Važeći planski dokument DUP "Blok 35-36" u okviru koga je i predmet izmjena i dopuna, adekvatno tretira namjenu površina, implementirajući je iz GUR-a i potrebno je korigovati granicu namjene u skladu sa potrebama i standardom za ovu vrstu namjene.

Važeći plan – Površine ŠS

Izmjene i dopune – planirano

Površine za školstvo
i socijalnu zaštitu
(ŠS)
Mješovita namjena
(MN)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 3 zadržava dijelom istu namjenu i koriguje obuhvat lokacije za školstvo u skladu sa realnim potrebama prostora. Na lokaciji se planiraju površine koje su prvenstveno namijenjene obrazovanju, nauci i socijalnoj zaštiti (prednost se daje predškolskim i školskim ustanovama), dok se manjim dijelom se predviđa mješovita namjena sa sadržajima i objektima koji bitno ne utiču na susjedne objekte školstva. Prema važećem DUP-u Blok 35-36 ovaj prostor je podijeljen na dvije urbanističke parcele, UP4 sa namjenom Školstvo i socijalna zaštita i UP4a sa namjenom DS saobraćajne površine. **Ovim planom se redefinišu granice parcele za školstvo shodno površinama datim u važećem DUP-u, ostale površine se planiraju za MN.**

▪ **DIO Lokacije 3 - UP4**

Namjena DIJELA Lokacije 3 - UP4 - Površine obrazovanja i socijalne zaštite - škole ŠK

U okviru Lokacije 3 na dijelu je formirana UP4 (shodno DUP-u Blok 35-36) površine 9216,99 m², predviđena je izgradnja objekta osnovne škole. Objekat osnovne škole u okvirima zadate građevinske linije zauzima min 1/5 od ukupne površine urbanističke parcele", a u ovom slučaju zauzima 3226m² prizemne etaže što predstavlja 1/3. Na ovoj parceli površina slobodnog prostora iznosi oko 5990,99m², što zadovoljava normative za 399 do 599 učenika u jednoj smjeni. Navedeni parametri zadovoljavaju sve propise za školske objekte, kako iz Priručnika za planiranje stambenih naselja u Crnoj Gori (obzirom da se škola nalazi u užem gradskom jezgru), tako i prema normativima za projektovanje školskih i predškolskih objekata. To znači da sa ovako planiranom školom, a u skladu sa propisima, postoji velika rezerva u odnosu na 263 učenika iz samog zahvata plana, odnosno dva puta više djece u odnosu na ono što predstavljaju projekcije iz GURa. Ukoliko je nastava oragnizovana u dvije smjene, po ovom normativu moguće je organizovati nastavu za najmanje 1200 učenika, što je 6 puta više od potreba iskazanih za prostor DUPa "Blok 35-36".

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Važe smjernice i uslovi za pejzažno uređenje iz DUP-a "Blok 35-36".

Za UP4 primjenjuju se uslovi za Zelenilo objekata prosvjete (ZOP) kompatibilni namjeni – Površine za školstvo i socijalnu zaštitu (SŠ). Uslovi za priključenje objekata na komunalnu i ostalu infrastrukturu.

Urbanistički parametri

Maksimalni indeks zauzetosti - 0,35

Maksimalni indeks izgrađenosti - 1,05

Maksimalna spratnost - Po+P+2

Max površina pod objektom – 3226 m²

Max. BRGP-9678 m²

Površina parcele - 9216,99 m²

Parkiranje i garažiranje

Potrebu za parking mjestima procijeniti u zavisnosti od namjene planiranih sadržaja;

- poslovanje (na 1000 m²) ----- 12 pm

Od ukupanog broja potrebnih parking mjesta za objekte škole i vrtića (193) obezbijedeno je 90 nadzemnih parking mjesta na javnom parking u zahvatu bloka.

Minimalno parking mjesto je 2,30 x 4,80 kod upravnog parkiranja na otvorenom. Minimalna širina komunikacija do parking mjesta pod uglom od 90° je 5.5m. Za paralelno parkiranje minimalne dimenzije parking mjesta su 2,00 x 5,50m

Najmanje 5% parking mjesta mora biti namijenjeno licima smanjene pokretljivosti.

Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na vodovodnu i kanizacionu infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa

Uslovi priključenja na TK infrastrukturu

Prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

▪ **DIO Lokacije 3 - UP4a**

Namjena DIJELA Lokacije 3 - UP4a - površine mješovite namjene MN

U okviru Lokacije 3 na dijelu je formirana UP4a (shodno DUP-u Blok 35-36) površine 4542,16 m² predviđena je izgradnja stambenog objekta višeporodičnog stanovanja sa poslovanjem u prizemlju. Na površinama za stanovanje veće gustine se grade kolektivni stambeni objekti kod kojih je gustina stanovanja od 250-500 st/ha. U prizemlju ovih objekata predviđaju se djelatnosti koje ne ugrožavaju funkciju stanovanja a dozvoljava se i da prizemna etaža bude u funkciji stanovanja. Predviđena je izgradnja podrumске etaže za potrebe garažiranja vozila i za potrebe tehničkih prostorija.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Primjenjuju se smjernice i uslovi za pejzažno uređenje iz DUP-a "Blok 35-36".

Za UP4a sa namjenom stanovanje veće gustine (SV) kompatibilni su uslovi za Zelenilo stambenih objekata i blokova (ZSS). Dopuna uslova se odnosi na mogućnost izgradnje podzemnih etaža/garaža. U tom slučaju je moguća izgradnja vrtova na krovu garaža. U slučaju da se na slobodnom tlu ne može obezbijediti zadati minimalni procenat zelenila (30% zelenilo na tlu) projektovati intezivne krovne vrtove gdje je dubina žardinjera/supstrata ne manja od 1,2m. U suprotnom krovni vrtovi (ekstezivni i poluintezivni) i vertikalno zelenilo su samo estetska kompomenata u eksterijeru.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja

Za objekte visine preko 45 m je potrebna prethodna saglasnost Agencije za civilno vazduhoplovstvo za svaki pojedinačni objekat.

Obrazloženje: Lokacija 3 se nalazi u zoni prilazno odletne površine za prag 18 poletno-sletne staze Aerodroma Podgorica na udaljenosti od cca 5.6 km. Kako je na ovom području u okviru UP4a predviđena izgradnja višespratnice, neophodno je prethodno izvršiti analizu uticaja takvih objekata sa aspekta postojanja vazduhoplovne prepreke ukoliko su istiplanirani sa visinom višom od 45m.

Urbanistički parametri

Maksimalni indeks zauzetosti - 0,30

Maksimalni indeks izgrađenosti- 1,8

Maksimalna spratnost - 2Po+P+5

Max površina pod objektom – 1362.65 m²

Max BRGP- 8175.88 m²

Površina parcele – 4542,16 m²

Parkiranje i garažiranje

Potrebu za parking mjestima procijeniti u zavisnosti od namjene planiranih sadržaja;

- stanovanje (na 1000 m²) ----- 15 pm
- poslovanje (na 1000 m²) ----- 30 pm

Uslovi za priključenje objekata na komunalnu i ostalu infrastrukturu

Priključenje na mrežu komunalne infrastrukture vrši se prema postojećim, odnosno planiranim tehničkim mogućnostima mreže, na način kako je predviđeno urbanističkim planom i tehničkom dokumentacijom, a na osnovu propisa i uslova i saglasnosti javnih preduzeća. (DUP Blok 35-36)

LOKACIJA 4

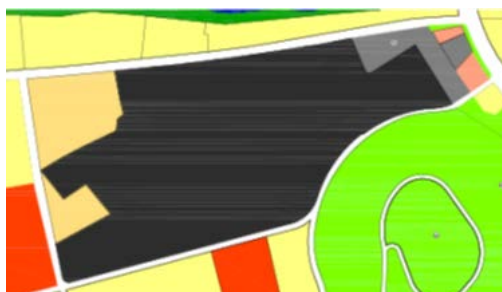
Postojeće stanje

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", zona Stara Varoš - Zabjelo i pripada planskoj jedinici 3.4, za koju je urađen ID DUP-a "Čepurci". Na predmetnom prostoru se nalazi gradsko groblje "Čepurci", sa

gradskom kapelom i nepokretnim kulturnim dobrom Crkva Sv. Gospođe. U Zapadnom dijelu obuhvata nalaze se individualni stambeni objekti, uglavnom su lošeg ili srednjeg boniteta. Na istočnom dijelu obuhvata nalazi se parking i slobodne zelene površine u podnožju brda Ljubović. Kako se groblje neće više širiti to su se stekli uslovi da se prostor koji je u ranijem bio predviđen za proširenje dobije drugu namjenu u skladu sa prostorom koji ga okružuje.

Važeći plan

Izmjene i dopune - planirano

Površine za groblja (GR), Mješovita namjena (MN), Centralne djelatnosti (CD), Drumski saobraćaj (DS), Pejzažno uređenje (PU)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", dijelovi lokacije 4 se djelimično prenamjenjuju u dio za mješovitu namjenu, malim dijelom u CD i djelom saobraćajna infrastruktura, za potrebe parkiranja na otvorenom i u podzemnom garažnom prostoru a većim dijelom se definiše konačna granica groblja.

Objekti mješovite namjene i CD ne smiju svojim gabaritom, položajem i funkcijom ugrožavati integritet groblja i zaštićenih objekata na njemu. Objekat garaže planirati u podzemnim etažama a krov koristiti kao uređenu parkirnu površinu. Planirati obodom zaštitni zeleni pojas prema ogradi groblja.

Površine mješovite namjene MN

Na površini za mješovitu namjenu, planom se definišu smjernice za izgradnju stambeno-poslovnih objekata i objekata za obavljanje uslužnih djelatnosti. Gustina stanovanja će se računati u odnosu na male gustine stanovanja do 120 stanovnika/ha, parcela mora imati površinu i oblik koji omogućava izgradnju i korišćenje parcele i objekta saglasno planskom dokumentu, standardima i normativima.

Min. veličina pacela, na osnovu gustine naselja je 350 m², tipologija stambene gradnje su: slobodnostojeća, dvojna i kuća u nizu, za veće parcele od 1000 m² moguća je izgradnja objekata višeporodičnog stanovanja max spratnosti 4 etaže. Površina za MN iznosi 22.043 m².

Površina CD - ugostiteljstvo ili trgovina

Na površini ove namjene dozvoljena je izgradnja objekta ugostiteljstva ili trgovine, u skladu sa parametrima datim ovim planom.

Površina IS - infrastruktura

Na ovim površinama dozvoljena je izgradnja parkinga i garaža za parkiranje. Garaža može biti podzemna višeeetažna.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Važe smjernice i uslovi za pejzažno uređenje iz DUP-a "Čepurci - dio". Za površine mješovite namjene (MN) primjeniti uslove za pejzažno uređenje shodno budućim sadržajima. Za isključivo poslovne objekte važe uslovi za Zelenilo poslovnih objekata (ZPO), dok za stambene i stambeno-poslovne objekte važe uslovi za Zelenilo stambenih objekata i blokova (ZSO).

Za druge, saobraćajne, EE objekte, kao i objekte pejzažne arhitekture, primjenjuju se takođe smjernice iz važećeg plana.

Pravila parcelacije, Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama, Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite životne sredine, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata i Urbanistički parametri, definiše se shodno Pravilniku, Zakonu, Odluci o izradi ID DUP-a Čepurci-dio kao i programskog zadatka koji je sastavni dio Odluke. Svi uslovi za priključenje na infrastrukturu definiše se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

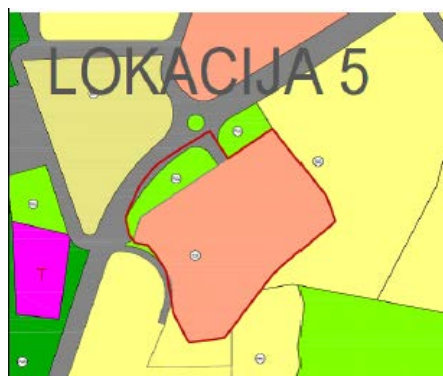
LOKACIJA 5

Postojeće stanje

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", DUP "Zagorič 1" dio A, neizgrađen prostor, koji je prema GUR-u opredijeljen za SMG, dok je važećim DUP-om dijelom za stanovanje, a dijelom za centralne djelatnosti.

Važeći plan - površine za SMG i CD

Izmjene i dopine

Površine za CD,
Površine za pejzažno
uređenje javne
namjene (PUJ)

Planirano izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", pripadnost planu DUP "Zagorič 1" dio zone A - **djelovi lokacije 5 se prenamjenjuju iz planirane namjene stanovanje srednjih gustina u namjenu centralne djelatnosti CD i površine za pejzažno uređenje javne namjene PUJ u skladu sa smjernicama ovog plana**. DUP-om su dijelom definisane površine stanovanja SS a na dijelu lokacije extertorijalne površine - ambasada, ovim planom se daje mogućnost izgradnje objekata centralnih djelatnosti CD, u skladu sa smjernicama ovog plana. Obuhvata kat. parcele 2125/1, 2125/6 i 2125/5 KO Podgorica II. Implementacija putem ID DUP-a "Zagorič 1" dio zone A.

Namjena lokacije - Površine centralnih djelatnosti CD

Prenamjena već izgrađenog sjevero-zapadnog dijela lokacije u namjenu centralnih djelatnosti.

- Na ovoj lokaciji moguće je planirati objekat komercijalno uslužnih djelatnosti koji predstavljaju obilježja centara naselja. Takvi objekti su: tržni centri sa svim pratećim kompatibilnim sadržajima (trgovačke i zanatske radnje, pijaca, kancelarije, restorani, kafeterije, uslužne radnje i servisi, i dr.)
- Prije izgradnje novih objekata, stvoriti uslove za rušenje postojećih.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo poslovnih objekata - trgovačko-uslužni objekti – (ZPO). Površine poslovnih objekata planirane su u okviru centralne djelatnosti (CD). Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Površine ispred i u okviru poslovnih objekata najčešće se uređuju parterno ili u kombinaciji sa soliternom sadnjom. Osnovne karakteristike ove kategorije je upotreba najdekorativnijeg biljnog materijala. Kompozicija zelenih površina podrazumjeva savremena pejzažna rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i tradicionalnim vrijednostima podneblja. Minimum 20% površine parcele mora biti pod zelenilom.

Pravila parcelacije, Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama, Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite životne sredine, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata i Urbanistički parametri, definiše se shodno Pravilniku, Zakonu, Odluci o izradi DUP Zagorič 1“dio A -dio kao i programskog zadatka koji je sastavni dio Odluke.

Moguće je objekat realizovati fazno, uz prethodno infrastrukturno opremanje lokacije.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", DUP Zagorič 1. Da bi se obezbjedio adekvatan pristup lokaciji potrebno je postojeću Ulicu II Crnogorskog bataljona proširiti u ulicu bulevarskog tipa. Na ukrštanju budućeg Bulevara II Crnogorskog bataljona i Ulice Piperske formirati kružni tok i na taj način omogućiti normalan tok saobraćaja. Saobraćajno rješenje lokacije definisati kroz Izmjene i dopune DUP-a Zagorič1.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definiše se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 6**Postojeće stanje**

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", DUP "Zagorič 1" dio A. U pitanju je neizgrađeni prostor, koji je prema GUR-u opredijeljen za SMG, dok je važećim DUP-om opredijeljen za stanovanje velikih gustina rezidencijalnog karaktera, a na inicijativu uprave Glavnog grada Podgorice.

Važeći plan - Površine za SMG

Izmjene i dopune – Površine za CD

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", dijelovi lokacije 5A se prenamjenjuju u centralne djelatnosti za izgradnju multifunkcionalnog objekta (Dom zdravlja, apoteka, pošta, banka, mjesna kancelarija, punktovi javnih službi komunalnih preduzeća i dr.). Izmjenama su obuhvaćene urbanističke parcele UP67, UP 68a, 68b, 68c i 68d. Planirano je direktno sprovođenje uz uslove ovog plana.

Namjena lokacije - Površine centralnih djelatnosti CD

Na ovoj lokaciji moguće je planirati objekat koji je u od opšteg interesa i služi za opskrbu naselja neophodnim službama (Dom zdravlja, pošta, bankarske usluge, mjesne kancelarije, punktovi javnih službi komunalnih preduzeća i dr.) sa svim pratećim kompatibilnim sadržajima.

Pravila parcelacije

Postojeća parcelacija u planu se zadržava, s tim što se parcele udružuju u jedinstvenu lokaciju za izgradnju, prema parametrima iz ovog plana.

Urbanistički parametri

Lokacija za izgradnju koju čine UP67, UP68a, 68b, 68c i 68d, u okviru DUP-a "Zagorič 1" dio zone A.

Index zauzetosti 0.4

Index izgrađenosti 1,2

Spratnost P+1 sa mogućnošću izgradnje podruma za smještaj vozila i tehničke infrastrukture;

Parkiranje na parceli ili u garaži u okviru lokacije;

Podrum ne ulazi u BGP ukoliko služi za garažiranje ili smještaj tehničkih prostorija;

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) - Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Površine ispred i u okviru poslovnih objekata najčešće se uređuju parterno ili u kombinaciji sa soliternom sadnjom. Kompozicija zelenih površina podrazumjeva savremena pejzažna rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i tradicionalnim vrijednostima podneblja. Minimum 20-25% površine parcele mora biti pod zelenilom.

Kod kompozicije zasada voditi računa o spratnosti, ritmu, koloritu i vizurama prema fasadama. Sadnju vršiti u manjim grupama (drvenasto - žbunasti zasadi) i u vidu solitera u kombinaciji sa parternim zasadima. Linearno zelenilo planirati uz saobraćajnice i na parkinzima

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja, Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu i Mogućnost faznog građenja objekta definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu su zajednički za Lokaciju 5 i Lokaciju 5A, dok će se ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definisati shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 7

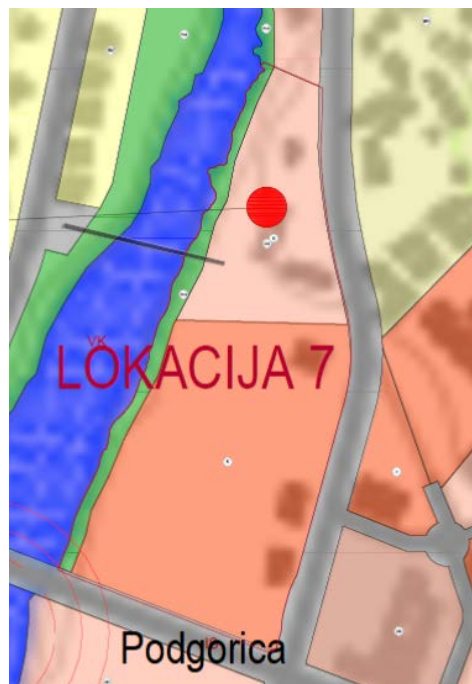
Postojeće stanje

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", obuhvata prostor nekadašnje kasarne Morača. Kako se prostor ne koristi u vojne svrhe, za predmetni prostor je u proteklom periodu izvršena prenamjena i rađena je planska razrada na nižem nivou. Predmetna teritorija se sa kontaktnim zonama saobraćajno povezuje postojećim saobraćajnicama - Bulevarom Ivana Crnojevića, ulicom Stanka Dragojevića i mostom Milenijum je povezan predmetni prostor sa zahvatom DUP-a "Momišići A – zona 2". Lokacija predmetnog prostora je jedna od najatraktivnijih i najinteresantnijih lokacija u samom centru Podgorice. Tokom dužeg perioda korištena je od strane Vojske za kompleks kasarne, i kao takva je vraćena u vlasništvo grada i

države Crne Gore tokom 2004/2005 godine, čime se otvara mogućnost za njenu valorizaciju i ostvarivanje punih prostornih potencijala u skladu sa potrebama grada i tržišta. Površina lokacije 8,16 ha.

Važeći plan
Površine za CD

Izmjene i dopune
Površine za Centralne djelatnosti - CD
Površine za Kuturu - K
Površine za pejz. uređenje specijalne namjene - PUS

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 7 je GUR-om prema režimima uređenja definisana za urbanističku razradu Urbanistički projekat. Obzirom na atraktivnost same lokacije ovim ID PUP-a u dijelu GUR-a Podgorice se definišu smjernice za direktno sprovođenje iz konkursnog rješenja koje postaje sastavni dio UTU-a. Cilj Konkursa je odabir konkursnog rješenja koje će dati najkvalitetnije prijedloge za urbanističko rješenje prostora sa arhitekturom muzeja savremene umjetnosti i parka kulture i umjetnosti na nivou idejnog rješenja, dok ostale objekte treba urbanistički razradi i dati koncept arhitektonskog oblikovanja. Treba dati najracionalnije rješenje infrastrukturnih sistema i ostalih činilaca savremenog urbanog prostora. Odabrano rješenje treba da ponudi najkvalitetnije prijedloge u smislu izvodljivosti i ekonomičnosti i kao takvo da postane siguran temelj za implementaciju putem direktnih smjernica.

Lokacija obuhvata kat.parcele br: 2211/1, 2211/3, 2211/9, 2211/8 i 2210/1, sve KO Podgorica II.

Namjena parcele - Površine za kuturu K, Centralne djelatnosti CD, i PUS.

Raspisivanje međunarodnog javnog konkursa za idejno urbanističko - arhitektonsko rješenje za kompletan prostor koji je obuhvaćen planom UP Kasarna Morača sa rješenjem za objekat Muzeja savremene umjetnosti, prirodnjačkog muzeja, parka kulture i umjetnosti i ostalih sadržaja koji su u funkciji kulture, a u zahvatu koji se graniči koritom rijeke Morače, ulicom Vaka Đurovića i nastavkom Bulevara Ivana Crnojevića do Mosta Milenijum.

Koncept i cilj konkursa

Koncept izgradnje ovog prostora zasnovan je na formiranju lokacije na kojoj će se odvijati izgradnja različitih sadržaja koji će podići vrijednost i ambijentalni karakter atraktivne zone grada. Prostor se može podijeliti na 3 funkcionalne zone.

U okviru Prve zone u kontaktu sa Mostom Milenijum, na dijelu lokacije koji je obuhvaćen kat.parcelom 2211/1 KO Podgorica II planirati objekat Muzeja savremene umjetnosti i objekat prirodnjačkog muzeja. Cilj ovakvog planiranja je podići urbani karakter tom dijelu grada i dati jedan savremeni izraz sa mogućnošću kreiranja javnih prostora koji povezuju zeleni koridor uz rijeku. Zonu ka rijeci Morači pejzažno urediti i dati sadržaje za boravak na otvorenom sa sportskim sadržajima aktivne i pasivne rekreacije;

Ostali dio tretirati kao III zonu sa sadržajima centralnih djelatnosti, objekti administracije, uprave, poslovanja, kulture i dr. koja se naslanja na zonu pejzažnog uređenja i zonu 1 koja je namijenjena objektima kulture. Cilj Konkursa je odabir konkursnog rješenja koje će dati najkvalitetnije prijedloge za urbanističko rješenje prostora sa arhitekturom objekata na nivou koncepta, najracionalnije rješenje infrastrukturnih sistema i ostalih činilaca savremenog urbanog prostora. Izradi treba da prethodi detaljna analiza same lokacije kao i postupak sprovođenja ankete što većeg broja učesnika (građani, institucije, struka i dr.) kako bi se dobio jasan smjer u kom pravcu se taj atraktivan prostor treba razvijati.

Kako se predmetna lokacija nalazi na prostoru nekadašnje kasarne Morača, rješenje ovog dijela gradskog prostora treba rješavati integralno, kako bi se stekli uslovi za realizaciju i valorizaciju ovog izuzetno vrijednog prostora na području Glavnog grada.

Na površinama za centralne djelatnosti moguće je planirati objekte administrativno poslovnih sadržaja, objekti uprave, objekte kulture, ugostiteljske objekte i sadržaje, objekte za smještaj turista, komercijalno poslovne, uslužne i objekte koji su kompatibilni navedenom. Takođe se na ovim površinama mogu planirati podzemne garaže kako u funkciji predloženih objekata tako i u funkciji javnog parkiranja. Predložena rješenja moraju se zasnivati na unapređenju kvaliteta života i životne sredine u skladu sa principima održivog razvoja. Sve planirane intervencije treba da su u funkciji podizanja kvaliteta ovog prostora i afirmacije svih njegovih potencijala, usklađene sa položajem i značajem prostora u odnosu sa postojećim ambijentom, arhitekturom i materijalizovani u savremenim materijalima i likovnoj obradi. Projektnim rješenjem je potrebno ostvariti visok estetski standard, afirmisati potencijale predmetnog prostora u što kvalitetnijim uslovima, omogućiti višenamjensko korišćenje prostora aktiviranog, u zavisnosti od lokacije i primarnog karaktera mikroambijenta, sadržajima iz domena kulture i umjetnosti i doći do maksimalnih strukturalnih visina.

Objekat Ministarstva kulture potrebno je formom i materijalizacijom uklopiti na način da ambijentalno predstavlja jedinstven reporni sadržaj, tako da uspostavi vizuelni balans. Visinu objekta iznad nivoa okolnog (uređenog) terena, dati tako što će se sagledati ukupni prostor u okruženju. Etaže organizovati u zavisnosti od specifičnih potreba organizacije prostora sa dvije do maksimalno tri podrumске etaže ispod cijelog gabarita objekta, namijenjene garažiranju i smještanju opreme i tehnike. Površina pod objektom određena je max indexom zauzetosti i max indexom izgrađenosti, na zadatoj katastarskoj parceli ili dijelu iste. Podzemne etaže se ne računaju u ukupni BGP ako služe za garažiranje i tehničke prostorije. Saobraćaj definisati na način da što više površina bude pejzažno uređeno, dajući poseban karakter čitavom prostoru. Podzemni javni parking se može planirati ispod parkovske površine, a parkiranje za potrebe posjetilaca i zaposlenih predvidjeti u podzemnoj garaži ispod objekata. Kolski saobraćaj u najvećoj mjeri isključiti iz unutrašnjosti lokacije, a neophodne pristupe interventnim vozilima pored internih saobraćajnica omogućiti i kolsko-pješačkim stazama i površinama po obodu i u unutrašnjosti lokacije. Interne saobraćajnice uglavnom su servisnog karaktera, dok se najveći dio vozila treba usmjeriti direktno sa glavnog pristupa podzemnoj garaži.

Uz samo korito rijeke planirati šetalište sa elementima pejzažnog uređenja kako bi se taj prostor približio posjetiocima

Podzemna građevinska linija nije posebno određena, već je podzemne etaže dozvoljeno organizovati i graditi u okviru definisane zone građenja, uz uslov da se ispoštuju planom određene maksimalne površine podzemnih etaža. Površina podzemnih etaža ne mora se podudarati sa nadzemnim gabaritima objekata.

Urbanistički parametri

Konkursnim rješenjem, treba definisati gabarite planiranih objekata, sadržaje pojedinačnih objekata i bruto građevinske površine. U skladu sa tim, voditi se parametrima koji su definisani ovim planom za površine centralnih djelatnosti. Minimalna površina slobodnih i zelenih površina treba da je 40%, indeks izgrađenosti je maksimalno 3,0, indeks zauzetosti zemljišta maksimalno 0,6. Muzej savremene umjetnosti Muzej savremene umjetnosti i Prirodnački muzej - Površina parcele cca 26500 m².

Objekti centralnih djelatnosti-poslovanje (poslovno-upravno-administrativni sadržaji)

- u okviru ovih poslovnih objekata očekuje se smještanje: diplomatskih predstavništava, konzulata, banaka, kancelarijskih prostora različitog tipa, kao i poslovnih prostora za iznajmljivanje.
- Lokaciju za pejzažno uređenje urediti i opremiti sadržajima pasivne i aktivne rekreacije.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Na planskoj lokaciji planirane su centralne djelatnosti (CD) i površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS). Za centralne djelatnosti (CD), a u skladu sa planiranim sadržajima (muzej, poslovno-administrativni objekti, trgovački centri, smještajni objekti i objekti stanovanja) planirana je kategorija Zelenilo poslovnih objekata (ZPO). Na površinama specijalne namjene, a u skladu sa postojećim stanjem planiran je Zaštitni pojas (ZP). Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) – Zbog planiranih raznorodnih sadržaja u okviru centralne djelatnosti, zelene površine rješavati na principima blokovskog zelenila. Ove površine treba da omoguće formiranje "zelenih prodora" u izgrađenom tkivu i povezivanje sa okolnim zelenim površinama.

Sistem zelenila bloka čine sljedeći elementi: blokovski park, trg i zelenilo ulica.

Preporuka je da se blokovski park nadoveže na Zaštitni pojas uz rijeku Moraču, kako bi se vizuelno i funkcionalno formirala jedna prostorna cjelina.

U okviru bloka planirati formiranje trga ili više njih kao javne površine za okupljanje i odmor korisnika prostora koja doprinosi kvalitetu urbanog razvoja naselja. Trg urediti u maniru Mediteranske pjacete.

Zelenilo ulica - podrazumjeva linearno ozelenjavanje duž saobraćajnica unutar bloka.

Min. 30% površine urbanističke parcele mora biti pod zelenilom.

Krovne vrtove formirati iznad podzemnih garaža i na ravnim krovovima objekta. Iznada garaža predvideti isključivo intezivne krovne vrtove kao sastavni dio blokovskog zelenila. Minimalna dubine supstrata za sadnju drveća iznosi 1,2 m. Na pozicijama gdje nije moguće postići navedenu dubinu supstrata, formirati nasipe zemlje (brežuljke) radi sadnje drveća. Na ostalim krovnim površinama moguće je formirati poluintezivne i ekstezivne krovne vrtove. Poželjno je planirati krovne vrtove tako da budu prohodnog tipa.

Zaštitni pojas (ZP) - Ova kategorija zelenila odnosi se na zaštitno zelenilo koje se nalazi između rijeke Morače i površina namijenjenih centralnim djelatnostima. Zaštitni pojas je u funkciji razdvajanja sadržaja ali predstavlja i kontinuitet postojećeg zaštitnog pojasa duž rijeke Morače. Prostor za koji se predviđa uređenje obale nalazi se na strmom dijelu obale rijeke Morače. Obuhvata zeleni pojas na terenu u padu koji ima ulogu u zaštiti od erozije. Ujedno zbog blizine vode predstavlja specifičan sklop vegetacije, odnosno biljnih vrsta koje podnose vodu i veliki procenat vlage. Obalu rijeke Morače karakterišu sedimentne stijene sa manjom zastupljenošću metamorfisanih stijenskih masa, koje su radom rijeke u doba velikih vodostaja, formirane karakteristične terase, koje su predstavljaju vizuelni identitet ovog mikro pejzaža.

Uslovi za uređenje:

- izvršiti sanitarno-higijenske uzgojne mjere (sanitarna sječa, proreda, orezivanje, podkresivanje, i td),
- uređenje vodotoka sprovesti kroz primjenu prirodnih materijala (drvo, kamen i sl.), kaskadno riješenih zelenih terasa uz izlazak na rječne tokove, čime bi se minimizirao efekat "betoniranja" rječnih tokova i očuvao identitet predjela

- na mjestima gdje teren dozvoljava formirati platoe, pješačke, biciklističke staze vidikovce, restorane, kafe i sl.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja i Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Kasarnu Morača tangiraju saobraćajnice primarne gradske mreže: Bulevari Ivana Crnojevića i Vaka Đurovića. U planu je i završetak Bulevara Vaka Đurovića do mosta na Morači u punom profilu. Pristup parcelama ostvariće se sa Bulevara Vaka Đurovića u nivou za dostavnu internu saobraćajnicu i denivelisan pristup u višenamjenske garaže.

Interne saobraćajnice su planirane sa širinom kolovoza od 6.0m. Uz njih je moguće organizovati parkiranje. Broj parking mjesta u okviru otvorenog parkinga i u garažama treba da zadovolji potrebe za parkiranjem, shodno utvrđenim normativima.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 8

Postojeće stanje

Lokacija gradskog trga sa objektom BEKO i grupacijom objekata zanatskih radnji, nalazi se u strogom centru grada u okviru DUP-a Nova Varoš. Prostor je saobraćajno opterećen bez obzira na režim kretanja u popodnevnom časovima. Predmetni prostor čine trg, zgrada BEKA, prostor javnog parkinga sa atomskim skloništem, kao i nekoliko trgovinskih objekata. Oivičen je ulicama, Njegoševa, Trg Republike, Novaka Miloševa, Miljana Vukova, presjeca ga ulica Slobode a završava Balšićevom. Obuhvata kat. parcelu 3938, 4148, 3998, 4017/1, 3999, 4001/1, 4002, 4001/2, 4004, 4006, 4007, 4005, 4008, 4009, 4010/5, 4004/2, 4014/1, 4015, 4013, 4012, 4011, 4010/3, 4010/2, 4010/1, 4010/4016, 4017/2, 4018 KO Podgorica II.

Površine za centralne djelatnosti (CD)
Mješovita namjena (MN)
Površine za pejzažno uređenje (PU)
Drumski saobraćaj (DS)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 8 pripada planskoj jedinici 1.5 u GUR-u Podgorice. Planski razrađivana kroz DUP "Nova Varoš" BLOK M po namjeni su Površine za centralne djelatnosti, mješovita namjena i površine za pejzažno uređenje i drumski saobraćaj. Obzirom na atraktivnost same lokacije planirano je da se ovaj prostor sagleda i obradi kroz međunarodni javni konkurs idejnog arhitektonskog rješenja koje će postati sastavni dio važeće planske dokumentacije nižeg reda. **Cilj Konkursa je odabir konkursnog rješenja koje će dati najkvalitetnije prijedloge za urbanističko rješenje prostora trga sa arhitekturom objekta BEKO na nivou**

koncepta, najracionalnije rješenje infrastrukturnih sistema i ostalih činilaca savremenog urbanog prostora. Odabrano rješenje treba da ponudi najkvalitetnije prijedloge u smislu izvodljivosti i ekonomičnosti i kao takvo da postane siguran temelj za implementaciju putem direktnih smjernica.

Koncept i cilj konkursa

Imajući u vidu da karakter predmetnog prostora u velikoj mjeri određuju pješačke komunikacije – gradski trg, tokovi kojima se ostvaruju veze između pojedinih djelova grada, predlog rješenja treba bazirati na olakšavanju pješačkog kretanja kroz područje, tako da prostor bude dostupan svim kategorijama korisnika (osobe sa invaliditetom, stare osobe, osobe sa kolicima i malom djecom), adekvatno opremljen (osvjetljenje, putokazi, info-table, urbani mobilijar...), atraktivni i rasterećeni od postojećih zagušenja.

- Predložena rešenja moraju se zasnivati na filozofiji unapređenja kvaliteta života i životne sredine u skladu sa principima održivog razvoja. Sve planirane intervencije treba da su u funkciji podizanje kvaliteta ovog prostora i afirmacije svih njegovih potencijal.
- Arhitektonski koncepti moraju biti usklađeni sa položajem i značajem prostora u odnosu sa postojećim ambijentom, arhitekturom i materijalizovan u savremenim materijalima i likovnoj obradi.
- Studijskom analizom kroz dalju razradu doći do maksimalnih strukturalnih visina.
- Planirani objekat na lokaciji „Beko“ i kontaktnim zonama treba da svojim sadržajima unesu nove-privlačnije sadržaje u prizemnim etažama, kako bi se u što višoj mjeri otvorio prostor prema trgu.
- Pri formiranju arhitektonsko-urbanističko-pejzažnih rješenja otvorenih javnih prostora, neophodno je obezbjediti adekvatan nivo fleksibilnosti, da bi tokom dalje razrade, bilo moguće, usklađivanje rješenja sa funkcionalnim i sadržajnim potrebama rekonstrukcije, dogradnje i nove izgradnje.
- Studijskom analizom kroz dalju razradu treba doći do maksimalnih strukturalnih visina.
- Prije planiranja novih objekata, stvoriti uslove za rekonstrukciju i dogradnju već postojećih objekata.

U okviru idejnog arhitektonsko – urbanističkog rešenja čitavog kompleksa, potrebno je definisati:

- fizičke strukture i organizaciju prostora, u okviru zadate namjene;
- idejno arhitektonsko rešenje objekta Beko;
- parterno i hortikulturno uređenje slobodnog prostora, u skladu sa smjernicama iz Pravilnika za zadatu namjenu;
- funkcionalno, oblikovno, vizuelno i ambijentalno uklapanje čitavog kompleksa i objekta hotela u okruženje.

Urbanistički parametri - Objekat Beko

Na lokaciji postojeće poslovne zgrade Beko planirana je rekonstrukcija dijela postojećeg objekta uz dogradnju i nadgradnju u cilja formiranja novog poslovnog objekta spratnosti P+2, bruto građevinske površine cca 4700 m².

Namjena ovog objekta je poslovanje. Ukoliko se predhodnom analizom statičke stabilnosti dođe do podataka da objekat ne može da istupi planiranu dogradnju i nadgradnju, moguće je objekat srušiti i na njegovom mjestu napraviti novi u skladu sa smjernicama ovog plana.

Ispod cijelog bloka predvidjeti višeetažnu garažukoju može biti spojena u prvoj etaži, sa podrumom ispod "Beka". Kapacitet garaže iznosi 300 vozila. Ulaz u garažu dat je putem prilazne rampe iz ulice Balšića i Novaka Miloševa, a izlaz u ulici Balšića i Miljana Vukova.

Cijeli blok može se realizovati jednovremeno ili fazno uz uslov da se predhodno uradi generalni projekat (idejno rješenje) cijelog kompleksa i u I fazi izgradi podzemna garaža, a nakon toga nadzemni objekti se mogu samostalno realizovati.

Gradski trg sa objektima

Centralni javni prostor predstavlja trg Republike koji treba da pretrpi radikalnu rekonstrukciju kako bi dobio pravu namjenu pješačkog trga.

Površina kompletne lokacije iznosi 1,6 ha.

Prostorni identitet trga se sagledava kroz intenzitet različitih tokova kretanja i efekte koji nastaju njihovim preplitanjem, pre nego kroz njegovu fizičku strukturu. Prostorno-programsko rešenje nastoji da okruženje Trga sagleda kroz pokret i promene kao pojmove putem kojih može biti opisan postojeći karakter trga, kao i kroz dinamiku otvorenog javnog prostora u vidu oscilacija temperature i padavina.

Formalna i organizaciona logika intervencije zasnivaju se na mnoštvu elemenata, umesto na jednom centralnom motivu. Rešenje omogućava različite i komplementarne percepcije ovog okruženja – iz pešačke perspektive trga, iz neposredne blizine kretanjem u centru trga i iz perspektive vozača.

Pješačke zone i trgovi kao jedan od osnovnih elemenata oblikovanja gradskih prostora, ne samo da treba da doprinesu koncepciji urbane revitalizacije i rekonstrukcije gradskih površina, već u morfološkom smislu treba da potenciraju prepoznatljivost pojedinih predjela grada i revalorizaciju njegovog urbanog tkiva sa dopunom neophodnim sadržajima i objektima.

Pješačke zone i trgovi kao jedan od osnovnih elemenata oblikovanja gradskih prostora, ne samo da treba da doprinesu koncepciji urbane revitalizacije i rekonstrukcije gradskih površina, već u morfološkom smislu treba da potenciraju prepoznatljivost pojedinih predjela grada i revalorizaciju njegovog urbanog tkiva sa dopunom neophodnim sadržajima i objektima. Funkciju trga u urbanom tkivu grada opredjeljuju; položaj, značaj, organizacija i namjena prostora.

Kako je u pitanju Glavni trg Podgorice, to je za njegovo pravilno funkcionisanje izvršeno upotpunjenje sadržaja u prostoru koji bi bili predmet interesovanja svih građana Podgorice.

Na bazi stvorenih uslova i ocjene stanja cilj ovog plana je da prostor trga poprimi sve attribute života grada koji se iskazuju kroz:

- Determinisanje prostora po pitanju geometrije, funkcije i sadržaja u prostoru.
- Saobraćaja, prevođenje prostora u pješačku zonu.
- Oplemenjivanje prostora, uvođenje vode i zelenila uključujući i parterno uređenje sa unošenjem urbanog mobilijara.

Rješenje saobraćaja predstavlja najvažniju kariku za funkcionisanje prostora trga i kao takvo postavljeno je i posmatrano kao neodvojiva cjelina na nivou čitavog prostora Nove Varoši, pri čemu polazni osnov čini potreba rješavanja pješačkih kretanja, odnosno prevođenja trga u pješačku zonu.

Ulica Slobode kao centralna osovina pravca sjever-jug bogatog profila, koja povezuje dva tkiva grada, predstavlja specifični ambijent sa bogatim sadržajem trgovačkog, pješačkog i šetališnog karaktera. Težnja plana je da se afirmišu sadržaji različitih funkcija u okviru ulice koji će pokriti dijelom i pješačke profile i uključiti ih kao integralni dio sadržaja objekata.

Stvaranje pješačke zone na prostoru trga podrazumijeva uvođenje rješavanja saobraćaja, ulice Slobode na dijelu trga, zatim uvođenje režima kretanja ulica Njegoševe, Novaka Miloševa, Vučedolske, Miljana Vukova i Bokeške na potezu od ulice Balšića do ulice Stanka Dragojevića.

Ulice Bokeška i Vučedolska imaju permanentnu protočnost, dok se dio Njegoševe ulice, ispred opštine, pretvara u pješačku zonu, integrisanu sa trgom ispred zgrade Skupštine Opštine, sa mogućnošću kolskog prilaza, a ulici Slobode se smanjuje kolovoz na gabarit od 7,0 m, sa funkcijom režimskog korišćenja. Dio Ulice Slobode preko centralnog trga ne bi bila klasična ulica sa asfaltnim kolovozom i oivičenjem sa ivičnjacinma, već bi se potpuno uklopila u ravan trga a oivičenje bi se postiglo materijalizacijom (drugi materijali ili različita boja materijala).

Arhitektonsko oblikovanje objekta

- Kod prostornog oblikovanja insistirati na vizuelnom jedinstvu cjelovitog prostornog rješenja kod čega će objekti zadržati sopstveni identitet i arhitektonski izraz u skladu sa namjenom i funkcijom.
- Obzirom na značaj ukupnog prostora i pojedinačnih objekata likovno rješenje mora biti na najvišem nivou sa ciljem da reprezentuje namjenu i sadržaj prostora.
- Rješavanjem zahtjeva korisnika za izgradnju objekata, uz striktnu kontrolu tehničke dokumentacije i realizacije, doprinijeće se unapređenju arhitektonskih i likovnih vrijednosti samih objekata, a samim tim i ukupne slike naselja i grada.
- Materijalizacijom objekata istaći posebne karakteristike objekata namjenske arhitekture uz primjenu savremenih materijala koji garantuju adekvatnu zaštitu enterijera objekata.

- Principi primijenjeni kod materijalizacije je da se radi sa trajnim, prirodnim i kvalitetnim materijalima.

Površina trga popločava se kamenim pločama i kamenom kockom na lako armiranoj betonskoj podlozi. Obrada površina partera mora odgovarati svojoj namjeni. Različitom obradom izdiferencirati namjensku podjelu, a elementima obrade obezbijediti jedinstvo prostora kao i jedinstvo sa susjednim parternim cjelinama.

Drvo kao element pejzažne arhitekture se nalazi u rasteru popločanja i ima za funkciju osim dekorativne, mikroklimatske i ekološke, da prostor trga oplemeni i omogući ugodnije korišćenje prostora za šetnju, odmor i boravak.

Ozelenjavanje vršiti autohtonim vrstama u skladu sa preporukama u prilogu pejzažne arhitekture. Postojeće zelenilo na parcelama maksimalno sačuvati i oplemeniti.

Rasvjetu prostora kolskih i pješačkih komunikacija treba izvesti pažljivo odabranim rasvjetnim tijelima, sa dovoljnim osvjetljajem za potrebe normalne funkcije prostora.

Urbani mobilijar

Urbani mobilijar predstavlja važan element pejzažnog oblikovanja i da bi dali elemente urbanog, preporuka je da on bude savremenog dizajna u kombinaciji materijala metal-drvo.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti osmišljavanju trga, pješačkih komunikacija vodenih sistema (fontane, česme, vodoskoci i sl.), urbanog mobilijara (klupe, oglasni panoi, kante za otpatke, osvjetljenje). Osvjetljenju je potrebno dati multifunkcionalan karakter i ostvariti igru svjetlosti sa krošnjama drveća.

Mjere energetske efikasnosti

U cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije u objektima. Pri izgradnji objekata koristiti savremene termoizolacione materijale, kako bi se smanjila potrošnja toplotne energije.

Predvidjeti mogućnost korišćenja solarne energije.

Korisiti savremene sisteme solarnih biklimatskih fasada.

Kao sisitem protiv pretjerane insolacije koristiti održive sisteme (zasjenu brisolejima, građevinskim elementima, zelenilom i sl.) kako bi se smanjila potrošnja energije za vještačku klimatizaciju.

Pri proračunu koeficijenta prolaza toplote objekata uzeti vrijednosti za 20-25% niže od maksimalnih dozvoljenih vrijednosti za ovu klimatsku zonu.

Drvoredima i gustim zasadima smanjiti uticaj vjetera i obezbijediti neophodnu zasjenu u ljetnjim mjesecima

Uslovi za pejzažno oblikovanje - Zelenilo pješačkih površina (trgovi, pijacete, ulice)

Na trgovima i pijacetama gdje se kreće veći broj pješaka, zelene površine treba da pogoduju organizaciji kretanja ljudi, da usmjeravaju, a takodje da pogoduju realizaciji osnovne ideje prostorne organizacije. Kompozicija zelenila treba da je u skladu sa namjenom veličinom prostora. Duž pravaca svakodnevnog kretanja neophodno formirati drvoredne zasade od lišćarskog drveća sa širokim krošnjama, koji pješacima stvaraju zaštitu od direktni sunčevih zraka.

Pješačke zone i trgovi, kao jedan od osnovnih elemenata oblikovanja gradskih prostora, ne samo da treba da doprinesu koncepciji urbane revitalizacije i rekonstrukcije gradskih površina, već u morfološkom smislu treba da potenciraju prepoznatljivost pojedinih predjela grada i revalorizaciju njegovog urbanog tkiva sa dopunom neophodnim sadržajima i objektima.

Zbog velikog broja posjetilaca veći dio površine pokriva se pločama ili drugim materijalom velike trajnosti. Korišćenje biljaka ograničeno je veličinom slobodnog prostora, pa se drveće i žbunje, a često i cvijeće, sadi u posebnim posudama. Čak i travnjaci se ovdje podižu na ograničenom prostoru, i najčešće služe samo kao vizuelna podloga za sadnju pojedinih dekorativnih žbunastih ili cvjetnih vrsta.

S obzirom na pretežno estetsku funkciju ove kategorije zelenih površina, koriste se biljke sa izuzetno dekorativnim svojstvima, sa interesantnom bojom i oblikom lišća, karakterom i izgledom cvjetova.

Opšti uslovi za krovno ozelenjavanje su sledeći:

Slojeve zelenog krova može se postavljati nakon što je površina ispitana na vodonepropusnost vodenom probom. Završni sloj hidroizolacije treba posjedovati uvjerenje o protivkorjenskoj sigurnosti. Ukoliko hidroizolacija nije deklarirana kao otporna na prorastanje korijenja, potrebno je postaviti protivkorjensku zaštitu.

Tehnička svojstva predloženog profila su sledeća:

- Ukupna visina slojeva je 410 mm. Materijal oduhvata zaštitnu foliju, drenažno akumulacijske kadice (visina 6,0 cm, kapacitet zadržavanja vode 20 l/m², drenaža viška vode kroz otvore u kadicama), granulat za ispunu kadica, filtersku foliju i vegetacijski supstrat
- Težina sastava zasićenog vodom iznosi oko 637 kg/m²
- Kapacitet akumulacije vode cca 212 l/m²
- Predviđa se sadnja travnjaka, perena, sezonskog cvijeća, niskog grmlja i drveća visine do 2 m, prema projektu hortikulture. Potrebno održavanje i zalijevanje biljaka prema dogovoru sa izvođačem hortikulturnog uređenja.
- Za zalijevanje osigurati dovod vode na krov sa dosegom mlaza preko cijele površine krova.

Uslovi za lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom

U skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Sl.list CG, br .64/17; 44/18; 63/18) neophodno je obezbijediti prilaze i upotrebu svih objekata i površina javnog korišćenja licima sa posebnim potrebama. Prilikom projektovanja i izvođenja objekata potrebno je svakom objektu obezbediti pristup koji mogu da koriste lica sa ograničenim mogućnostima kretanja, u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast. Nivelacije svih pešačkih staza i prolaza raditi takodje u skladu sa važećim propisima o kretanju invalidnih lica.

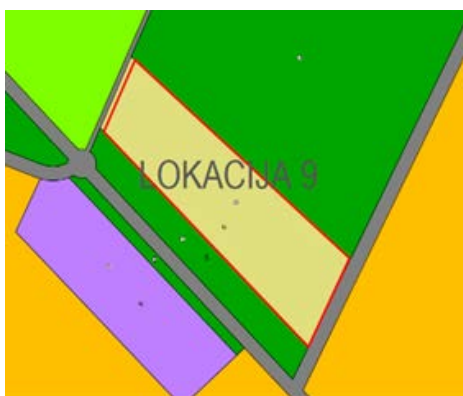
Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 9

Postojeće stanje

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica –Tuzi. Zona je sa sjevera ograničena park šumom i sportskim aerodromom Špiro Mugoša, sa juga i jugoistika se graniči kompleksom vinograda Plantaža, a sa zapada park šumom. Obuhvata kat parcele 7900/4,5,6,7,8, 7896, 7900/9, 7900/10 KO Podgorica III.

Ovaj prostor je planski razrađivan u proteklom periodu. Prema važećem planu DUP Konik-Stari Aerodrom III je po namjeni MN, a dato za izgradnju skladišta i servisa. Na dijelu parcele je izgrađen objekat stočne pijace, koji se može relocirati kako bi se ovaj prostor privedo namjeni i formiranju Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST) – "Hadranska kancer terapija i istraživanje u oblasti biomedicine pomoću protona i težih jona".

Važeći plan

Izmjene i dopune
Površine centralnih djelatnosti - CD

Planirano Izmjenama i dopunama

Ova lokacija je povoljna za razvoj sadržaja koji su u okviru centralnih djelatnosti, shodno Pravilniku o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima („Službeni list CG“, broj 24/10), osim objekata namjenjenih stanovanju. Na ovom prostoru je planirano ovim planom da se formira **Međunarodni institut za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST)** – "Hadronska kancer terapija i istraživanje u oblasti biomedicine pomoću protona i težih jona". Pogodnost lokacije je blizina aerodroma, infrastrukturno je opremljena i na putnom pravcu Podgorica – Božaj što je pogodno sa stanovišta povezivanja regiona.

Namjena parcele - Površine za centralne djelatnosti CD

Površine za centralne djelatnosti CD, shodno Pravilniku o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima (Sl. list CG, br. 24/10). Površina lokacije iznosi 11,71 ha.

Urbanistički parametri

- Min veličina parcele za izgradnju objekta CD je 2000 m²
- Index 0,5
- Index izgrađenosti 3.0
- Spratnost - u zavisnosti potreba i tehnologije instituta.
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1,20 m od kote terena.
- Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela. Krovovi mogu biti ozelenjeni.
- Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama ili na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U okviru centralnih djelatnosti planirani su poslovni objekti (objekti i sadržaji skladišta, poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika itd). Za komercijalne i uslužne djelatnosti predviđa se uređenje u skladu sa smjernicama i uslovima za Zelenilo poslovnih objekata (ZPO). Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

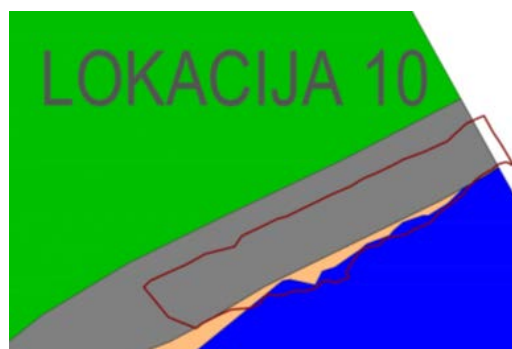
Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) - Zelene površine oko poslovnih objekata organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti poslovni karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela. Minimalno učešće zelenila je 20%.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

LOKACIJA 10

Postojeće stanje

Lokacija se nalazi na graničnom prelazu sa republikom Albanijom-Božaj u Podgorici. Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je podnijelo **inicijativu za određenu fleksibilnost pri planiranju graničnih prelaza i karaula**, kao i obezbjeđivanje uslova za izgradnju graničnog inspekcijskog mjesta na zahtjev Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

Površine DS - granični prelaz

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 10 pripada po namjeni Površine saobraćajne infrastrukture – stalni granični prelaz se dopunjuje sadržajima za granično inspekcijske sadržaje.

Namjena parcele - Površine saobraćajne infrastrukture – stalni granični prelaz

Površine saobraćajne infrastrukture namijenjene su za objekte i koridore infrastrukture drumskog, željezničkog, vazdušnog i vodnog saobraćaja. U sklopu osnovne namjene moguće je planirati i funkcionalne sadržaje saobraćaja koji služe za održavanje, upravljanje i omogućavanje bržeg, sigurnijeg, udobnijeg i pouzdanijeg prevoza tereta i putnika.

Moguće je planirati i baze namijenjene za održavanje, kontrolu i upravljanje svih vrsta usluga koje ulaze u Crnu Goru preko graničnog prelaza.

Prilikom izrade planske dokumentacije, stvoriti uslove i planirati izgradnju granično inspektionog mjesta u okviru graničnog prelaza Božaj.

Stvoriti uslove za izgradnju objekata za potrebe veterinarskih i fitosanitarnih kontrola pošiljki.

Prije planiranja novih objekata, stvoriti uslove za rekonstrukciju i dogradnju već postojećih objekata. Pri planiranju novih sadržaja pridržavati se svih važećih zakonskih regulativa vezanih za ovu vrstu namjene i objekata, kao i zakona o zaštiti životne sredine imajući u vidu da kontaktni prostor zbog svoje prirode zahtijeva poseban tretman, jer se nalazi u neposrednoj blizini Skadarskog jezera.

Urbanistički parametri

- BGP objekta je max 250 m²
- Spratnost P
- Položaj i gabarit planiranog objekta nije određen, već će biti određeni prilikom detaljne razrade projektne dokumentacije. Krovove raditi ravne ili kose.
- Parkiranje obezbijediti na parceli na otvorenom parking prostoru.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Kako je planirana izgradnja objekta za potrebe granične inspekcije smjernice za pejzažno uređenje odgovaraju uslovima za uređenje poslovnih objekata (ZPO) i to na sljedeći način:

- zelene površine poslovnih objekata tretirati kao zelenilo najviše kategorije održavanja i njege tj. zelenilo sa najvećim stepenom održavanja
- na površinama predvidjeti visoko dekorativne reprezentativne vrste drveća, zbusnja
- poseban akcenat dati parternom uređenju
- kao dopunu ozelenjavanja koristiti vertikalno zelenilo, sadnju u žardinjerama ili saksijama.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi i mjere zaštite životne sredine, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja i Mogućnost faznog građenja objekata definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu

Preduzeti mjere zaštite jezera shodno preporukama i mišljenju Agencije za zaštitu životne sredine.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Uslove saobraćajnog priključenja na saobraćajnice koje opslužuju objekte granično- inspekcionog mjesta u okviru Graničnog prelaza "Božaj", za potrebe veterinarskih i fitosanitarnih kontrola pošiljki, izdaje Ministarstvo saobraćaja.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 11

Postojeće stanje

Lokacija je predviđena u mjestu Božaj, na poziciji nekadašnje vojne karaule u blizini granice sa Albanijom. Parcela je uz magistralni put, a u neposrednoj blizini se nalazi trafostanica što je bitno sa aspekta povezivanja budućeg objekta na elektro sistem. Parcela je sa svih strana ograđena, sa glavnim ulazom uz magistralni put iz pravca Tuzi. Postoji u okviru parcele još jedan ulaz iz pravca Albanije koji trenutno nije u funkciji. U okviru parcele se nalazi plato površine 850 m² gdje je smješten kontejnerski dio otvorenog

tranzitnog prihvatnog centra. Pored toga na parceli se nalaze i dva postojeća prizemna objekta površine 113 m² i 60 m², stražarska kućica, bunker, osmatračnica, antenski stub, rezervoar za pitku vodu, septička jama, prostorija za pumpe, pješačke staze, postojeće parterno uređenje i dosta vegetacije.

Planirano je rušenje postojećih objekata jer je procijenjeno postojeće stanje i stabilnost same konstrukcije da nije pogodno za namjenu otvorenog tranzitnog prihvatnog centra.

Bivša karaula

Važeći plan
Ostale površine OP

Izmjene i dopune
Površine za MN

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 11 se mijenja iz ostale prirodne površine OP u površine mješovite namjene, MN iz razloga stvaranja uslova za korišćenje postojećeg prostora nekadašnje karaule.

Namjena lokacije - površine mješovite namjene MN

Na formiranoj lokaciji 13 dozvoljava se izgradnja više objekata namijenjenih "Otvorenom tranzitnom prihvatnom centru" koji predstavlja skup objekata za migrante i tražioce međunarodne zaštite. Objekat treba da ima smeštajni kapacitet za 120 migranta i tražioca međunarodne zaštite u normalnim – dugoročnim uslovima, a 200 u urgentnim uslovima.

Urbanistički parametri

- Površina parcele: 6.313 m²
- Namjena: MN Mješovita namjena – objekat Otvoreni tranzitni prihvatni centar
- Površina pod objektima: 600 m²
- Spratnost: od P do P+1
- Bruto građevinska površina objekata: 1200 m²
- Broj parking mjesta: prema Pravilniku
- Oblik intervencija: rušenje postojećih i izgradnja novih objekata
- Smjernice za oblikovanje i materijalizaciju, posebno u odnosu na ambijentalna svojstva područja.

Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata

Daje se mogućnost izgradnje pomoćnih objekata, odnosno rekonstrukcija postojećih u istim ili sličnim gabaritima.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Oblikovanje zelenih i slobodnih površina mora biti u funkciji osnovne namjene objekata: Otvoreni tranzitni prihvatni centar. Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu

Investitor je u obavezi da prije izrade tehničke dokumentacije pribavi vodne uslove od nadležne institucije, iz razloga korišćenja vode iz Skadarskog jezera.

Mogućnost faznog građenja objekta

Realizacija i implementacija investicionog projekta može biti fazna. Faze realizacije su uslovljene infrastrukturnim opremanjem zemljišta i odvijace se prema dinamičkom planu predstavljenom od strane Investitora.

Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi i mjere zaštite životne sredine, Smjernice za zaštitu prirodnih dobara i Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja definisaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Uslove saobraćajnog priključenja lokacije parceli KP3505, KO Hoti, Tuzi u mjestu Božaj, na poziciji nekadašnje vojne karaule izdaje Ministarstvo saobraćaja.

Saobraćaj će se definisati kroz izradu idejnog arhitektonskog rješenja za potrebe cjelokupne lokacije.

Infrastrukturno opremanje

Snabdevanje objekta vodom za piće je zbog nemogućnosti priključenja objekta na gradski vodovod predviđeno da bude iz Skadarskog jezera koje se nalazi na udaljenosti cca 400m od parcele. U skladu sa tim potrebno je u sklopu objekta predvideti prostoriju za pumpe i opremu kojom se vrši hemijski i biološki tretman vode u cilju dobijanja pitke vode.

Tretman otpadnih voda je predviđen da se vrši putem uređaja za biološko prečišćavanje otpadnih voda s obzirom da u blizini parcele na postoji sistem gradske kanalizacije na koji bi se moglo priključiti. U okviru parcele potrebno je predvideti mesto za uređaj za prečišćavanje otpadnih voda dimenzija 11,0 x 3,0 x 3,0m sa kotom nižom od kote prizemlja objekta. Spajanje objekta sa uređajem-postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda se vrši PVC kanalizacionim cevima Ø200mm. Uređaj treba da zadovolji kapacitet 200ES .

U neposrednoj blizini lokacije se nalazi trafostanica što je bitno sa aspekta povezivanja budućeg objekta na elektro sistem.

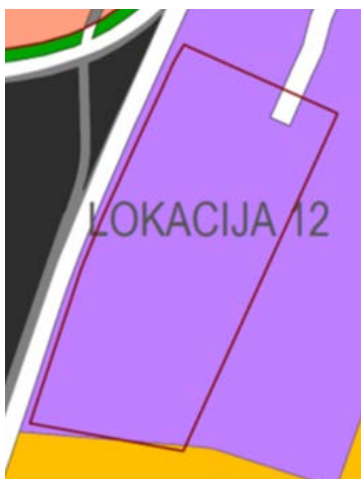
Mjere energetske efikasnosti

Poboljšanje energetske efikasnosti posebno se odnosi na ugradnju ili primjenu: niskoenergetskih zgrada, unaprijedenje uređaja za klimatizaciju i pripremu tople vode koriscenjem toplotne energije mora, unaprijedenje rasvjete upotrebom izvora svjetlosti sa malom instalisanom snagom (LED), koncepta inteligentnih zgrada (upravljanje potrošnjom energije glavnih potrosaca sa centralnog mjesta). Za izvođenje objekata uz navedene energetske mjere potrebno je primjenjivati (uz prethodnu pripremu strucnu i zakonodavnu) Direktivu 2010/31/EU Evropskog parlamenta (DIRECTIVE 2010/31/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 May2010. on the energy performance of building, Official Journal 18. 06. 2010.) o energetskim svojstvima zgrada, sto podrazumijeva obavezu izdavanja certifikata o energetskim svojstvima zgrade, kome rok valjanosti nije duzi od 10 god.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definisaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 12**Postojeće stanje**

Lokacija predviđena za Novo groblje je u okviru DUP-a Skladišta i servisi sa ranžirnom stanicom. Djelimično je infrastrukturno opremljena, sa sjeveroistoka i juga su površine 13. jul Plantaže, sa sjeverozapada je ograničena željezničkom prugom a sa sjeverne strane već postojećim izgrađenim objektima zgrade Carinskog skladišta i uprave carine kao i objektima Zeta transa. Za taj prostor je rađena detaljna razrada DUP Skladišta i servisi sa ranžirnom stanicom. Gradonačelnik Glavnog grada, je donio Odluku o određivanju lokacije sa elementima urbanističko - tehničkih uslova za lokalni objekat od opšteg interesa - izgradnja gradskog groblja u zahvatu Prostornog urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica.

Važećil plan - Površina za IP

Izmjene i dopune - Površine za GP

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 12 se prenamjenjuje iz površina za Industriju i proizvodnju u površine za groblja GP.

Namjena parcele - površine za groblja GP

Predmetnim Planom je planirano direktno sprovođenje iz ID PUP-a za prostor GUR-a Podgorice i Idejnog rješenja kao sastavnog dijela UTU-a. Površina lokacije iznosi 35,44 ha.

Urbanistički parametri

- Površine za groblja su površine koje su planskim dokumentom namijenjene za sahranjivanje tijela preminulih ljudi. Na ovim površinama stvorice se uslovi za formiranje svih potrebnih sadržaja koji su primjereni savremenom groblju. Takođe, formiranjem ovog kompleksa riješice se problem nedostatka grobnih mjesta koji je evidentan na svim postojećim gradskim grobljima. Kompleks groblja je planiran sa dominantnim površinama za izgradnju grobnica, a ujedno integrišući u sebi prateće funkcije unutar groblja kao što su kapele, trgov, površine za ispraćaje, administrativne i komercijalne objekte, krematorijum i slično.
- Prilazna saobraćajnica će se definisati kao i parking prostor kroz Idejno rješenje. Obodom groblja kao i unutar između kolsko-pješačkih pristupa planirati u špalirima visoko zaštitno zelenilo.
- Volumetriju objekata formirati prema liniji kretanja posjetilaca i zaposlenih, tako da su one funkcionalno jasno razdvojene i čitljive. Svim objektima omogućiti nesmetani pristup lica sa smanjenom pokretljivošću.
- Ispred glavnog ulaza u groblje planirati centralni plato kao mjesto okupljanja posjetilaca.
- Kompletno groblje ograditi visokim zidom (3.50m), sa dominantnom ulaznom kapijom.

- U okviru kompleksa groblja od objekta predvidjeti objekat administracije sa pratećim sadržajima, Komercijale i servisne sadržaje.
- Kapele treba da budu reporni i centralni objekti, simetrično raspodijeljeni u grupacijama sa po dva ulaza i vezu sa ograđenim dvorištem/patiom. Prema potrebi nad ulazom planirati duboku nadstešnicu koja omogućava stajanje van kapele bez obzira na vremenske uslove, kao i servisni blok (toalet i mini ostava).
- Krematorijum sa pratećim sadržajima i ekonomski blok izdvojiti kao zasebnu autonomnu cijelinu i obezbjediti saobraćajni pristup i parking. Krematorijum ima nezavisan kolski prilaz sa parkingom i platoom, na kome se okupljaju ožalošćeni ispred glavnog ulaza.
- U konceptu organizacije prostora na kojima se predviđa izgradnja grobnica planirati racionalnu šemu koja obezbjeđuje pravilnu geometriju i kvalitetnu funkciju prilaznih staza do svih tačaka unutar kompleksa. Ovakvim načinom organizacije prostora, uračunavši sve modele načina ukopa obezbijediće se najracionalnija iskorišćenost prostora i dobiće se optimalan broj grobnih odnosno ukopnih mjesta.
- Prostor definisati tako da se parcele predviđene za sahranjivanje podijele na parcele za klasične grobnice, sa 2 ili 4 ukopna mjesta sa predukopom, grobnice sa 2 ukopna mjesta bez predukopa, na površine za sahranjivanje zaslužnih i uglednih građanin, na spomen groblje i vrt velikana, površine za rozarijume, površine za kolumbarijume i površine za prosipanje praha.
- Sve objekte unutar kompleksa raditi u skladu sa normativima predviđenim za tu vrstu sadržaja i djelatnosti.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlogom biljnih vrsta*.

Zelenilo groblja (GR) - Za navedenu površinu predlaže se tzv. arhitektonski način uređenja groblja. Odnos površina za sahranjivanje prema površinama ostalog sadržaja kreće se u rasponu 60:40%. Funkcionalna podjela uglavnom se sastoji sljedećim odnosima: 60% površine namijenjene grobnim mjestima, 20% zeleni pojas i parkovski oblikovan prostor, 16% površine za pješačke staze saobraćajnice, 3% trg za ispraćaj sa objektima kapele, i 1% ostali sadržaji.

Zeleni pojas i parkovsko zelenilo - Čini obodno dio kompleksa, njegova je osnovna funkcija zaštita kompleksa od okoline i obrnuto. Zaštito zelenilo mora biti otporno na mikroklimatske uslove, stoga je primijenjena upotreba autohtonih vrsta drveća kao i odomaćenih vrsta koje su pokazale otpornost prema pomenutim uslovima. 50% drvenastih vrsta treba da čine četinarske i zimzelene vrste, kako bi funkcija zaštitnog zelenila (zaštita od vjetra, buke, vizuelna barijera...) bila funkcionalna i u zimskom periodu. Minimalna širina zaštitnog pojasa je 10m.

Parkovsko zelenilo čini prostor oplemenjen visokim drvećem lišćara i četinara, koje u ljetnjim mjesecima pružaju zasjenu. Dominantno koristiti čemprese koji su najčešće noseći reper okruženja. Ostalu vegetaciju čine zasadi perena i ukrasnih trava, koje zamenjuju konvencionalne travnjake.

Trg – Na površini groblja moguće je formirati više trgova kao prostore za posjetioce (na ulazu, kod kapele, krematorijuma, rozarijuma i sl.). Trg za zadržavanje posetilaca opremiti mobilijarom (klupe, česme, kante). Zasjenu obezbjediti sadnjom visokog drveća ili izgradnjom pergola, kolonada i sl. Osnovna karakteristika ovih površina je jednostavnost i monumentalnost.

Mjere zaštite od elementarnih i drugih nepogoda

Prema smjernicama ovog plana i preporukama i mišljenju Agencije za zaštitu životne sredine zbog blizine površina Plantaža.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu

Preduzeti mjere zaštite jezera shodno preporukama i mišljenju Agencije za zaštitu životne sredine.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Saobraćajnu mrežu na novom gradskom groblju definišu:

- Pristupna ulica
- Kolsko-pješačke komunikacije

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 13

Postojeće stanje

Lokacija je u neposrednoj blizini Azila za pse, Deponije livade i neformalnog naselja za Rome na Vrelima Ribničkim. Zona nije planski razrađivana u prethodnom periodu, obuhvata parcele koje su komunalno nepopremljene i do same lokacije se može prići makadamskim putem.

Važeći plan
Zelene površine

Izmjene i dopune
Površine za GP

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", **lokacija 13 se prenamjenjuje iz površina za pejzažno uređenje ograničene namjene u površine za groblja za kućne ljubimce.**

Namjena parcele –

Površine za groblja GP Površina obuhvata je 2,91ha.

Urbanistički parametri

- Površine za groblja su površine koje su planskim dokumentom namijenjene za sahranjivanje tijela.
- Planirani obuhvat namijenjen je groblju za kućne ljubimce.
- Groblje se gradi i uređuje u skladu sa planskim dokumentom i posebnim propisima.
- Groblje za kućne ljubimce planirati po principu šumsko-parkovskog groblja sa uređenim grobnim mjestima, internim saobraćajnicama i svim pratećim objektima.
- Predvidjeti administrativnu zonu sa potrebnim objektima, zonu sa grobnim mjestima i zonu sa objektom koji će upravljati životinjskim leševima.
- Groblje za kućne ljubimce planirati u cjeline sa mogućnošću različitih tipova sahranjivanja
- Predvidjeti objekat krematorijuma

- Predvidjeti objekte sa tehničkim prostorijama i hladnjačama.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i dastim Predlogom biljnih vrsta*.

Cilj uređenja jeste stvaranje vizuelnih i fizičkih barijera između grobnih polja kao i grobnih parcela kao i projektovanje trgova i uređenje prostora za miran odmor. Planom je predviđeno projektovanje drvorednih sadnica uz pješačke zone kao i stvaranje sklopa žbunaste vegetacije između grobnih parcela. Bitan element uređenja jesu visoke žive ograde koje imaju ulogu odvajanja grobnih polja i stvaranja sjenke.

Zaštito zelenilo mora biti otporno na mikroklimatske uslove, stoga je primenjena upotreba autohtonih vrsta drveća kao i odomaćenih vrsta koje su pokazale otpornost prema pomenutim uslovima. 50% drvenastih vrsta treba da čine četinarske i zimzelene vrste, kako bi funkcija zaštitnog zelenila (zaštita od vjetra, buke, vizuelna barijera) bila funkcionalna i u zimskom periodu.

Uslovi i mjere zaštite životne sredine

Predmetnim planom su u poglavlju Uslovi i mjere zaštite životne sredine, propisane *Mjere za ublažavanje uticaja na vode, Mjere za ublažavanje uticaja na vazduh, Mjere za ublažavanje uticaja na pedološke karakteristike, Pridržavati se dobre radne/građevinske prakse i planiranja, Mjere za ublažavanje uticaja na floru i faunu, Mjere za ublažavanje uticaja na pejzaž, Mjere za ublažavanje uticaja na infrastrukturu, Mjere za ublažavanje uticaja na ambijentalnu buku.*

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Planirati pristupnu saobraćajnicu do groblja za kućne ljubimce sa Ulice Španskih boraca. Predvidjeti

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

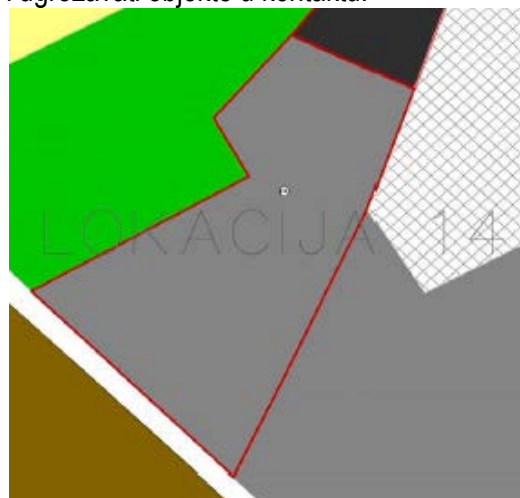
LOKACIJA 14

Postojeće stanje

Lokacija je u okviru Deponije livade i data je kao rezervna zaštitna zona. U prethodnom periodu lokacija je razrađivana kroz UP Deponija Livade. Međutim, UP-om nisu definisani parametri za istu. Do same lokacije se može prići pristupnim putevima unutar deponije. Komunalno je opremljena lokacija, obzirom na čitav kompleks može se zaključiti da neće remetiti i ugrožavati objekte u kontaktu.

Važeći plan

Izmjene i dopune -
Površine za IOK

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", **lokacija 14 se prenamjenjuje iz površina za pejzažno uređenje ograničene namjene u površine za obradu, sanaciju i skladištenje otpada.** Planirano je direktno sprovođenje smjernica iz ovog plana.

Namjena parcele - Površine za obradu, sanaciju i skladištenje otpada – reciklažni centar

U okviru ove namjene može se izgraditi objekat za tretman auto guma.

Urbanistički parametri

Na predmetnoj lokaciji se planira izgradnja postrojenja za tretman neopasnog otpada – otpadnih guma i plastike kapaciteta do 20 tona dnevno. Pogon će imati četiri razdvojene cjeline:

- Otvoreni depo - skladište otpadnog materijala (pneumatika svih vrsta)
- Industrijska hala za recikliranje gume i plastike i njihovu preradu,
- Cjelina za komercijalne poslove
- Skladišni prostor za finalne proizvode kao što su laka i teška industrijska ulja koja će se lagerovati u posebnim tankovima

Postrojenje za tretman neopasnog otpada treba da sadrži:

- Otvoreni depo - skpadište otpadnog materijala (pneumatika) - objekat tipa D
- Asfaltirani ravni plato u nivou zemljišta,
- Lako pristupačna površina za kamione koji donose sirovinu - gume motornih vozila, Plato treba da bude izdvojena, prostrana celina u kontaktu sa početnim fazama proizvodnog ciklusa unutar hale.
- Industrijska hala za recikliranje gume i plastike i njihovu preradu - objekat tipa A
- Zatvorena proizvodna hala, prizemne spratnosti i velikog unutrašnjeg volumena, svijetle unutrašnje visine oko 8,0 m, sa različitom visinom krova i slobodnog prostora,
- Unutrašnji prostor hale jedinstven (bez zidova) i rasterećen od stubova,
- Čvrsto građen objekat sa spoljnim zidovima od zidanih zidova i AB konstrukcije, Pod hale od ferobetona, bez denivelacija, 20 cm viši od okolnog terena
- Cjelina za komercijalne poslove
- Cjelina pod istim krovom kao i niži dio proizvodne hale, formirana kao aneks, spratnosti P+1,
- Objekat za dnevne potrebe radnika (presvlačenje, ishrana, sanitarne potrebe) i obavljanje poslovnih i knjigovodstvenih obaveza.
- Skladišni prostor za finalne proizvode kao što su laka i teška industrijska ulja - cjelina B. Lagerovati ulja u posebnim metalnim, vertikalnim tankovima, visine oko 7m, Vertikalne tankove postaviti na asfaltirani ili betonirani plato u vidu vodonepropusne podloge sa slivnicima po rubovima za prihvrat izlivenog ulja. U neposrednoj blizini tankova formirati ekološku vodoneprouznu jamu za prikupljanje veće količine izlivenog ulja u slučaju akcidenata.

Osim ovih navedenih cjelina pogon treba da sadrži i sljedeće sadržaje:

- Pristupnu kolsko pješačku saobraćajnu površinu sa manipulativnim platoima za okretanje vozila, mahom kamiona i autocistijerni. Pristupna kolsko pješačka saobraćajnica asfaltirana površina sa izgrađenim ivičnjacima, za dvosmjerni saobraćaj motornim vozilima i dimenzionisana za težak teretni saobraćaj. Uz pristupnu kolsko pješačku saobraćajnicu dovoljan broj parking mesta za putničke automobile i 3 do 4 mesta za parkiranje kamiona.
- Odvodnjavanje vode sa saobraćajnih i manipulativnih površina, odgovarajućim padovima od 1,2 do 1,5% u zelene parkovske površine.
- Prateća infrastruktura za potrebe pogona - električna energija, kanalizacija, pijaća voda, TT instalacija, a poželjan je i gas.
- Potrebe za električnom energijom se kreću u opsegu instalisane snage postrojenja od 200 W.
- Potrebe za vodom su određene na osnovu broja radnika kojih će biti 25, tako da je dnevna potreba projektovana na približno 500 litara.

- Potrebe za gasom nisu utvrđene, s obzirom da će se prostor zagrijavati iz samog tehnološkog procesa.
- Potrebe za TT inсталacijama postoje kroz upotrebu najviše dva broja fiksne telefonije i većeg broja internet veza.
- Uređene zelene površine oko objekta.
- Uz pristupnu kolsko pešačku saobraćajnicu formirati uređeni prostor za smeštaj kontejnera za čvrst komunalni otpad i to najmanje tri kontejnera, zapremine 1100 litara.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U skladu sa osnovnom namjenom, planirana kategorija zelenila je *Zelenilo infrastrukture (ZIK) - površine specijalne namjene (PUS)*. Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlogom biljnih vrsta*.

Minimalno učešće zelenila na parceli je 20%.

Zelenilo treba da obezbijedi: izolaciju reciklažnog centra od susjednih namjena, stvaranje povoljnih higijenskih uslova u zoni reciklažnog centra i smanjenje mogućih nepoželjnih uticaja na okruženje (izduvni gasovi, buka), poboljšanje mikroklimatskih uslova, unaprijeđenje vizuelno-estetske slike kompleksa.

Zelenilo infrastrukture (ZIK) obuhvata: *Zelene površine oko upravnih i radnih objekata* i *Zaštitni pojas oko kompleksa reciklažnog centra*.

Zelenilo upravnih i radnih objekata - Ozelenjavanje unutar reciklažnog centra predviđeno je na svim slobodnim površinama oko: Otvorenog depoa, Industrijske hale za recikliranje gume i plastike i njihovu preradu, Cjeline za komercijalne poslove i Skladišnog prostora za finalne proizvode. Kompozicija zelenila mora biti jednostavna i laka za održavanje. Preporučuje se soliterna sadnja ili sadnja u manjim grupama visokog i srednjeg drveća u kombinaciji sa parternim zasadima (grupacije žbunja i perena)

Zaštitni pojas

- minimalna širina pojasa iznosi 10 m kako bi ose bezbijedila njegova sanitarno-higijenska funkcionalnost
- formirati gusti zasada drveća i žbunja, izražene spratovnosti
- zasad drveća riješiti u vidu višerednog drvoreda (min. dva naizmjenična reda drveća)
- izbjeći formiranje monokulturnog pojasa
- odnos lišćarskog i četinarskog drveća ne smije biti manji od 2 : 1, tj. treba da preovlađuju lišćari koji su efikasniji u higijenskom pogledu
- koristiti brzorastuće vrste drveća otporne na štetne gasove i sa skromnim zahtjevima prema zemljišnim uslovima. Odabrane vrste treba da posjeduju fitoncidna svojstva.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Planirati pristupnu saobraćajnicu do sanitarna deponija sa reciklažnim centrom sa Ulice Španskih boraca. Predvideti površinsku raskrnicu sa punim programom veza.

Uslovi za projektovanje i Uslovi za kretanje lica sa invaliditetom - isti kao za Lokaciju 12.

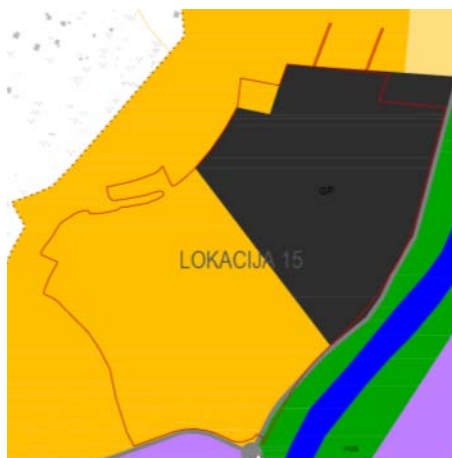
Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

LOKACIJA 15

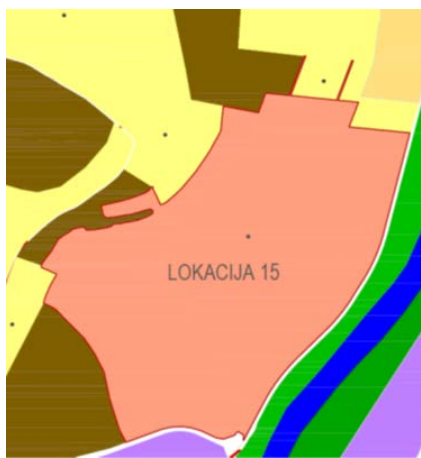
Postojeće stanje

Lokacija koja prema GUR-u bila predviđena za Novo groblje, za taj prostor je rađen UP Novo groblje. Područje plana karakteriše prazan, neizgrađen prostor. Na ovom prostoru ne egzistiraju ni stambeni ni privredni objekti. Zahvat plana po katastarskim podacima spada u njivu 5. klase. Nalazi se u naselju Donji Kokoti uz postojeći put Ulica Donji Kokoti. Ova saobraćajnica prolazi kroz čitavo naselje Donji Kokoti,

paralelno sa rijekom Moračom, i povezuje naselja Donji Kokot, Farmaci, Lekići Grbavci sa gradom Podgorica. Postojeći put uz predmetnu lokaciju je dvosmjernan, širina kolovoza je oko 5.0m, a kolovozni zastor je makadam.

Važeći plan
Površine za GP i PO

Izmjene i dopune
Površine za centralne djelatnosti CD

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 15 se prenamjenjuje iz površina za groblje u površine za centralne djelatnosti CD. Površina lokacije iznosi 48,76 ha. U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji skladišta, poslovnih, trgovinskih, proizvodnih komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca). Nije dozvoljena izgradnja stanova.

Urbanistički parametri

Planom su definisani parametri za gradnju

- Minimalna površina parcele za gradnju iznosi 5000 m²;
- Index zauzetosti iznosi 0.4
- Max index izgrađenosti iznosi 1.6
- Spratnost VP + 1 (P+3) dozvoljena je izgradnja podzemnih etaža
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1, 20 m od kote terena.
- Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela. Krovovi mogu biti ozelenjeni.
- Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama ili na otvorenom parking prostoru u okviru parcele. Ukoliko se vrši parkiranje u podzemnim etažama ili iste služe kao tehničke prostorije to njihova BGP ne ulazi u obračun.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Objekti se planiraju kao slobodnostojeći objekti na parceli. Planirani objekat i njegova namjena, oblik i funkcija će se detaljno precizirati kroz izradu idejnog rješenja, a u skladu sa propisima i standardima za planiranu vrstu objekata.

- Prilaz lokaciji obezbijediti sa planirane saobraćajnice "Ulica 2 i 4" Saobraćajnica radnog naziva "Ulica 2-4" se prostire duž lokacije - iz pravca "Južne obilaznice" prema LSL "Skladišno-poslovna zona Donji Kokoti" a u okviru kompleksa planirati interne kolske i pješačke veze.

Opšti uslovi za izgradnju novih objekata

- Da bi se omogućila izgradnja novih objekata i uređenje terena, prije realizacije, potrebno je izvršiti raščišćavanje i nivelaciju terena i komunalno opremanje zemljišta, u skladu sa datim uslovima.

- Prilikom izgradnje novih objekata u cilju obezbjeđenja stabilnosti terena, potrebno je izvršiti odgovarajuće saniranje terena, ako se za to pojavi potreba.
- Izgradnji objekata mora da prethodi detaljno geomehničko ispitivanje terena, a tehničku dokumentaciju raditi isključivo na osnovu detaljnih geodetskih snimaka terena, geoloških i hidrogeoloških podataka, kao i rezultata o geomehničkim ispitivanjima tla.
- Konstrukciju novih objekata oblikovati na savremen način sa krutim tavanicama, bez miješanja sistema nošenja po spratovima, sa jednostavnim osnovama i sa jasnom seizmičkom koncepcijom.
- Izbor fundiranja novih objekata prilagoditi zahtjevima sigurnosti, ekonomičnosti i funkcionalnosti objekata. Posebnu pažnju obratiti na propisivanje mjera antikorozivne zaštite konstrukcije, bilo da je riječ o agresivnom djelovanju atmosfere ili podzemne vode.
- Prilikom dalje projektantske razrade, posebnu pažnju obratiti na arhitektonsko oblikovanje.
- S obzirom da treba da predstavlja jedinstven i prepoznatljiv prostor, prožet različitim namjenama i funkcijama, osnovna usmjerenja organizacije prostora su osnova za dalju razradu.
- Likovno i oblikovno rješenje građevinskih struktura mora svojim izrazom da doprinosi opštoj slici i doživljaju novog gradskog centra, svojom reprezentativnošću i kvalitetom obrade i izrade.
- Za spoljnu obradu objekata-fasada, projektantima se preporučuju najkvalitetniji, reprezentativni, savremeni materijali koji daju mogućnosti za kreativna odnosno originalna arhitektonska rješenja, a istovremeno posjeduju osobine dobre zaštite objekata. U tom smislu, preporučuje se ugradnja dvostrukih bioklimatskih fasada, sa integrisanim sistemima prirodne ventilacije, brisolejima i sl.

Urbanistički parametri za pejzažno oblikovanje

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) - Zelene površine oko poslovnih objekata organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti poslovni karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela. Minimalno učešće zelenila je 20%.

Zelenilo stovarišta-skladišta-servisa (ZSS) - Za poslovne objekte servisno-skladišnog tipa, i sl., osnovna ograničenja se postavljaju u funkciji zaštite životne sredine i kompatibilnosti sa susjednim djelatnostima. Uslovi za uređenje:

- stvaranje povoljnog mikroklimata, odnosno zaštitu od visokih temperatura, dominantnih vjetrova
- zelenilo je dobra protivpožarna prepreka
- zelenilo u estetskom smislu artikuliše, naglašava značaj objekta ali i ublažava negativne elemente izgrađenih objekata i njihovih namjena.

Uređenje navedenih površina bazira se najprije na formiranju tampon zona (zaštitni pojas) obodom parcela. Za formiranje novih pojaseva, širina zavisi od namjene i od prostorne organizacije. Minimalna širina zelenog pojasa iznosi 10 m, dok je učešće zelenila na urb. parceli min. 20% (mimo tampon zone). Na platoima i radno-manipulativnih površina, na parking mjestima i duž saobraćajnica neophodno je formiranje drvoreda. Izbor biljnog materijala treba svesti na autohtone vrste, otporne na uslove sredine, izbjeći šarenilo vrsta i oblika, bez pretrpavanja površina.

Uslovi i mjere zaštite životne sredine

Predmetnim planom su u poglavlju Uslovi i mjere zaštite životne sredine, propisane *Mjere za ublažavanje uticaja na vode, Mjere za ublažavanje uticaja na vazduh, Mjere za ublažavanje uticaja na pedološke karakteristike, Pridržavati se dobre radne/građevinske prakse i planiranja, Mjere za ublažavanje uticaja na floru i faunu, Mjere za ublažavanje uticaja na pejzaž, Mjere za ublažavanje uticaja na infrastrukturu, Mjere za ublažavanje uticaja na ambijentalnu buku.*

Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline

Ukoliko se prilikom izvođenja radova nađe na arheološke ostatke, sve radove treba obustaviti i o tome obavijestiti nadležnu instituciju, kako bi se preduzele sve neophodne mjere za njihovu zaštitu, a kasnije se investitor uslovljava osiguranjem arheološkog nadzora nad radovima iskopavanja.

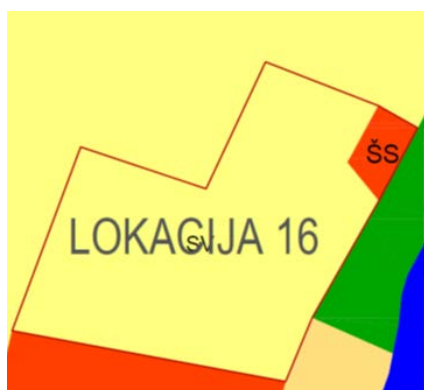
Uslovi za lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom

U skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, br. 64/17; 44/18; 63/18) neophodno je obezbijediti prilaze i upotrebu svih objekata i površina javnog korišćenja licima sa posebnim potrebama. Prilikom projektovanja i izvođenja objekata potrebno je svakom objektu obezbediti pristup koji mogu da koriste lica sa ograničenim mogućnostima kretanja, u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast. Nivelacije svih pešačkih staza i prolaza raditi takodje u skladu sa važećim propisima o kretanju invalidnih lica.

LOKACIJA 16

Postojeće stanje

Lokacija se sastoji se od dijela kat.parcela broj 3295/1, 4081 dio, 3435/1dio KO Donja Gorica, u okviru ID DUP-a Donja Gorica. Nalazi se u središtu lokacije koja je opredijeljena za izgradnju objekata višeporodičnog stanovanja. Sa istoka se graniči sa rijekom Moračom ostali kontakti su u okviru naselja.

Važeći plan
Površina SV i SR

Izmjene i dopune
Površine za CD, ŠŠ, SR i SV

Planirano Izmjenama i dopunama

ID PUP-a Glavnog grada se vrši prenamjena na površine za ŠŠ u većem obimu, manjim dijelom za SR - sport i rekreaciju i dijelom u površine CD, dok se ostali dio zadržava kako je to dato i u važećem planu SV. Sprovođenje putem ID DUPa- Donja Gorica.

Namjena parcele - Površine za centralne djelatnosti CD

Na parcelama se mogu graditi objekti administrativne uprave i sudova.

Urbanistički parametri

Lokacija je opredijeljena za izgradnju, površine cca 43000 m²

Index zauzetosti 0.4

Index izgrađenosti 2.0

Spratnost P+4 sa mogućnošću izgradnje podruma. Ukoliko služi za garažiranje i tehničke prostorije ne obračunava se u ukupnu BGP objekta.

Parkiranje na parceli ili garaži u objektu;

Objekti mogu biti slobodostojeći, dvojni ili u nizu;

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U skladu sa osnovnom namjenom, planirana kategorija zelenila je *Zelenilo administrativnih objekata (ZA) - površine ograničene najmjene (PUO)*. Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlogom biljnih vrsta*.

Slobodne površina oko objekata administrativne uprave i sudova urediti kao funkcionalne i estetski visoko oblikovane cjeline, integrisane sa okruženjem. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela.

Minimum 30% površine parcele mora biti pod zelenilom.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Planirati saobraćajno rešenje shodno smernicama plana nižeg reda, ID DUP-a Donja Gorica, koje će detaljnije obraditi pristupnu saobraćajnicu i sekundarnu mrežu saobraćaja.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

LOKACIJA 17

Postojeće stanje

Lokacija je u okviru DUP-a Industrijska zona A. Prema GUR-u predmetna lokacija je sport i rekreacija a manjim dijelom centralne djelatnosti i industrija. Potrebno je preispitati datu namjenu i prilagoditi realnim potrebama za razvoj tog dijela grada. Stvoreni uslovi prostora su neizgrađene površine, koje su većim dijelom predstavljale vjetrozaštitni pojas. Kako se grad širio u pravcu ka Golubovcima, to je u proteklom periodu izgrađena saobraćajnica bulevarskog tipa, koja graniči sa zapadne strane, sa istočne strane je ograničena železničkom prugom, sa sjevera je neizgrađen prostor, a sa juga se naslanja na zonu koja je opredijeljena kao skladišno servisna.

Važeći plan - Površina SR, CD i IP

Izmjene i dopune
Površine za CD, IP

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", **lokacija 17 se preraspoređuje uz povećanje površina za CD, smanjuju se površine za industriju i proizvodnju, dijelom se formira površina za ranžirnu stanicu, a ukidaju se se površine za sport i rekreaciju.** Do prenamjene je došlo na osnovu zahtjeva gradske uprave Glavnog grada Podgorice, kao i gradske uprave novoformirane opštine Zeta za definisanje lokacija koje će biti valorizovane u skladu sa potrebama korisnika.

Namjena parcele

Površine za centralne djelatnosti CD i IP.

Sprovođenje

Sprovođenje na osnovu ID DUP-a Industrijska zona A Primjenjivati urbanističke parametre date u planu a važe za određenu namjenu.

LOKACIJA 18

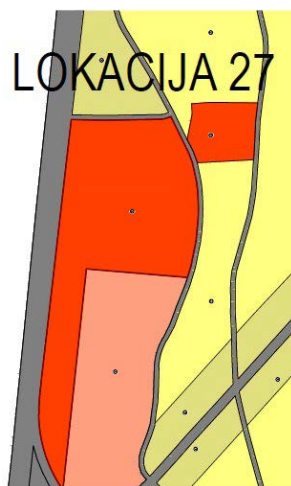
Postojeće stanje

Predmetna lokacija je u zahvatu UP-a Beglaci i prema namjeni je planirana većim dijelom za sport i rekreaciju a manjim dijelom za izgradnju objekata namjene CD-centralnih djelatnosti.

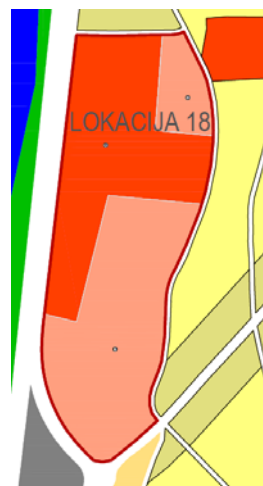
Prostor Beglaka je mješovita šuma alepskog bora (*Pinus halepensis*) i čempresa (*Cupressus sempervirens*) podignuta sredinom XX vijeka. Tokom prethodnog perioda, na ovom prostoru je usljed masovne devastacije šume došlo do velikog gubitka šumskog pojasa. Park šuma se sa zapadne strane graniči magistralnim putem Podgorica - Bar, obilaznicom oko naselja Golubovci, a sa istočne strane dijelom zone A, UP-a "Beglake" na kojoj je planiran sportsko-poslovni centar (sportska dvorana). Prostorno urbanističkim planom Glavnog grada, prostor Beglaka je planiran kao sportsko-rekreativna zona sa parkovskim površinama.

Postojeće stanje

Važeći plan

Izmjene i dopune
Površine za CD i SR

Planirano Izmjenama i dopunama

Shodno zahtjevu gradske uprave novoformirane opštine Zeta, Planom se dijelom smanjuje površina za SR a povećava se površina za CD. Ovim planom se definišu namjene i daju smjernice za dalju izradu plana nižeg reda.

Namjena lokacije SR

Projektom uređenja park šume Beglaci potrebno je osmisliti arhitektonsko-pejzažno rješenje kojim će se omogućiti optimalni uslove za korisnike budućih sadržaja, pri tome voditi računa o funkcionalnosti, higijeni, estetici i zaštiti. Ozelenjavanje vršiti autohtonim vrstama koje su otporne na ekološke uslove sredine i usklađene sa kompozicionim i funkcionalnim zahtjevima.

Izbor sadnog materijala birati prema vrstama koje su dokazale visoku otpornost a istovremeno su dekorativne. Osjetljive vrste treba smjestiti u unutrašnjost parka. Parkovske površine treba da budu izolovane od okolnih saobraćajnica, buke i zagađenja, pa je u skladu sa njegovom površinom najbolje postaviti pojas zelenila samim obodom parka, sadnjom žbunja i visokog drveća tako da se spratnošću vegetacije dobije što bolji takozvani "biološki zid" od negativnih uticaja okoline.

Kroz projekat revitalizacije park-šume Beglaci uraditi potpunu inventarizaciju postojećeg zelenila-pejzažnu taksaciju. Neophodno je maksimalno sačuvati i u buduće projektno rješenje uklopiti zdravo i vitalno zelenilo.

Pozicije pješačkih staza i pozicije trim staza, kao i njihova izgradnja, mora biti uslovljena rasporedom i bonitetom postojećeg drveća, a potreban je i plan revitalizacije biljnog fonda.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Uslovi za uređenje Parkovske površine (najmanje 70% površine namijenjene parku treba da bude pod zelenilom) i Uslovi za Sportsko rekreativnu površinu (minimum 30 % na površini ostvariti kao zelene).

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

Prilaz prostoru predvidjeti sa postojeće saobraćajnice sa sjeverne strane. Takođe, predvidjeti saobraćajnu vezu sa postojeće obilaznice oko Golubovaca, a što je omogućeno Prostorno urbanističkim planom Podgorica. Parkiranje riješiti na sjevernoj strani lokacije i po mogućnosti saobraćaj ne uvoditi u mirnu zonu park šume, osim u slučaju nužde za protipožarno vozilo. Postojeću obodnu saobraćajnicu za protipožarna vozila koja je u makadamu, zadržati kao takvu uz ev. prilagođavanje nivelaciji okolnog prostora.

Pješački saobraćaj: u skladu sa usvojenim i djenim rješenjem, kroz projekat Uređenja terena, projektovati pješačke staze i trim staze. U objektima omogućiti kretanje pješaka, lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, na bezbjedan način.

Prema smjernicama resorne institucije.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definisaće se shodno uslovima plana i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

Sprovedenje - Sprovoditi na osnovu UP-a Beglaci.

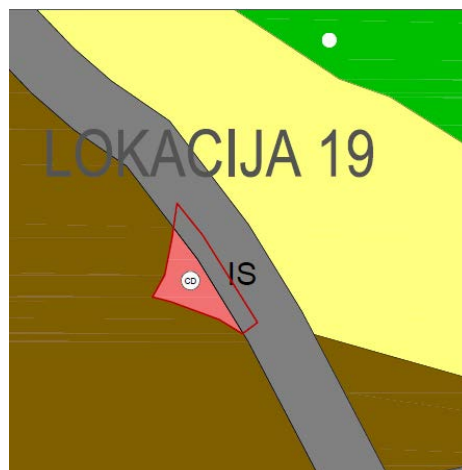
LOKACIJA 19

Postojeće stanje

Predmetna lokacija je upisana u LN 92, svojina država Crna Gora, a upravlja JU OŠ Niko Maras, Bijelo Polje. Na osnovu Ugovora koji je zaključen o ustupanju na korišćenje zemljišta bez naknade između JU OŠ Niko Maras Bijelo Polje i ZU Dom zdravlja Podgorica, ustupa se zemljište za potrebe postavljanja montažnog objekta mjesne ambulante.

Važeći plan – Površine za poljoprivredu PO

Izmjene i dopune - Površine za centralne djelatnosti CD, Drumski saobraćaj

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice, **lokacija 19 se prenamjenjuje iz površina za poljoprivredu u površine centralnih djelatnosti za smještaj mjesne kancelarije, ambulante i dr.** Planira se multifunkcionalni objekat (školstvo, zdravstvo i socijalna zaštita), a predviđa se implementacija planskog rješenja direktnim sprovođenjem.

Namjena lokacije - površine centralnih djelatnosti CD

Na ovoj lokaciji moguće je planirati objekat ambulante, mjesne kancelarije i dr.

Urbanistički parametri

Index zauzetosti 0.3

Index izgrađenosti 0.3

Spratnost P

Parkiranje na parceli.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, datim Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*

U skladu sa osnovnom namjenom, planirane su zelene površine ograničene najmnjene (PUO):

- Zelenilo administrativnih objekata (ZA)
- Zelenilo objekata zdravstva (ZOZ)

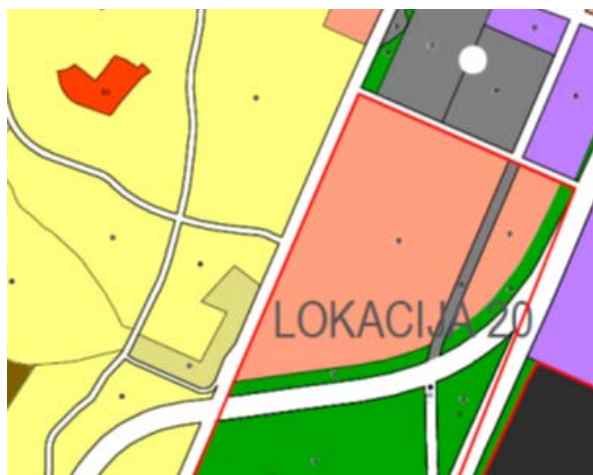
Slobodne površine oko planiranih objekata (mjesna kancelarija, ambulanta i dr.) urediti kao funkcionalne i estetski visoko oblikovane cjeline, integrisane sa okruženjem. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela.

Minimalno učešće zelenila na parceli je 30%.

Izrade idejnog rješenja - Investitor shodno Zakonu izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta i koje postaje sastavni dio UTU-a.

LOKACIJA 20**Postojeće stanje**

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica – Petrovac. Zona je sa istoka ograničena željezničkom prugom, sa sjevera se graniči sa prostorom koji koristi JP "Čistoća", sa južne strane je prostor koji je opredijeljen za Novo gradsko groblje. Obzirom da je prostor u okviru GUR-a, a nije tertian planskom razradom nižeg nivoa to je putem inicijative Glavni grad iznio zahtjev za valorizacijom tog prostora putem izdavanja direktnih smjernica i UTU-a iz ovog plana, u okviru CD, kako je dato planom. Lokacija je povoljna za razvoj različitih sadržaja, jer je infrastrukturno opremljena i lako dostupna.

Izmjene i dopune
Površine centralnih djelatnosti CD
Površine za pejzažno uređenje

Planirano Izmjenama i dopunama

Ovaj prostor nije planski razrađivan u proteklom periodu. Obzirom na blizinu magistralnog pravca Podgorica-Bar, ima povoljnu orijentaciju i uslove za formiranje saadržaja i objekata koji su u funkciji centralnih djelatnosti. Putem inicijative uprava Glavnog grada Podgorice iznešen je **zahtjev za valorizacijom tog prostora u okviru CD**. Lokacija je povoljna za razvoj različitih sadržaja, jer je infrastrukturno opremljena i lako dostupna. Površina lokacije iznosi 24,47 ha.

U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji skladišta, poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca). Nije dozvoljena izgradnja stanova.

Namjena parcele - Površine za centralne djelatnosti CD

U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji skladišta, poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca). Nije dozvoljena izgradnja stanova.

Urbanistički parametri

- Min. veličina parcele za izgradnju objekta CD je 2000 m²
- Index zauzetosti 0,4
- Index izgrađenosti 1.6
- Spratnost P+3
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1, 20 m od kote terena.
- Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela. Krovovi mogu biti ozelenjeni.

- Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama ili na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U okviru centralnih djelatnosti planirani su poslovni objekti (objekti i sadržaji skladišta, poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika itd). Za komercijalne i uslužne djelatnosti predviđa se uređenje u skladu sa smjernicama i uslovima za Zelenilo poslovnih objekata (ZPO). Za servise, skladišta, komunalne djelatnosti i sl. važe uslovi za Zelenilo stovarišta-skladišta-servisa (ZSS). Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i Predlogom biljnih vrsta*.

Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) - Zelene površine oko poslovnih objekata organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti poslovni karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela. Minimalno učešće zelenila je 20%.

Zelenilo stovarišta-skladišta-servisa (ZSS) - Za poslovne objekte servisno-skladišnog tipa, i sl., osnovna ograničenja se postavljaju u funkciji zaštite životne sredine i kompatibilnosti sa susjednim djelatnostima. Uređenje navedenih površina bazira se najprije na formiranju tampon zona (zaštitni pojas) obodom parcela. Za formiranje novih pojaseva, širina zavisi od namjene i od prostorne organizacije. Minimalna širina zelenog pojasa iznosi 10 m, dok je učešće zelenila na urb. parceli min. 20% (mimo tampon zone). Na platoima i radno-manipulativnih površina, na parking mjestima i duž saobraćajnica neophodno je formiranje drvoreda. Izbor biljnog materijala treba svesti na autohtone vrste, otporne na uslove sredine, izbjegavati šarenilo vrsta i oblika, bez pretrpavanja površina.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja

Za objekte visine preko 45m je potrebna prethodna saglasnost Agencije za civilno vazduhoplovstvo za svaki pojedinačni objekat. Potrebna prethodna analiza u odnosu na predviđene solarne panele na krovovima planiranih objekata.

Obrazloženje: Lokacija 20 se nalazi u zoni prilazno odletne površine za prag 18 poletno-sletne staze Aerodroma Podgorica na udaljenosti od cca 4.5 km. Udaljenost od 4.5 km od pocetka prufanja prilazno-odletne površine ostavlja mogućnost za nesmetanu izgradnju objekta visine do 45 m dok je za više objekte potrebna prethodna saglasnost Agencije za civilno vazduhoplovstvo. Takođe, kako je u pitanju zona prilaza vazduhoplova pragu 18 poletno sletne staze Aerodroma Podgorica, ukoliko se na ovoj lokaciji predviđa postavljanje sloarnih panela sa značajnijom površinom, potrebna je prethodna analiza uticaja solarnih panela na sigurnost obavljanja operacija vazduhoplova.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

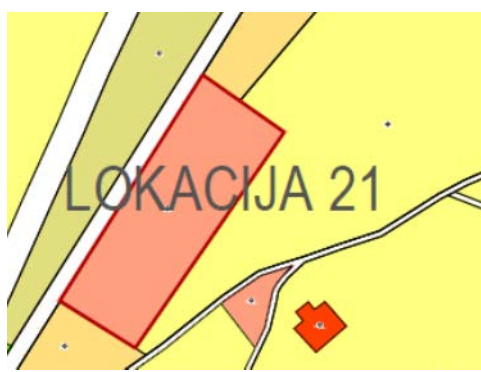
Moguća je fazna gradnja, a svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 21**Postojeće stanje**

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica – Kolašin. Trenutno na lokaciji je izgrađeno više objekata porodičnog stanovanja. Zemljište je u vlasništvu države, s tim da su korisnici objekata sa pravom korišćenja. Lokacija je infrastrukturno opremljena i relativno blizu centra grada. Obuhvata kat.parcele 1637, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1642, 1643, 1644, 1647, 1646, 1650, 1649, 1641, 1648, 1664/3, 1664/2, 1651, 1507/1, 1652, 1653, 1640/1, 1664/1, 1654, 1655, 1657, 1658, 1656, 1646/1, 1659, 1660, 1661, 1663, 1662, 2716, 1665, 1666, 1667, 1668, 1670, 1669, 1638 KO Podgorica III. Površina zahvata cca 7,98 ha.

Važeći plan
Površine mješovite namjene MN

Izmjene i dopune
Površine za centralne djelatnosti CD

Planirano izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice ova lokacija je predviđena za razvoj sadržaja koji su u okviru centralnih djelatnosti, shodno Pravilniku o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima (Sl. list CG, br. 24/10). Na ovim površinama se mogu graditi objekti koji će predstavljati sjevernu kapiju grada jer su na frekventnom magistralnom pravcu Podgorica – Kolašin. Sprovođenje putem ID DUP-a Prvoborac.

Namjena parcele - Površine za centralne djelatnosti CD

U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji koji su u funkciji poslovanja, administracije, uprave, trgovine, bananaka, biznis centri i dr. U okviru istih se mogu naći i poslovno stambeni objekti.

Urbanistički parametri

- Min veličina parcele za izgradnju objekta CD je 2000 m²
- Index zauzetosti 0,4
- Index izgrađenosti 3.2
- Spratnost do max 16 etaža
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1, 20 m od kote terena.
- Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela. Krovovi mogu biti ozelenjeni.
- Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama ili na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo poslovnih objekata (ZPO) - Zelene površine oko poslovnih objekata organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti poslovni karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela. Minimalno učešće zelenila je 20%.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu definišaću se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

LOKACIJA 22**Postojeće stanje**

Predmetna lokacija obuhvata prostor uz magistralni pravac Podgorica –Tuzi, na Čemovskom polju, u okviru je DUP-a Agroindustrijska zona. Sa sjeverne strane je ograničena magistralnim pravcem Podgorica –Tuzi, sa zapada saobraćajnicom koja je definisana DUP-om, sa južne strane neizgrađenim površinama, a sa istoka parcelom sa izgrađenim uslužno servisnim objektom. Duži niz godina na predmetnom području egzistira objekat distributivnog centra sa kvantaškom pijacom. Prostor je infrastrukturno opremljen, saobraćajno dobro povezan.

Važeći plan
Površine za industriju i proizvodnju IP

Izmjene i dopune
Površine za centralne djelatnosti CD

Planirano izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice, pripadnost planu DUP Agroindustrijska zona, **površine za IP se mijenja u CD** i u okviru date namjene dati smjernice i uslove za izgrađeni objekat Distributivnog centra, iz razloga nemogućnosti realizacije planiranih sadržaja iz važećeg plana. Parcelaciju podržati iz važećeg plana DUP Agroindustrijska zona, koja je koordinatno određena. Za ovaj objekat je definisana UP 2a.

Namjena parcele - površine za centralne djelatnosti CD

U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji skladišta, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca).

Urbanistički parametri

- Index zauzetosti 0,5
- Indeks izgrađenosti 1.5
- Spratnost P+2 ili VP+1
- Kota prizemlja dozvoljena je do 0, 20 m od kote terena.
- Krovove raditi ravne ili kose blagih nagiba sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela.
- Parkiranje obezbijediti na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo stovarišta-skladišta-servisa (ZSS) - Za poslovne objekte servisno - skladišnog tipa, i sl., osnovna ograničenja se postavljaju u funkciji zaštite životne sredine i kompatibilnosti sa susjednim djelatnostima. Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlogom biljnih vrsta*.

Uređenje navedenih površina bazira se najprije na formiranju tampon zona (zaštitni pojas) obodom parcela. Za formiranje novih pojaseva, širina zavisi od namjene i od prostorne organizacije. Minimalna širina zelenog pojasa iznosi 10 m, dok je učešće zelenila na urb. parceli min. 20% (mimo tampon zone). Na platoima i radno-manipulativnih površina, na parking mjestima i duž saobraćajnica neophodno je formiranje drvoreda.

Svi uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno uslovima nadležnih organa i uslovima iz DUP-a Agroindustrijska zona, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje, na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 23

Postojeće stanje

Predmetna lokacija obuhvata prostor duž ulice Španskih boraca, komunalno je djelimično opremljena. Graniči se sa naseljem za raseljena lica, postojećim grobljem, Romskim naseljem i Deponijom Livade. Prostor je djelimično izgrađen neformalnim objektima koji su za rušenje.

Važeći plan
Površine za pejzažno uređenje

Izmjene i dopune
Površine za komunalnu infrastrukturu IOK

Planirano Izmjenama i dopunama

Predmetna lokacija prema postojećoj namjeni je zelena površina, pa se ovim planom vrši prenamjena u sadržaje komunalne infrastrukture. Nakon javnog uvida Koncepta, JP "Čistoća" je podnijelo inicijativu za određivanje lokacije za izgradnju upravne zgrade, magacinskog prostora i manipulativnih površina, parkinga i radionica koji bi bili u neposrednoj blizini deponije "Livade" iz razloga ekonomske i funkcionalne opravdanosti i smanjenja troškova održavanja i transpota.

Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice, lokacija je opredijeljena za sadržaje komunalne infrastrukture, odnosno smještaj objekata i stvaranje uslova za manipulativnu površinu potrebnu za parkiranje i smještaj vozila za sakupljanje otpada kao i magacinski i radionički prostori. Takođe se na ovoj lokaciji može relocirati objekat Stočne pijace kako bi se zaokružili svi komunalni objekti na jednom prostoru iz razloga upravljanja i odlaganja otpada. Implementacija direktnim sprovođenjem iz ovog plana. Obavezna izrada IR koji postaje sastavni dio UTU-a nakon pozitivne ocjene i saglasnosti Službe gradskog arhitekta.

Namjena parcele - Površine za komunalnu infrastrukturu IOK

U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji komunalne djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj transportnih vozila, skladišta, magacini, radionice i administracija.

Urbanistički parametri

- *Index zauzetosti 0,6-sa nadkrivenim manipulativnim površinama*
- *Indexs izgrađenosti 1,0*
- *Spratnost P- VP- P+1*
- *Kota prizemlja dozvoljena je do 0,20 do 1,20, m od kote terena.*
- *Krovove raditi ravne ili kose blagih nagiba sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela.*
- *Parkiranje obezbijediti na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.*
- *Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.*

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo infrastructure ZIK - Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlog biljnih vrsta*.

Kompozicionim rješenjima potrebno je vizuelno i fizički odvojiti objekte infrastrukture od okolnih saobraćajnica i pješačkog saobraćaja. Osnovna funkcija ove kategorije je zaštitna, potrebno je formirati guste zasade, sa akcentom na spratnost, kako bi se formirao što gušći zasad - visoko četinarsko i listopadno drveće i sprat žbunja.

- *Minimalno učešće zelenila je 25%*
- *kod kompozicije zasada voditi računa o spratnosti, ritmu i koloritu kao i o vizurama prema fasadama*
- *dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetra*
- *izbjegavati šarenilo vrsta, formi i kolorita*
- *predvidjeti vertikalno i krovno zelenilo*
- *kao dopunu ozelenjavanja planirati sadnju u žardinjerama i saksijama.*

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu

uticati na promjene u vodnom režimu definisaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

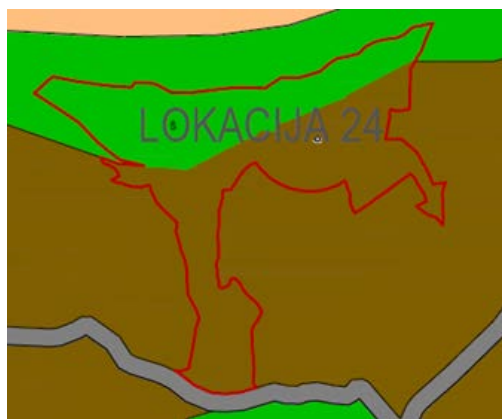
Moguća je fazna gradnja, a svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definisaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 24

Postojeće stanje

Ovaj prostor nije planski razrađivan u proteklom periodu u okviru je poljoprivrednih površina. Ovim planom se definišu smjernice za objekte koji su na poljoprivrednom zemljištu, prvenstveno se mogu tretirati kao poljoprivredno gazdinstvo uz nadopunu objektima u kojima se mogu vršiti vjerski obredi. Lokacija predviđena za Manastirski kompleks nalazi se na samom ulazu u brdski dio Kuča, na oko 520 mnv.

Na lokaciji nema izgrađenih objekata, infrastrukturno je neopremljena i dolazi se do iste seoskim putem. Predmetna lokacija je najvećim dijelom u vlasništvu Mitropolije Crnogorsko-primorske sa sjedištem na Cetinju. Sastoji se od katastarskih parcela 392, 393, 407, 408, 409, 411, 412, 414, KO Medun koje su po katastru neplodna zemljišta. Ostale parcele su u posjedu države Crne Gore i Glavnog grada, te parcele su pristupni putevi i dijelovi uz iste, zahvataju kat. parcele 426/1, 425, 424, 427/2, 429, 426/2, 428, 474, 430, 429, 427/1, 410, 413, 419 KO Medun. Prema kategoriji zemljišta spada u VI bonitetnu klasu.

Izmjene i dopune
Poljoprivredne površine P
Naselje N

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a „Podgorica“, **lokacija se prenamjenjuje u površine naselja u okviru koje se formira Manastirski kompleks sa svim pratećim sadržajima i objektima za obavljanje vjerskih obreda uz izgradnju pristupnog puta.** Kompleks se može podijeliti u više funkcionalnih cjelina, gostinjski dio, monaški dio, ekonomski dio, crkva, groblje i rezervoar za sakupljanje kišnice, uz površine za poljoprivrednu djelatnost. **Direktno sprovođenje uz smjernice ovog plana, obavezna izrada IR na koje daje saglasnost Služba gradskog ili državnog arhitekta.**

Opšti urbanistički uslovi

Za manastirski kompleks važe sljedeći uslovi:

- površina na kojoj se formira manastirski kompleks iznosi 52.930,59 m²;
- površina za poljoprivrednu djelatnost iznosi 39.856,60m²;
- površina pristupne saobraćajnice I parking prostora iznosi 13.082,80m²;
- ukupna površina lokacije iznosi 105.870,08m²;

Na lokaciji predvidjeti manastirski kompleks kao poljoprivredno gazdinstvo, uz dopunu vjerskim objektom i ostalim pratećim sadržajima uz izgradnju saobraćajnice kao pristupnog puta. Kompleks se može podijeliti u više funkcionalnih cjelina, gostinjski dio, monaški dio, ekonomski dio, crkva, groblje i rezervoar za sakupljanje kišnice.

Na ovim površinama dozvoljene su sljedeće aktivnosti: proizvodnja zdrave hrane, otkupne stanice ljekovitog i aromatičnog bilja i plodova, proizvodnja, prerada, obrada I skladištenje voća i povrća, vinogradi I proizvodnja vina, uzgoj i prerada maslina, uzgoj I prerada agruma, proizvodnja i skladištenje žitarica u silosima, proizvodnja ostalih poljoprivrednih kultura-krmnog bilja i dr., skladištenje i prerada, Eko-poljoprivredni turizam, manastirski i drugi vjerski kompleksi, agroindustrijski pogoni, bazne stanice mobilne telefonije, predajnici radio i TV signala, sistemi za navodnjavanje i odvodnjavanje, objekti za odbranu od poplava i bujica, objekti za eksploataciju podzemnih voda i izvora, objekti u funkciji obnovljivih izvora energije i sl.

Urbanistički parametri

- *Građevinska parcela u okviru Manastirskog kompleksa na kojoj se mogu graditi objekti je sadržana od jedne ili više katastarskih parcela.*
- *Maksimalni indeks izgrađenosti u okviru građevinske parcele Manastirskog kompleksa je 0.3;*
- *Max index izgrađenosti u okviru poljoprivrednih površina u skladu sa smjernicama datim u okviru ovog plana;*
- *Min GL je na 5 m od ivice parcele definisane za izgradnju;*
- *Maksimalna planirana spratnost u okviru manastirskog kompleksa je 4 nadzemne etaže za sve objekte osim za Zvonik;*
- *Parkiranje i garažiranje je planirano u okviru parcele. Garaže i drugi pomoćni objekti mogu se graditi kao drugi, prizemni objekat na parceli, ali da se pri tome ne prekorače maksimalni zadati urbanistički pokazatelji ili se mogu organizovati podzemno pri čemu ne ulaze u obračun BGP-a;*
- *Garaže I ostali prateći sadržaji I objekti se mogu postavljati tako da minimalna udaljenost objekta od susjednog objekta bude min 3.5 m;*
- *Objekte u okviru ove namjene ogranižovati kao slobodnostojeće na parceli;*
- *Najveća visina etaže za garaže i tehničke prostorije je 3m a za stambene prostore je 3,5m računajući između gornjih kota međuspratnih konstrukcija.*
- *Spratne visine mogu biti veće od gore navedenih visina ukoliko to iziskuje specijalna namjena objekta ili primjena posebnih propisa uz obavezu da se poštuje planom definisana maksimalna dozvoljena visina objekta.*
- *Ukoliko se podzemna etaža koristi za garažiranje i za tehničke sisteme objekata kao I za servise (perionice, radionica, kuhinje, skladišta i magacini, alatnice i dr); onda njena površina ne ulazi u obračun BRGP;*
- *Kota poda prizemlja novoplaniranih objekata je maksimalno na 100 cm od kote konačno uređenog i nivelisanog terena oko objekta.*
- *Krovove raditi kose, jednovodne, dvovodne ili viševodne, mogu biti i ravni i ozelenjeni;*
- *Na krovovima se mogu postaviti solarni I fotonaponski paneli u cilju korišćenja obnovljive energije;*
- *Parcele se mogu ograđivati zidanom ogradom od kamena, transparentnom ili živom ogradom do max visine 2.00 m sa cokolom od kamena ili betona.*

- Zidane i druge vrste ograda postavljaju se tako da ograda, stubovi ograde i kapije budu na parceli koja se ograđuje, ne smeju preći regulacionu liniju ka javnoj površini ili susjedu.
- Dozvoljeno je deponovanje stajskog otpada na parceli koja je u okviru ekonomskog dvorišta uz uslov primjene mjera koje ne utiču na zagađenje okoline.
- Maksimalna planirana spratnost za objekte ekonomskog dijela poljoprivrednog dijela je P ili VP.
- Najveća visina etaže je data u skladu sa Pravilnikom;
- Na dijelu katastarske parcele koja je poljoprivredno zemljište dvorište dozvoljena je izgradnja jednog ili više objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje. Objekti se mogu formirati kao grupacije slobodnostojećih objekata međusobno funkcionalno povezanih.
- Ovi objekti svojom funkcijom ne smiju ugroziti životnu sredinu (kvalitet vazduha, vode, intenzitet buke.) Izgradnja objekata u okviru ekonomskog dvorišta nije obavezujuća. Ukoliko ista vlasniku nije neophodna na njen račun se planiraju obradive poljoprivredne površine koje podrazumijevaju;

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Poljoprivredne površine (PO) - su površine namijenjene poljoprivrednoj proizvodnji (livade, voćnjaci, povrtnjaci, rasadnici) u okviru koji je moguća izgradnja objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje, odnosno prerade i distribucije poljoprivrednih proizvoda.

Uslovi za uređenje:

- postojeće živice – šumarke i zaštitne pojaseve sačuvati i formirati nove uz saobraćajne površine
- formirati zaštitne pojaseve i prema susjednim namjenama u minimalnoj širini od 10m
- upotrebu vještačkih đubriva svesti na kontrolisane količine kako bi se izbjeglo zagađenje podzemnih i površinskih voda
- ekonomsko dvorište jasno odvojiti od poljoprivrednog zemljišta zelenim ili nekim drugim ogradama
- popločane površine ozeleniti drvorednim ili linearnim zasadima zelenila
- minimalno učešće zelenila u okviru ekonomskog dvorišta je 20%.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, Uslovi i mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline, Uslovi za postavljanje i gradnju pomoćnih objekata, Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu definišaće se shodno smjernicama ovog plana i uslovima nadležnog organa.

Moguća je fazna gradnja, a svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor izrađuje idejno rješenje na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

LOKACIJA 25

Postojeće stanje

Predmetna lokacija je važećim planom bila u okviru površina za poljoprivredu. Na ovoj lokaciji je izgrađeno više objekata u funkciji fabrike za preradu drveta koja je u funkciji, kao i ostalih sadržaja.

Važeći plan
Površine za poljoprivredu PO
Naseljska struktura N

Izmjene i dopune
Površine za naselja N

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", **Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a „Podgorica“, lokacija se prenamjenjuje iz površina za poljoprivredu u površine naselja u okviru koje je planirana izgradnja privrednih industrijskih objekata. Na tom prostoru se mogu graditi proizvodni objekti u funkciji drvoprerade uz poštovanje svih ekoloških normi i okvira.** Površina lokacije je 37.724,03 m².

Namjena parcele - površine za industrijsku proizvodnju i skladištenje IP

Na ovim površinama mogu se planirati: 1) privredni objekti, proizvodno zanatstvo, skladišta, stovarišta, robno distributivni centri, 2) servisne zone;

- Prije planiranja novih objekata, stvoriti uslove za rekonstrukciju i dogradnju već postojećih objekata;
- Predvidjeti izgradnju hala za proizvodnju visokog prizemlja;
- Predvidjeti prizemne objekte servisnog tipa;
- Predvidjeti izgradnju objekta za smještaj administracije;

Sprovođenje

Direktno sprovođenje uz smjernice ovog plana. Obavezna izrada IR na koje se daje saglasnost Služba gradskog arhitekta, koje postaje sastavni dio UTU-a.

Urbanistički parametri

Površina lokacije je cca 1.0 ha

Index zauzetosti parcele je 0.3

Index izgrađenosti iznosi 1.0

Spratnost objekata VP- P+1

Parkiranje na parceli prema Pravilniku za tu namjenu.

Prilaz lokaciji sa glavnog magistralnog pravca Podgorica-Kolašin.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

U skladu sa osnovnom namjenom, planirana kategorija zelenila je *Zelenilo industrijskih zona (ZIZ) - površine specijalne namjene (PUS)*. Pejzažno uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu, Opštim uslovima za pejzažno uređenje* i datim Predlogom biljnih vrsta*.

Minimalno učešće zelenila na parceli je 30%.

Zelenilo treba da obezbijedi: izolaciju industrijskih objekata od susjednih namjena, stvaranje povoljnih higijenskih uslova u zoni industrije i smanjenje mogućih nepoželjnih uticaja na okruženje (izduvni

gasovi, buka), poboljšanje mikroklimatskih uslova, stvaranje prijatne sredine i uslova za odmor zaposlenih, unaprijeđenje vizuelno-estetske slike kompleksa.

Zelenilo industrijskih zona (ZIZ) obuhvata: *Zelene površine oko upravnih i radnih objekata* i *Zaštitni pojas*. *Zelenilo upravnih i radnih objekata* - Kompozicija zelenila mora biti jednostavna i laka za održavanje. Preporučuje se soliterna sadnja ili sadnja u manjim grupama visokog i srednjeg drveća u kombinaciji sa parternim zasadima (grupacije žbunja i perena).

Zaštitni pojas

- minimalna širina pojasa iznosi 10 m kako bi ose bezbjedila njegova sanitarno-higijenska funkcionalnost
- formirati gusti zasada drveća i žbunja, izražene spratovnosti
- zasad drveća riješiti u vidu višerednog drvoreda (min. dva naizmjenična reda drveća)
- izbjeći formiranje monokulturnog pojasa
- odnos lišćarskog i četinarskog drveća ne smije biti manji od 2 : 1, tj. treba da preovlađuju lišćari koji su efikasniji u higijenskom pogledu
- koristiti brzorastuće vrste drveća otporne na štetne gasove i sa skromnim zahtjevima prema zemljišnim uslovima. Odabrane vrste treba da posjeduju fitoncidna svojstva.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća

Mjere od elementarnih i drugih nepogoda

Shodno smjernicama iz plana i nadležnih organa - Hidrometeorološkog zavoda o klimatskim i hidrološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu

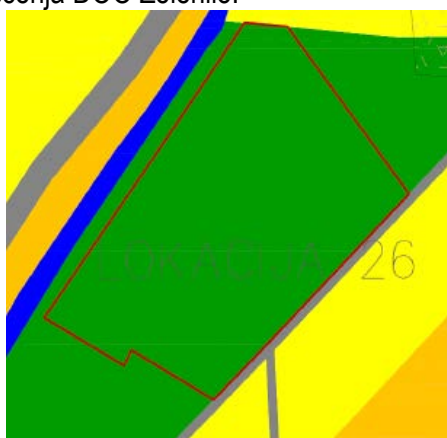
Uslove za projektovanje pristupne saobraćajnice na magistralni put M2 u mestu Mrke na Bioču izdaje Ministarstvo saobraćaja.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

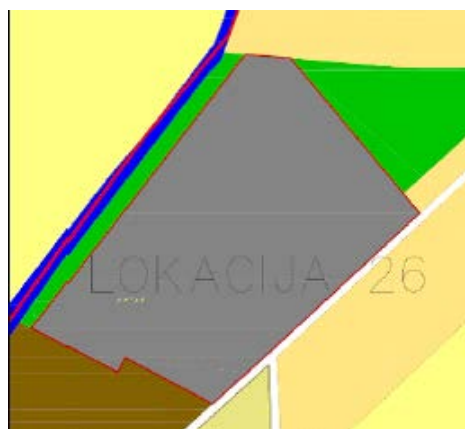
LOKACIJA 26

Postojeće stanje

Predmetna lokacija je u okviru rasadničkog kompleksa DOO Zelenilo. Sastoji se od katastarskih parcela 4047, 4045, 4046, 4043/1, 4048, 4044, 4050 KO Donja Gorica. Svojina Glavnog grada Podgorice a pravo korišćenja DOO Zelenilo.

Važeći plan PUO

Izmjene i dopune
Površine za komunalnu infrastrukturu IOK

Planirano Izmjenama i dopunama

Prenamjena se vrši iz zelenih površina u površine za komunalnu infrastrukturu. Nakon javnog uvida Koncepta, JP "Zelenilo" je podnijelo inicijativu za određivanje lokacije za izgradnju kompostane u okviru prostora koji se koristi za rasadničku proizvodnju.

Implementacija direktnim sprovođenjem iz ovog plana. Obavezna izrada IR koji postaje sastavni dio UTU-a nakon pozitivne ocjene i saglasnosti Službe gradskog arhitekta.

Namjena parcele - površine za komunalnu infrastrukturu IOK

Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice, lokacija je opredijeljena za sadržaje komunalne infrastrukture, odnosno smještaj objekata i stvaranje uslova za izgradnju kompostane. U okviru ove namjene se mogu graditi objekti i sadržaji komunalne djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj transportnih vozila, skladišta, magacini, radionice, kompostana.

Urbanistički parametri

- Index zauzetosti 0,6-sa nadkrivenim manipulativnim površinama
- Indeks izgrađenosti 1,0
- Spratnost P- VP- P+1
- Kota prizemlja dozvoljena je do 0, 20-do 1,20, m od kote terena.
- Krovove raditi ravne ili kose blagih nagiba sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela.
- Parkiranje obezbijediti na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo infrastrukture (ZIK) - U okviru planirane namjene IOK se mogu graditi objekti i sadržaji komunalne djelatnosti, parkinzi i garaže za smještaj transportnih vozila, skladišta, magacini, radionice i administracija pa je u skladu sa planiranim sadržajima neophodno planirati projekat uređenja terena i pejzažne arhitekture.

Kompozicionim rješenjima potrebno je vizuelno i fizički odvojiti objekte infrastrukture od okolnih saobraćajnica i pješačkog saobraćaja. Osnovna funkcija ove kategorije je zaštitna. Ppotrebno je formirati guste zasade, sa akcentom na spratnost, kako bi se formirao što gušći zasad (visoko četinarsko i listopadno drveće, i sprat žbunja).

Uslovi za uređenje:

- minimalno učešće zelenila je 25%
- sadnju vršiti u manjim grupama (drvenasto - žbunasti zasadi) i u vidu solitera u kombinaciji sa parternim zasadima
- dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetra
- predvidjeti vertikalno i krovno zelenilo
- kao dopunu ozelenjavanja planirati sadnju u žardinjerama i saksijama.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća

Mjere od elementarnih i drugih nepogoda

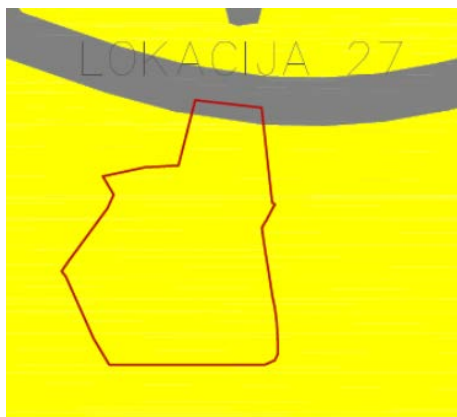
Shodno smjernicama iz plana i nadležnih organa - Hidrometeorološkog zavoda o klimatskim i hidrološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

LOKACIJA 27

Postojeće stanje

Na lokaciji je izgrađeno više objekata za skladištenje materijala kao i izložbeni salon. Obuhvata Kat.parcele:2285/2, 2276/4, 2282/4, 2282/1, 2280/3, 2280/2, 2280/1, 2281/3, 2275/3, 2273/3, 2281/4, 2277/2, 2279, 2281/5, 2277/1, 2275/1, 2281/1, 2278, 2272, 2270 KO Liješnje Podgorica.

Važeći plan
Površine naselja N

Izmjene i dopune
Industrija i proizvodnja IP

Planirano izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a „Podgorica“, u okviru **predmetne lokacije se stvaraju uslovi za realizaciju objekata za Industrijsku proizvodnju**. U okviru date namjene se mogu graditi proizvodni objekti u funkciji proizvodnje, poluproizvodnje i skladištenja, građevinskih, medicinskih, poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Direktno sprovođenje uz smjernice ovog plana. Obavezna izrada IR na koje se daje saglasnost Služba gradskog arhitekture, koje postaje sastavni dio UTU-a.

Na tom prostoru se mogu graditi proizvodni objekti u funkciji proizvodnje, poluproizvodnje i skladištenja, građevinskih, medicinskih, poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Direktno sprovođenje uz smjernice ovog plana. Obavezna izrada IR na koje se daje saglasnost Službe gradskog arhitekture koje postaje sastavni dio UTU-a.

Namjena parcele - površine za Industriju I proizvodnju

Površine za industrijsku proizvodnju u skladištenje IP.

Na ovim površinama mogu se planirati:

- 1) privredni objekti, proizvodno zanatstvo, skladišta, stovarišta, robno distributivni centri,
- 2) servisne zone;
 - Predvidjeti izgradnju hala za proizvodnju visokog prizemlja;
 - Predvidjeti prizemne objekte servisnog tipa;
 - Predvidjeti izgradnju objekta za smještaj administracije;
 - Predvidjeti izgradnju objekata za skladištenje proizvoda

Urbanistički parametri

Planom su definisani parametri za gradnju

- Minimalna površina parcele za gradnju iznosi 5000 m²;
- Index zauzetosti iznosi 0.4
- Max index izgrađenosti iznosi 1.6
- Spratnost VP + 1 (P+3), dozvoljena je izgradnja podzemnih etaža
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1, 20 m od kote terena.

Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela. Krovovi mogu biti ozelenjeni.

Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama ili na otvorenom parking prostoru u okviru parcele. Ukoliko se vrši parkiranje u podzemnim etažama ili iste služe kao tehničke prostorije to njihova BGP ne ulazi u obračun.

Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

Objekti se planiraju kao slobodnostojeći objekti na parceli. Planirani objekat i njegova namjena, oblik i funkcija će se detaljno precizirati kroz izradu idejnog rješenja, a u skladu sa propisima i standardima za planiranu vrstu objekata.

Prilaz lokaciji obezbijediti sa planirane saobraćajnice "Ulica 2 i 4". Saobraćajnica radnog naziva "Ulica 2-4" se prostire duž lokacije - iz pravca "Južne obilaznice" prema LSL "Skladišno-poslovna zona Donji Kokoti". U okviru kompleksa planirati interne kolske i pješačke veze.

Opšti uslovi za izgradnju novih objekata

Da bi se omogućila izgradnja novih objekata i uređenje terena, prije realizacijem, potrebno je izvršiti raščišćavanje i nivelaciju terena i komunalno opremanje zemljišta, u skladu sa datim uslovima.

Prilikom izgradnje novih objekata u cilju obezbjeđenja stabilnosti terena, potrebno je izvršiti odgovarajuće saniranje terena, ako se za to pojavi potreba.

Izgradnji objekata mora da prethodi detaljno geomehaničko ispitivanje terena, a tehničku dokumentaciju raditi isključivo na osnovu detaljnih geodetskih snimaka terena, geoloških i hidrogeoloških podataka, kao i rezultata o geomehaničkim ispitivanjima tla.

Konstrukciju novih objekata oblikovati na savremen način sa krutim tavanicama, bez miješanja sistema nošenja po spratovima, sa jednostavnim osnovama i sa jasnom seizmičkom koncepcijom.

Izbor fundiranja novih objekata prilagoditi zahtjevima sigurnosti, ekonomičnosti i funkcionalnosti objekata. Posebnu pažnju obratiti na propisivanje mjera antikorozivne zaštite konstrukcije, bilo da je riječ o agresivnom djelovanju atmosfere ili podzemne vode.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Zelenilo poslovnih objekata – (ZPO) - Zelene površine oko poslovnih objekata organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti poslovni karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela.

Uslovi za uređenje:

- minimalno učešće zelenila je 20%
- sadnju vršiti u manjim grupama (drvenasto - žbunasti zasadi) i u vidu solitera u kombinaciji sa parternim zasadima (travnjaci, pokrivači tla, perene, jednogodišnje cvijeće, žbunasti zasadi, bordure, žive ograde)
- linearno zelenilo planirati uz saobraćajnice i na parkinzima
- dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetra.

Zelenilo stovarišta-skladišta-servisa (ZSS) - Za poslovne objekte servisno-skladišnog tipa, i sl., osnovna ograničenja se postavljaju u funkciji zaštite životne sredine i kompatibilnosti sa susjednim djelatnostima. Uslovi za uređenje:

- stvaranje povoljnog mikroklimata, odnosno zaštitu od visokih temperatura, dominantnih vjetrova
- zelenilo je dobra protivpožarna prepreka
- zelenilo u estetskom smislu artikulise, naglašava značaj objekta ali i ublažava negativne elemente izgrađenih objekata i njihovih namjena.
- Uređenje navedenih površina bazira se najprije na formiranju tampon zona (zaštitni pojas) obodom parcela. Za formiranje novih pojaseva, širina zavisi od namjene i od prostorne organizacije. Minimalna širina zelenog pojasa iznosi 10 m, dok je učešće zelenila na urb. parceli min. 20% (mimo tampon zone). Na platoima i radno-manipulativnih površina, na parking mjestima i duž saobraćajnica neophodno je formiranje drvoreda. Izbor biljnog materijala treba svesti na autohtone vrste, otporne na uslove sredine, izbjegavati šarenilo vrsta i oblika, bez pretrpavanja površina.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Mjere od elementarnih i drugih nepogoda

Shodno smjernicama iz plana i nadležnih organa - Hidrometeorološkog zavoda o klimatskim i hidrološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

LOKACIJA 28

Postojeće stanje

Lokacija se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" k.p.4534 KO Podgorica III subjekt raspolaganja Glavni grad Podgorica. Prostor je u zaštitnom pojasu željezničke infrastrukture. Sa sjevera je oivičena nadvožnjakom nad ulicom Bracana Bracanovića, sa istoka željezničkim kolosjekom, sa zapada izgrađenim objektima, administracije i stanovanja, a sa juga neizgrađenim prostorom koji je u pojasu željezničke infrastrukture.

Važeći plan
Zastitni pojas

Izmjene i dopune
Saobraćajne površine IS

Planirano Izmjenama i dopunama

Površina lokacije iznosi 2233 m². Namjena lokacije je **saobraćajne površine u mirovanju - parking** prostor za opsluživanje nedostajućih parking mjesta za potrebe Uprave za katastar i državnu imovinu. Na definisanu lokaciju je dobijena saglasnost od strane Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica radi dobijanja građevinske dozvole na urbanističkoj parceli broj 2, Blok 1, u zahvatu Detaljnog

urbanističkog plana „Servisno - skladišna zona” - izmjene i dopune, a koju čini kp 4534/1 KO Podgorica III, iz LN 7342.

Direktno sprovođenje na osnovu ID PUP-a Glavnog grada Podgorice.
Obavezna izrada Idejnog rješenja.

Urbanistički parametri

Parkiranje obezbijediti na lokaciji za izgradnju sa otvorenim parkingom.

Kapacitet potrebnog broja parking mjesta je min 63 PM.

Minimalno parking mjesto, kod upravnog parkiranja, za putničko vozilo je širine 2,30 m i dužine 4.80 m na otvorenom. Ukoliko parking mjesto koje sa jedne podužne strane ima ogradu ili opremu proširuje se za 0,30 do 0,60 m, zavisno od oblika i položaja građevinskog elementa. Minimalna širina komunikacije za pristup do parking mjesta pod uglom 90° je 5.50m. Za paralelno parkiranje, dimenzija parking mjesta je 2.00x5.50m a širina kolovoza prilazne saobraćajnice 3.50m. Kod kosog parkiranja, pod uglom 30/45/600 dubina parking mjesta (upravno na kolovoz) je 4.30/5.00/5.30m, širina kolovoza prilazne saobraćajnice 2.80/3.00/4.70m a širina parking mjesta 2.30m. Najmanje 5% od ukupnog broja parking mjesta mora biti namijenjeno licima smanjene pokretljivosti.

Raspored parking mjesta biće definisan kroz izradu Glavnog projekta.

Prije izrade Glavnog projekta potrebno izvršiti geodetsko snimanje u razmjeri 1:250, te uzdužne profile prilagoditi terenu uz obavezno postizanje podužnih i poprecnih nagiba potrebnih za odvođenje atmosferskih voda.

Kolovoznu konstrukciju sracunati na osnovu ranga saobraćajnice, odnosno pretpostavljenog saobraćajnog opterećenja.

Visinske kote precizno definisati zavisno od kota planiranog uklapanja sa postojećim saobraćajnim prilazom.

Oivičenje prema trotoarima i zelenim površinama projektovati ivicnjacima 20/24cm (24/24 cm) od betona MB 50.

Hidrotehnicke instalacije projektovati u skladu sa uslovima koje propise nadležno preduzeće d.o.o. "Vodovod i kanalizacija".

Saobraćajnu signalizaciju projektovati saglasno propisima standardima koji regulisu ovu oblast.

Javnu rasvjetu projektovati u skladu sa Preporukama za projektovanje, izvođenje i održavanje javne rasvjete na području Glavnog grada.

Uslovi za pejzažno oblikovanje - Projekat pejzažnog uređenja uraditi u skladu sa planiranom namjenom i uslovima na lokaciji.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća

Mjere od elementarnih i drugih nepogoda

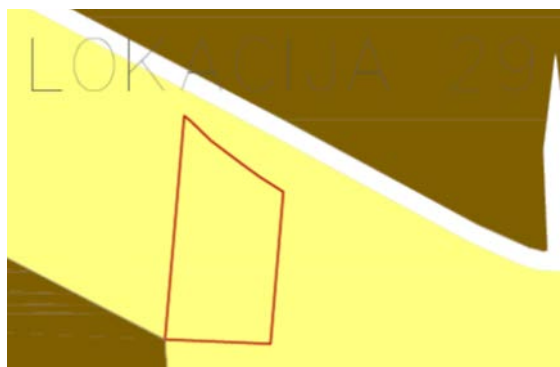
Shodno smjernicama iz plana i nadležnih organa - Hidrometeorološkog zavoda o klimatskim i hidrološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

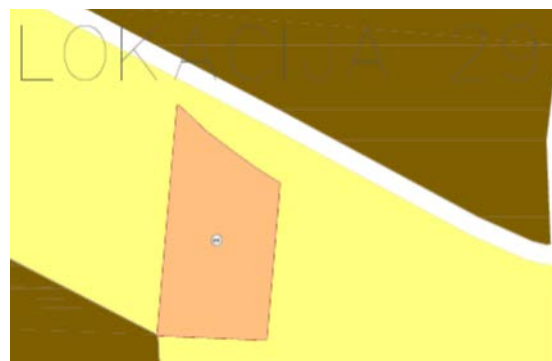
LOKACIJA 29**Postojeće stanje**

Važećim PUP-om ova lokacija je namjenjena za površine naselja. U proteklom periodu je za taj prostor rađena detaljna razrada LSL Mareza koja na tom prostoru planira izgradnju objekata u okviru zone 1 predviđene za mješovite namjene (MN).

Prostorno – urbanistički plan Podgorice definiše mješovitu namjenu u ovoj zoni, u skladu sa čime plansko rješenje LSL predviđa turističke, ugostiteljske i rekreativne sadržaje. U ovoj zoni se planira izgradnja manjih objekata, slobodnostojećih ili u nizovima, sa atraktivnim parternim i pejzažnim uređenjem i uz značajnu ozelenjenost parcele.

Važeći plan – naselje

Izmjene i dopune
Planirano mješovita namjena (MN)**Planirano Izmjenama i dopunama**

Lokacija se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica", obuhvata k.p. 4727/1, 4727/3 i 5191 KO Tološi. Prema važećoj LSL "Mareza" nalazi se na UP 22. Osnovna namjena ove zone PUP-om "Podgorica" je definisana kao mješovita namjena. Plansko rješenje je fokusirano na segmente komplementarne funkciji sporta i rekreacije. Zbog očuvanja rekreativnog i ugostiteljskog karaktera zone i njenog specifičnog identiteta u odnosu na susjednu zonu privrednih djelatnosti uz magistralni put Podgorica – Danilovgrad.

Dozvoljena je izgradnja:

- ugostiteljski objekti i objekti za smještaj gostiju;
- objekti za kulturu, sport i rekreaciju;
- parkinzi za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca).

Ovim planom se zadržava osnovna namjena MN u okviru koje će se graditi ugostiteljski objekti i objekti za smještaj gostiju. Na osnovu UTU-a datih planom LSL "Mareza" za definisanu namjenu, s tim da se za datu lokaciju primjenjuju indexi zauzetosti i izgrađenosti dati Izmjenama i dopunama.

Sprovođenje

Na osnovu UTU-a datih planom LSL Mareza za definisanu namjenu, s tim da se za datu lokaciju primjenjuju indexi zauzetosti i izgrađenosti dati u ovom poglavlju.

Urbanistički parametri za UP 22

- Maksimalni indeks zauzetosti - 0,3
- Maksimalni indeks izgrađenosti- 0,9
- Maksimalna spratnost - P+2+Pk
- Površina parcele - 10906.11 m²

- Broj smještajnih jedinica planirati u skladu sa Pravilnikom o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji Ugostiteljskih objekata („Službeni list Crne Gore“, br. 036/18 od 31.05.2018.)
- Ugostiteljski objekat mora imati min 3*.
- Ostali parametri GI. RL visinka regulacija i nivelacija shodno planu i Pravilniku.
- Površine za obračun indeksa se obračunavaju u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima (Sl. list CG, br. 24/10, 33/14) i Pravilnikom o načinu obračuna površine i zapremine objekata (Sl. list CG, br.47/13 i Crnogorskim standardom MEST EN 15221-6.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Planirani koncept zelenila formiran je na osnovu principa valorizacije zelenila, a shodno planiranoj namjeni površina.

Smjernice za pejzažno uređenje i izdavanje UT uslova:

- stepen ozelenjenosti je minimum 40% u okviru ove namjene na nivou lokacije ili urbanističke parcele
- prije izrade projekta, neophodno je izraditi pejzažnu taksaciju u okviru parcela po metodologiji iz Priručnika o planiranju predjela (MORT, LAMP, 2015 god.). Na ovaj način će se obezbijediti očuvanje kvalitetnih i vrijednih sadnica i njihovo uključivanje u budući projekat pejzažne arhitekture u onoj mjeri u kojoj se ne budu narušavali osnovni pravci komunikacije i vizure u prostoru. Takođe će se dobiti smjernice za uklanjanje manje vrijednog zelenila, njegovu nadoknadu novim projektnim rješenjem;
- sadnice drveća koje se koriste za ozelenjavanje moraju biti min. visine od 3,00-4,00m i obima stabla min. 15-20cm na visini od 1,2m;
- formirati travnjake otporne na sušu i gaženje;
- opremiti prostor urbanim mobilijarom modernog dizajna, predvidjeti; osvetljenje zelene površine i hidrantsku mrežu.

Preporuke za smanjenje uticaja i zaštitu od zemljotresa, kao i druge uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških i drugih nesreća

Mjere od elementarnih i drugih nepogoda

Shodno smjernicama iz plana i nadležnih organa - Hidrometeorološkog zavoda o klimatskim i hidrološkim karakteristikama u zoni predmetne lokacije.

Svi ostali uslovi za priključenje na infrastrukturu definišaće se shodno planu i uslovima nadležnih organa, a shodno Zakonu, Investitor je obavezan da izradi idejno rješenje.

LOKACIJA 30

Postojeće stanje

Loakcija obuhvata kat.parcelu 4542 KO Podgorica II, vlasništvo CGES AD. Obuhvata prostor elektroenergetskog objekta trafostanice 220/1 110/35 KV Podgorica 1 sa pripadajućim objektima.

Važeći plan
Elektroenergetska infrastruktura (IOE)

Izmjene i dopune
Elektroenergetska infrastruktura (IOE)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u okviru GUR-a „Podgorica“, **zadržava se postojeća namjena**. Na dijelu parcele se planira izgradnja **magacina** za potrebe održavanja i skladištenja opreme prema Idejnom rješenju na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

Idejno rješenje je moguće realizovati u cjelini kao jednu fazu.

Namjena parcele - površine elektroenergetske infrastructure (IOE)

Na ovim površinama mogu se planirati: objekti elektroenergetske infrastructure: objekti za proizvodnju električne energije (HE, RHE, MHE, TE), solarne i vjetroelektrane, trafostanice svih nivoa transformacije, Nadzemni i podzemni dalekovodi i niskonaponska mreža. Na površinama infrastructure, izuzetno od pretežne namjene i kompatibilno toj namjeni, mogu se planirati: objekti i sadržaji poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti; i parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca).

- U cilju obezbjeđenja nesmetanog funkcionisanja infrastrukturnih sistema, objekata i uređaja, kao i njihove zaštite, duž infrastrukturnih trasa, odnosno oko infrastrukturnih objekata, utvrđuju se i uređuju zaštitni pojasevi, odnosno zaštitne zone, u skladu sa zakonom.

Urbanistički parametri

BRGP objekta cca 650 m²

Spratnost objekata VP

Mjere energetske efikasnosti

U cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije u objektima. Pri izgradnji objekata koristiti savremene termoizolacione materijale, kako bi se smanjila potrošnja toplotne energije.

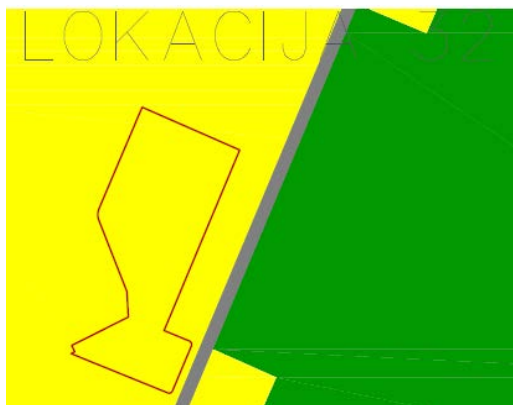
Uslovi za pejzažno oblikovanje

Date su smjernice za pejzažno uređenje u skladu sa planiranom namjenom i karakteristikama terena. Predviđena je izgradnja hidrantske protivpožarne mreže.

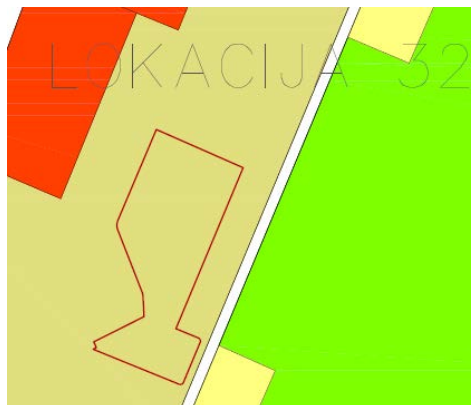
Prije izrade tehničke dokumentacije shodno čl. 7 Zakona o geološkim istraživanjima ("Sluzbeni list RCG", br. 28/93, 27/94, 42/94, 26/07) izraditi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.

LOKACIJA 31**Postojeće stanje**

Loakcija obuhvata UP 39 LN 5781, 7893/39 KO Podgorica III Podgorica – Stari Aerodrom, (3.505,75 m²), i UP 34 LN 5781, 7893/38 KO Podgorica III Podgorica – Stari Aerodrom (11.666,99 m²). Vlasništvo - Glavni Grad Podgorica.

Važeći plan
Mješovita namjena (MN)

Izmjene i dopune
Mješovita namjena (MN)

Planirano izmjenama i dopunama

Površine za MN – mješovite namjene U okviru ove namjene je dozvoljena izgradnja objekta administrativnog karaktera, u službi tužilaštva i sudstva – Palata pravde

Obavezna je izrada idejnog rješenja na koje saglasnost daje služba državnog arhitekta i ono postaje sastavni dio UTU-a. Idejnim rješenjem se definišu međusobni odnosi između objekata, pristupi, građevinske linije i sve komunikacije kao i parkiranje u okviru lokacije.

Parcelacija

Parcelacija je definisana u okviru DUP-a Konik Stari Aerodrom III i obuhvata UP 39 i UP 34 kako bi se nesmetano odvijala izgradnja objekata.

Namjena parcele - Centralne djelatnosti (CD)

Planom je dozvoljena izgradnja objekata u funkciji tužilaštva i sudstva - Palata pravde

Urbanistički parametri

- UP 39 – površina = 3.505,75m²
- UP 34 – Površina = 11.666,99m².
- Index zauzetosti 0,3
- Indexs izgrađenosti 3.0
- Spratnost P+6, P+8, P+10 za UP34
- Spratnost P+6 za UP39
- Kota prizemlja dozvoljena je do 1, 20 m od kote terena
- Krovove raditi ravne sa mogućnošću postavljanja solarnih fotonaponskih ili toplotnih panela
- Krovi mogu biti ozelenjeni.
- Parkiranje obezbijediti u okviru objekta u podzemnim garažama i na otvorenom parking prostoru u okviru parcele.
- Oblikovanje i materijalizacija objekata treba da bude savremena i u estetskom i kvalitativnom smislu u skladu sa reprezentativnim karakterom ove namjene.

- Objekti mogu biti slobodostojeći na parceli.
- Ulaz na parcelu sa Bulevara i obodnih ulica sve prema Idejnom rješenju lokacije.
- Obzirom da se u okviru plana nijesu realizovale pristupne saobraćajnice kao ni podvožnjak na ulici paralelnoj sa bulevarom na koju se naslanja parcela UP34 to se ovim planom dozvoljava ukidanje i predlaže revizija planskog dokumenta shodno realnim potrebama gradske uprave i ostalih korisnika prostora.

Mjere energetske efikasnosti

U cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije u objektima. Pri izgradnji objekata koristiti savremene termoizolacione materijale, kako bi se smanjila potrošnja toplotne energije.

Uslovi za pejzažno oblikovanje

Predviđa se uređenje u skladu sa smjernicama i uslovima za Zelenilo poslovnih objekata (ZPO). Uređenje se vrši u skladu sa planiranim sadržajima za predmetnu namjenu.

Zelene površine se organizuju se u vidu poluotvorenih parterno uređenih zelenih površina sa popločanim stazama, platoima i drugim vrtno-arhitektonskim elementima. Kompozicijom zasada, izborom vrsta, koloritskim efektima i organizacijom površina naglasiti karakter objekata i formirati prijatne ambijente. Koristiti savremena pejzažno-arhitektonska rješenja usklađena sa arhitekturom objekata i karakterom predjela. Minimalno učešće zelenila na parceli (na tlu) je 30%. Linearno zelenilo planirati uz saobraćajnice i na parkinzima. Dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetra.

Prije izrade tehničke dokumentacije shodno čl. 7 Zakona o geološkim istraživanjima ("Sl. list RCG", br. 28/93, 27/94, 42/94, 26/07) izraditi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.

LOKACIJA 32

Postojeće stanje

Lokacija obuhvata kat.parcele: 9/4, 10, Ko Tuzi (subjekt raspolaganja Glavni grad Podgorica); dijelom na 3449 KO Tuzi (subjekt raspolaganja ONI Putevi); 318/1, KO Tuzi (Opština Tuzi) i 57, KO Tuzi (subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore).

Važeći plan
Poljoprivreda (P) i Naselje (N)

Izmjene i dopune
Elektroenergetska infrastruktura (IOE)

Planirano Izmjenama i dopunama

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice planirana je namjena Elektroenergetska infrastruktura (IOE).

Planirana namjena – solarna elektrana (IOE)

Na ovim površinama mogu se planirati: objekti elektroenergetske infrastrukture.

Sprovođenje - Shodno članu 218c Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20 i 86/22) i članom 2 Pravilnika o bližim kriterijumima za ocjenu zahtjeva za izdavanje urbanističko - tehničkih uslova za izgradnju objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora sunca i drugih obnovljivih izvora ("Sl. list Crne Gore", br.114/22).

GUR "Velje Brdo"

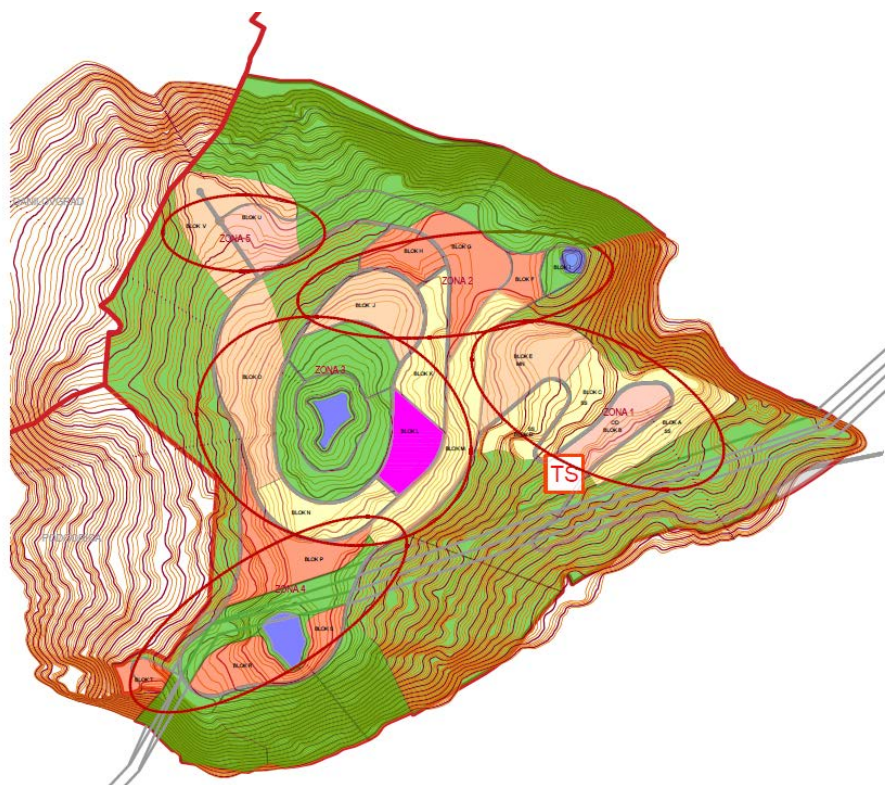
Postojeće stanje

Površina zahvata iznosi 8.532.086.18 m² odnosno 853 ha. Sa jugoistoka prostor je tangiran trasom autoputa Bar-Boljare, sa sjeverozapada se graniči opštinom Danilovgrad, sa sjeveroistoka rijekom Zetom a sa jugozapada naseljem Tološi i Mareza. Prema vlasništvu zemljište je najvećim dijelom u vlasništvu Glavnog grada Podgorice i vlasništvu države Crne Gore.

Prostorno – urbanistički plan Podgorice definiše do 2025. godine (2014) na ovoj lokaciji definiše namjenu Šume i SEL – lokacija za solarnu elektranu.

Opremljenost i uređenost lokacije objektima i mrežom infrastrukture je na veoma niskom nivou, tako da infrastrukturna nerazvijenost predstavlja ozbiljan nedostatak predmetnog područja.

Planirano Izmjenama i dopunama

Prostorna organizacija - namjena površina - GUR Velje Brdo

Pažljivom analizom uz postavke razvoja Glavnog grada uvažavajući prirodne i stvorene uslove, zaštićena dobra i zaštićene zone, kao i uticaje kontaktnih područja, pristupilo se prenamjeni i kreiranju novog stambeno-poslovnog kompleksa (formiranja "novog grada") kao jedinstvene prostorne i funkcionalne cjeline. Predmetno područje predstavlja integralni dio budućeg razvoja urbane Podgorice.

Planiran je razvoj u 5 faza koje će se razvijati u skladu sa realnim potrebama grada i naselja.

Čitav prostor je podijeljen po zonama i po blokovima koji međusobno korespondiraju.

Prostorne cjeline su podijeljene po blokovima u okviru kojih se razvijaju sadržaji:

- CD - centralnih djelatnosti (izložbeni saloni, benzinska pumpa, tržnica, ugostiteljski objekti, različiti oblici trgovačkih centara, marketi, administrativni objekti, poslovne zgrade, pošta, banka i dr.);
- SS - višeporodično stanovanje i stanovanje sa djelatnostima (objekti kolektivnog stanovanja i poslovanja u lamelama);
- SMG - porodično stanovanje (stanovanje u porodičnim objektima tipa vila);
- MN - ekskluzivno stanovanje sa djelatnostima (hotelsko-ugostiteljski objekti - biznis centri- multiplex centri i dr.);
- SR - sportsko rekreativne zone (konjički klub, sportski objekti, tereni za različite vrste sportova, atletske staze, sportski bazeni kao i dr.);
- Z - objekti zdravstva (dom zdravlja, poliklinika, bolnica);
- ŠS - objekti obrazovanja i socijalne zaštite (škole, jaslice, vrtići, domovi učenika, domovi za stare, dnevni centri i centri za djecu ometenu u razvoju);
- K - objekti kulture (srednjovekovna tvrđava, i paviljon artefakata kulturnog naslijeđa);
- T – turizam (hoteli, kongresni hoteli, biofilni hoteli-spoj prirode i objekta, itd);
- VP - Vodne površine (vještačka jezera u parkovskim površinama);
- Ostale kompatibilne namjene u funkciji infrastrukture i ostalih sadržaja;
- PU - površine pejzažnog uređenja (parkovske površine sa sadržajima pasivne i aktivne rekereacije i paviljonom botaničke baste).

Saobraćaj

Osnovni koncept saobraćaja oslanja se na izgradnju nove saobraćajnice koja postaje glavna gradska ulica, i saobraćajnih prstenova oko naselja na nivou užeg i šireg jezgra. Sve planirane saobraćajnice se mogu realizovati fazno, s tim da će se priključna odnosno glavna saobraćajnica koja vodi do kote 200 nm biti prva faza realizacije.

Primarne saobraćajnice su bulevarskog tipa sa zelenim razdjelnim ostrvom, širine 30 m u profilu, sa obostranim trotoarima i biciklističkim stazama. U trupu trotoara i biciklističkih staza će se smještati infrastruktura.

Ostala mreža saobraćajnica unutar blokova, kao i parkiranje će se rješavati idejnim rješenjem bloka, a u skladu sa smjernicama ovog plana i uz primjenu regulativa iz te oblasti.

- Glavna gradska ulica u profilu 2x7m, razdelno ostrvo 2m, zelenilo uz trotoar 2,5 m i obostrano trotoar 2.5 m i biciklistička staza 2x3 m.
- Sabirne ulice u profilu 2x3.5m, obostrano trotoar 2.0m, brzina $V < 60 \text{ km/h}$
- Pristupne ulice u profilu 2x 3m. Obostrano trotoar 1.5m;

Pejzažno uređenje

Koncept pejzažnog uređenja je podržan smjernicama iz Plana predjela za PUP Podgorice.

Dozvoljene i zabranjene aktivnosti u zoni zaštite III (režim održivog korišćenja) Parka prirode "Rijeka Zeta" definisane su u Studiji zaštite zaštićenog prirodnog dobra "Dolina rijeke Zete" i Odluci o proglašenju Parka prirode "Rijeka Zeta".

Cilj planskog pristupa: urbana afirmacija prostora, izgradnja zelenog infrastrukturnog sistema, očuvanje vrijednih staništa i karakterističnih predionih elemenata, formiranje zelenih prodora u izgrađenom tkivu, stvaranje urbanih prostora u zelenilu, fazna realizacija po planskim Zonama.

Plan pejzažnog uređenja predviđa:

- uspostavljanje optimalanog odnosa između izgrađenih i slobodnih zelenih površina

- uvođenje zelenih površina u jedinstven sistem zelenila, odnosno umrežavanje različitih tipova zelenih površina i njihovu integraciju sa izgrađenim tkivom kroz maksimalnu primjenu linijskog zelenila (drvoredi)
- maksimalno očuvanje postojećeg vitalnog i funkcionalno zelenilo i šumske vegetacije
- za postojeću dendrofloru, na urbanističkim parcelama planiranim za novogradnju, uraditi pejzažnu taksaciju
- dispoziciju objekata uskladiti sa postojećom vitalnom i funkcionalnim drvenastom vegetacijom
- fragmentisane šume inkorporirati u urbane zelene površine.

Planirani objekti pejzažne arhitekture:

Kategorija zelenila	Minimalni procenat ozelenjenosti na nivou urbanističke parcele
Objekti pejzažne arhitekture javne namjene (PUJ)	
Park	70%
Park šuma	90%
Zelenilo uz saobraćajnice	100%
Objekti pejzažne arhitekture ograničene namjene (PUO)	
Zelenilo individualnih stambenih objekata	60%
Zelenilo stambenih objekata i blokova (u okviru SS i MN)	45%
Zelenilo poslovnih objekata	40%
Zelenilo vjerskih objekata	50%
Sportsko-rekreativne površine	30%
Zelenilo objekata prosvete	60%
Zelenilo objekata zdravstva	60%
Zelenilo za turizam - Hoteli	50%
Objekti pejzažne arhitekture specijalne namjene (PUS)	
Zaštitni pojasevi	90%

Za planirane kategorije zelenih površina Preuzeti smjernice iz pejzažnog uređenja PUP a Podgorica.

Elektroenergetska infrastruktura

Polaznu osnovu za dugoročno planiranje distributivne mreže u okviru planskog kompleksa predstavlja predviđanje godišnje potrošnje električne energije i godišnjih vršnih opterećenja.

Tabela: proračun vršnog opterećenja:

Stanovanje	broj stnova	Pv1s	fn	Vršna snaga	kj	kj*Pj
	n	kW		Pv(kW)		kW
	11660	11,2	0,193	25145,17	1	25145,17
Djelatnosti	BGP	spec. potr.				
	m2	pvd (kW/m2)				
Poslovanje	321795	0,04		12871,80	0,8	10297,44
CD	250671	0,04		10026,83	0,8	8021,47
Sport	9831	0,025		245,78	0,8	196,62
Zdravstvo	16.393	0,03		491,79	0,8	393,43

Školstvo	41.939	0,03		1258,17	0,8	1006,54
Kultura	9786	0,02		195,72	0,8	156,58
Turizam	60.824	0,05		3041,20	0,8	2432,96
Javna rasvjeta	broj svjetiljki	snaga svjetiljke (kW)				
	1110	0,125		138,75	1	138,75
Gubici 7%						190,98
				Ukupno $kj \cdot Pj$ (kW)		47979,94

Planirana dionica auto puta Bar - Boljare, na području Veljeg Brda, se nepropisno ukršta sa dalekovodima 110kV Podgorica 1 – Podgorica 2“ pa će biti neophodno izmještanje dijela dalekovoda (vod 1). Imajući u vidu izračunatu vršnu snagu kompleksa, da bi se obezbjedilo kvalitetno i pouzdano napajanje potrošača, planirana je u zahvatu plana nova TS 110/10kV „Podgorica 9“. Ova TS će se uključiti na elektroenergetski sistem po sistemu ulaz-izlaz na postojeći DV 110kV Podgorica 1 – Podgorica 2 (vod 2), koji prolazi dijelom lokacije na južnoj strani zahvata plana.

Za planirane objekte prve faze predviđa se opterećenje od oko 15 MW. Predlaže se da se napajanje objekata prve faze, do izgradnje planirane TS 110/10kV Podgorica 9, izvede iz postojeće TS 35/10kV Velje Brdo, koja je u blizini ovog GUR-a. Napajanje se predviđa sa dva izvoda 10kV iz TS 35/10kV Velje Brdo a neophodno je povećanje snage na projektovanu vrijednost 2x8MVA.

Mjere energetske efikasnosti - Poboljšanje energetske efikasnosti posebno se odnosi na ugradnju ili primjenu niskoenergetskih zgrada, unaprijeđenje uređaja za klimatizaciju i pripremu tople vode koriscenjem solarnih panela za zagrijavanje, unaprijeđenje rasvjete upotrebom izvora svjetla sa malom instalisanom snagom (LED), koncepta inteligentnih zgrada (upravljanje potrošnjom energije glavnih potrošača sa centralnog mjesta).

Korišćenje solarnih kolektora se preporučuje kao mogućnost određene uštede u potrošnji električne energije, pri čemu se mora povesti računa da ne budu u koliziji sa arhitekturom.

Za proizvodnju električne energije pomoću fotonaponskih elemenata, potrebno je uraditi prethodnu sveobuhvatnu analizu tehničkih, ekonomskih i ekoloških parametara.

Hidrotehnička infrastruktura

Za obezbjeđivanje potrebnih količina vode za prvu fazu realizacije projekta „Velje brdo“ planirana je izgradnja pumpne stanice u blizini lokacije saobraćajnog priključka buduće saobraćajnice za projekat Velje brdo sa postojećom saobraćajnicom Podgorica –Spuz. Pumpna stanica je u prvoj fazi planirano da se snabdijeva vodom sa vodoizvorišta Mareza preko postojećeg cjevovoda koji dolazi iz pravca naselja Gornji Vranjci, dok se dodatne količine vode obezbjeđuju sa vodoizvorišta Zagorič, preko postojećeg cjevovoda koji dolazi iz pravca Zagoriča. Pumpna stanica je planirana na koti cca 60,00 mnm u podnožju budućeg naselja. Iz pumpne stanice predviđen je potisni cjevovod do planiranog rezervoara na koti cca 240,00 mnm. Potisni cjevovod predvidjeti duž planiranih saobraćajnica koliko god je to moguće do lokacije na istočnom dijelu naselja. Rezervoar je zapremine 5000.00 m³. U cilju pokrivanja oscilacija potrošnje u toku dana mora se povećati rezervoarski prostor. Izvršiti optimizaciju prečnika potisnog cjevovoda pri izradi tehničke dokumentacije višeg red. Od rezervoara zapremine 5000.00 m³ planiran je gravitacioni cjevovod za uredno vodosnabdijevanje planiranog naselja. Vodovod mora da funkcioniše kao jedinstvena hidraulička cjelina, bez potebe stalnih upravljačkih preusmjerenja vode. Radi bolje funkcionalnosti predlaže se razdvajanje vodovodnog sistema po zonama i to opseg zone da bude cca 50,00m vodenog stuba.

Za realizaciju kanalizacionih sistema na predmentom području Veljeg brda posebno su bitne:

- Kanalisane naselja se realizuje u vidu separativnih kanalizacionih sistema posebno za otpadne posebno za atmosferske vode.
- Kanalizacije za otpadne vode se rješavaju kao grupni sistemi, za pojedine grupe obližnjih naselja, sa postepenim povezivanjem u sve veće cjeline. Objedinjavanje kanalizacija u veće sisteme uslovljeno je ekonomskim razlozima i mogućnostima realizacije postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

- Obavezno je priključenje svih planiranih objekata na sistem za upotrijebljenu vodu naselja. Kišnu kanalizaciju dimenzionisati na mjerodavnu kišu vjerovatnoće 20% trajanja 15 minuta. Kišnu kanalizaciju prikupljenu sa saobraćajnih površina, tretirati u skladu sa važećom zakonskom regulativom i nakon tretmana ispustiti u recipijent.

Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda - U cilju unapređenja infrastrukture u oblasti upravljanja otpadnim vodama, treba se pridržavati Zakona o upravljanju komunalnim otpadnim vodama („Službeni list CG“, br.2/17) i Pravilnika o geografskim granicama broju i kapacitetu aglomeracija („Službeni list CG“, br.078/17). PPOV se mora projektovati i realizovati u skladu sa svim relevantnim zakonskim propisima.

Kako u ovoj fazi realizacije projekta nije ekonomski opravdano povezivanje kanalizacionog sistema na planirani sistem za prečišćavanje otpadnih voda Podgorice, predviđa se izgradnja nezavisnog sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Planirana je izgradnja PPOV 10000 ES za prvu fazu realizacije projekta Velje Brdo. Lokacija PPOV je smještena istočno od budućeg naselja na koti cca 120,00 mnm u postojećoj dolini. Nakon tretmana prečišćene otpadne vode iz PPOV-a se odvode u rijeku Zetu, kolektor presijeca postojeću saobraćajnicu Podgorica – Spuž i odvodi prečišćenu vodu do rijeke Zete kao recipijenta. Druga koncepcija podrazumijeva kada se budu širili kapaciteti naselja Velje brdo, otpadne vode je planirano odvoditi na centralno PPPOV-a grada Podgorice. Kolektor za odvodnju upotrijebljenih otpadnih voda sa predmetne lokacije Velje brdo ima za cilj prikupljanje upotrijebljenih voda sa dijelova grada koji gravitiraju predmetnom kolektoru a koji nemaju izgrađenu mrežu feklane kanalizacije (Vranjići, Tološi...)

Elektronske komunikacije

Potrebno je u prvoj fazi izgraditi neku projektovanu saobraćajnu tehničku infrastrukturu u koju treba uvrstiti i komunikaciju.

Kvalitet mobilnih elektronskih komunikacija će se tokom izgradnje naselja značajno popravljati i zavisice od poslovnog interesa mobilnih operatora. Izgradnja novih resursa mobilne telefonije na ovom prostoru značajno će se unaprijediti kada se do izabranih lokacija ćelija planiranih baznih stanica i antenskih stubova dovede optički kabal.

Postoje teoretski dva modela rešavanje planiranog prostora sa tehnologijama širokopojasnih IP servisa, to su bežičnim-rado relejnim i kablovskim putem, što se u kablovskoj varijanti kao medij podrazumijeva optički kabal. I jedan i drugi model podrazumijevaju izgradnju na centralnom dijelu prostora komunikacionih resursa (Istureni pretplatnički stepeni (IPS) sa svim vrstama najsavremenijih komunikacionih servisa. Planirani IPS-ovi, koji mogu biti u vlasništvu svih operatera, se povezuju na njihove najpovoljnije gradske komutacione resurse iz domena elektronskih komunikacija.

Predlaže se da se u dijelu fiksnih širokopojasnih servisa, u početnoj fazi izgradnje planiranog prostora implementiraju rješenja povezivanja radio-relejn timer bežičnim putem.

Izgradnja objekata

Veci dio zone zahvata a čini zona stambene izgradnje. Planom se predviđa izgradnja individualnih, višeporodičnih i kolektivnih stambenih i stambeno-poslovnih objekata, lociranih na urbanističkim parcelama u okviru blokova. Idejn timer arhitektonsko urbanističkim rješenjem će se definisati broj i položaj urbanističkih parcela odnosno lokacija za gradnju objekata, sa svim sadržajima infrastrukture.

Porodični stambeni objekti - Planom se predviđa izgradnja slobodnostojecih individualnih objekata na urbanističkim parcelama veličine 300 – 800m². Planirani koeficijent zauzetosti parcele iznosi 0.3, a koeficijent iskorišćenosti parcele 1.2. Ostavlja se mogućnost izgradnje podrumskog ili suterenskog dijela objekta koji će služiti za smještaj vozila u mirovanju i tehničku infrastrukturu. Daje se mogućnost organizovanja do 4 stambene jedinice u objektu. Parkiranje vozila predviđa se na parceli i uz obavezu izgradnje garaže u objektu.

Višeporodični stambeni objekti - Planom se predviđa izgradnja slobodnostojecih višeporodičnih objekata na urbanističkim parcelama veličine 800 – 1200 m². Planirani koeficijent zauzetosti parcele iznosi 0.4, a koeficijent iskorišćenosti parcele 1.6. Ostavlja se mogućnost izgradnje podrumskog ili suterenskog dijela objekta. Daje se mogućnost organizovanja do 12 stambenih jedinica u objektu. Parkiranje vozila predviđa se na parceli i uz obavezu izgradnje garaže u objektu.

Višeporodični stambeni objekti sa djelatnostima - Planom se predviđa izgradnja novih kolektivnih stambeno – poslovnih objekata na urbanističkim parcelama većim od 1200m². Planirani koeficijent zauzetosti parcele iznosi 0.4, a koeficijent iskorišćenosti parcele 3.6. Predviđena je izgradnja suterenskog - podrumskog prostora, sa mogućnošću planiranja do 2 ili više podzemnih etaža. U stambeno – poslovnim objektima se daje mogućnost planiranja poslovne namjene na nivou prizemlja i I sprata.

Poslovni objekti - parcele poslovnih objekata zauzimaju i dio površina ispred i iza objekata. Planirani koeficijent zauzetosti urbanističke parcele iznosi 0-4 do 0.6, a koeficijent izgrađenosti 2.5 do 4.2. Planom je predviđena izgradnja suterenskog - podrumskog prostora, sa mogućnošću planiranja do 2 ili više podzemnih etaža. Parking mjesta za potrebe zaposlenih i posjetilaca predviđeni su na parkingu na parceli, ili u garaži u suterenskom – podrumskom dijelu objekata.

Objekti javnih funkcija - parcele objekata zauzimaju I dio površina ispred i iza objekata. Planirani koeficijent zauzetosti urbanističke parcele iznosi 0.5, a koeficijent izgrađenosti 2.5. Planom je predviđena izgradnja suterenskog - podrumskog prostora, za garažiranje vozila i smještaj tehničke infrastrukture; parking mjesta za potrebe zaposlenih i posjetilaca predviđeni su na parkingu na parceli, ili u garaži u suterenskom – podrumskom dijelu objekata.

IZMJENAMA I DOPUNAMA PUP-A DATI SU USLOVI I ZA:

– IZGRADNJU VJERSKIH OBJEKATA NA 16 LOKACIJA

- **Lokacija 1** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i obuhvata širi prostor crkve Svetog Đorđa. Lokacija je po namjeni u važećem GUR-u data kao zelene površine. Ovim planom se čitav prostor definiše kao površine za vjerske objekte, u okviru kojih je planirana izgradnja memorijalnog spomenika sa kriptom I spomen kosturnicom u kojoj bi se održavali obredi posvećeni postradalima I uredilo groblje kao memorijalni park.
- **Lokacija 2** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu Žrtava fašizma. Obradena je u okviru plana nižeg reda DUP "Konik Sanacioni plan" i definisana kao UP 265. Planom je data namjena površine vjerskih objekata. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 2 se potvrđuje prema namjeni kao Površine za vjerske objekte VO.
- **Lokacija 3** je prema važećem PUP-u definisana prema namjeni za površine vjerskih objekata. U proteklom se taj prostor obradio na osnovu plana nižeg reda – DUP "Gornja Gorica 1". Na predmetnoj lokaciji postoji izgrađen vjerski objekat Crkva Sv. Velikomučenika Georgija. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", namjena lokacije 3 je zadržana. Planom se u okviru ove namjene planira izgradnja parohijskog doma.
- **Lokacija 4** se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica" i obuhvata prostor pomjesnog groblja sa crkvom SV. Nikole u Donjim Kokotima. Prema važećem PUP-u data površina je po namjeni groblja. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu izvan GUR-a "Podgorica", lokacija 4 je definisana za Površine za vjerske objekte, i površine groblja. Ovim izmjenama se na dijelu površine za vjerske objekte, planira izgradnja Parohijskog doma.
- **Lokacija 5** se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica" i pripada seoskom području, ruralnom zaleđu grada. Po važećem planu je poljoprivredne površine. Površina lokacije iznosi 6292,19 m². Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice lokacija 5 je definisana za Površine za vjerske objekte sa pratećim sadržajima. Ovim izmjenama se na dijelu površine za vjerske objekte, planira izgradnja Crkve, Parohijskog doma i ostalih pratećih djelova.
- **Lokacija 6** se nalazi u okviru GUR-a „Podgorica“, i nalazi se na lokalitetu Crkvine (Tološi), na kojima se nalaze ostaci srednjovjekovne Crkve (apsida visine oko 1 m, i zidovi crkve, Časna trpeza i dr.). Površina parcele iznosi 68.865,54 m². Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a „Podgorica“, lokacija 6 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskih objekata I površine pejzažnog uređenja. Na lokaciji se stvaraju uslovi za izgradnju objekata koji su u funkciji obavljanja vjerskih obreda. Obzirom da su na lokaciji prepoznati ostaci drevnog vjerskog objekta, to će se stvoriti

preduslovi za njegovu rekonstrukciju ili konzervaciju shodno prethodno izvršenim arheološkim ispitivanjima.

- **Lokacija 7** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", na prostoru koji pripada DUP u "Sadine". Po namjeni je MN – mješovita namjena u okviru koje je moguća izgradnja i vjerskih objekata kao kompatibilnih sadržaja osnovnoj namjeni stanovanja i poslovanja. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 7 prema pravilniku je definisana kao Površine za mješovitu namjenu u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskog objekta.
- **Lokacija 8** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i nalazi se u zoni zaštićene okoline kulturnog dobra. Lokacija je u sklopu manastira Zlatica, sa manastirskim konakom. Površina parcele je 4.087 m². Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice lokacija 8 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja objekata u svrhu vjerskih obreda. Ovakve površine planskim dokumentom su namijenjene za objekte u kojima se održavaju vjerski obredi i ostale prateće djelatnosti.
- **Lokacija 9** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na Bulevar Willy Brant-a i Orjensku ulicu u pravcu sjeverozapad-jugoistok. Sa bočnih ivica je oivičena prilaznim makadamskim stazama koje se mogu iskoristiti kao kolsko-pješački pristupi lokaciji. Sa sjevera je u kontaktu sa sportskim terenom fudbalskog kluba "KOM", a sa južne strane park šumom. Površina parcele iznosi 9.914,25 m². Izmjenama i dopunama lokacija 9 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskih objekata. Na lokaciji se stvaraju uslovi za izgradnju objekata koji su u funkciji obavljanja vjerskih obreda.
- **Lokacija 10** je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, odnosno u okviru GUR-a (Sl. list CG - opštinski propisi, br. 6/2014), definisana sa namjenom SS - stanovanje srednjih gustina kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP "Zagorič 3-4 – zona 2". U planu je data kao UP27 u bloku 3a (3a27) namjene CD - poslovanje. Izmjenama i dopunama lokacija 10 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja vjerskih objekata. Ovakve površine planskim dokumentom su namijenjene za objekte i komplekse u kojima se održavaju vjerski obredi i ostale vjerske djelatnosti. Površina lokacije je 5469.77 m².
- **Lokacija 11** je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, u okviru GUR-a, sa definisanom namjenom stanovanje kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP Momišići A čije su Izmjene i dopune u izradi. Izmjenama i dopunama lokacija 11 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja vjerskog objekta. Ovakve površine planskim dokumentom su namijenjene za objekte i komplekse u kojima se održavaju vjerski obredi i ostale vjerske djelatnosti. Planirana je izgradnja parohijskog doma. Površina lokacije je 732,22 m².
- **Lokacija 12** je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, u okviru GUR-a, sa definisanom namjenom stanovanje kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP "Stambena zajednica VI Stara Varoš", definisana je urbanistička parcela UP53, sa namjenom stanovanje velike gustine. Izmjenama i dopunama lokacija 12 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskog objekta. Ovakve površine planskim dokumentom su namijenjene za objekte i komplekse u kojima se održavaju vjerski obredi i ostale vjerske djelatnosti. Planirana je izgradnja crkve sa pratećim sadržajima. Površina lokacije je 2231.50 m².
- **Lokacija 13** se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica", izvan granica GUR-a. Po namjeni je površine šuma. Izmjenama i dopunama lokacija 13 se prema namjeni definiše kao Površine za vjerske objekte. Na lokaciji se stvaraju uslovi za izgradnju objekata koji su u funkciji obavljanja vjerskih obreda.

- **Lokacija 14** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i sa istoka je ograničena Bulevarom prema opštini Tuzi sa jedne strane, a sa druge strane kompleksom "13. jul Plantaže" a.d. Prema važećem planu je definisana kao površine za industriju i proizvodnju - IP. Pripada planksoj jedinici 10.14 DUP "Tuški put". Navedena lokacija na inicijativu Islamske zajednice je dodijeljena odlukom Vlade Crne Gore za potrebe izgradnje Islamskog centra sa pratećim sadržajima. Površina lokacije je 30.000 m². Izmjenama i dopunama lokacija 14 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je dozvoljena izgradnja vjerskih objekata. Te su površine planskim dokumentom namijenjene za objekte i komplekse u kojima se održavaju vjerski obredi i ostale vjerske djelatnosti. Vjerski objekat se gradi i uređuje u skladu sa planom, a prema odgovarajućim propisima vjerske zajednice. Planirana je izgradnja Islamskog centra sa pratećim sadržajima kulturno edukativni i rekreativni u površini od max 25.000 m² BGP-a ne uračunavajući podrumске etaže koje bi bile u funkciji garažiranja i tehničkih prostorija.
 - **Lokacija 15** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu Braće Ribar i Marka Mašanovića i nije privedena namjeni. U okviru je planskog dokumenta nižeg reda DUP "Konik Sanacioni plan" i definisana je kao UP172 blok D, sa namjenom površine za vjerske objekte. Površina parcele je 3565 m². Izmjenama i dopunama lokacija 15 se potvrđuje prema namjeni kao Površine za vjerske objekte. Kako je planom data izgradnja vjerskog objekta max 700 m² to se ovim planom definiše max. koeficijent izgrađenosti 0.7 odnosno max BGP 2500 m².
 - **Lokacija 16** se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu 8 Marta. Pripada planskoj jedinici 3.4 - DUP Čepurci 2020 g. koji je rađen po posebnom postupku u skladu sa članom 219 važećeg zakona. Prema tom planu je definisana namjena SMG, stanovanje male gustine. Planom su određene tri parcele UP 11, UP 12, i UP 12a. Dati su urbanistički parametri koji kumulativno iznose 707.6 BGP-a a u osnovi 353,8 m². Površina lokacije je 1543,21 m². Izmjenama i dopunama lokacija 16 se prenamjenjuje u Površine za mješovitu namjenu na kojoj je moguća izgradnja vjerskog objekta. Kako je Važećim DUP-om data izgradnja objekata max. parametara za sve tri UP, to se ovim planom definiše max. koeficijent zauzetosti 0.3 a izgrađenosti 1,0. Prethodno je potrebno izvršiti rušenje postojećih objekata.
- REKONSTRUKCIJU SAOBRAĆAJNICE II CRNOGORSKOG BATALJONA
 - REKONSTRUKCIJU I IZGRADNJU RASKRSNICE NA BULEVARU PODGORICA-DANILOVGRAD, ZA DIONICU U ZAHVATU DETALJNOG URBANISTIČKOG PLANA „GORNJA GORICA 2-ZONA A“
 - IZGRADNJU GRADSKO OBILAZNICE
 - POVRŠINE SAOBRAĆAJNE INFRASTRUKTURE – PARKING GARAŽE
 - KRUŽNE RASKRSNICE.

1.2.3. Smjernice za sprovođenje plana

Potreba izrade geodetskih, geoloških (geotehničkih, inženjersko-geoloških, hidrogeoloških, geomehaničkih i seizmičkih) podloga, kao i vršenja geotehničkih istražnih radova i drugih ispitivanja

Za sve lokacije propisano je da se prije izrade tehničke dokumentacije shodno čl. 7 Zakona o geološkim istraživanjima ("Sl. list RCG", br.28/93, 27/94, 42/94, 26/07) izradi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.

Uslovi i mjere zaštite životne sredine i Smjernice za zaštitu prirodnih dobara

Predmetni uslovi, mjere i preporuke su za većinu lokacija date shodno smjernicama iz predmetnog plana.

Kada su u pitanju uslovi i mjere zaštite životne sredine, predmetnim planom su u cilju zaštite životne sredine između ostalih predviđena su i slijedeća rješenja:

- ograničeno, minimalno kretanje motornih vozila unutar zahvata plana;
- fekalne otpadne vode će se prije ispuštanja filtrirati i koristiti za navodnjavanje i pranje slobodnih površina;
- kvalitet otpadnih voda mora odgovarati važećim propisima;
- atmosferske vode će se dijelom skupljati i upotrebljavati kao tehnička voda;
- priključenje sadržaja koji ispuštaju ulja, masti i benzin vrši se preko taložnika i separatora masti i ulja;
- organski otpad iz kuhinja ilišće kompostovati i koristiti za fertilizaciju zemljišta.

Sva predviđena rješenja uskladiti shodno važećoj zakonskoj regulativi iz oblasti zaštite životne sredine i ostalih propisa i standarda.

Kada su u pitanju smjernice za zaštitu prirodnih dobara, radi zaštite predjela, neophodno je da se prilikom svih intervencija u prostoru, kroz efikasne mjere planiranja i pozitivne mjere korišćenja zemljišta, što više očuvaju prirodni ekosistemi i karakteristični elementi predjela.

Osnovni kriterijum za utvrđivanje mjera zaštite pejzaža je osjetljivost područja. Planiranjem namjene i upravljanja prostorom treba težiti ka zadržavanju autentičnih odlika pejzaža, a budući razvoj bazirati na principima "održivog razvoja". Posebno se naglašava obaveza primjene maksimalnih mjera zaštite životne sredine pri realizaciji ekološki „osjetljivih“ aktivnosti, ukoliko se nalaze u osjetljivim ekosistemima, kao što su zaštićena područja i sl.

Manji negativni uticaji koje je moguće očekivati realizacijom planskih rešenja su ograničenog intenziteta i prostornih razmjera. Ono što je posebno važno istaći je da je potencijalne negativne efekte planskih rješenja moguće maksimalno minimizirati i zadržati na nivou koji neće opteretiti kapacitet prostora. To se prije svega postiže poštovanjem mjera projektovanja i zaštite, ali i određenim planskim mjerama zaštite čime se stvaraju preduslovi da procijenjeni pozitivni strateški uticaji plana ostanu u sferi procijenjenih.

Mjere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu u okviru planskog područja svedu u okvire granica prihvatljivosti, a sa ciljem sprečavanja ugrožavanja životne sredine i zdravlja ljudi. Mjere zaštite omogućavaju razvoj i sprečavaju konflikte na datom prostoru što je u funkciji realizacije ciljeva održivog razvoja. Sprovođenje mjera zaštite životne sredine uticaće na smanjenje rizika od zagađivanja i degradacije životne sredine.

Zaštita voda - Podzemnu izdan potrebno je štititi u duhu pozitivnih važećih zakonskih propisa. Podzemne garaže i hotel, prije ispusta svojih otpadnih voda u gradski kanalizacioni sistem, treba da vrše predtretman svojih otpadnih voda do tog stepena da ne predstavljaju smetnju rada uređaja za prečišćavanje gradskih otpadnih voda.

Zaštita vazduha - Pri izgradnji novih objekata dosljedno sprovoditi Zakon o zaštiti vazduha, naročito odredbe o graničnim vrijednostima zagađenosti vazduha.

Zaštita flore i faune - Zaštita flore i faune može se uspješno vršiti samo u okviru zaštite jedinstvenih ekosistema i zaštite prirode uopšte. Zato je racionalno gazdovanje prirodnim bogatstvima, očuvanje ravnoteže u biotopima, sprečavanje zagađivanja, izdvajanje najznačajnijih objekata prirode i stavljanje istih pod zaštitu jedini pravi put za zaštitu flore i faune jednog područja. Predlozi i mjere za zaštitu pojedinih elemenata životne sredine obezbjediti zakonskim mjerama i propisima.

Uslovi i smjernice zaštite zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara (Agencija za zaštitu životne sredine, akt br. 03-D-2158/3 od 02.07.2024.)

Za zonu zahvata predmetnog plana ne postoji prethodno urađeni, poseban dokument koji integralno propisuje režime, zone i mjere zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara.

Za zaštitu u zonama zaštićenih i ekološki značajnih područja primjenjuju se propisi i dokumentacija u kojima su ustanovljeni posebni režimi, zone i mjere zaštite i korišćenja tih zaštićenih i ekološki značajnih područja.

Pri izradi predmetnog plana može se planirati izgradnja građevinskih objekata i promjena namjene postojećih vidova korišćenja prostora, poštujući:

I) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim:

- *propisima*: Zakon o životnoj sredini, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o zaštiti prirode i drugi važeći zakoni i važeći podzakonski akti);
- *prostorno-planskim dokumentima višeg reda*: Prostornim planom Crne Gore (2008);
- *sektorskim politikama, strategijama, programima i planovima* u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zaštićenih područj (Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030, Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 – 2020, Strategijom razvoja turizma Crne Gore do 2020, Državnim planom upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020, Strategijom razvoja saobraćaja Crne Gore, kao i lokalnim - opštinskim strateškim i planskim dokumentima)

II) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u Zakonu o zaštiti prirode u pogledu:

- sprovođenja odredbi vezanih za određene vrste zaštićenih područja, i to: za strogi rezervat prirode (član 21, ispoštovati zabrane i ograničenja), za nacionalni park (član 22, ispoštovati zabrane i ograničenja), za posebni rezervat prirode (član 23, ispoštovati zabrane i ograničenja), za park prirode (član 24, ispoštovati zabrane i ograničenja), za spomenik prirode (član 25, ispoštovati zabrane i ograničenja), za predio izuzetnih odlika (član 26, ispoštovati zabrane i ograničenja), za zone i režime zaštite u zaštićenim područjima (član 26, ispoštovati zabrane i ograničenja),
- direktne primjene odredbi iz čl. 39. i 40 koje se odnose na zabranu korišćenja zaštićenih područja na način koji prouzrokuje njihovo oštećenje, smanjenje njihove biološke i predione raznovrsnosti, zagađivanje ili ugrožavanje podzemnih i površinskih voda, kao i obavezu izdavanja Dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području
- zaštite biološke, geološke i predione raznovrsnosti (član 3, stav 1, alineja 4-7) (usklađivanje ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja; sprečavanje aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;
- mjera zaštite i očuvanja prirode (član 14) (zaštita prirodnih dobara; održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja; očuvanje područja ekološke mreže; sprovođenje dokumenata zaštite prirode u skladu sa članom 10 Zakona o zaštiti prirode; ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara; sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara.
- planiranja održivog korišćenja prostora i prirodnih resursa (član 15, stav 3) (zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti.),
- izbjegavanje oštećenja prirode (član 16, stav 1 i 2) (djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode; pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru)
- zaštite i očuvanja zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (član 89, stav 4) (zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti)

III) posebni uslovi, zabrane i ograničenja zaštite prirode koji su vezani za planiranje – izbor lokacija i definisanje vrsta i kapaciteta građevinskih objekata, tretman otpadnih materija naročito otpadnih voda koje nastaju iz tih objekata u zoni zahvata predmetnog plana, a odnose se na:

- Izbor mikrolokacija novih građevinskih objekata koji mogu da uzrokuju oštećenje zaštićenih područja van zone zaštićenih područja navedenih u tački 2 ovog Mišljenja. U odnosu na navedeni uslov, prilikom izrade dokumentacije predmetnih izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana

Podgorice, one objekte i djelatnosti navedene u Programskom zadatku, od tačke 1 do 30, koji mogu da uzrokuju oštećenje zaštićenih područja treba planirati van granica zaštićenih područja. Planiranje lokacija novih građevinskih objekata treba ograničiti i u odnosu na zone – areale rasprostranjenja prirodnih Natura staništa i vrsta značajnih za zaštitu;

- Nedozvoljenu gradnju / postavljanje objekata koji zbog svog tipa / vrste ili načina izgradnje / korišćenja i konstrukcionih karakteristika (veličina/kapacitet, tehnologija, emisija zagađenja, naročito otpadnih voda iznad parametara kvaliteta propisanih Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019, dostupan na linku <http://www.sluzbenilist.me/pregled-dokumenta-2/?id={128D7842-4B0F-4EC0-A531-275E3D42DFE6}>)), koji mogu da oštete (zagađivanjem ili dr) i/ili imaju negativan uticaj na prirodne vrijednosti zaštićenih područja navedenih u tački 2 ovog Mišljenja. U cilju sprječavanja / eliminisanja uticaja zagađivanja na prirodne vrijednosti zaštićenih područja planiranje izgradnje / postavljanja građevinskih objekata treba ograničiti odgovarajućim tretmanom / prečišćavanjem otpadnih voda is svih planiranih objekata iz kojih će se vrši ispuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent, do nivoa kvaliteta prečišćenih voda koji je utvrđen odredbama navedenog Pravilnika.

Opšti stavovi GUP-a odnose se i na prostor i strukturu predmetnog područja. Konkretni stavovi proizilaze iz sljedećeg stanja:

- Podgorički region je područje sa relativno neprijatnim klimatskim uslovima (visoke temperature, vlažnost vazduha, vjetrovi, padavine).
- Kontakti zone bogati su vegetacijom koja je značajan činilac zdravih uslova životne sredine.
- Otvorenost Podgorice prema jugu sve do mora (preko Skadarskog jezera i rijeke Bojane izložena je uticajima blage mediteranske klime i povremenim vjetrovima u ljetnjem periodu).
- Izloženi problemi zaštite životne sredine na obrađivanom prostoru rješavani su u procesu funkcionalno-prostorne i programske postavke i daju dobre uslove za stvaranje zdravih uslova u funkcionisanju zone.
- Kod planiranja infrastrukture prihvaćeno je rješenje koje obezbjeđuje funkcionalnost pojedinih cjelina. To se odnosi na obezbjeđenje vode, napajanje energijom, rješavanje atmosferske i fekalne kanalizacije i drugo.

Mjere za ublažavanje uticaja na vazduh - Tokom faze građenja, na ispusnim cijevima svih mašina i vozila sa dizel-motorima obezbijediti da imaju filtere za odvajanje čađi. Redovnim (planskim periodičnim) i vanrednim tehničkim pregledima mašina i vozila osigurati maksimalnu ispravnost i funkcionalnost sistema sagorijevanja pogonskog goriva, koristiti (i redovito kontrolisati) gorivo – sa garantiranim standardom kvaliteta. Tokom izvođenja radova vršiti polijevanje vodom zemljišta na eventualnim lokacijama gdje može doći do veće emisije prašine.

Mjere za ublažavanje uticaja na pedološke karakteristike - Neophodno je pripremiti projekat pripremnih radova koji će biti u saglasnosti sa uslovima koje izdaje nadležni organ, kao i u slučaju korišćenja materijala za izgradnju sa okolnih lokaliteta, čiji uslovi treba da budu određeni u glavnim projektima planiranih objekata.

U fazi građenja, eventualno nastali otpad, bez rasipanja, utovariti na transportna sredstva i odmah odvesti na odlagalište ili za to propisano mjesto uz adekvatno zbrinjavanje istog. Nije dozvoljeno odlaganje materijala u korito ili na obale vodotoka.

Pridržavati se dobre radne/građevinske prakse i planiranja - Za izvođenje radova izabrati mehanizaciju i transportna sredstva koja će minimalno uticati na degradaciju zemljišta. Građevinsku mehanizaciju održavati redovno, te prepoznati potencijalna mjesta curenja i odmah izvršiti njihova saniranja. Zabraniti mijenjanje ulja i dosipanje goriva na lokalitetu, već to provoditi na najbližoj benzinskoj pumpi. Preporučuje

se korištenje ekološki prihvatljivi lubrikanata (EPL), umjesto štetnih lubrikanata (ulja i maziva) proizvedenih od mineralnih ulja. Ovo posebno naglašavamo jer je štetno djelovanje mineralnih ulja kumulativno ukoliko dođe na slobodni prostor. Bilo koji dio zemljišta kontaminiran sa prosutim uljem ili gorivom izvođač radova treba posuti piljevinom, te ukloniti i odložiti na odobreno odlagalište. U slučaju akcidenta (izlivanje ili curenje goriva ili ulja) hitno intervenirati u skladu sa pripremljenim planom mjera i aktivnosti u ovakvim slučajevima.

Mjere za ublažavanje uticaja na floru i faunu - U fazi građenja ukloniti sav otpadni materijal od uklonjene vegetacije i šiblja, te obezbijediti tokom radova monitoring. Za izvođenje radova izabrati mehanizaciju i transportna sredstva koja će zahtijevati što manje proširenje postojećih puteva. Neophodne su i redovne administrativne mjere (učestice ekološke inspekcije).

Mjere za ublažavanje uticaja na pejzaž - U fazi građenja, otpad ne gomilati na lokaciji gradnje, već bez rasipanja, utovariti na transportna sredstva i odvesti na odlagalište. Intervencije u prostoru trebaju što manje odudarati od prirodnih i ambijentalnih obilježja u kojima nastaju, te što manje dovoditi do vizuelne degradacije.

Mjere za ublažavanje uticaja na infrastrukturu - Neophodno je obezbijediti što brže planiranje i izgradnju objekata infrastrukture za adekvatno vodosnabdevanje, evakuaciju i tretman otpadnih voda, sakupljanje i odlaganje otpada na sanitarnoj deponiji, uz razvoj saobraćajne infrastrukture. U narednom periodu ove aktivnosti treba da sprovedu zainteresovani korisnici prostora/investitori u saradnji sa nadležnim organima lokalne i centralne vlasti, a u skladu sa planovima za njihovu izgradnju.

Mjere za ublažavanje uticaja na ambijentalnu buku - U fazi građenja objekata, koristiti tehnički ispravnu građevinsku mehanizaciju. Aktivnosti provoditi u predviđenim radnim satima, bez produžavanja, da se ne bi uznemirilo lokalno stanovništvo, shodno Rješenju o utvrđivanju akustičnih zona na teritoriji Glavnog grada.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja

Za većinu lokacija uslovi za objekte koji mogu uticati na bezbjednost vazdušnog saobraćaja sprovodiće se prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Za Lokaciju 1 predmetnim planom je propisana izrada posebne studije o uticaju poljoprivrednih kultura na kretanje ptica i drugih životinja i sa tim u vezi na sigurnost vazdušnog saobraćaja. U izradi studije mora biti uključen operator Aerodroma Podgorica, a ista treba biti dostavljena Agenciji za civilno vazduhoplovstvo.

Ova lokacija se nalazi u neposrednoj blizini Aerodroma Podgorica sa zapadne strane i ista predstavlja kontrolisanu zonu okruženja aerodroma u cilju provjere postojanja vazduhoplovnih prepreka ili drugih karakteristika koje mogu negativno uticati na vazdušni saobraćaj (biljne kulture, solarni paneli, oprema koje mogu prouzrokovati slabljenje signala i sl.). Agencija za civilno vazduhoplovstvo je Pravilnikom o izmjeni i dopuni pravilnika o standardima i kriterijumima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na aerodromu („SL list CG“ br. 8/18) propisala obavezne mjere za smanjenje opasnosti od udara divljih životinja u neposrednoj blizini aerodroma a jedna od tih mjera podrazumijeva procjenu rizika od povećanja broja divljih životinja koji mogu izazvati oštećenja na vazduhoplovu što može biti slučaj kod navedene lokacije.

Za Lokaciju 3-UP4a naznačeno je da je za objekte visine preko 45m potrebna prethodna saglasnost Agencije za civilno vazduhoplovstvo za svaki pojedinačni objekat.

Obrazloženje: Lokacija 3 se nalazi u zoni prilazno odletne površine za prag 18 poletno-sletne staze Aerodroma Podgorica na udaljenosti od cca 5.6 km. Kako je na ovom području u okviru UP4a predviđena izgradnja višespratnice, neophodno je prethodno izvršiti analizu uticaja takvih objekata sa aspekta postojanja vazduhoplovne prepreke ukoliko su isti planirani sa visinom višom od 45 m.

Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Obrazloženje: Lokacija se nalazi u zoni unutrašnje korizentalne i prilazno odletne površine za prag 18 poletno-sletne staze Aerodroma Podgorica najkrace udaljenosti od cca 1.3 km. Kako je u pitanju lokacija koja je u neposrednoj blizini poletno-sletne staze Aerodroma Podgorica neophodna je stroga kontrola visine objekata pa otuda i uslov za maksimalnu visinu budućih objekata od 80 m nadmorske visine za čitavo područje. Objekte čiji gabariti se planiraju iznad kote od 80m nadmorske visine nije moguće graditi na navedenoj lokaciji. Takođe, kako je u pitanju zona prilaza vazduhoplova pragu 18 poletno sletne staze Aerodroma Podgorica, na ovoj lokaciji nije dozvoljeno postavljanje solarnih panela sa značajnijom površinom bez prethodne saglasnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu

Za većinu lokacija uslovi za objekte koji mogu uticati na promjene u vodnom režimu sprovodiće se prema uslovima ovog plana i nadležnog organa.

Za Lokaciju 1 propisana je obaveza da Investitor prije izrade tehničke dokumentacije pribavi vodne uslove od nadležne institucije, iz razloga blizine rijeke Cijevne.

Za Lokaciju 10 potrebno je preduzeti mjere zaštite jezera shodno preporukama i mišljenju Agencije za zaštitu životne sredine.

Za Lokaciju 11 propisana je obaveza da Investitor prije izrade tehničke dokumentacije pribavi vodne uslove od nadležne institucije, iz razloga korišćenja vode iz Skadarskog jezera.

Opšti uslovi za pejzažno uređenje

- Svaki objekat (arhitektonski, građevinski, saobraćajni) tj. urbanistička parcela, treba da ima projekat pejzažnog uređenja
- U toku izrade projektne dokumentacije obavezna je prethodna inventarizacija, taksacija i valorizacija postojećeg zelenila (dendrometrijske karakteristike, vitalnost, dekorativnost, predlog mjera njege) u cilju maksimalnog očuvanja i uklapanja postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila u nova urbanistička rješenja
- Postojeće i planirano zelenilo mora biti prikazano u tehničkoj dokumentaciji u okviru uređenja terena
- Prirodno zelenilo očuvano u vidu masiva, kao i pojedinačna reprezentativna stabala, treba da čine okosnicu zelenog fonda budućih projektnih rješenja
- Predvidjeti zaštitu postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila tokom građevinskih radova postavljanjem zaštitnih ograda
- Sačuvati i rekultivisati zaštitni pojas prema rijeci Cijevni (GUR Podgorica)
- Na mjestim gdje nije moguće uklapanje i zadržavanje kvalitetnog zelenila, planirati presađivanje (kod vrsta koje podnose presađivanje)
- U slučajevima gdje kvalitetno i vrijedno zelenilo nije moguće presaditi, dispoziciju objekata na UP prilagoditi postojećem vrijednom zelenilu
- Tokom građevinskih radova, površinski sloj zemlje lagerovati i koristiti ga za nasipanje površina predviđenih za ozelenjavanje
- Koristiti reprezentativne, visokodekorativne autohtone biljne vrste, rasadnički odnjegovane u kontejnerima
- Izbjegavati vrste iz drugih areala i invazivne biljne vrste
- Karakteristike sadnica drveća za ozelenjavanje:
 - min. visina sadnice od 2,5 - 3 m
 - min. obim stabla na 1m visine od 12 - 14 cm
- Za formiranje drvoreda pored navedenih karakteristika potrebno je ispoštovati i:
 - rastojanje između drvorednih sadica od 5-12 m
 - min. visina stabla do krošnje 2,2 m
- Kod sadnje na popločanim površinama:
 - otvori na pločnicima za sadna mjesta min. 1,0x1,0m
 - obezbjediti zaštitne ograde za sadnice u drvoredu

- Na parking prostorima obavezno predvidjeti drvorede. Kod upravnog parkiranja – na dva parking mjesta po jedno drvo, a kod podužnog parkiranja - na jedno parking mjesto po jedno drvo.
- Predvidjeti urbano opremanje, rasvjetu, sisteme za navodnjavanje i protivpožarnu zaštitu svih zelenih površina.

Predlog biljnih vrsta

Pored autohtonih biljnih vrsta, prilikom izbora biljnog materijala mogu se koristiti i uvedene vrste koje pored dekorativnosti posjeduju i otpornost na ekološke uslove sredine.

Sadnice moraju biti zdrave, rasadnički pravilno odnjegovane, standardnih dimenzija, sa busenom.

Četinarsko drveće: *Cupressus sempervirens* var. *pyramidalis*, *Cupressus arizonica*, *Pinus maritima*, *Cedrus deodara*, *Cedrus atlantica* 'Glauc', *Cupressocyparis leylandii*.

Listopadno drveće: *Quercus pubescens*, *Celtis australis*, *Albizia julibrissin*, *Platanus acerifolia*, *Tilia cordata*, *Tilia argentea*, *Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, *Aesculus hippocastanum*, *Fraxinus americana*, *Lagerstroemia indica*, *Liriodendron tulipifera*, *Cercis siliquastrum*, *Melia azedarach*, *Prunus pisardii*.

Zimzeleno drveće: *Quercus ilex*, *Olea europaea*, *Ligustrum japonicum*, *Magnolia grandiflora*.

Žbunaste vrste: *Arbutus unedo*, *Laurus nobilis*, *Ligustrum ovalifolium*, *Nerium oleander*, *Pittosporum tobira*, *Pyracantha coccinea*, *Prunus laurocerasus*, *Berberis thunbergii*, *Forsythia suspensa*, *Spirea* sp., *Buxus sempervirens*, *Cotoneaster dammeri*, *Viburnum tinus*, *Yucca* sp.

Puzavice: *Hedera helix* 'Variegata', *Lonicera caprifolia*, *L. implexa*, *Rhyncospermum jasminoides*, *Tecoma radicans*, *Wisteria sinensis*, *Parthenocissus tricuspidata*, *P. quinquefolia*.

Palme: *Chamaerops humilis*, *Chamaerops excelsa*.

Perene: *Lavandula spicata*, *Rosmarinus officinalis*, *Santolina viridis*, *Santolina chamaecyparissus*, *Hydrangea hortensis*.

Uslovi za lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom

Za sve lokacije propisano je da je, u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, br. 64/17; 44/18; 63/18), neophodno obezbijediti prilaze i upotrebu svih objekata i površina javnog korišćenja licima sa posebnim potrebama. Prilikom projektovanja i izvođenja objekata potrebno je svakom objektu obezbijediti pristup koji mogu da koriste lica sa ograničenim mogućnostima kretanja, u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

Nivelacije svih pješačkih staza i prolaza raditi takođe u skladu sa važećim propisima o kretanju invalidnih lica.

1.3. USLOVI JAVNIH PREDUZEĆA, USTANOVA I DRUGIH INSTITUCIJA

U postupku pripremnih poslova pribavljeni su podaci sljedećih institucija:

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju 11.09.2018. godine dostavio je akt br. 104-548/57, sa podacima koji karakterišu klimu Podgorice. Meteorološki podaci su za izradu Izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Industrijska zona KAP-a" za prostor UP1 i UP3 i Izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Industrijska zona KAP-a" za prostor UP8 Podgorica.

Vodovod i kanalizacija d.o.o. je dostavio podatke za Lokaciju 1, Lokaciju 2, Lokaciju 3 i Lokaciju 4.

CEDIS je dostavio podatke za Lokaciju 1, Lokaciju 2, Lokaciju 3 i Lokaciju 4.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost 21.09.2018. godine je dostavila akt broj 0404-6800/2, sa podacima i preporukama za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice u dijelu Generalne urbanističke razrade "Golubovci" i dijelu Generalne urbanističke razrade "Podgorica".

Direktorat za upravljanje otpadom i komunalni razvoj dostavio je sljedeća dokumenta:

- Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020 godina;
- Odluka o određivanju osjetljivih područja na vodnom području dunavskog i jadranskog sliva;
- Pravilnik o geografskim granicama broju i kapacitetu aglomeracija;
- Strategija upravljanja otpadom Crne Gore;
- Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama.

Agencija za zaštitu životne sredine je 02. 07. 2024. godine dostavila Mišljenje za izdavanje Akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, broj: 03-D-2158/3. Sastavni dio ovog Mišljenja čine podaci o Natura staništima i vrstama značajnim za zaštitu u okviru (buduće) Ekološke mreže za područje Glavnog grada koji su izdvojeni iz GIS baze Agencije i nasnimljeni na CD koji je dat u prilogu ovog Mišljenja. Podaci o prirodnim vrijednostima navedenih zaštićenih područja nalaze se u javno dostupnoj dokumentaciji na linku <https://cloud.gdi.net/smartPortal/zppCG>. Podaci o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama obuhvata predmetnog plana dati su u prethodnom aktu o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, koji je Agencija izdala 2019 godine u Rješenju 02-UPI-1268 od 11.10.2019.

2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA

2.1 PRIRODNE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

2.1.1. Geografski položaj i topografske karakteristike

Podgorica je glavni grad Crne Gore i predstavlja najveću urbanu aglomeraciju države. Nalazi na prosječnoj nadmorskoj visini od 52 m i prema geografskim karakteristikama ovaj prostor se prepoznaje kao sastavni dio Južnih Dinarida koje se odlikuju izrazitim formama i za njih tipičnim geografskim oblicima. U prostoru se jasno izdvajaju ravničarski i brdsko-planinski dio, odnosno tri izrazite reljefske skupine, koje se manje ili više, međusobno razlikuju i po drugim ekološkim odlikama (klimatskim, pedološkim).

2.1.2. Geološke i inženjersko-geološke karakteristike

Prema karti podobnosti terena za urbanizaciju, (1:5.000) iz PUP-a Glavnog grada, ravni prostor koji zahvata najveći dio Plana svrstan je u I kategoriju, tj. terene bez ograničenja za urbanizaciju.

Geološku građu ovog terena čine šljunkovi i pjeskovi neravnomjernog granulometrijskog sastava i promjenljivog stepena vezivnosti. Nekad su to posve nevezani sedimenti, a nekad pravi konglomerati, praktično nestišljivi, koji se drže u vertikalnim odsjecima i u podkapinama i svodovima.

Navedene litološke strukture karakteriše dobra vodopropustljivost, a dubina izdani podzemne vode svuda je veća od 4 m od nivoa terena

Nosivost terena kreće se od 300-500 kN/m² za I kategoriju, 120-170 kN/m² za II kategoriju i 50-100 kN/m² za III kategoriju >10.000 KN/m². Zbog neizraženih nagiba, čitav prostor spada u kategoriju stabilnih terena.

2.1.3. Seizmičnost

Sa makroseizmičkog aspekta teritorija Podgorice pripada prostoru sa vrlo izraženom seizmičkom aktivnošću, kako iz autohtonih žarišta tako i iz žarišta sa susjednih teritorija. Na to utiče više aktivnih ili potencijalno aktivnih seizmogenih zona koje daju snažne zemljotrese, pa je prema Seizmološkoj karti

SFRJ (1:100.000), Podgorica obuhvaćena područjem 8° MCS kao maksimalnog intenziteta očekivanog zemljotresa, za povratni period od 100 godina, sa vjerovatnoćom pojave 63%.

Kompleksna istraživanja i analize sprovedeni poslije zemljotresa od 15. aprila 1979. godine, omogućili su bliže definisanje seizmičke mikroneonizacije gradske teritorije. Navedeno ukazuje na potrebu izdvajanja dodatnih sredstava u procesu izgradnje stambenih i drugih objekata, kako bi se na prihvatljiv nivo svele štete od eventualnih razornih zemljotresa.

Parametri, seizmičnosti se odnose na tri karakteristična modela terena - konglomeratisane terase, tj. za model C1 gdje je debljina sedimenata površinskog sloja (do podine) manja od 35 m, - model C2 gdje je ta debljina veća od 35 m.

Dobijeni parametri za I kategoriju terena:

- koeficijent seizmičnosti K_s 0,079 - 0,090
- koeficijent dinamičnosti K_d $1,00 > K_d > 0,47$
- ubrzanje tla $Q_{max}(q)$ 0,288 - 0,360
- intenzitet u I (MCS) IXo MCS.

Slika: Karta seizmičke rejonizacije Crne Gore

2.1.4. Hidrogeološke i hidrološke odlike terena

Rijeke Morača i Ribnica koje predstavljaju glavne vodotoke od interesa za grad. Odlikuju se dubokim koritom kanjonskog tipa sa obalama visokim od 15m (Ribnica) do 18 m (Morača). Njihove vode karakteriše izražena erozivna aktivnost, što se manifestuje postojanjem niza potkapina različitih dimenzija. Ovaj fenomen doprinosi specifičnom izgledu i atraktivnosti riječnih korita, ali, istovremeno, nameće potrebu pažljivog tretmana podlokanih odsjeka, obzirom na latentno prisutnu opasnost urušavanja njihovih najisturenijih djelova. U oba vodotoka zabilježene su pojave zagađenja vode.

Ka Morači kao primarnom vodotoku gravitiraju pritoke: Mala rijeka, Ribnica, Cijevna, Mrtvica, Zeta i Sitnica.

U toku ljeta drastično opada proticaj kod svih rijeka, a u izrazito sušnim godinama većina tokova, pa čak i Morača, presuši u donjem toku.

Na području Glavnog grada Podgorica se mogu izdvojiti tereni sa sledećim hidrogeološkim karakteristikama:

- slabo vodopropusni tereni (hidrogeološki izolatori)
- srednje i promjenljivo vodopropusni tereni

- vodopropusni tereni.

Područje zahvata plana potpada u vodopropusne terene koje sa pukotinskom i kaveroznom poroznošću predstavljaju krečnjačke površi. Padavine ubrzo poniru duž pukotina, tako da je površinski sloj bezvodan. Na osnovu analize geološko-hidroloških karakteristika utvrđen je nizak nivo podzemnih voda na prostoru Podgorice koji iznosi 16-20m ispod nivoa terena, što omogućava nesmetanu odvodnju i ne otežava uslove za izgradnju. Vodosnabdijevanje se može ocijeniti kao kvalitetno, jer su u pitanju vode dobrog kvaliteta, dok pojave zagađenja nisu zapažene.

2.1.5. Klima

Podgoricu karakteriše neposredni uticaj sredozemne klime odnosno blizine Jadranskog mora i uticaj planinskog zaleđa, što rezultira pojavom izmijenjeno sredozemnog tipa klime sa svojim specifičnim karakteristikama, toplim i vrućim ljetima i blagim i kišovitim zimama. Period srednjih dnevnih temperatura iznad 0°C traje i preko 320 dana u godini, a iznad 15°C oko 180 dana. U Podgorici srednja godišnja temperatura je 15.5°C sa minimalnom od 5.7°C u januaru i maksimalnom od 29.°C u julu mjesecu. Podgorica je jedan od najtoplijih gradova u Evropi. Srednji godišnji broj tropskih dana (maksimalne temperature iznad 30°C) ovdje je od 50 do 70 dana.

Grad sa svojom strukturom i raznovrsnošću ljudskih aktivnosti mijenja životnu sredinu i prirodno klimatsko stanje. Kao rezultat toga nastaje mnoštvo mikroklimatskih jedinica, a sam grad dobija karakterističnu lokalnu klimu.

Područje opštine u okviru Glavnog grada Golubovci, odlikuje se blagom mediteranskom klimom i zbog veoma povoljnih klimatskih uslova i konfiguracije zemljišta na ovom području prisutna je poljoprivredna proizvodnja.

Osnovni meteorološki podaci sa meteorološke stanice Podgorica izdati od strane Hidrometeorološkog zavoda za period 2015. - 2018. godina su:

Tabela: Srednje mjesečne temperature vazduha u °C

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God.vr
2015	6.4	7.7	11	14.7	21.1	25.6	31	29	24.1	17	11.9	6.6	17.2
2016	6.5	10.8	11.5	17.2	18.6	24.7	28.3	27.6	22.1	15.9	10.4	5.3	16.6
2017	2.6	9.2	14	15.2	20.5	27	29.3	29.9	20.9	16.1	10.7	7.3	16.9
2018	7.4	7.4	10.2	19.2	22.8	25.4	27.5	28.9	24.2	18.9	12.8	6.7	17.6

Tabela: Mjesečna količina padavina u m/m

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God.vr
2015	233.2	184.8	186.7	63.8	38.9	28.7	3.6	64.7	43.6	194.7	133.3	0	1176
2016	240.1	273.3	316	82.6	268.2	158.7	78	3.8	84.4	223.8	264.1	0.7	1993.7
2017	84.6	222	115.7	106.5	79.8	13	33.2	30.8	110.6	50.5	365.2	358.2	1570.1
2018	134.9	284.6	461.5	26.3	109.1	46.1	40.7	17.7	9.2	117.3	236.2	136.9	1620.5

Tabela: Osunčanje (ukupan broj sati sijanja sunca)

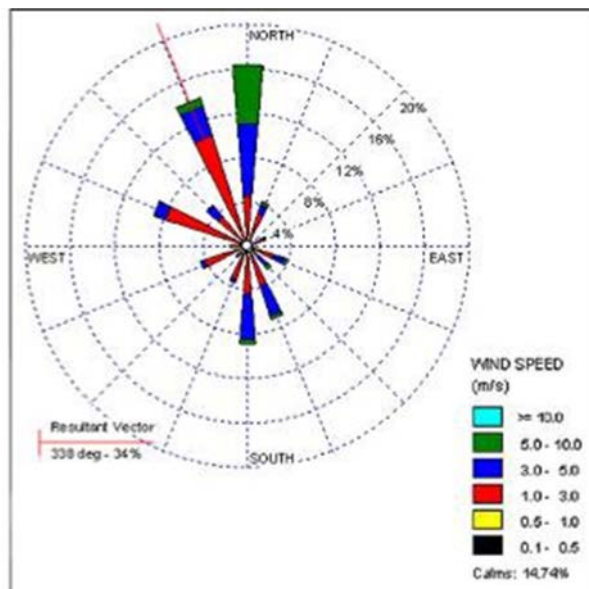
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God.vr.
2015	95	113.1	169.9	230.9	296.1	317.8	376.4	308.5	245.2	145.5	130.5	160.7	2589.6
2016	88.2	69	130.8	238.2	235.2	284.6	353.2	334	216.5	151	122.6	143.7	2367
2017	105.4	98.4	222.2	224.9	270.2	339.1	352.6	341.3	226.4	211	80.7	76.2	2548.4
2018	89.6	63.3	112.7	244.8	265.4	252	323	300.5	274.1	183.7	110.7	102	2321.8

Tabela: Srednja mjesečna brzina vjetra (7h, 14 h, 21 h) m/s

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God. Vr.
2015	1.8	2.1	2.3	2.1	1.8	2.4	2.2	2	2.1	1.7	1.3	1.3	1.9
2016	1.8	1.8	2	1.8	2	1.7	2.1	2.4	1.6	1.6	1.3	1.6	1.8
2017	2	1.4	2.4	2.1	1.9	2.1	2.4	2.2	1.6	1.7	1.6	2.1	1.9
2018	1.5	2	1.9	1.7	1.9	2.2	2	2	2.3	1.5	1.6	1.8	1.9

Na području Podgorice od brojnih pravaca duvanja vjetra dva su uglavnom nosioci vremenskih prilika. To su sjever i jugo koji duvaju uglavnom u periodu septembar-april. Maksimalna brzina vjetra je zabilježena za sjeverni vjetar i iznosi 34,8m/s. Jaki vjetrovi su najčešći tokom zime, sa prosjekom od 20,8 dana, a najmanje česti u ljetnjim mjesecima sa prosjekom od 10,8 dana.

Prosječan broj dana sa vjetrom je oko 60, što ima poseban uticaj na klimu Podgorice, uticuci na subjektivni doživljaj temperature, čineći ga za par stepeni nižim. Jačina sjevernog vjetra se povećava, skoro proporcijalno, od krajnjeg sjevera ka krajnjem jugu. Južni vjetrovi su manje učestalosti i manje jačine i po pravilu donose padavine.

Slika: Ruža vjetрова u Podgorici

2.1.6. Predjeli

Klasifikacija predjela posmatranog područja zasnovala se na analizi klime, geologije, geomorfologije, vegetacije, faune kao i analizi antropogenog uticaja kao jednog od krucijalnih faktora oblikovanja predjela. Svi podaci postavljeni su overlay metodom, gdje su sakupljeni podaci iz topografskih karata, ortofoto snimaka, hipsometrijske karte, i dr..

Klasifikacijom se prikazuju i identifikuju **Tipovi predjela** kao i određena **područja karaktera predjela**.

1. Tip Karaktera Predjela: **Akvatorijum jezera sa močvarnim područjem**

Područje karaktera predjela:

1.1. Vranjina

2. Tip Karaktera Predjela: **Ravničarski predio sa istočnim brdima**

Područje karaktera predjela:

2.1. Kultivisani predio Zetske ravnice

2.2. Ušće Rijeke Zete i Morače

2.3. Čemovsko polje

2.4. Urbano jezgro

2.5. Područje Sitnica - Mareza - Velje Brdo

3. Tip Karaktera Predjela: **Kanjon rijeke - vodonepropusni i vodopropusni dio sliva**

Područje karaktera predjela

3.1. Kuće Rakića sa vodopadom

3.2. Uzvodni sliv rijeke Cijevne sa aluvijalnim zaravnima

4. Tip Karaktera Predjela: **Kanjon i korito rijeke sa aluvijalnim sedimentima**

Područje karaktera predjela

4.1. Ambijentalna cjelina Duklja

4.2. Aluvijalna zaravan Bioča i Mrke

5. Tip Karaktera Predjela: **Istočna i zapadna brda ekonomskih šuma i pašnjaka**

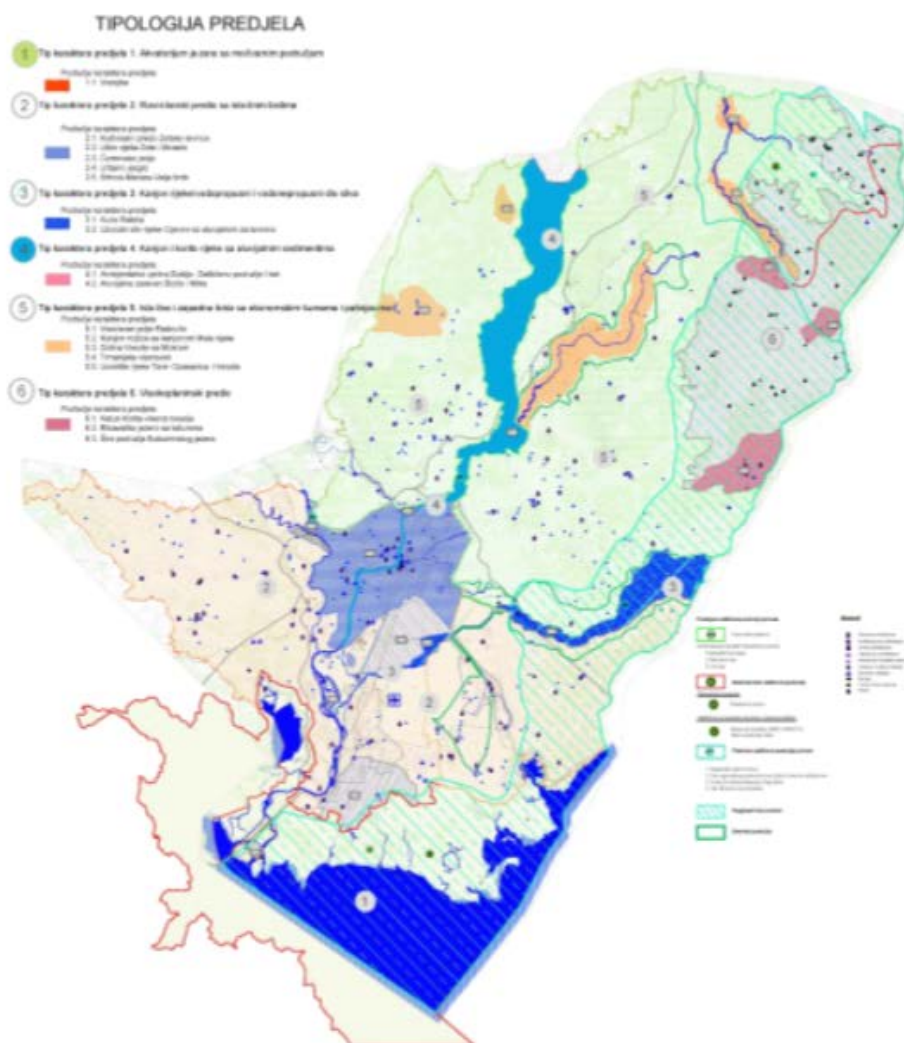
Područje karaktera predjela

- 5.1. Visoravan - Polje Radovče
- 5.2. Kanjon Nožice sa kanjonom Male rijeke
- 5.3. Mokra - Dolina Veruše
- 5.4. Trmanjska površ
- 5.5. Izvor rijeke Tare

6. Tip Karaktera Predjela: **Visokoplaninski predio**

Područje karaktera predjela

- 6.1. Katun Korita - Vikend naselje
- 6.2. Rikovačko jezero sa katunom
- 6.3. Šire područje Bukumirskog jezera.

Slika: Tipovi predjela (Izvod iz PUP-a Glavnog grada Podgorice do 2025. god.)

2.1.7. Biodiverzitet

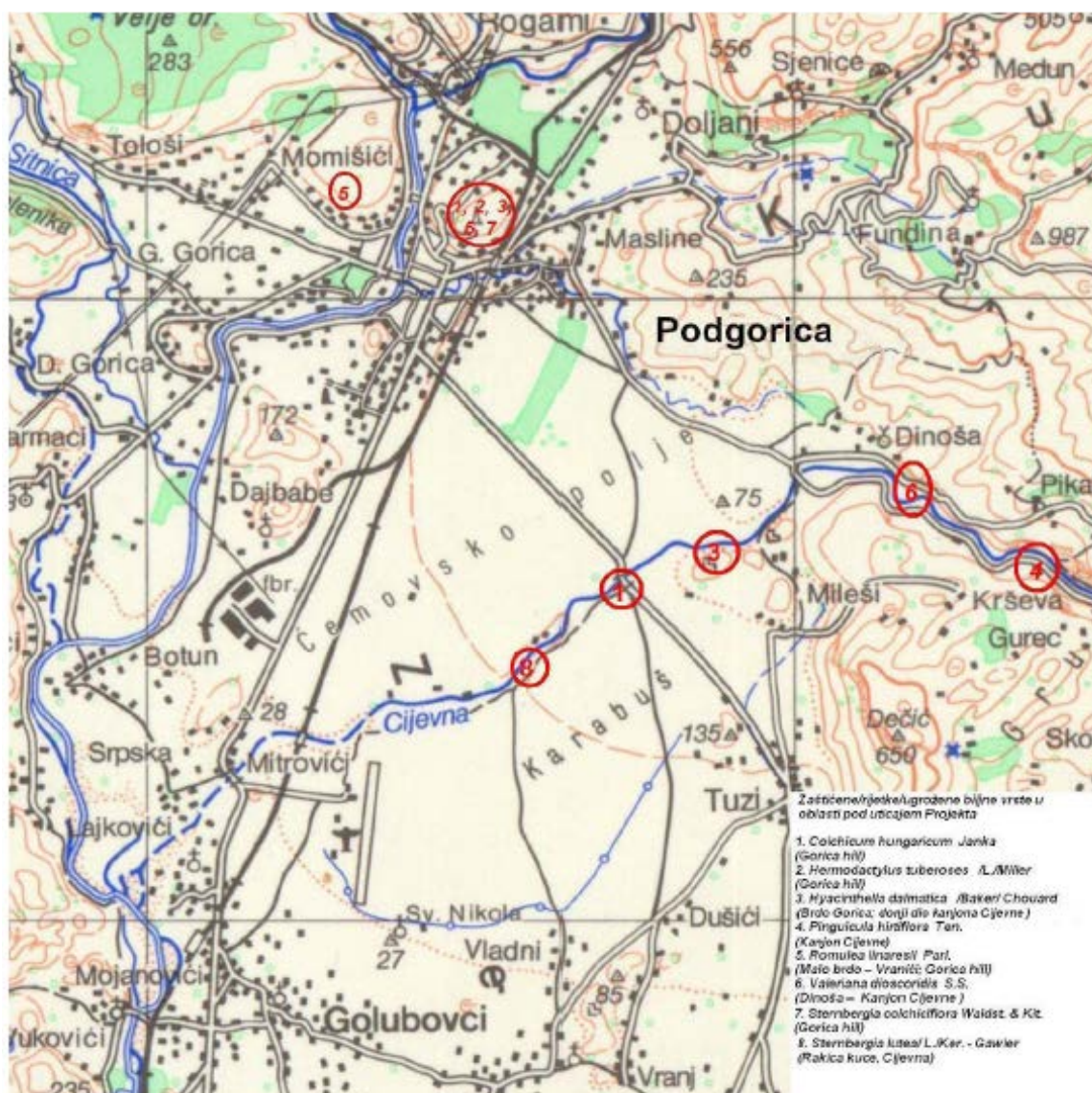
Grad kao urbana sredina, odlikuje se heterogenim staništima, te samim tim i prisustvom specifičnih biljnih i životinjskih vrsta. Rezultati određenih istraživanja, koja su realizovana tokom druge polovine XX vijeka (Walters), pokazali su da, upravo zahvaljujući navedenoj činjenici, gradsku floru karakteriše veći broj vrsta u odnosu na druge tipove staništa.

Kada je u pitanju teritorija Glavnog grada, posebno značajnu pretpostavku za razvoj bogatog biodiverziteta, predstavlja njegov geografski položaj, klimatski uslovi, blizina mora, kao i prisustvo značajnog broja riječnih tokova i jezera.

Flora i vegetacija

U biljnogeografskom pogledu Podgorica se nalazi u zoni termofilne submediteranske listopadne vegetacije u kojoj dominira zajednica grabića i kostrike (*Rusco-Carpinetum orientalis*). Kao posljedica visokog stepena degradacije ove zajednice razvile su se rijetke i niske šikare i šibljaci koje se diferenciraju na tri subasocijacije: *punicetosum* u kojoj preovlađuje šipak (*Punica granatum*), *paliuretosum* gdje dominira drača (*Paliurus spina-christi*) i *Quercetosum macedonicae* sa dominacijom makedonskog hrasta (*Quercus macedonicae*). Postojeća prirodna vegetacija je sekundarnog porijekla. Predstavljena je zajednicom čubre i ofresine (*Satureia subspicata-Poa bulbosa*). Potencijalna prirodna vegetacija pripada šumama makedonskog hrasta (*Quercetum trojanae*).

Procjenjuje se da je broj biljnih vrsta/podvrsta na teritoriji Opštine Podgorica oko 2.500, što predstavlja skoro 70% ukupne flore Crne Gore. Toliko bogatstvo, ali i diverzitet su uslovljeni raznovršnošću formi reljefa, tipova supstrata i klime, izrazitim variranjem reljefa na vertikalnom profilu, mozaičnošću staništa, počev od vodenih, pa do visokoplaninskih, odnosno onih očuvanih prirodnih pa do antropogeno formiranih.

Slika: Pregledna karta - Zaštićene (rijetke) ugrožene vrste u oblasti od značaja (ISPU za PUP Glavnog grada)

Lista endemičnih i zakonom zaštićenih vaskularnih biljaka sadrži 267 vrsta i podvrsta, od toga su 208 (sub)endemične, a 94 zakonom zaštićene. Kako područje Glavnog grada u cjelosti nije sistematski istraženo, ovaj broj se ne može smatrati konačnim. Najveći broj endema je arealom vezan za planinske predjele Komova (134) i Kuča (115), a zatim za kanjone rijeka Cijevne i Morače (ca. 80). Zanimljivo je da na gradskom području Podgorice zabilježeno čak 66 (sub)endemičnih biljaka. Zahvaljujući fragmentima prirodnih i poluprirodnih staništa, ove, prilično osjetljive vrste uspjele su opstati u urbanoj sredini. Međutim, zbog neadekvatne urbanizacije fragmenti prirodnih staništa velikom brzinom nestaju, a sa njima i neki vrijedni elementi flore. Tako recimo, na brdu Gorica, dvije zakonom zaštićene i rijetke vrste: *Romulea linaresii* subsp. *graeca* i *Sternbergia colchiciflora*, izgubile su stanište i iščezle sa ovog lokaliteta.

Gubitak staništa je na globalnom nivou prepoznat kao jedna od najvećih prijetnji biodiverzitetu. Osim urbanizacije, kao ugrožavajući faktori biodiverziteta Glavnog grada navode se i požari, neracionalna eksploatacija drvene građe i ljekovite flore, eksploatacija građevinskog materijala, hemijsko zagađenje, meliorativni zahvati, deponije, unošenje alohtonih vrsta.

Flora gradskog područja Podgorice bila je predmet višegodišnjeg naučnog istraživanja čiji su rezultati objavljeni u doktorskoj disertaciji (Stešević, 2009.) Istraživanjem je obuhvaćen prostor površine 86 km², a osim urbane uključena je i periurbana zona. Evidentirani broj samonikle i subsponsane adventivne flore gradskog područja Podgorice iznosi 1227 vrsta i podvrsta što predstavlja nešto više od trećine zabilježenog broja vrsta za Crnu Goru. Za Podgoricu je karakteristično da ne dolazi do prekida vegetacionog perioda.

Upoređujući florističko bogatstvo gradskog područja Podgorice i područja nekih drugih evropskih gradova (npr. Beč - 2.024 vrsta na površini od 414 km², Berlin - 1.374 vrsta na površini od 481 km², Ciriš - 1.950 vrsta na površini od 120 km²) evidentno je da je flora Podgorice bogata i u evropskom kontekstu. Najveći broj vrsta i podvrsta, njih 603, zabilježen je na području Skalina, odnosno ušću Ribnice u Moraču i donjem dijelu toka rijeke Ribnice, zatim u parku Ivana Milutinovića, Malom parku, Staroj Varoši i Draču, dijelu kanjona Morače od Blažovog do Novog mosta, dijelu brda Ljubović i Centralnom parku Pobrežje.

Taksonomski spektar flore gradskog područja Podgorice čine 4 klase, 118 porodica, 545 rodova i 1227 vrsta i podvrsta. Kao najzastupljenije porodice izdvajaju se *Poaceae* (porodica trava), *Asteraceae* (glavočiike) i *Fabaceae* (mahunarke ili leptirnjače).

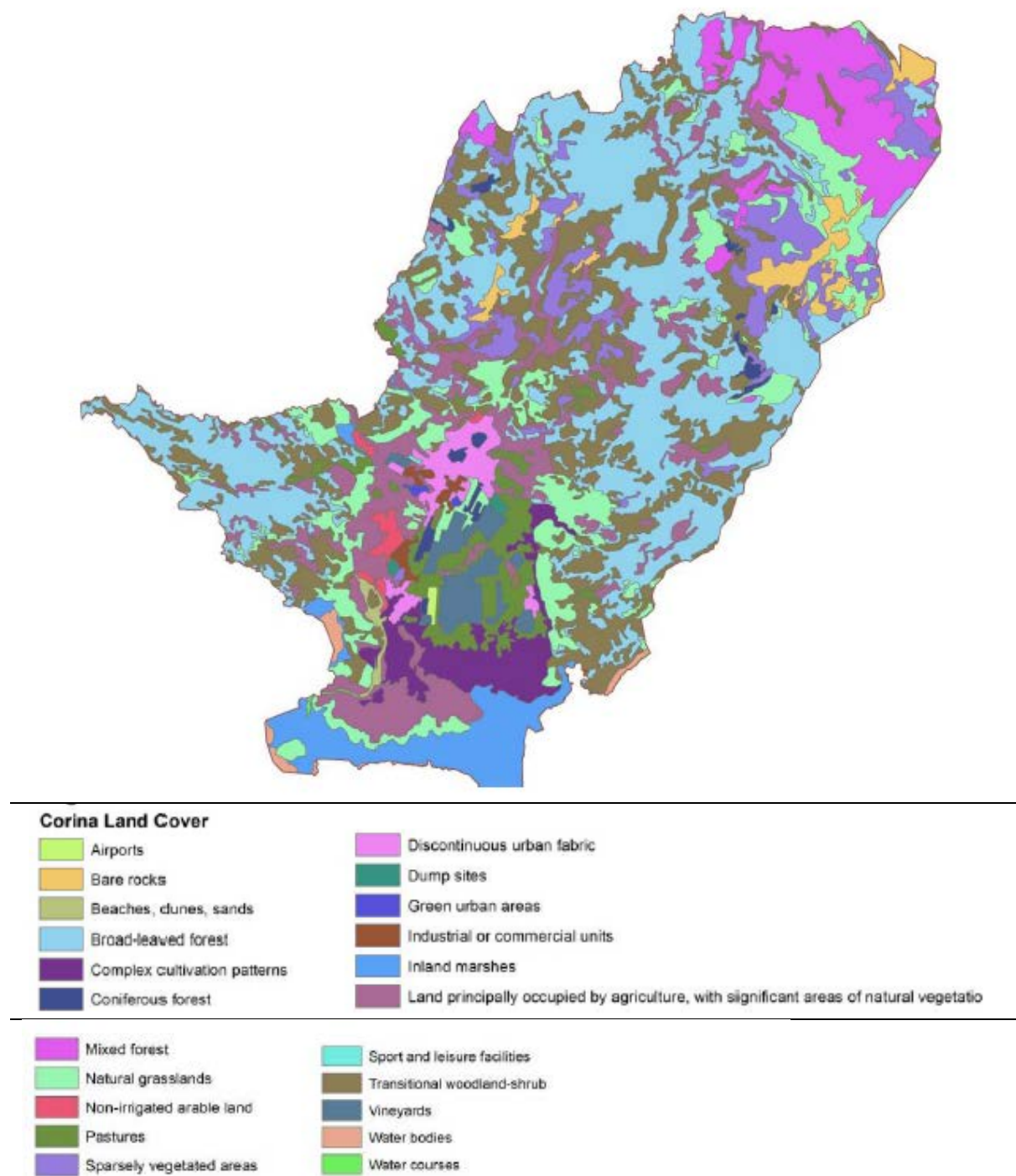
Udio endema je prilično visok i iznosi 6.8%. Alergena flora je zastupljena sa 253 vrste, od čega 32 drvenaste vrste koje cvjetaju u periodu od februara do aprila, zatim 76 korovskih alergeni vrsta koje cvjetaju od aprila do oktobra kada cvjetaju i alergene trave, koje su najzastupljenije sa 145 vrsta.

Na gradskom području Podgorice je zabilježeno čak 66 (sub)endemičnih biljaka. Zahvaljujući fragmentima prirodnih i poluprirodnih staništa, ove, prilično osjetljive vrste uspjele su opstati u urbanoj sredini. Međutim, zbog neadekvatne urbanizacije fragmenti prirodnih staništa velikom brzinom nestaju, a sa njima i neki vrijedni elementi flore. Tako recimo, na brdu Gorica, dvije zakonom zaštićene i rijetke vrste: *Romulea linaresii* subsp. *graeca* i *Sternbergia colchiciflora*, izgubile su stanište i iščezle sa ovog lokaliteta. Gubitak staništa je na globalnom nivou prepoznat kao jedna od najvećih prijetnji biodiverzitetu. Osim urbanizacije, kao ugrožavajući faktori biodiverziteta Glavnog grada navode se i požari, neracionalna eksploatacija drvene građe i ljekovite flore, eksploatacija građevinskog materijala, hemijsko zagađenje, meliorativni zahvati, deponije, unošenje alohtonih vrsta.

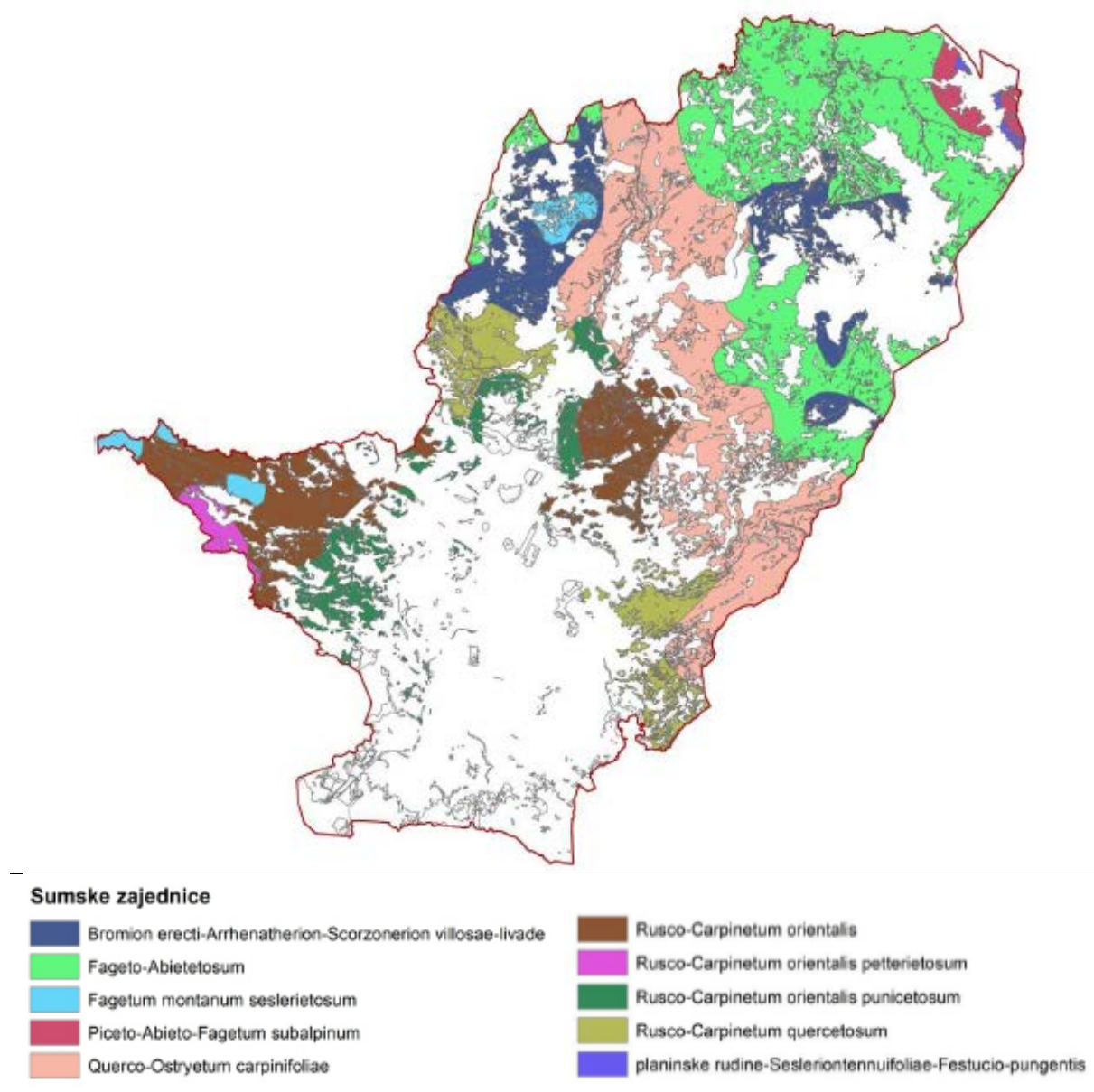
U periodu poslije drugog svjetskog rata, dio gradskog područja je pošumljen alepskim borom i čempresom (park šume "Gorica" i "Ljubović", Tološka i Zlatička šuma, zaštitni šumski pojas na Starom Aerodromu i Čemovskom polju).

Vegetacija Glavnog grada se odlikuje bogatstvom, diverzitetom, ali i endemizmom i to kako na nivou asocijacija (pr. *Campanulo-Moltkeetum petraea*, *Geranio dalmatici-Ramondietum serbocae*, *Pinetum heldreichii* itd.), tako i sveza (*Oxytropidion dinaricae*, *Amphoricarpion autariati*), i redova (*Moltkeetalia*

petraea). Ipak, zbog ne postojanja kontinuiteta vegetacijskih istraživanja i priličnih promjena u sintaksonomskoj nomenklaturi i statusu nekih sintaksona, nije moguće precizirati broj asocijacija, sveza, redova, pa čak ni vegetacijskih klasa Glavnog grada.

Slika: Segment Corina Land cover (2006) mape za područje Podgorice
(izvor: Akcioni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice)

Slika: Segment mape osnovnih šumskih zajednica (Čurović M., Lučić S.) - Mapiranje i tipologija predjela Crne Gore (2015)

Lokaliteti koji su prepoznati kao posebno značajni za biljke

- Park šuma Gorica - kao lokalitet na kojem se nalazi reprezentativne sastojine dva NATURA 2000 staništa: šuma trojanskog hrasta (9250) i istočnomediteranski suvi travnjaci (62A0), ali i na kojem rastu vrste zaštićene nacionalnom ili međunarodnom legislativom: *Chaerophyllum coloratum*, *Colchicum hungaricum*, *Galanthus nivalis*, *Gladiolus palustris*, *Spiranthes spiralis* itd.
- Gradske gorice (Dajbabska gora, Srpska gora, Kakaricka gora, Malo brdo) - na kojima se nalaze reprezentativne sastojine istočnomediteranskih suvih travnjaka (62A0) i populacije vrsta sa liste nacionalno ili međunarodno vrijednih (*Chaerophyllum coloratum*, *Gladiolus palustris*, *Orchis papilionacea*, *Orchis morio*, *Romulea linaresii* subsp. *graeca*, *Serapias vomeracea* itd.).
- Kokotski ovčar, Lješkopolje, Dahna, Čemovsko polje- na kojima se nalaze očuvane sastojine travnatih formacija (6220 i 62A0), koje su ujedno i važno stanište za orhideje.
- Mareza, Matica - lokalitet na kojima su još uvijek zastupljene očuvane sastojine vegetacije vodenih i vlažnih staništa (plavne šume i šikare, vlažne livade, kanali). Jedan od florističkih rariteta ovog lokaliteta je *Succisella peteri*, koja je na području Glavnog grada još zabilježena i na Kopilju polju.

- Kanjon rijeke Cijevne- gornji i srednji tok. Na ovom prostoru zabilježene su reprezentativne sastojine sledećih NATURA 2000 staništa: 9340 - šume crnike (*Quercus ilex*), 8210 - krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom, 62A0 - istočno submediteranski suvi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*), 6220* - eumediteranski kserofilni travnjaci (*Thero-Brachypodietea*). Prisustne su očuvane populacija značajnih vrsta: *Pinguicula hirtiflora*, *Ramonda serbica*, *Cymbalaria microcalyx* subsp. *ebellii*, *Hyacinthella dalmatica*, *Ophrys sphaegodes*, *Ophrys corniculata*, *Orchis morio*, *O. papilionacea* itd.
- Kanjon rijeke Morače (od donjih Kokota do Platija) i kanjon Male rijeke - najautentičniji tip staništa na užem području kanjona Morače svakako je 8210 - krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom. Travnate zaravni u neposrednoj blizini kanjona pripadaju 62A0 - istočno submediteranskim suvim travnjacima (*Scorzoneretalia villosae*), i 6220* - eumediteranskim kserofilnim travnjacima (*Thero-Brachypodietea*). Dio šumskog fonda ovog predjela su 9250 - šume makedonskog hrasta (*Quercus trojana*), i 9180 - šume velikih nagiba i klisura sveze *Tilio-Acerion*. Od važnih biljnih vrsta izdvajamo: *Hyacinthella dalmatica*, *Gladiolus palustris*, *Chaerophyllum coloratum*, *Anacamptys pyramidalis* itd.
- Kopilje i Radovče polje - ova aridna kraška polja odlikuju se reprezentativnim sastojinama poluprirodnih suvih karbonatnih livada i pašnjaka sa facijesima žbunjaka (*Festuco-Brometea*) - 6210*, koja su važna staništa za zaštićene vrste: *Hyacinthella dalmatica*, *Narcissus poeticus* subsp. *radiiflorus*, *Platanthera bifolia*, *P. chlorantha*, *Succisella petteri* itd.
- Trmanjska površ i Kamenik - prije velikog ljetnjeg požara koji su poharali Kamenik, ova planina je bila prepoznatljiva po šumskom fondu, prvenstveno bujnim munikinim šumama (95A0). Na Trmanjakoj zaravni su zabilježene vrijedne sastojine 6210* tipa staništa.
- Kučka Krajina (Korita, Rikavačko i Bukumirsko jezero) - prije velikog ljetnjeg požara, koji je prilično devastirao šumski fond, predio Korita i Žijova je bio prepoznatljiv po očuvanim munikinim šumama (95A0). Na ovom prostoru su još zabilježene i reprezentativne sastojine planinskih vriština (4060), planinskih krečnjačkih livada (6170), planinske visoke mezofilne livade (6520), pukotina krečnjačkih stijena (8210) i prirodnih eutrofnih jezera sa Magnopotamion ili Hydrocharion vegetacijom (3150).
- Komovi - predio Komova biološki vrijednim čini reprezentativne sastojine: munikinih šuma (95A0), krečnjačkih točila (8120), pukotina krečnjačkih stijena (8210), planinskih vriština (4060), planinskih krečnjačkih livada (6170), i reprezentativne populacije zaštićenih vrsta: *Aster alpinus*, *Asperula doerfleri*, *Cerastium dinaricum*, *Nigritella nigra*, *Silene macrantha*, *Valeriana pancicii* itd.

Gljive

Na osnovu analize dostupne stručne i naučne literature o makromicetama Glavnog grada utvrđeno je da je predmetno područje u najvećoj mjeri istraživano poslednjih desetak godina, ali ne sistematično i u cjelosti. Najveći broj podataka se odnosi na brdo Gorica (na ovom lokalitetu je opisana i jedna vrsta nova za nauku: *Kotlabaea benkertii*), Doljane, Kuče i Cijevnu. Zabilježena je ukupno 318 vrsta, od kojih je 20 zaštićeno nacionalnom, a 16 međunarodnom legislativom. Kako postoje područja koja su potpuno neistražena, smatra se da je broj je znatno veći od poznatog. Samo za područje kanjona Cijevne procjenjuje se da je okviran broj vrsta 500.

Do sada je na teritoriji Crne Gore opisano preko 1000 vrsta makromiceta.

Beskičmenjaci

Sa stanovišta bogatstva i očuvanosti biodiverziteta beskičmenjaka, teritorija Glavnog grada Podgorice još uvijek predstavlja dobro očuvan i veoma izazovan prostor za dalje proučavanje i unapređenje ovog segmenta životne sredine. Uzimajući u obzir, ne samo taksonomsku, već i ekološku raznolikost beskičmenjaka, da se zaključiti da su svi lokaliteti sa fragmentima ili dominacijom očuvanih prirodnih tipova habitat jako značajni za ovu grupu životinja.

- Plavne šume i zamočvarena staništa koje se razvijaju uz sjevernu obalu Skadarskog jezera, mjestimično uz obalu Zete, Matice i na Marezi, važno su stanište za Odonata, Plecoptera, Ephemeroptera i Lepidoptera.
- Širokolisne listopadne, mješovite i četinarske šume na području Pipera, Kuča i Komova važne su za Coleoptera i Hymenoptera.

- Suvi travnjaci i kameniti pašnjaci u submediteranu (područje GUPa Podgorice, kanjoni Morače i Cijevne, Piperi, Kuči) za Coleoptera, Diptera, Orthoptera i Lepidoptera.
- Vlažne livade za Orthoptera.
- Visokoplaninske zajednice visokih zeleni za Coleoptera i Orthoptera.

Ribe

Vrste zastupljene na području opštine Podgorica: *Barbatula zetensis* - endemična vrsta sliva Skadarskog jezera; *Cobitis ohridana* - endemična vrsta Ohrid-Drim-Skadar sistema; *Gobio skadarensis* - endemična vrsta sliva Skadarskog jezera; *Knipowitchia montenegrinus* - endem rijeke Morače i priobalnog područja Skadarskog jezera; *Pachychilon pictum* - endemična vrsta Ohrid-Drim-Skadar sistema; *Pomatoschistus montenegrensis* - endem rijeke Morače i priobalnog područja Skadarskog jezera; *Rutilus albus* - endem Skadarskog jezera; *Rutilus prespensis* - endemična vrsta Ohrid-Drim-Skadar sistema; *Salmo farioides*; *Salmo marmoratus* - endem sliva jadranskog mora; *Salmo zetensis* - endemična vrsta Crne Gore; *Scardinius* - endemična vrsta Skadarskog jezera i donjih dijelova njegovih pritoka; *Squalius platyceps* – endemična vrsta Ohrid-Drim-Skadar Sistema; *Telestes montenegrinus* – endemična vrsta sliva Skadarskog jezera.

Na teritoriji opštine Podgorica postoji nekoliko lokaliteta, to jeste dijelova riječnih tokova, koji su od posebnog značaja za očuvanje riba. Prije svega tu spada dio Morače kroz sami grad, sektor od "Visećeg mosta" pa uzvodno do novog mosta u Zagoriču, dio Morače od Donjeg polja pa do administrativne granice sa kolašinskom opštinom, dio toka Morače od ušća u Skadarsko jezero (oba kraka) pa do linije koja povezuje Žabljak Crnojevića i Bistrice, lokalitet Vranjske njive na rijeci Zeti, dio toka Cijevne od posljednjeg mosta prije nekadašnje karaule pa do državne granične linije sa Republikom Albanijom, Matičko Oko na rijeci Matici i dva manja oka u Bandićima. Najviše su ugrožene pastrmske vrste i to upravo one koje su i zaštićene nacionalnom regulativom – mekousna pastrmka (*Salmo zetenesis*) i glavatica (*Salmo marmoratus*) dok je ugroženost potočne pastrmke (*Salmo farioides*) uglavnom detektovana u dijelovima sliva nizvodno od Podgorice. Rijeka Morača i rijeka Zeta trenutno imaju sastav riblje faune koji samo podsjeća na nekadašnje na daleko poznato stanje i da su u dobrom dijelu ove dvije rijeke (u smislu riblje faune) bukvalno očišćene od plemenitih vrsta.

Vodozemci i gmizavci

Vodozemci zastupljeni na području opštine Podgorica: *Bufo bufo* (Nacionalna zaštita; Bern), *Bufo viridis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Bombina variegata* (HD; Bern), *Hyla arborea* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Ichthyosaura alpestris* (Nacionalna zaštita; Bern); *Lissotriton vulgaris* (Nacionalna zaštita; Bern), *Pelophylax shqipericus* (Nacionalna zaštita; Bern; endem Regiona Skadarskog jezera), *Pelophylax ridibundus* (Nacionalna zaštita; Bern), *Rana graeca* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Rana dalmatina* (Bern), *Triturus macedonicus* (Nacionalna zaštita; HD; Bern).

Gmizavci zastupljeni na području opštine Podgorica: *Algyroides nigropunctatus* (Nacionalna zaštita; HD; Bern; endem Balkana), *Anguis fragilis* (Nacionalna zaštita; Bern), *Coronella austriaca* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Cyrtopodion kotschy* (HD; Bern), *Dalmatolacerta oxycephala* (Nacionalna zaštita; HD; Bern; endem Dinarida), *Dinarolacerta montenegrina* (Bern Convention; endem Prokletija), *Dinarolacerta mosorensis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern, endem Dinarida), *Elaphe quatuorlineata* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Emys orbicularis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Hemidactylus turcicus* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Hierophis gemonensis* (Nacionalna zaštita; Bern), *Lacerta agilis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Lacerta bilineata* (Bern), *Lacerta trilineata* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Lacerta viridis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Mauremys rivulata* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Natrix natrix* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Natrix tessellate* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Platycephalus najadum* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Podarcis melisellensis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Podarcis tauricus* (HD; Bern; endem Balkana), *Podarcis muralis* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Pseudopus apodus* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Tarentola mauritanica*, *Telescopus fallax* (HD; Bern; endem Balkana),

Tiphlops vermicularis (Bern), *Testudo hermanni* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Vipera ammodytes* (HD; Bern), *Vipera berus* (Bern), *Vipera ursinii* (HD; Bern), *Zamenis situla* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Zamenis longissimus* (Nacionalna zaštita; HD; Bern), *Zootoca vivipara* (Nacionalna zaštita; Bern).

Ptice

Ornitofauna jednog prostora je veoma promjenljiva tokom vremena pri čemu se ne radi nužno o degradaciji ptičjeg svijeta. Fluktuacije u brojnosti populacija pojedinih vrsta u vremenu su uobičajena stvar. Stoga se neko konstatovano stanje, koliko god bilo precizno, ne može shvatiti kao konačan rezultat. Zato su u današnje vrijeme programi monitoringa, tj. praćenja sastava, brojnosti, diurnalnih i godišnjih ritmova i dr. u svijetu veoma rasprostranjeni i korisni. Monitoring ima smisla samo ako se radi redovno, koriste se iste metode i radi se dugoročno.

Za potrebe izrade Akcionog plana za biodiverzitet (2017) sprovedena su terenska istraživanja u ljetnjem periodu 2017. na području: Kuči (Kakaricka gora - Medun - Ubli - Kučka korita - Žijovo - Bukumirsko jezero); Veruša - Opasanica; Pelev Brijeg - Klopot - Stravče; Kanjon Morače; Kanjon Cijevne; Čemovsko polje; Beri - Krusi; Malo blato; Žabljak Crnojevića; Plavnica - Skadarsko jezero; Golubovci; Podhum - Malesija i Gradsko područje.

Na teritoriji opštine ukupno je konstatovano 222 vrste ptica, od čega su 189 gnjezdarice. Najveći broj vrsta zabilježen na Skadarskom jezeru (71 vrsta), a najmanji na području Radovča (9 vrsta).

Konstatovano je 64 vrsta koje su prema kriterijumima EU Ptičje direktive svrstane u kritično ugrožene (Aneks I), dok indikatorskih vrsta za sistem zaštite Natura 2000 ima 55. Najviše indikatorskih vrsta za zaštitu ima u području Skadarskog jezera (Malo blato, Plavnica, Pothum) - 19 vrsta. U sjevernom dijelu teritorije opštine je utvrđen manji ukupan biodiverzitet sa ukupno 7 vrsta sa pomenutog aneksa.

Područje Skadarskog jezera sa plavnim livadama je značajno stanište vodenih ptica iz porodica kormorana, pelikana, čaplji i pataka. Otvorena agrarna, stepska i polupustinska staništa su boravište noćnog potrka (*Burhinus oedicephalus*), velike i kratkoprste ševe (*Melanocorypha calandra*, *Calandrella brachydactyla*) i velike strnadice (*Emberiza calandra*). Submediteranska staništa sa degradiranom listopadnom šumom, šikarom i kamenjarom su boravište legnjeva (*Caprimulgus europaeus*), djetlića (*Dendrocopos syriacus*), orla zmijara (*Circaetus gallicus*), jastreba osičara (*Pernis apivorus*). Planinska šumska staništa se odlikuju prisustvom planinskog djetlića (*Dendrocopos leucotos*), crne žune (*Dryocopus martius*), velike sove ušare (*Bubo bubo*), sivog svračka (*Lanius minor*) i dr. Visokoplaninska staništa Žijova i Kučkih planina su stanište surog orla (*Aquila chrysaetos*), rusog svračka (*Lanius collurio*).

Sisari

Zbog prisustva raznolikih staništa, proctor opštine Podgorica, pruža utočište za raznovrsnu faunu sisara. Po dosadašnjim podacima, region podgoričke opštine naseljavaju 43 vrste sisara, od kojih se 27 nalazi na listi nacionalno ili međunarodno zaštićenih vrsta. Posebno vrijedna pomena je vrsta *Pitymys* (*Microtus*) *thomasi*, endem jugozapadnog Balkana, koja je kao nova za nauku opisana na materijalu sakupljenom u Berima 1903. godine.

Kako ni sisari nisu sveobuhvatnije i sistematičnije istraženi, navedeni broj vrsta se ne treba smatrati za konačan.

Područja od važnosti za krupne sisare kao što su lovne vrste (medvjed, vuk, srna, divokoza itd.) obuhvataju staništa u zoni od 500 m.n.v pa do najviših vrhova Kučkih planina, Brotnjika i Kamenika. Ova područja inače pripadaju lovačkim jedinicama, koje se zbog kontinuiteta staništa nastavljaju na teritorije drugih opština (i druge države- Albanija). Stoga je bitno koordinirati međuopštinsko ili međudržavno upravljanje ovim područjima, kako se ne bi ugrozio kontinuitet staništa. Kontinuirano se, uz pomoć lovačkih društava, može sprovesti registrovanje prisutnosti ovih vrsta u okviru opštine Podgorica.

Za atraktivne lovne vrste sisara može se zaključiti da je za Glavni grad zabilježen blagi porast kada su u pitanju mrki medvjed (*Ursus arctos*) i srna (*Capreolus capreolus*), zatim porast populacije zeca (*Lepus europaeus*), lisce (*Vulpes vulpes*) i divlje svinje (*Sus scrofa*).

Nudeći raznolika staništa, područje Glavnog grada je veoma interesantno za život malih sisara, na primjer, voluharice, rovčice, krtice, miševе i slijepе miševе. Kontinuitet potencijalno važna staništa bi se trebao održati kako bi se životinje nesmetano kretale. Najznačajnija identifikovana staništa su, oskudno travnate terase riječnih korita, oskudno travnata podnožja brda u Podgorici na koja se nastavljaju šikare i pojedinačna stabla hrasta (Zelenika, Grbavci, Farmaci, Doljani, Malo i Velje brdo). Takođe, za održavanje populacija malih sisara, jako je bitno održavanje pašnjaka skoncentrisanih većinom uz rijeku Cijevnu i poljoprivrednih zemljišta sa još uvijek očuvanim prirodnim elementima vegetacije (sjeverna obala Skadarskog jezera). Urbane zelene površine su većinom skoncentrisane na lijevoj obali rijeke Morače te se stoga mora raditi na unaprijeđivanju postojećih prirodnih habitata ili ozeljenjavanju desne obale riječnog korita uz urbano jezgro opštine. Opština Podgorica poseduje vrlo interesantne podzemne objekte koji predstavljaju jako bitna skloništa slijepih miševa i imaju ulogu u održavanju ovih populacija na evropskom nivou. Pećina Magara je bitan podzemni objekat jer je u njemu 2006. godine registrovan primjerak rijetke i veoma ugrožene vrste slijepog miša *Rhinolophus blasii* sredozemni potkovičar. Međutim zbog kontinuiranog uznemiravanja, ova vrsta nije ponovo registrovana i sada se nacionalni broj poznatih skloništa sveo na jedan u okviru NP Skadarsko jezero. Takođe, tragovi na zidovima pećine upućuju da je Magara bila sklonište velikih kolonija slijepih miševa ali da su one, prije otprilike 20-tak godina uništene. Zato je vrlo urgentno sprovesti mjere očuvanja ovoga objekta u cilju povratka ovih populacija.

2.1.8. Zaštićena prirodna dobra i ekološki značajni lokaliteti

▪ Nacionalni park "Skadarsko jezero"

Području Glavnog grada pripada dio Skadarskog jezera, koje predstavlja najveće jezero na Balkanu, sa površinom od 354 do 505.8 km², zavisno od vodostaja. Na teritoriji Crne Gore prostiru se 2/3 površine i 110,5 km obale jezera, dok je 1/3 na teritoriji Republike Albanije i dužinom obale od 57,5 km. Godine 1983. područje Skadarskog jezera, na crnogorskoj teritoriji, proglašeno je Nacionalnim parkom, čije granice obuhvataju oko 40.000 ha, odnosno 25.400 ha vodenih površina (slobodnih voda i flotantne vegetacije) i 14.600 ha obodnog kopna i močvara. Od ukupne površine Parka, 7.800 ha su trajno plavljene oblasti, 5.200 ha su povremeno plavljene oblasti, 12.500 ha čine brda i stjenoviti karstni tereni na južnoj obali i stjenovita ostrva. 812 ha površine ima status trajno zaštićenih ornitoloških rezervata.

Skadarsko jezero je u većem svom dijelu kriptodepresija. Usljed tektonskih poremećaja, pojedini dijelovi jezerskog dna nalaze se ispod morskog nivoa, te zbog toga i zbog svoje veličine, predstavlja geografski fenomen. Opisani dijelovi jezera nazvani su sublakustrični izvori ili "oka" i ima ih oko 30. Najdublje "oko", čij dubina se procjenjuje na približno 60 m, je Rduš. Dugačko je oko 43 km, široko oko 14 km, a prosječna dubina je oko 5 m. Tokom kišnih mjeseci, dolazi do značajnog povećanja površine jezera, usljed čega se dešavaju i veće poplave, a kuriozitet je da je lokalitet Plavnica tokom ljetnjih mjeseci gotovo bez vode, a tokom zimskih prekriven istom.

Jezero je protočnog tipa, najveće količine vode dobija rijekom Moračom, dok rijekom Bojanom otiče u Jadransko more.

Pored specifičnih limnoloških karakteristika, jezero odlikuje i izuzetno bogatstvo ornitofaune i ihtiofaune, kao i bujna vegetacija močvarnog tipa. Skadarsko jezero je zaštićeno i kao Ramsarsko područje od 25. 12. 1995.godine, kada je upisano na Listu wetland područja od međunarodnog značaja posebno kao stanište vodenih ptica (Ramsar lista), na osnovu Ramsarske konvencije (Konvencija o zaštiti wetland područja od međunarodnog značaja posebno kao stanište vodenih ptica).

Kao strogi rezervati prirode izdvojeni su i zaštićeni: Manastirska tapija, Pančeva oka i Mrijestilište ukljeve na Skadarskom jezeru.

Sliv Skadarskog jezera karakteriše veliki broj pećina, koje se najčešće nalaze na brdskim padinama i po obodima nekadašnjih i sadašnjih erozivnih bazisa tj. oboda Zetske i Bjelopavličke ravnice, Nikšićkog polja

i duž kanjona Morače i njenih pritoka. Isto tako, jezerske obale obiluju zatonima i ostrvcima. Kamenitih, niskih i obraslih ostrvaca ima preko pedeset, a interesantno, neka su postala ostrva tek u nedavnoj istoriji kada ih je voda odvojila od kopna. Među veća ostrva spadaju Beška, Starčevo, Lesendro i Kom.

Na području nacionalnog parka nalazi se veći broj kulturno - istorijskih spomenika. Na ostrvu Kom smještena je Bogorodičina crkva gdje je 1831. godine Njegoš proizveden za arhimandrida. U neposrednoj blizini Vranjine, živopisnog ribarskog mesta na putu prema Virpazaru, nalazi se tvrđava Lesendro. Lesendro je tvrđava na stijeni na samom jezeru, izgrađena u XVIII vijeku.

▪ **Park prirode "Komovi"**

Ukupna površina parka prirode je 21852.00 ha.

Odlukom o proglašenju Regionalnog parka "Komovi" za teritoriju Glavnog grada Podgorica ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 06/15 od 20.02.2015) proglašava se dio planinskog masiva Komova, koji se nalazi na teritoriji Glavnog grada Podgorice, zaštićenim prirodnim dobrom od lokalnog značaja, sa površinom od 13.232 ha.

U okviru Regionalnog parka "Komovi" određuju se režimi zaštite II i III stepena.

- Režim zaštite II stepena - aktivna zaštita, odnosi se na visokoplaninsko područje Komova i Mojanske rijeke, šumski rezervat Kozeljska Rijeka i Rikavačko jezero sa okolinom. Obuhvata sljedeća reprezentativna staništa: 8210 Krečnjačke stijene sa hazmofitnom vegetacijom; 8120 Krečnjački planinski i alpijski sipari (*Thlaspietea rotundifolii*); 95A0 Visoke oromediteranske šume munike i moličke; 9110 Acidofilne bukove šume (*Luzulo-fagetum*); 6170 Alpijske i subalpijske krečnjačke travne zajednice; 6230 Vrstama bogati travnjaci tvrdače (*Nardus stricta*);
- Režim zaštite III stepena - održivo korišćenje odnosi se na dvije podzone i to 3a - Zaštita predjela i 3b – Održivo korišćenje šuma.

Podzona 3a obuhvata područje planinskih pašnjaka sa katunima, seoska područja u dolinama (djelovi sela Opasanica, Veruša i Mokra) i Bukumirsko jezero sa okolinom, odnosno sljedeća reprezentativna staništa: 6170 Alpijske i subalpijske krečnjačke travne zajednice; 6230 Vrstama bogati travnjaci tvrdače (*Nardus stricta*); 6520 Planinske visoke mezofilne livade; 3240 Alpske rijeke i otvrdla vegetacija sive vrbe; 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume; 7210 Vlažne livade sa ljutkom (*Cladium mariscus*); 8210 Krečnjačke stijene sa hazmofitnom vegetacijom.

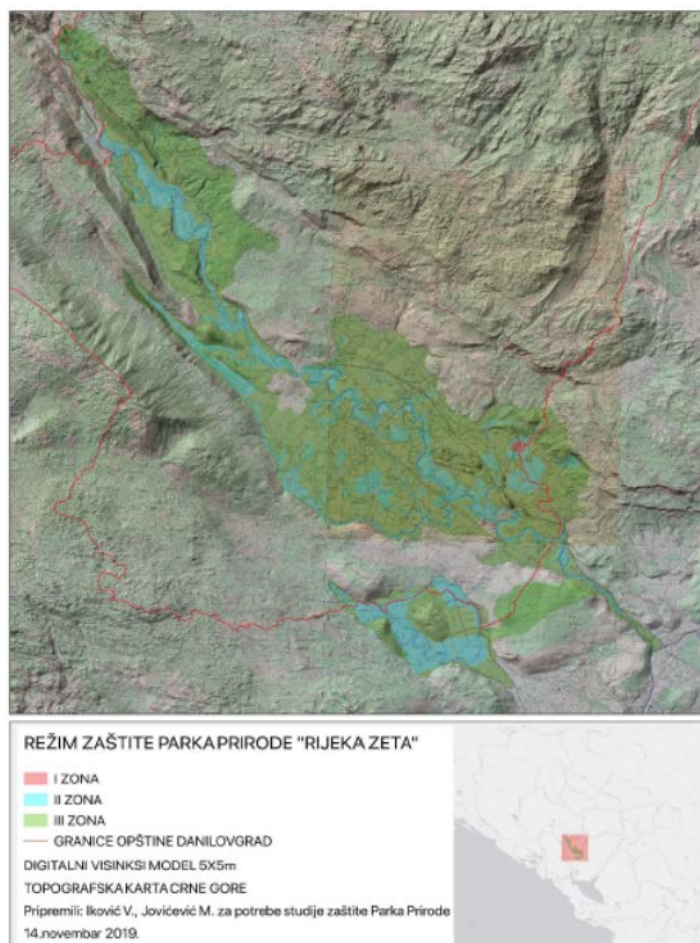
Podzona 3b odnosi se na područje privrednih šuma na području Komova i obuhvata reprezentativno stanište: 9110 Acidofilne bukove šume (*Luzulo-fagetum*).

▪ **Park prirode "Rijeka Zeta"**

Dolina rijeke Zete predstavlja prostranu cjelinu koju karakteriše veliko prirodno i kulturno-istorijsko bogatstvo sa izraženim biodiverzitetom, pejzažnim i kulturnim vrijednostima i obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja.

Ukupna površina parka prirode je 119,85 km², od čega 80,80% teritorije pripada Opštini Danilovgrad, a 19,20% Opštini Podgorica.

Određene su tri zone zaštite u kojima se sprovode različiti režimi zaštite.

Slika: Zonacija zaštićenog prirodnog dobra - Park prirode "Rijeka Zeta"

Zona zaštite I - strogi režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području ili njegovom dijelu sa neznatno izmijenjenim osobinama staništa izuzetnog ekološkog značaja, kojim se omogućavaju prirodni biološki procesi, očuvanje integriteta staništa i životnih zajednica, uključujući izuzetno vrijedna kulturna dobra.

U zoni zaštite I sa strogim režimom zaštite:

- zabranjeno je korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata;
- vrše se naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa (monitoring) u ograničenom obimu;
- dozvoljene su posjete u obrazovne svrhe u ograničenom obimu;
- sprovode se zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina.

Zona I režima zaštite u ovom parku prirode iznosi svega 0,15 km² i odnosi se na močvaru Moromiš.

Zona zaštite II - aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

Zona II režima zaštite u ovom parku prirode iznosi 27,54 km² i odnosi se na rijeku Zetu sa pritokama, Sitnicu u Lužnici, te na riječne obale, velike plavne zone uz rijeke i veće livadske ili šumske komplekse u ravnici, a bez kojih funkcionisanje druge zone zaštite u biološkom i upravljačkom smislu ne bi bilo moguće.

U zoni zaštite III sa režimom održivog korišćenja mogu se:

- sprovesti intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne izaziva narušavanje osnovnih vrijednosti područja;
- vršiti radovi na uređenju objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i tradicionalne gradnje;
- sprovesti očuvanja tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva;
- selektivno i ograničeno koristiti prirodni resursi.

Zona III režima zaštite u ovom parku prirode iznosi 92,16 km² i odnosi se na dolinu Zete, Mareze i Sitnice a za koje važe odredbe prostornih planova.

Van granica zaštićenog područja, po potrebi se može odrediti i zaštitni pojas. Zaštitni pojas određuje se u cilju sprječavanja odnosno ublažavanja spoljnih faktora koji mogu uticati negativno na zaštićeno područje kao što su: otpadne vode, čvrsti otpad, invazivne vrste, nelegalna gradnja, turizam, spiranje pesticida, herbicida i drugih hemikalija, požari, pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama i drugim mogućim faktorima.

▪ Spomenik prirode kanjon "Cijevne"

Površina zaštićenog područja: 2022,20 ha.

- I zona zaštite (stroga zaštita) - 1803,2 ha, obuhvata prirodne neizmjenjene terene na strmim stranama kanjona. Zbog značaja za zaštitu, u okviru I zone zaštite izdvojen je lokalitet vlažne stijene pored ceste ispod lokaliteta Šumice, kod mosta Ura e Ljemajes, gdje je rasprostranjena rijetka biljna zajednica *Adiantum-Pinguiculetum hirtiflorae*. Za ovu biljnu zajednicu su propisani posebni uslovi i mjere zaštite.
- II zona zaštite (aktivna zaštita) - 101,2 ha, obuhvata djelimično izmjenjene prirodne i poluprirodne terene u kojima se odvijaju prirodni procesi koji su značajni za funkcionisanje vodotoka Cijevne i očuvanje I zone zaštite od ljudskih aktivnosti. Ova zona obuhvata vodotok rijeke Cijevne sa pripadajućom obalom.
- III zona zaštite (održivo korišćenje) - 117,8 ha obuhvata značajno izmijenjene terene zauzete sa infrastrukturom (putevi i cesta Dinoša – Državna granica sa Albanijom), naseljima, građevinskim objektima i poljoprivrednim zemljištem.

Ekološke vrijednosti Kanjona Cijevne dodatno su potvrđene kroz identifikovanje njegove međunarodne važnosti kao:

- područja značajnog za biljke - IPA područje (Important Plant Areas),
- područja značajnog za ptice - IBA područje (Important Bird Areas), a takođe je i
- EMERALD područje (ME0000008) koje se štiti odredbama Bernske konvencije.

Kanjon Cijevne u široj pograničnoj zoni ulazi u sistem Zelenog pojasa Evrope (Green Belt) zbog netaknutih staništa, naročito u gornjem toku rijeke. Mediteranski karakter kanjona Cijevne ističe njegov značaj ne samo u Crnoj Gori već i u regionu.

▪ Spomenik prirode "Park šuma Gorica"

Brdo Gorica nalazi se na sjeveroistočnom dijelu teritorije Podgorice, na udaljenosti od 600 m od centralnog gradskog trga.

Ukupna površina Spomenika prirode iznosi 105 ha i obuhvata katastarske parcele upisane u katastarsku opštinu Podgorica II.

U okviru Spomenika prirode određene su dvije zone zaštite – zona zaštite II i zona zaštite III i zaštitni pojas.

Zona zaštite II – aktivna zaštita, obuhvata šumu alepskog bora (*Pinus halepensis* Miller) i čempresa (*Cupressus sempervirens* L.) sa izuzetnim primjercima bora pinjola (*Pinus pinea* L.) i makedonskog hrasta (*Quercus trojana* Webb), kao i obodni dio brda Gorica, blago nagnute platoe koji izgrađuju uniformno

sušne travnate zajednice, travnata staništa. Ova zona je definisana Natura staništima 9540 – Mediteranske šume termofilnih borova, 62A0 - Istočno submediteranski suvi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*) i 6220 - Pseudostepe sa travama i jednogodišnjim biljkama klase *Thero-Brachypodietea*.

Dozvoljene aktivnosti u zoni zaštite II su:

- kontrolisana naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa;
- markiranje staza i postavljanje infrastrukture za posjetioce;
- oblici rekreativnog turizma koji ne ugrožavaju vrijednosti zaštićenog dobra odnosno ove zone zaštite (rekreacija, pješačenje i sl.);
- zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere za potrebe zaštite područja;
- introdukcija autohtonih vrsta od strane ovlaštene institucije;
- rekultivacija devastiranih površina vršiti u skladu sa smjernicama za rekonstrukciju i uređenje park šume Gorica;
- sprovođenje odgovarajućih protivpožarnih mjera u skladu sa mjerama i preporukama za zaštitu od požara; održavanje kapilarnih protivpožarnih staza (staze za prilaz vatrogasnim kamionima);
- izvođenje radova na sanaciji i revitalizaciji degradiranog prostora, a na osnovu smjernicama za rekonstrukciju i uređenje park šume Gorica.

Zona zaštite III - održivo korišćenje, obuhvata prirodne vrijednosti izmijenjene ali ne u tolikoj mjeri da ugrožavaju funkcionisanje ustaljenih funkcionalno - ekoloških veza u prirodnom dobru i istoj pripadaju djelovi park šume na kojima se nalaze crkva Sv. Đorđa sa pripadajućim zemljištem, kompleks Spomenika-grobnice palih heroja i Mediteranskog vrta, Avanturistički park sa pratećim sadržajima, objekti komunalne infrastrukture sa okruženjem, sportski teren sa okruženjem i izgrađene asfaltne staze sa pojasom u širini od 2 m od krajnjih ivica staza, sa obje strane.

Dozvoljene aktivnosti u zoni zaštite III su:

- revitalizacija postojećih sportsko rekreativnih sadržaja koja će biti uklopljena u ambijentalne vrijednosti područja, biti određene gabaritnosti i priključeni na komunalnu mrežu na osnovu posebnih projekta i programa koji su u skladu sa funkcijom zaštićenog područja;
- izgradnja novih sadržaja za sport, rekreaciju i sl., koji biološki i pejzažno ne ugrožavaju zaštićeno prirodno dobro, kao i rekonstrukcija postojeće infrastrukture za koju je neophodna tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa mjerama i uslovima zaštite;
- rekonstrukcija i dogradnja postojećih objekata koji su isključivo u skladu sa funkcijom zaštićenog prostora a arhitektonsko oblikovanje ovih objekata mora u potpunosti biti prilagođeno postojećem ambijentu i pejzažu;
- rekonstrukcija kulturnih dobara po uslovima i mjerama zaštite koje propisuje nadležna uprava za zaštitu spomenika kulture i nadležni organ uprave iz oblasti zaštite prirode;
- oblici aktivnog turizma koji ne ugrožavaju vrijednosti parka odnosno ove zone zaštite (rekreacija, biciklizam i sl.).

Zabranjene aktivnosti u zaštitnom pojasu su:

- izgradnja objekata koji svojim otpadnim vodama zagađuju podzemne vode ili je efikasnost njihovog sistema za prečišćavanje ispod zakonom propisanih standarda i parametara kvaliteta;
- izgradnja objekata i obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti kojime se otpadne vode ispuštaju bez prečišćavanja u podzemlje (septičke jame i bunare);
- izgradnja objekata koji dovode do značajne degradacije prirodnih staništa;
- zagađenje područja i njegovih prirodnih vrijednosti (zemljište, podzemne i površinske vode, biodiverzitet).

- **Spomenik prirode "Pećina Magara"** - Tološi (podnožje brda Crvena stijena)
- **Spomenik prirode "Stablo hrasta medunca (*Quercus pubescens*)"** – Vranj, gradska opština Tuzi

■ **Međunarodno važna područja za biljke – IPA (Important Plant Area)**

- Kanjon rijeke Cijevne sa Humom Orahovskim

- ✓ Kriterijum A - vrste: *Amphoricarpos neumayeri* Vis. A(iv), *Asperula doerfleri* Wettst. A(iv), *Centaurea incompta* Vis. A(iv), *Cephalozia macounii* (Aust.) Aust. (o) A(ii), *Cymbalaria ebelii* (Cufod.) Speta A(iv), *Geum bulgaricum* Panc. A(ii), *Himantoglossum caprinum* (Bieb.) C. Koch. A(ii), *Hyacinthella dalmatica* (Baker) Chouard A(iv), *Minuartia velenovsky* Rohlena A(iv), *Narcissus augustifolius* Curt. A(ii), *Pinus heldreichii* H.Christ var. *heldreichii* A(i), *Ramonda serbica* Pancic A(ii), *Senecio thapsoides* DC. subsp. *visianianus* (Papaf. ex Vis.) Vandas A(iv), *Tulipa grisebachiana* Pant A(iv).
- ✓ Kriterijum C - habitati: 34.5 Mediteranske kserotermne livade; 35.7 Mediterraneo-montane mat-grass swards; 41.1 Bukove šume; 41.2 Oak-hornbeam forests; 41.7 Termofilne i supra-mediteranske šume hrasta; 42.7 Visokoplaninske oro-mediteranske šume bora; 44.8 Southern riparian galleries and thickets; 45 Temperate Broad-leaved Evergreen Forests; 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation; 9250 *Quercus trojana* woods.

- Komovi

- ✓ Kriterijum A - vrste: *Amphoricarpos autariatus* Blečić & ??yer ssp. *Bertisceus* Blečić & Mayer A(iv); *Amphoricarpos neumayeri* Vis. A(iv); *Androsace mathildae* Levier A(ii); *Asperula doerfleri* Wettst. A(iv); *Buxbaumia viridis* (Moug.) Moug. & Nestl A(ii); *Cerastium dinaricum* G.Beck & Szysz. A(ii); *Cypripedium calceolus* L. A(ii); *Gentiana levicealyx* Rohlena A(iv); *Pinguicula balcanica* Casper A(iv), *Pinus heldreichii* H.Christ var. *heldreichii* A(i); *Silene macrantha* (Pancic) Neumayer A(iv); *Thlaspi dacicum* Heuffel subsp. *montenegrinum* (F. K. Meyer) Greuter & Burdet A(iii); *Valeriana pancicii* Halácsy & Bald. A(iv); *Verbascum nicolai* Rohlena A(iv)
- ✓ Kriterijum C - habitati: 34.3 Dense perennial grasslands & middle European steppes; 41.1 Beech forests; 42.7 High oro-Mediterranean pine forests; 8120 Calcareous and calcshist screes of the montane to alpine levels (*Thlaspietea rotundifolia*); 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation.

- Skadarsko jezero

- ✓ Kriterijum A - vrste: *Cymbalaria ebelii* (Cufod.) Speta A(iv); *Gladiolus palustris* Gaud. A(ii); *Himantoglossum caprinum* (Bieb.) C. Koch. A(ii); *Mannia triandra* (Scop.) Grolle A(ii); *Marsilea quadrifolia* L. A(ii); *Minuartia velenovsky* Rohlena A(iv); *Najas flexilis* (Willd.) Rostk. & W.L. Schmidt A(ii); *Ophrys oestriphera* Bieb. (syn. *O. scolopax* ssp. *cornuta*) A(ii); *Trapa natans* L. A(ii).
- ✓ Kriterijum C – habitati: 22.31 Euro-Siberian perennial amphibious communities; 22.3232 Small galingale swards; 22.341 Short Mediterranean amphibious sward; 22.412 Frogbit rafts; 22.414 Bladderwort colonies; 22.4321 Water crowfoot communities; 22.44 Chandalier algae submerged carpets; 44.1 Riparian willow formations; 44.8 Southern riparian galleries and thickets.

■ **Područja od međunarodnog značaja za boravak ptica - IBA (Important bird area)**

- Skadarsko jezero - Na jezeru je do sada registrovano 281 vrsta ptica. Od tog broja, više od 90 % čini pokretni, migratorni dio ornitofaune. Kapacitet jezera kao gnjezdilišta je veliki, što su najvećoj mjeri iskoristili: *Podiceps cristatus*, *Tachybaptus ruficollis*, *Pelecanus crispus*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea*, *A. purpurea*, *Egretta garzetta*, *Ardeola ralloides*, *Botaurus stellaris*, *Nycticorax nycticorax*, *Bubulcus ibis*, *Fulica atra*, *Chlidonias hybrida*, *Larus michahellis* i *Plegadis falcinellus*. Najznačajnije gnjezdarice jezera su pelikan i fendak. Pelikan je na najzapadnijoj tački njegovog areala, a fendak sa više od 2000 parova predstavlja jednu od najvećih kolonija ove ugrožene vrste na svijetu. Više od 80 vrsta ptica gnjezdi na jezeru. Skadarsko jezero je značajno i kao zimovalište, posebno za baljošku (*Fulica atra*) koja "nosi" 60-80% ukupnog broja zimujućih populacija ptica na jezeru. Tu su i gnjurci (*Podiceps cristatus*, *P. nigricollis*), gluvara (*Anas platyrhynchos*), mala patka (*A. crecca*), šiljkan (*A. acuta*), zviždarka (*A. penelopa*), čubasta plovka (*Aythya fuligula*), glavoči (*A. ferina*), crnka (*A. nyroca*), kokica (*Gallinula chloropus*), barski pjetlovan (*Rallus aquaticus*), obični galeb (*Larus ridibundus*) i dr. 45 vrsta ptica su redovni zimski gosti. Ništa manje nisu interesantni jesenji i prolječni selidbeni talasi sa velikim brojem vrsta koje na jezeru

odmaraju. Ornitološki rezervati Pančeva oka, Crni žar i Manastirska tapija pružaju izvanredne uslove za gniježđenje.

- Ćemovsko polje – je najveća ravnica Crne Gore. Zasađeni dio i onaj koji je ostao do danas neobrađen, stanište je jarebice poljke (*Perdix perdix*), velikog broja ševa (*Galerida cristata*, *Anthus campestris*), te gnjezdilište pčelarice (*Merops apiaster*). Očuvani i ornitološki značajni dio polja čine ledine, tipični habitati za gniježđenje noćnog potrka (*Burchinus oedicephalus*). Stanarice okolnih planina spuštaju se tokom zime u polje, pa se na njemu registruju žutokljune galice (*Pyrrhocorax graculus*), a dolaze i bjeloglavi supovi (*Gyps fulvus*). Deponija je značajno hranilište mnogih vrsta ptica, a prstenovani galebovi (*Larus michahellis*) dokazuju njihovu disperziju, posebno sa ostrva susjedne Hrvatske. Ledina je tokom zime izvrsno hranilište i brojnim grabljivicama sa okolnih planina. Staništa: vinogradi, zasadi breskve, sađena šuma bora i očuvani dio koji čini stepska, kseromorfna vegetacija. Gradska deponija je bogata organskim otpadom i sitnim glodarima.
- Kanjon rijeke Cijevne – do skoro je bio jedino stanište lešinara bijele kanje (*Neophron percnopterus*) u Crnoj Gori. Tokom ljetnjih mjeseci značajno je gnjezdilište zmijara (*Circaetus gallicus*), kratkoprstog kopca (*Accipiter brevipes*), više vrsta sokolova, jarebice kamenjarke (*Alectoris graeca*), čuka (*Otus scops*), legnja (*Caprimulgus europaeus*), baljinog kokota (*Upupa epops*), ćubaste ševa (*Galerida cristata*), mediteranske bjeloguze (*Oenanthe hispanica*), brgljeza lončara (*Sitta neumayer*) i dr.

▪ EMERALD lokaliteti

Na teritoriji opštine Podgorica identifikovana su 4 EMERALD područja, koja se nalaze na Listi kandidovanih EMERALD područja - predloženih ASCI područja, shodno odredbama Bernske Konvencije (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats): Skadarsko jezero, Ćemovsko polje, Rijeka i kanjon Cijevne, i Komovi.

U skladu sa Direktivom o staništima ova područja predstavljaju potencijalna Natura 2000 staništa sa sljedećim stanišnim tipovima:

Kanjon Cijevne:

62A0 ISTOČNO SUBMEDITERANSKI SUVI TRAVNJACI (*Scorzoneretalia villosae*); 8140 ISTOČNI MEDITERANSKI SIPARI; 8210 KREČNJAČKE STENE SA HAZMOFITSKOM VEGETACIJOM; 9340 ŠUME CRNIKE (*Quercus ilex*)

Skadarsko jezero:

5230 *VISOKI ŽBUNJACI LOVORA (*Laurus nobilis*).

Komovi:

6170 ALPIJSKE I SUBALPIJSKE KREČNJAČKE TRAVNE ZAJEDNICE; 6230 *VRSTAMA BOGATI PAŠNJACI TVRDAČE (*Nardus stricta*); 6430 HIDROFILNE VISOKE ZELEN; 6520 PLANINSKE LIVADE KOSANICE; 8120 KREČNJAČKI PLANINSKI I ALPIJSKI SIPARI (*Thlaspietea rotundifolii*); 9110 ACIDOFILNE BUKOVE ŠUME (*Luzulo-Fagetum*); 95A0 VISOKO OROMEDITERANSKE ŠUME MUNIKE I MOLIKE; 4060 ALPIJSKE I BOREALNE VRIŠTINE.

Ćemovsko polje:

9250 ŠUME MAKEDONSKOG HRASTA; 92A0 GALERIJE BELE VRBE I BELE TOPOLE; 92D0 JUŽNE OBALSKE GALERIJE I ŠIBLJACI (*Nerio-Tamaricetea*); 6220 * EUMEDITERANSKI KSEROFILNI TRAVNJACI (*Thero-Brachypodietea*); 62A0 ISTOČNO SUBMEDITERANSKI SUVI TRAVNJACI (*Scorzoneretalia villosae*).

2.2. STANJE KVALITETA ŽIVOTNE SREDINE

Stanje kvaliteta životne sredine zavisi prije svega od antropogenih uticaja koji svojim djelovanjem mijenjaju kvalitet komponenti životne sredine: vazduh, zemljište, vodu, biljni i životinjski svijet. Sva antropogena djelovanja ogledaju se kroz uticaje na vazduh, vodu, zemljište, stvaranje buke i td.

Napomena: Za predmetni plan za koji se radi Izmjena i dopuna PUP-a, korišćeni su parametri iz "Informacije o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2022 i 2023. godinu" (septembar 2024), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Agencija za zaštitu životne sredine. Za one parametre čija su mjerenja uzeta na velikoj udaljenosti od zahvata plana i čiji parametri ne mogu biti iskorišćeni kao reprezentativni, korišćeni su opšti zaključci.

2.2.1. Vazduh

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha (Sl. list CG, br. 044/10, 013/11, 064/18 od 04.10.2018), teritorija Crne Gore podijeljena je tri zone koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija, na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Tabela: Zone kvaliteta vazduha

Zona kvaliteta vazduha	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Andrijevisa, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Podgorica , Nikšić, Danilovgrad i Cetinje
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj i Herceg Novi

Na kvalitet vazduha najviše utiču emisije koje su rezultat sagorijevanja goriva u velikim i malim ložištima i u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem, emisije iz industrije, kao i nepovoljni meteorološki uslovi i veoma česta pojava stabilne atmosfere, temperaturnih inverzija uz visoki atmosferski pritisak.

▪ Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha - Državna mreža

U Podgorici kvalitet vazduha je praćen na UT (urban traffic) stanici – Podgorica3 kružni tok Zabjelo, UB (urban background) stanici u Podgorici2 Blok V, RB (rural) stanici u Gornjim Mrkama (Podgorica).

Sve izmjerene jednočasovne i srednje dnevne koncentracije sumpor(IV)oksida, posmatrane u odnosu na granične vrijednosti, bile su ispod propisane granične vrijednosti od 350 µg/m³ za satnu vrijednost odnosno 125 µg/m³ za srednju dnevnu vrijednost.

Sve jednočasovne srednje koncentracije azot(IV)oksida – NO₂, na svim mjernim mjestima, bile su ispod propisane granične vrijednosti (200 µg/m³). Srednja godišnja koncentracija azot(IV)oksida – NO₂ bila je ispod granične vrijednosti za zaštitu zdravlja (40 µg/m³) na svim mjernim mjestima.

Na mornoj stanici Gornje Mrke 3 pomične maksimalne 8-časovne srednje dnevne koncentracije ozona su bile iznad dugoročne ciljane vrijednosti, dok na ostalim mjernim mjestima nije bilo prekoračenja. Maksimalne 8-časovne srednje godišnje koncentracije ugljen(II)oksida – CO bile su ispod propisane granične vrijednosti za zaštitu zdravlja (Podgorica3 kružni tok Zabjelo).

Srednje dnevne koncentracije suspendovanih čestica PM₁₀ su u Podgorici (na mjernom mjestu Podgorica Zabjelo (UT)) 65 dana, na mjernom mjestu Podgorica Blok V (UB) 48 dana bile iznad propisane granične vrijednosti (50 µg/m³). Dozvoljeni broj prekoračenja je 35. Godišnja srednja koncentracija

suspendovanih čestica PM₁₀, na pomenutim lokacijama nije prelazila propisanu graničnu vrijednost koja iznosi 40 µg/m³.

U Podgorici2 Blok V, srednja godišnja koncentracija suspendovanih čestica PM_{2,5} bila je 22 µg/m³, što je iznad propisane granične vrijednosti koja iznosi 20 µg/m³.

Srednje godišnje vrijednosti sadržaja olova, kadmijuma, arsena i nikla u suspendovanim česticama PM₁₀, na mjennoj stanici Podgorica3 kružni tok Zabjelo (UT), bile su ispod propisanih graničnih i ciljnih vrijednosti. Analiza suspendovanih čestica PM₁₀ vršena je na sadržaj benzo(a)pirena i drugih relevantnih policikličnih aromatičnih ugljovodonika (PAH): benzo(a)antracena, benzo(b)fluoroantena, benzo(j)fluoroantena, benzo(k)fluoroantena, ideno(a,2,3-cd)pirena i dibenzo(a,h)antracena i ostalih PAH-ova za koje nisu propisani standardi kvaliteta vazduha već samo mjere kontrole imisija.

Koncentracija benzo(a)pirena, izračunata kao srednja vrijednost nedeljnih uzoraka, na mjernom mjestu u Podgorici, evidentirano je prekoračenje ciljne srednje godišnje vrijednosti ovog polutanta. Izmjerene su vrijednosti od 2ng/m³.

U odnosu na 2022. godinu kvalitet vazduha u Centralnoj zoni je bio bolji, posebno u odnosu na koncentraciju PM čestica. Ovo poboljšanje nije bilo u dovoljnoj mjeri, jer je i dalje broj dana sa prekoračenjima srednje dnevne koncentracije PM₁₀ čestica u vazduhu značajno veći u odnosu na dozvoljeni.

▪ **Monitoring vazduha na teritoriji Glavnog grada Podgorice**

- ✓ Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (CETI) Podgorica je u periodu ljeto 2022/proljeće 2023. godine realizovao ispitivanje kvaliteta vazduha u skladu sa Programom monitoringa vazduha na teritoriji Glavnog grada Podgorice na 3 lokacije:
 - Naselje Stari Aerodrom - na trasi buleva Josipa Broza, u blizini prometnih saobraćajnica, raskrsnica (u blizini supermarketa "VOLI"), radi procjene zagađenja koje potiče od saobraćaja.
 - Naselje Zagorič – mjereno mjesto je instalisano u stambenoj četvrti, izvan direktnog uticaja saobraćajnica, raskrsnica i drugih lokalnih emitera kao što su benzinske pumpe itd.
 - Naselje Cijevna - mjereno mjesto je na oko 500 m južno od asfaltnih baza, drobilica i drugih industrijskih postrojenja instalisanih na desnoj obali rijeke Cijevne.

Slika: Makrolokacija, prikaz lokacija mjernih mjesta u Glavnom gradu (2023)

Komentar rezultata mjerenja na lokaciji "Zagorič – Piperska ulica"

- Tokom 56 dana mjerenja u četiri sezone 13 dana dnevne srednje vrijednosti suspendovanih čestica PM10 su bile iznad propisane norme od 50 µg/m³.
Izračunati percentil 90.4 za PM10 koji se koristi za ocjenu kvaliteta vazduha kod povremenih mjerenja (99,59 µg/m³), je iznad propisane granične vrijednosti.
- Sve vrijednosti sumpor dioksida, izmjerene tokom povremenih mjerenja u četiri sezone, ljeto 2022/proljeće 2023. i posmatrane u odnosu na jednočasovnu srednju vrijednost i dnevnu srednju vrijednost, su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti od 350 µg/m³ odnosno 125 µg/m³.
- Sve jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida na ovoj lokaciji u periodu mjerenja ljeto 2022/proljeće 2023. su bile ispod propisane granične vrijednosti (200 µg/m³). Srednja godišnja vrijednost azot dioksida na lokaciji "Zagorič" je takođe ispod propisane granične vrijednosti.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida su bile ispod propisane granične vrijednosti.
- Maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ozona su svih 56 dana mjerenja bile ispod propisane ciljne vrijednosti.
- PM10 su analizirane na sadržaj teških metala za koje su propisani standardi kvaliteta vazduha na godišnjem nivou.
Sadržaj olova, računat kao srednja vrijednost osam zbirnih sedmičnih uzoraka, je bio ispod propisane granične vrijednosti.
- Na isti način vršene su analize uzoraka na sadržaj arsena, kadmijuma i nikla. Rezultati analize pokazuju da su sadržaji kadmijuma, nikla i arsena bili ispod ciljne vrijednosti propisane radi zaštite zdravlja ljudi.
- Sadržaj benzo(a)pirena, srednja vrijednost osam zbirnih sedmičnih uzoraka PM10 ovog polutanta je 2,99 ng/m³ u odnosu na propisanu ciljnu vrijednost od 1 ng/m³.

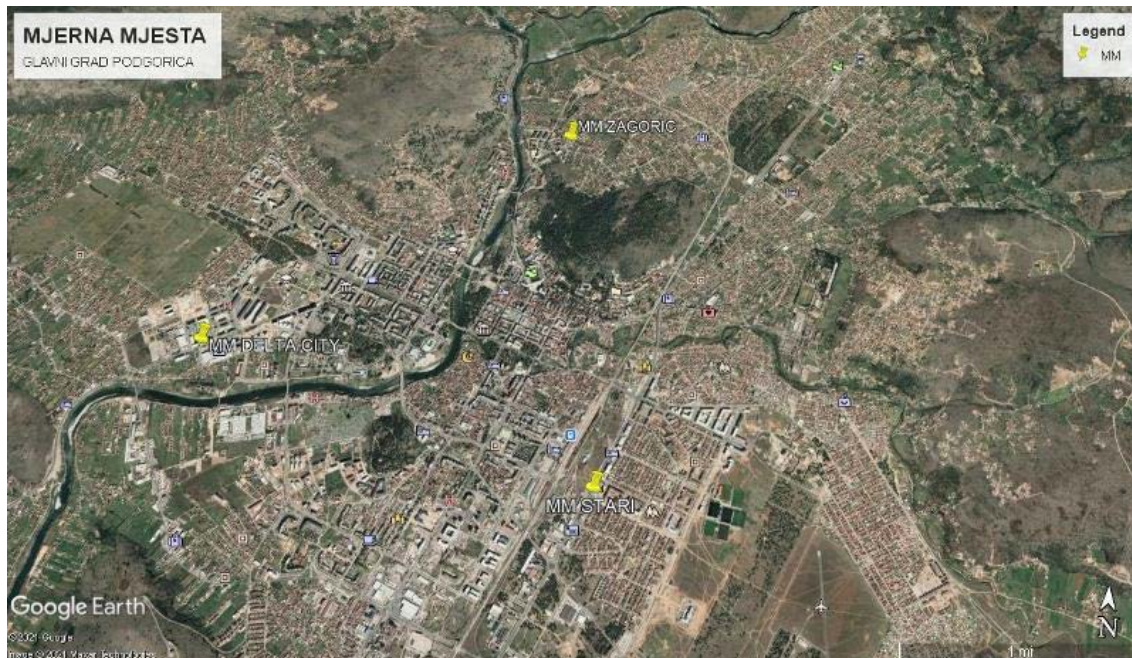
Komentar rezultata mjerenja na lokaciji Stari Aerodrom, bul. Josipa Broza

- Dvadeset dvije dneve srednje vrijednosti PM10 u 56 dana validnih mjerenja je bilo iznad propisane norme od 50 µg/m³.
Izračunati percentil 90,4 za PM10 koji se koristi za ocjenu kvaliteta vazduha kod povremenih mjerenja (137,13 µg/m³), je iznad propisane granične vrijednosti.
- Sve koncentracije sumpor dioksida izmjerene u periodu ljeto 2022/proljeće 2023 posmatrane u odnosu na granične vrijednosti, (jednočasovnu srednju vrijednost i dnevnu srednju vrijednost) su bile ispod propisanih 350 µg/m³ odnosno 125 µg/m³.
- Sve srednje vrijednosti azot dioksida, jednočasovne i godišnja koncentracija, na ovoj lokaciji u periodu ljeto 2023/proljeće 2023 su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti.
- Sve maksimalne osmočasovne dnevne srednje vrijednosti ugljen monoksida su bile ispod propisane granične vrijednosti.
- Sve maksimalne osmočasovne dnevne srednje vrijednosti ozona su svih 56 dana mjerenja bile ispod propisane ciljne vrijednosti.
- PM10 su analizirane na sadržaj teških metala za koje su propisani standardi kvaliteta vazduha na godišnjem nivou.
Sadržaj olova, računat kao srednja vrijednost sedmičnih uzoraka, je bio ispod propisane granične vrijednosti,
Sadržaji kadmijuma, nikla i arsena su bili ispod ciljne vrijednosti propisane radi zaštite zdravlja.
- Sadržaj benzo(a)pirena, srednja vrijednost zbirnih sedmičnih uzoraka suspendovanih čestica PM10 je 4,26 ng/m³ u odnosu na propisanu ciljnu vrijednost od 1 ng/m³.

Komentar rezultata mjerenja na lokaciji u naselju Cijevna

- Šesnaest dnevnih srednjih vrijednosti suspendovanih čestica PM10 (56 dana validnih mjerenja) je bilo iznad propisane norme od 50 µg/m³, Izračunati percentil 90,4 za PM10 koji se koristi za ocjenu kvaliteta vazduha kod povremenih mjerenja (73,81 µg/m³) je iznad propisane granične vrijednosti.

- Sve izmjerene koncentracije sumpor dioksida (jednočasovne srednje vrijednosti i dnevne srednje vrijednosti) u periodu ljeto 2022/proljeće 2023. su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti od 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ odnosno 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
 - Sve jednočasovne srednje vrijednosti i godišnja srednja vrijednost azot dioksida u periodu ljeto 2022/proljeće 2023., na ovoj lokaciji su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti.
 - Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje koncentracije ugljen monoksida su bile ispod propisane granične vrijednosti.
 - Maksimalne dnevne osmočasovne srednje koncentracije ozona su svih 56 dana mjerenja bile ispod propisane ciljane vrijednosti.
 - PM10 su analizirane na sadržaj teških metala za koje su propisani standardi kvaliteta vazduha na godišnjem nivou. Sadržaj olova, računat kao srednja vrijednost sedmičnih uzoraka, je bio ispod propisane granične vrijednosti. Sadržaji kadmijuma, nikla i arsena su bili ispod ciljane vrijednosti propisane radi zaštite zdravlja ljudi.
 - Srednja koncentracija osam zbirnih sedmičnih uzoraka benzo(a)pirena u suspendovanim česticama (PM10) je 3.96 ng/m³ u odnosu na propisanu ciljnu vrijednost od 1 ng/m³.
- ✓ Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (CETI) Podgorica je u okviru trećeg - ljetnjeg ciklusa mjerenja kvaliteta vazduha u 2024. godini, u periodu 21.06-05.07.2024.; 05-19.07.2024.; 19.07-02.08.2024., izvršio mjerenja na 3 lokacije:
- Naselje Stari Aerodrom (Bulevar Josipa Broza Tita) – lokacija je reprezent uticaja saobraćaja na kvalitet ambijentalnog vazduha u Glavnom gradu,
 - Naselje Zagorič - lokacija izvan direktnog uticaja saobraćaja, kako bi se sagledao uticaj korišćenja ogrevnog drveta i drugih fosilnih goriva koja se koriste za grijanje u domaćinstvima na kvalitet vazduha. Ovo mjereno mjesto je locirano kao i prethodnih godina na poziciji u i
 - Kod tržnog centra „Delta City“ - lokacija pod direktnim uticajem saobraćaja.

Slika: Makrolokacija, prikaz lokacija mjernih mjesta u Glavnom gradu (2024)

Komentar rezultata mjerenja na lokaciji Stari Aerodrom, bul. Josipa Broza

- Tri dnevne srednje vrijednosti PM10 na ovoj lokaciji u ljetnjem ciklusu mjerenja su bile iznad propisane granične vrijednosti za dnevnu srednju vrijednost (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).
- Sve izmjerene vrijednosti sumpor dioksida su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti za jednočasovnu srednju vrijednost (350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) i dnevnu srednju vrijednost (125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

- Sve jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu su bile ispod propisane granične vrijednosti od 200 µg/m³.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ozona tokom mjerenja u ljetnjem četrnaestodnevnom ciklusu su bile ispod propisane ciljne vrijednosti od 120 µg/m³.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida su tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu bile ispod propisane granične vrijednosti.
- Sadržaj olova u oba zbirna sedmična uzorka suspendovanih čestica PM₁₀ je bio ispod 0,5 µg/m³, norme propisane za godišnju srednju vrijednost. Sadržaj arsena, kadmijuma i nikla u zbirnim sedmičnim uzorcima PM₁₀ je bio ispod ciljnih vrijednosti (srednjih vrijednosti za kalendarsku godinu) propisanih sa ciljem zaštite zdravlja. Sadržaj benzo(a)pirena u oba zbirna sedmična uzorka PM₁₀ u ljetnjem ciklusu mjerenja je bio ispod ciljne vrijednosti od 1,0 ng/m³ (srednja vrijednost za kalendarsku godinu).

Komentar rezultata mjerenja naselju Zagorič

- Sve dnevne srednje vrijednosti PM₁₀ na ovoj lokaciji u ljetnjem ciklusu mjerenja su bile ispod propisane granične vrijednosti (50 µg/m³).
- Sve izmjerene vrijednosti sumpor dioksida su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti (125 µg/m³).
- Sve jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu su bile ispod propisane granične vrijednosti od 200 µg/m³.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ozona tokom mjerenja u ljetnjem četrnaestodnevnom ciklusu su bile ispod propisane ciljne vrijednosti.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida su tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu bile ispod propisane granične vrijednosti.
- Sadržaj olova u oba zbirna sedmična uzorka suspendovanih čestica PM₁₀ je bio ispod 0,5 µg/m³, norme propisane za godišnju srednju vrijednost. Sadržaj arsena, kadmijuma i nikla u zbirnim sedmičnim uzorcima PM₁₀ je bio ispod ciljnih vrijednosti (srednjih vrijednosti za kalendarsku godinu) propisanih sa ciljem zaštite zdravlja. Sadržaj benzo(a)pirena u zbirnim sedmičnim uzorcima PM₁₀ tokom proljećnog ciklusa mjerenja je bio ispod ciljne vrijednosti od 1,0 ng/m³ (srednja vrijednost za kalendarsku godinu).

Komentar rezultata mjerenja na lokaciji u blizini tržnog centra „Delta City“

- Sve dnevne srednje vrijednosti PM₁₀ na ovoj lokaciji u ljetnjem ciklusu mjerenja su bile ispod propisane granične vrijednosti (50 µg/m³).
- Sve izmjerene vrijednosti sumpor dioksida su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti (125 µg/m³).
- Sve jednočasovne srednje vrijednosti azot dioksida tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu su bile ispod propisane granične vrijednosti od 200 µg/m³.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ozona tokom mjerenja u ljetnjem četrnaestodnevnom ciklusu su bile ispod propisane ciljne vrijednosti.
- Sve maksimalne dnevne osmočasovne srednje vrijednosti ugljen monoksida su tokom četrnaestodnevnog mjerenja u ljetnjem ciklusu bile ispod propisane granične vrijednosti.
- Sadržaj olova u oba zbirna sedmična uzorka suspendovanih čestica PM₁₀ je bio ispod 0,5 µg/m³, norme propisane za godišnju srednju vrijednost. Sadržaj arsena, kadmijuma i nikla u zbirnim sedmičnim uzorcima PM₁₀ je bio ispod ciljnih vrijednosti (srednjih vrijednosti za kalendarsku godinu) propisanih sa ciljem zaštite zdravlja. Sadržaj benzo(a)pirena u zbirnim sedmičnim uzorcima PM₁₀ tokom ljetnjeg ciklusa mjerenja je bio ispod ciljne vrijednosti od 1,0 ng/m³ (srednja vrijednost za kalendarsku godinu).

2.2.2. Klimatske promjene

Nacionalni inventar gasova sa efekom staklene bašte (GHG - Green House Gases) obuhvata proračun emisije sljedećih direktnih GHG: ugljenik(IV)oksid(CO₂), metan (CH₄), azot(I)oksid (N₂O), sintetičke gasove (fluorisana ugljenikova jedinjenja - HFC, PFC i sumpor(VI)fluorid - SF₆).

Shodno Zakonu o zaštiti vazduha Agencija za zaštitu životne sredine je nadležna institucija za ažuriranje Inventara koristeći podatke i informacije od prepoznatih instalacija tj. zagađivača i nacionalnih institucija. Emisija se kalkulišu za svaki od sektora Inventa koristeći međunarodnu prihvaćenu metodologiju EMEP/EEA Air pollutant Emission Inventory Guidebook 2019:

IPCC/NFR sektor 1 Energetika

IPCC/NFR sektor 2 Industrijski Procesi i Upotreba proizvoda (IPPU)

IPCC/NFR sektor 3 Poljoprivreda

IPCC sektor 4 Upotreba zemljišta, Prenamjena zemljišta i Šumarstvo (LULUCF)

IPCC/NFR sektor 5 Otpad

IPCC/NFR sektor 6 Ostalo

IPCC sektor AFOLU – Poljoprivreda, Šumarstvo i ostala upotreba zemljišta je podijeljena na dva usko povezana sektora.

Nacionalni Inventari emisija zagađujućih materija u vazduh ažurirani su za period 1990-2022. Tokom ovih aktivnosti izrađene su NFR tabele za izvještavanje kao i IIR (Informative Inventory Report) čime je ispunjena nacionalna obaveza izvještavanja ka EEA i obaveze prema CLRTAP.

Crna Gora kao zemlja članica Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, od oktobra 2006. godine, kroz Programe i Planove eliminacije supstanci koje oštećuju ozonski omotač, uspješno implementira obaveze koje proizilaze iz Protokola. U toku je implementacija Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač II faza (2020-2025), čiji je osnovni cilj da se eliminišu preostale količine HCFC supstanci. Smanjivanje potrošnje ovih supstanci vrši se, u odnosu na baznu potrošnju, u skladu sa Montrealskim protokolom i Planom prema sledećoj dinamici;

- 50 % smanjenje 2021. godine,
- 70 % smanjenje 2022. godine,
- 80 % smanjenje 2023. godine;
- 90 % smanjenje 2024. godine i
- 100% smanjenje 2025. godine.

Crna Gora ne proizvodi supstance koje oštećuju ozonski omotač, već se cjelokupna količina supstanci koja se troši uvozi. Uvoz/izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač vrši se na osnovu dozvola koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine, čime se vrši i kontrola upotrebe ovih supstanci.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. juna 2024. godine usvojila Plan za implementaciju Kigali amandmana (I Faza) 2024-2029 godina. Ratifikacijom Kigali amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač (Zakon o potvrđivanju Kigali Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 001/19 od 24.01. 2019), Crna Gora je potvrdila svoj put sa ciljem očuvanja ozonskog omotača, pa će Plan omogućiti postepeno smanjenje potrošnje HFC supstanci, odnosno omogućiće da Crna Gora, realizacijom aktivnosti planiranih u okviru I faze Plana za implementaciju Kigali Amandmana, ispuni svoje obaveze, odnosno smanjenje potrošnje od 10% do 1. januara 2029. godine.

U 2023. godine, Agencija za zaštitu životne sredine izdala je jednu dozvolu za uvoz supstance koje oštećuju ozonski omotač (HCFC 22) i to u ukupnoj količini od 480 kg.

Preliminarna analiza temperature vazduha i količine padavina za 2023. godinu

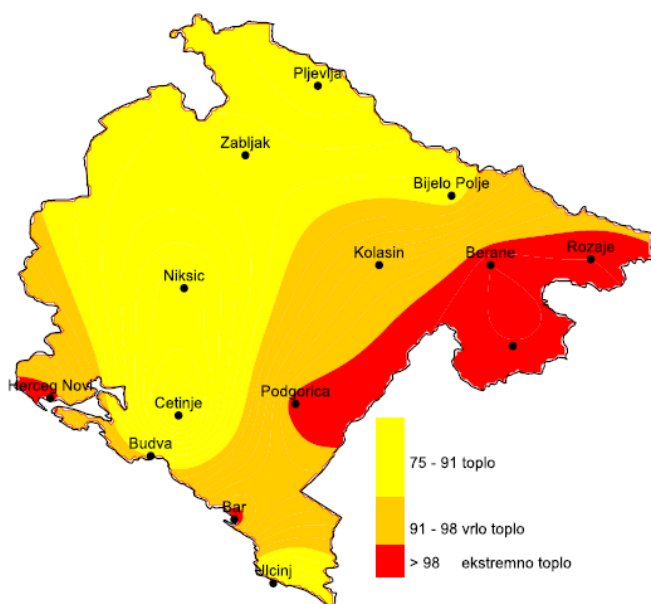
Karakteristika godine: temperatura vazduha iznad klimatske normale; prema raspodjeli percentile temperatura vazduha se nalazi u kategoriji toplo, vrlo toplo i ekstremno toplo; količina padavina se prema raspodjeli percentila nalazi u kategorijama normalno, kišno i vrlo kišno.

Srednja temperatura vazduha se kretala od 8.4°C na Žabljaku do 19.2°C u Budvi, u Podgorici je bilo 18.5°C, što je za 1.7°C viša temperatura u odnosu na klimatsku normalu (1991-2020.). Odstupanja srednje temperature vazduha od klimatske normale su pozitivna i kretala su se od 1.1°C u Ulcinju do 2.8°C u Bijelom Polju.

Broj tropskih dana, dan kada je maksimalna dnevna temperatura vazduha $\geq 30^{\circ}\text{C}$, kretao od 2 dana na Žabljaku do 85 dana u Podgorici.

Tropske noći, dani kada minimalna dnevna temperatura vazduha ne pada ispod 20°C , zabilježene su po jedna na Cetinju, Žabljaku, u Bijelom Polju i u Kolašinu, u Nikšiću 4, Ulcinju 45, Herceg Novom 53, Budvi 78, Baru 82 i u Podgorici 86. Tropske noći nisu zabilježene u Beranama i u Rožajama.

Broj mraznih dana, dana kada je minimalna dnevna temperatura vazduha $< 0^{\circ}\text{C}$ kretao se od 1 dana u Budvi do 118 dana na Žabljaku, u Podgorici je bilo 4 mraznih dana. Mrazni dani nisu zabilježeni u Baru. Ledeni dani, dan kada temperatura vazduha ne prelazi 0°C , nisu zabilježeni u Podgorici.

Slika: Raspodjela percentila temperature vazduha za 2023. godinu

Za 2023. godinu nisu dati podaci o količinama padavina i raspodjeli percentila količine padavina.

2.2.3. Vode

Najveći izvori zagađenja površinskih i podzemnih voda su komunalne i industrijske otpadne vode, koje se najčešće u neprečišćenom, ili djelimično prečišćenom, obliku ispuštaju u prijemne prijemnike, na koncentrisan ili difuzan način. Dodatni problem predstavlja i nedostatak predtretmana industrijskih otpadnih voda koje se ispuštaju u javne kanalizacione sisteme. Uočljiv je i uticaj poljoprivrednih aktivnosti, industrije (prije svega prehrambene), malih i srednjih preduzeća, kao i uticaj saobraćaja i građevinskih radova (izgradnja puteva).

Usvajanjem Direktive o vodama (Water Framework Directive 2000/60/EC-WFD), Evropska unija je u potpunosti obnovila svoju politiku u domenu voda. Zakonom o vodama prenešena je u crnogorsko nacionalno zakonodavstvo.

Osnovni cilj ove Direktive odnosi se na dovođenje svih prirodnih voda u "dobro stanje", tj. obezbjeđivanje dobrog hidrološkog, hemijskog i ekološkog statusa voda. Namjena Direktive je da uspostavi okvire za zaštitu površinskih voda, ušća rijeka u more, morskih obalskih i podzemnih voda radi:

- sprječavanja dalje degradacije, zaštite i unaprijeđenja statusa akvatičnih ekosistema;
- promovisanja održivog korišćenja voda koje se bazira na dugoročnoj politici zaštite raspoloživih
- vodnih resursa;
- progresivnog smanjenja zagađenja površinskih i podzemnih voda;
- smanjenja efekata poplava i suša, itd.

Zakon o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/16, 073/19) predviđa da su jedinice lokalne samouprave dužne da vode katastrofe izvora zagađivača na svojoj teritoriji. Međutim, katastar izvora zagađivača, kao osnovni instrument u politici donošenja mjera i planova sprečavanja i/ili smanjenja emisije zagađenja, još uvijek, nije u potpunosti funkcionalan, tako da je neophodno što hitnije raditi na njegovom uspostavljanju.

Ocjena kvaliteta vode za piće

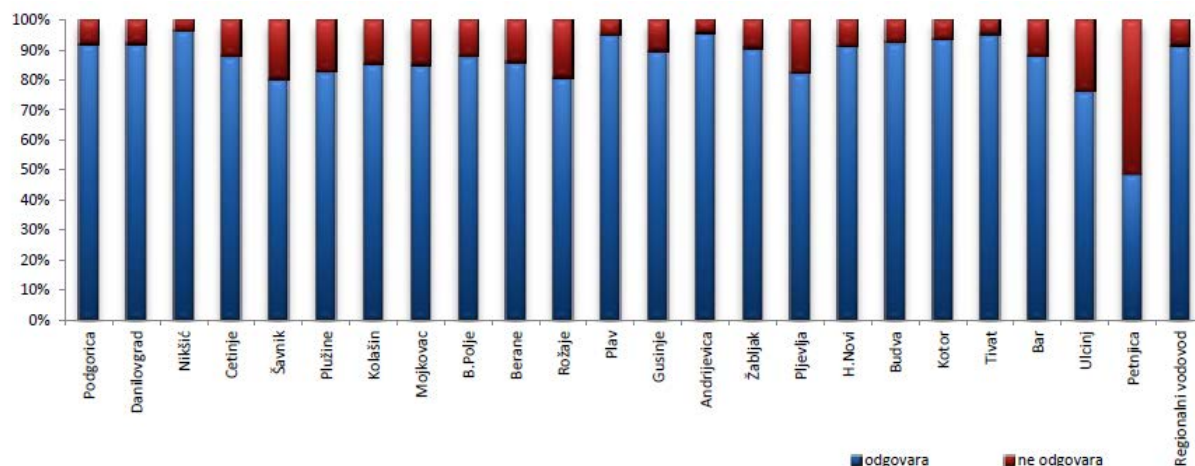
Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je kvalitet vode za piće svrstala u 12 osnovnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva jedne zemlje što potvrđuje njenu značajnu ulogu u zaštiti i unapređenju zdravlja. Voda koja se koristi za piće, pripremanje hrane i održavanje lične i opšte higijene mora zadovoljiti osnovne zdravstvene i higijenske zahtjeve: mora je biti u dovoljnoj količini, ne smije da utiče nepovoljno na zdravlje tj. da sadrži toksične i karcinogene supstance, kao ni patogene mikroorganizme i parazite.

U 2023. godini ispitivanje vode za piće iz sistema za vodosnabdijevanje vršeno je u: Institutu za javno zdravlje Crne Gore, Higijensko epidemiološkoj službi Doma zdravlja Bar, DOO Vodovod i kanalizacija Podgorica. Zdravstvene ustanove Institut za javno zdravlje i laboratorije DZ Bar vrše redovna ispitivanja vode za piće u Crnoj Gori.

U 2023. godini na teritoriji Crne Gore ukupno je ispitivano 28095 uzoraka voda za piće sa gradskih vodovoda i drugih javnih objekata vodosnabdjevanja i to: 14280 mikrobiološki i 13815 fizičko i fizičko-hemijski. Od ukupno ispitanih 28095 uzoraka vode za piće na teritoriji Crne Gore, 9.03% uzoraka bilo je neispravno.

Pregledom sanitarno-higijenskog stanja konstatovano je da nijesu uspostavljene sve zakonom propisane zone sanitarne zaštite tj. većina vodozahvata ima uspostavljenu samo neposrednu zonu zaštite. Rezervoari koji postoje u sistemima nekoliko gradskih vodovoda nijesu na adekvatan način sanitarno zaštićeni. Razvodna mreža većine gradskih vodovoda je dosta stara što uzrokuje česte kvarove i značajne gubitke na mreži, što predstavlja i epidemiološki rizik. Dezinfekcija vode se ne sprovodi kontinuirano na svim gradskim vodovodima, sa izuzetkom nekoliko velikih gradskih vodovoda nije uspostavljena automatska dozaža i registracija nivoa rezidualnog hlora. U periodu obilnijih padavina u svim opštinama povećava se mutnoća vode za piće.

Vodosnabdijevanje školskih objekata, u ruralnim naseljima je organizovano preko seoskih vodovoda koji nemaju jasno definisane odgovornosti upravljanja vodosnabdijevanjem, kao ni planove sigurnog vodosnabdijevanja.

Grafikon: Rezultati ispitivanja vode za piće u 2023. godini

Kvalitet površinskih voda

Mreža stanica za kvalitet površinskih voda u 2023. godini, obuhvatila je 20 vodotoka sa 27 mjernih mjesta, 4 prirodna jezera sa 7 mjernih mjesta, 1 vještačko jezero sa 1 mjestom, 5 mješovitih voda sa 5 mjernih mjesta, i obalno more sa 5 mjesta. Definisane ekološke stanje površinskih voda određuje se na osnovu bioloških, hidromorfoloških, hemijskih i fizičko-hemijskih elemenata. Status površinskih voda, razvrstan je u kategorije: vrlo dobro, dobro, umjereno, loše i vrlo loše stanje.

Zapadnu granicu predmetnog plana čini donji tok rijeke Morače, Zete i Cijevne, a južno se prostire basen Skadarskog jezera, što zajedno čini okosnicu hidrografske mreže ravničarskog područja Zete.

Morača je velika rijeka (3.260km²) i pripada 5-om Ekoregionu, odnosno Dinarsko Zapadno Balkanskom regionu, njena dužina rječnog toka (105,4km) podijeljena je na 7 vodnih tijela koja pripadaju različitim tipovima 1,2,5,6,8,8,8 (VT imaju površinu sliva i veliku, srednju i malu, po nadmorskoj visini su planinska, srednja i dolinska, a po geološkim karaktersitikama su sva krečnjačka).

Voda Morače je uzorkovana na 2 mjesta: Zatica (VTR6) i ispod Vukovaca (VTR8). Prva lokacija pokazala umjeren status kvaliteta vode, dok je druga pokazala loš kvalitet sa aspekta osnovnih fizičko hemijskih elemenata.

Cijevna je lijeva pritoka rijeke Morače, i po veličini svog sliva spada u srednje rijeke (130 km²). Dužina njenog toka (32km) koji se nalazi u Crnoj Gori, pripada jednom VT tipa R6 (srednja površina sliva, dolinska, i krečnjačko dno) i smještena je u Ekoregion 5 tj. Dinarsko Zapadno Balkanski region.

Voda je uzorkovana u mjestu Dinoša (VTR6) i voda je pokazala ukupan dobar status kvaliteta.

Zeta je desna pritoka reke Morače. Njena dužina, s podzemnim tokom, iznosi oko 89 km, a površina sliva 1547 km². Mjerno mjesto na teritoriji planskog zahvata Vranjske njive (VT tip R8).

Voda je uzorkovana u Vranjskim njivama (VTR8) i voda je pokazala umjeren ukupan status kvaliteta.

Skadarsko jezero se nalazi u 5-om Ekoregionu i njegova površina je podijeljena na 4VT koji pripadaju tipovima L4, L5, L5 i L4. Voda jezera je uzorkovana na 4 mjesta: Kamenik (WB1 tipa L4-veliko po površini vodenog ogledala, po dubini plitko, po nadmorskoj visini dolinsko, krečnjačko dno), Podhumski kanal (WB2-tip L4), Moračnik (WB3-tip L5-veliko, srednje dubine, dolinsko, krečnjačko dno) i pelagična zona - Centar jezera (WB4-tip L5).

Stanje voda na Skadarskom jezeru imalo je: umjeren status na 2 mjesta - Moračnik i Podhum i vrlo loš status na lokaciji Kamenik i Crno jezero - kod splava.

Tabela: Prikaz ocjene ekološkog statusa / Hemijskog statusa, i potencijala površinskih voda, ukupnog statusa kao i statusa po elementima kvaliteta opštih fiz. hemijskih parametara, zagađujućih i prioritarnih supstanci i bioloških parametara 2023.g.

2023.g. Nazivi vodnih tijela	Površinsko VT	Tip VT	Redni broj	Naziv mjernog mjesta	Hemijski i Ekološki status kvaliteta voda								Ukupni ES / EP i HS na osnovu 6 elemenata	Ukupni ES / EP i HS bez makrozoontonske zajednice
					Prioritetne i zagađujuće supstance	Opšti fizičko hemijski parametri	Specifične zagađujuće supstance	Fitoplankton	Fitobentos	Makrofite	Makrozoobentos			
1. Bojana	1	R6	1	Fruškunje	vdD	d	d	u	d	1	1	VL	VL	
2. Crminka	1	R2	2	Iskond ušće	vdD	u	d	vd	1	1	1	VL	VL	
3. Gmejevića R.	1	R2	3	Brodsko-Njive	vdD	d	d	vd	1	1	1	VL	VL	
4. Morača	4	R6	4.	Zlatica	-	u	-	-	vd	-	1	L	U	
	7	R8	5.	Ispod Vukovaca	vdD	u	d	-	vd	1	1	L	L	
5. Cijevna	1	R6	6.	Dinoša	-	d	-	-	vd	-	1	L	D	
6. Zeta	1	R5	7	Duklov most	-	u	-	vd	1	1	1	L	L	
	1	R6	8	Dunilovgrad	-	d	-	vd	d	1	1	L	D	
	4	R8	9.	Vranjske njive	vdD	d	d	d	vd	u	1	L	U	
2. Skadarsko jezero	WB1	L4	29.	Kamenik	-	d	-	d	vd	vl	-	VL	VL	
	WB 3	L5	30.	Moračnik	vdD	vd	d	d	vd	u	-	U	U	
	WB4	L5	31.	Centar	-	vd	-	u	-	-	-	U	U	
	WB2	L4	32.	Podhumski kanal	-	d	-	u	vd	u	-	U	U	

Kvalitet podzemnih voda

Podzemne vode u Crnoj Gori obezbjeđuju oko 92% ukupnih količina voda za snabdijevanje naselja. U kontinentalnom dijelu prirodni kvalitet voda skoro na svim izvorštima podzemnih voda pogoršan je dominantno antropogenim uticajima i rezultat je neadekvatne sanitarne zaštite i neodgovarajuće sanitacije slivnog područja.

Tokom 2023. godine, rađen je monitoring 32 podzemne vode: izvorišta/izdani (6), kopanih bunara (3) i novih bušotina (23). Vode nekih od njih se koriste ili su u planu da se koriste, za zahvatanje voda za ljudsku upotrebu. Vode I (prve) izdani Zetske ravnice su uzorkovane iz 3 podzemna bunara kao dio monitoringa osjetljivih područja, po zahtjevima Nitrata direktive. Ovi bunari su u privatnom vlasništvu i voda je uzeta ispuštanjem sa pumpom iz 2 bunara, dok je iz bunara u mjestu Vranj voda zahvatana kantom. Voda bunara u Gostilju se koristi i danas za piće bez i kakvog tretmana.

Podzemne vode na osnovu Pravilnika o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda ("Sl. list RCG", 52/2019) mogu imati dobar hemijski status i loš hemijski status. Prilikom ocjene statusa osim navedenog pravilnika u tumačenju rezultata korišten je i Pravilnik o parametrima, provjeri usaglašenosti, metodama, načinu, obimu analiza i sprovođenju monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku upotrebu ("Sl. list RCG", 64/18, 101/21).

Na osnovu vrijednosti osnovnih fizičko hemijskih elemenata kvaliteta i specifičnih zagađujućih supstanci ispitivanih 32 podzemne vode (23 nove bušotine, 3 kopana bunara i 6 izdani/izvorišta) stanje voda imalo je dobar status na 19 mjesta (59,4%-Kajnak, Sjenokos, Podgorska Vrela, Budva, Kaluđerovo Oko, Ribnica, Vučji Studenac, Cijevna- desna obala, blizu ušća, Bolje Sestre-bušotina, Bolje Sestre-izdan,

Trgaj, Čevo, Rijačani, Glava Šavnika-izdan, Šavnik-pored škole, Mateševo, Ravnjak, Manastirsko Vrelo-Berane i Ali Pašini izvori)) i loš na 13 mjesta (40,6%- Sveti Đorđe, Popovići, Jaz, Risanska Špilja, Goljemadi, Radovče, Plantaže, Gostilj, Vranj, Drešaj, Zaljutnica, Bijelo Polje i Pljevlja).

Analiza kvaliteta podzemnih voda za teritoriju Podgorice prikazana je u tabelarno.

Tabela: Prikaz ocjene hemijskog statusa podzemnih voda za 2023 na osnovu opštih fizičko hemijskih parametara i zagađujućih supstanci (prikazan u bojama u skladu sa preporukama ODV)

2023.g.	Opština	KOD vodnog tijela podzemnih voda ili grupe vodnih tijela podzemnih voda	Naziv vodnog tijela podzemnih voda ili grupe vodnih tijela podzemnih voda	Redni broj mjernog mjesta	Naziv mjernog mjesta	Status vode - opšti fizičko hemijski elementi kvaliteta i zagađujuće supstance
5.	Podgorica	ME_A_GVTPV_K_9	Karuč-Sinjac	9.	Goljemadi	L
		ME_A_GVTPV_K_9	Karuč-Sinjac	10.	Kaluđerovo oko	D
		ME_A_GVTPV_C_16	Kući	11.	Ribnička vrela	D
		ME_A_GVTPV_C_11	Prekornica-Bjelopavlići	12.	Radovče	L
		ME_A_GVTPV_K_12	Garač	13.	Vučji studenac	D
6.	Zeta	ME_A_GVTPV_I_10	Zetska ravnica	14.	Plantaže	L
		ME_A_GVTPV_I_10	Zetska ravnica	15.	Ušće Cijevne	D
		ME_A_GVTPV_K_9	Karuč-Sinjac	16.	Bolje sestre-bušot.	D
		ME_A_GVTPV_K_9	Karuč-Sinjac	17.	Bolje sestre-izdan	D
		ME_A_GVTPV_I_10	Zetska ravnica	18.	Gostilj	L
7.	Tuzi	ME_A_GVTPV_I_10	Zetska ravnica	19.	Vranj	L
		ME_A_GVTPV_I_10	Zetska ravnica	20.	Drešaj	L
		ME_A_GVTPV_C_16	Kući	21.	Trgaj	D

Zaključak: Glavni izvori zagađenja koji utiču na kvalitet površinskih i podzemnih voda uključuju:

- Otpadne vode iz industrije i domaćinstava iz naselja na slivnom području rijeke Zete značajno zagađuju Moraču i imaju uticaj i na kvalitet podzemnih voda;
- Postojeće PPOV (zbog ograničenog kapaciteta i nedostatka predtretmana za neke industrijske proizvođače koji ispuštaju otpadne vode u javnu kanalizaciju (efluent PPOV je neodgovarajućeg kvaliteta);
- Industrijske otpadne vode koje se ispuštaju direktno u Moraču (ovo se prvenstveno odnosi na KAP);
- Neadekvatno odlaganje otpada;
- Otpadne vode sa poljoprivrednih imanja.

Prema većini pokazatelja i rezultatima analiza smatra se da je stanje voda zadovoljavajuće. Međutim, evidentni su rastući pritisci, te uticaj infrastrukturnih rješenja (uglavnom otpadnih voda). Stanje, kakvo je sada, ne zahtjeva jednako brz odgovor na sve probleme, jer u velikom prostoru na periferiji grada ukupne emisije bez ikakvog (pred)tretmana u pravilu ne prelaze kapacitet prihvatljivosti recipijenta (podzemlje), što, naravno, nije slučaj u gusto izgrađenim i dalje brzo rastućim urbanim područjima (Tuzi, Golubovci, prigradska naselja), te naseljima lociranim u osjetljivim područjima slivova strateških vodotoka i/ili izvorišta: Čemovsko polje, slivovi rijeke Ribnice i Cijevne. Zabrinjavajuće je i nekontrolisano korišćenje šljunka i pijeska iz rijeke Morače i Cijevne.

Naime, neophodno je kontinuirano praćenje kvalitet kako vode za piće, tako i površinskih i podzemnih voda. Neophodna je izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže, prečišćivača otpadnih voda i td. Važna stvar, za Crnu Goru, je i uspostavljanje vodnih tijela, kako kopnenih tako i tranzicionih (bočatnih) i obalnih voda, jer je zahtjev Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) slanje izvještaja po principu definisanih vodnih tijela. Značaj Okvirne direktive o vodama za Crnu Goru je u tome što su zahtjevi za prikupljanje podataka i upravljanje informacijama za izradu efikasnih planova upravljanja slivnim područjem veoma značajni, a zakonodavni okvir i nacionalne ekološke mreže monitoringa moraju biti izuzetno mjerodavne kako bi se ispunili svi zahtjevi pomenute direktive. Takođe ne postoji katastar izvora zagađivača, kao osnovni instrument u politici donošenja mjera i planova sprečavanja i/ili smanjenja emisije zagađenja. [sa](#) Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19) katastar zagađivača životne sadrži podatke

o: izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu. Katastar zagađivača vodi Agencija za zaštitu životne sredine.

2.2.4. Zemljište

Monitoring stanja zemljišta i ispitivanje sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu realizuje se u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 73/19, 84/24), Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Sl. list RCG", br. 015/92, 059/92, 027/94, "Sl. list CG", br. 073/10, 032/11,) i Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 018/97), u daljem tekstu: Pravilnik, a usklađuje se i sa zahtjevima Evropske Agencije za životnu sredinu.

Utvrđivanje sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu tokom 2023. godine izvršeno je uzorkovanjem i analizom zemljišta u 7 opština u Crnoj Gori (Berane, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat, Ulcinj i Žabljak). Analizirano je ukupno 11 uzoraka.

Rezultati ispitivanja opasnih i štetnih materija u zemljištu na području Glavnog grada Podgorica

U 2023. godini, na području Glavnog grada Podgorica, uzorkovanje zemljišta na sadržaj opasnih i štetnih materija, izvršeno je na lokaciji naselje Omerbožovići u blizini sanitarne deponije komunalnog otpada „Livade“.

Rezultati ispitivanja zagađenosti zemljišta pokazali su sledeće:

- Analizom uzorka zemljišta sa lokacije u blizini sanitarne deponije komunalnog otpada „Livade“ (koja se prati od 2020. godine) evidentiran je povećan sadržaj nikla u odnosu na vrijednosti normirane Pravilnikom.
- Sadržaj analiziranih kancerogenih i toksičnih materija u poljoprivrednom zemljištu uzorkovanom na ovoj lokaciji je ispod normiranih vrijednosti datih Pravilnikom.
- Sadržaj POPs hemikalija, za koje nije propisana granična vrijednost, je ispod granice detekcije.

Ukupni rezultati dodatnih analiza za navedena prekoračenja parametara na ovoj lokaciji:

- U zemljištu uzorkovanom na ovoj lokaciji povećan sadržaj nikla ima prirodno, geološko porijeklo. Najveći procenat njegovog sadržaja prisutan je u silikatnim jedinjenjima (Ni-91,3%).
- Sekvencijalnom analizom se As, Cu, Zn, Cr, Ni i Mo većinom nalaze vezani u silikatnoj fazi zemljišta, Pb i Co vezani za silikate, organsku materiju i okside gvožđa i mangana.
- Sekvencijalnom analizom uzorka zemljišta sa ove lokacije ustanovljeno je da se kadmijum javlja u lako dostupnoj frakciji (I faza-11,4%), srednje dostupnoj frakciji, oksidima gvožđa i mangana (III frakcija-48,6%) kao i u kristalnim strukturama silikata (V frakcija-30%), teško dostupnoj frakciji zemljišta.
- Sadržaj svih analiziranih toksičnih i kancerogenih organskih materija u poljoprivrednom zemljištu uzorkovanom u blizini deponije „Livade“ (naselje Omerbožovići) u opštini Podgorica je ispod normiranih vrijednosti datih Pravilnikom.
- Sadržaj POPs hemikalija je ispod granice detekcije.

2.2.5. Upravljanje otpadom

Osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori je Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG, br. 64/11, 39/16), kojim se uređuju vrste i klasifikacija otpada, kao i planiranje i način upravljanja otpadom. Otpad se dijeli na više načina i to prema: opasnim svojstvima, načinu nastanka (djelatnostima u okviru kojih otpad nastaje) i prema sastavu.

Kako bi se postojeći resursi koristili racionalno i na održiv način potrebno je, najprije, vršiti prevenciju nastanka otpada, odnosno smanjiti količine proizvedenog otpada na izvoru (ne stvarati otpad nepotrebno). Neophodno je podsticati ponovnu upotrebu i reciklažu, a tek kao posljednju opciju planirati pravilno odlaganje otpada. Takav mehanizam upravljanja ne dozvoljava nekontrolisano jednokratno korišćenje resursa, već podstiče njihovu racionalnu upotrebu.

U principu, ne postoji direktan i trenutni uticaj neadekvatno deponovanog otpada na ljudsko zdravlje, ali se ono može ugroziti indirektnim putevima kao što su:

- raznošenje otpadnog materijala vjetrom ili od strane životinja,
- nekontrolisano izdvajanje zagađujućih gasova,
- širenje neprijatnih mirisa,
- paljenje otpada i emisija produkata sagorijevanja i
- nekontrolisano prodiranje voda zagađenih na neuređenim deponijama i ugrožavanje ispravnosti bunara i vodotoka u okolini.

Osnovi cilj upravljanja otpadom je da se generisanjem otpada ne bi narušio postojeći ekološki bilans i ravnoteža. U tom smislu osnovne postavke cjelovitog sistema upravljanja otpadom polaze od načela potpunog uvida u tok otpada od mjesta nastanaka pa do mjesta konačne obrade i zbrinjavanja.

Stvoreni otpad treba tretirati na mjestu njegovog stvaranja-nastajanja. Svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena na način da predstavlja najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi. Sistem za upravljanje otpadom mora biti organizovan na način da bude lako primjenjiv sa visokim stepenom bezbjednosti po životnu sredinu.

U Crnoj Gori, deponovanje i dalje predstavlja najzastupljeniji metod za konačno rješavanje pitanja nastalog otpada. U Glavnom gradu postoji savremena sanitarna deponija „Livade“. Pored toga odlaganje otpada tipa građevinskog šuta, zemljanih iskopa i baštenski otpad, organizovano je na legalnim odlagalištima na Sitnici i Mojanskom krstu. U okviru regionalne deponije "Livade" u Podgorici, prošireni su kapaciteti za odlaganje neopasnog otpada (izgradnjom četvrte sanitarne kade) kapaciteta 80 000 tona komunalnog otpada na godišnjem nivou. Postrojenje za prečišćavanje procjednih voda, koje je pušteno u rad 2018. godine je operativno. [Završena je interna saobraćajnica dužine 750m, kao pristupni put kamionima koji vrše odlaganje otpada na sanitarnoj kadi 4. Strateškim planom je predviđeno da ova saobraćajnica bude pristup i sanitarnim kadama 5 i 6, čija je gradnja planirana u budućnosti.](#)

Postojeća infrastruktura u oblasti upravljanja otpadom u Podgorici odnosi se na:

- regionalne deponije neopasnog otpada „Livade“
- reciklažni centar (1)
- postrojenja za obradu otpadnih vozila (1)
- reciklažna dvorišta: Podgorica (6)
- postrojenja za obradu medicinskog otpada u Podgorica (1)
- odlagalište za šut i zemljane iskope i baštenski otpad Mojanski krst i Sitnica.

Sakupljanje komunalnog otpada za potrebe fizičkih i pravnih lica u Glavnom gradu obavlja "Čistoća" d.o.o. Podgorica koje pored navedenog obavlja i održavanje i čišćenje javnih površina, pružanje kafilerijskih usluga i održavanje javnih sanitarnih čvorova, dok su poslovi zbrinjavanja/deponovanja otpada u nadležnosti „Deponija“ d.o.o. Podgorica.

2.2.6. Buka

Na osnovu Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list Crne Gore, br. 028/11, 001/14, 002/18), i Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG, br. 60/11), opštine su donijele rješenja o akustičkom zoniranju svojih teritorija. Odlukom o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada Podgorice (Sl. list Crne Gore - opštinski propisi, br. 27/15) propisane su granične vrijednosti za definisane djelove opštinske teritorije, što je od značaja za zaštitu od buke u životnoj sredini, a i za buduće planiranje izgradnje objekata i izdavanje dozvola za rad u ugostiteljskim i drugim objektima. Sva pravna i fizička lica dužna su da se staraju o tome da svojom djelatnošću i aktivnostima ne ugrožavaju okruženje bukom.

Akustička zona		Nivo buke u dB (A)		
		L _{day}	L _{evening}	L _{night}
1.	tiha zona u prirodi	35	35	30
2.	tiha zona u aglomeraciji	40	40	35
3.	zona povišenog režima zaštite od buke	50	50	40
4.	stambena zona	55	55	45
5.	zona mješovite namjene	60	60	50
6.	zone pod jakim uticajem buke koja potiče od saobraćaja	L _{day}	L _{evening}	L _{night}
6a	zona pod jakim uticajem buke koja potiče od vazdušnog saobraćaja	55	55	50
6b	zona pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja	60	60	55
6c	zona pod jakim uticajem buke koja potiče od željezničkog saobraćaja	65	65	60
7.	industrijska zona	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni s kojom se graniči.		
8.	zona eksploatacije mineralnih sirovina	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni s kojom se graniči.		

Granične vrijednosti buke u akustičkim zonama

Monitoring vazduha na teritoriji Glavnog grada Podgorice

U skladu sa ugovorom između Glavnog grada Podgorice i Centra za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (br. 00-1606 od 05.07.2022. godine), u periodu od 22.07. do 18.10.2022. godine realizovan je prvi ciklus monitoringa nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji ove opštine, a od 28.10.2022. godine do 16.05.2023. godine realizovan je drugi ciklus monitoringa buke. U skladu sa potpisanim ugovorom, mjerenje nivoa buke u životnoj sredini je realizovano na ukupno 11 lokacija od kojih se 10 nalaze na teritoriji opštine Podgorica, a jedna lokacija se nalazi na teritoriji opštine Zeta u Golubovcima.

Tabela: Pregled lokacija na kojima je realizovano mjerenje

R.Br.	Oznaka mjernog mjesta	Adresa
1	PG MP1	Ul. 27. Marta, Zabjelo, Podgorica
2	PG MP2	Ul. Bracana Bracanovića, Pobrežje, Podgorica
3	PG MP3	Ul. Zmaj Jovina, Stari Aerodrom, Podgorica
4	PG MP4	Ul. Oktobarske revolucije, Pobrežje, Podgorica
5	PG MP5	Ul. Kralja Nikole, Stara Varoš, Podgorica
6	PG MP6	Ul. Studentska - Cetinjski put, City Kvart, Podgorica
7	PG MP7	Ul. Jelene Četković, Blok 9, Podgorica
8	PG MP8	Ul. Velimira Terzića, Blok 5, Podgorica
9	PG MP9	Ul. Svetozara Markovića, Podgorica
10	PG MP10	Ul. Drugog crnogorskog bataljona, Zagorić, Podgorica
11	GO MP 11	Put M2 – Centar, Golubovci

- Od ukupno 8 mjernih pozicija koje pripadaju stambenoj akustičkoj zoni:
 - Srednje vrijednosti dnevnih indikatora nivoa buke (L_{dan}) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na 5 mjernih pozicija (MP4, MP6, MP8, MP9 i MP10). U drugom ciklusu mjerenja, dnevni indikatori nivoa buke prelaze granične vrijednosti na 7 mjernih pozicija (MP1, MP3, MP4, MP6, MP8, MP9 i MP10).
 - Srednje vrijednosti večernjih indikatora nivoa buke ($L_{veče}$) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na 6 mjernih pozicija (MP3, MP4, MP6, MP8, MP9 i MP10) a one izmjerene u drugom ciklusu prelaze granične vrijednosti na 8 mjernih pozicija koje pripadaju ovoj akustičkoj zoni (MP1, MP3, MP4, MP6, MP8, MP9 i MP10).
 - Srednje vrijednosti noćnih indikatora nivoa buke ($L_{noć}$) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na 8 mjernih pozicija koje pripadaju ovoj akustičkoj zoni (MP1, MP3, MP4, MP6, MP7, MP8, MP9 i MP10). Takođe, na ovim istim mjernim pozicijama i u drugom ciklusu mjerenja dolazi do prekoračenja noćnih graničnih vrijednosti za ovu akustičku zonu.
- Od ukupno 3 mjerne pozicije koje pripadaju akustičkoj zoni mješovite namjene:
 - Srednje vrijednosti dnevnih indikatora nivoa buke (L_{dan}) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na sve 3 mjerne pozicije koje pripadaju ovoj akustičkoj zoni (MP2, MP5 i MP11). Takođe, i u drugom ciklusu mjerenja, na svim pozicijama koje pripadaju ovoj akustičkoj zoni, dnevni indikatori nivoa buke prelaze granične vrijednosti.
 - Srednje vrijednosti večernjih indikatora nivoa buke ($L_{veče}$) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na 2 mjerne pozicije (MP2 i MP5), a one izmjerene u drugom ciklusu prelaze granične vrijednosti na sve 3 mjerne pozicije (MP2, MP5 i MP11).
 - Srednje vrijednosti noćnih indikatora nivoa buke ($L_{noć}$) izmjerene u prvom ciklusu prelaze granične vrijednosti na sve 3 mjerne pozicije (MP2, MP5 i MP11). Takođe, i u drugom ciklusu mjerenja, na svim mjernim pozicijama koje pripadaju ovoj akustičkoj zoni, noćni indikatori nivoa buke prelaze granične vrijednosti.
- Upoređivanjem vrijednosti nivoa buke tokom vikenda i radnih dana može se zaključiti da se dnevne, večernje i noćne vrijednosti nivoa buke ne razlikuju značajno. Naime, na 9 mjernih pozicija razlika u izmjerenim vrijednostima dnevnog, večernjeg i noćnog nivoa buke između vikend i radnih dana je manja od 2 dB.
- Maksimalno izmjerene vrijednosti nivoa buke tokom dana javljaju se najčešće oko 07:00 h, od 15:00 h do 16:00 h i oko 19:00 h.

- Razlika između izračunatih vrijednosti L_{den} na osnovu programa za predikciju nivoa buke i izmjerenih vrijednosti dobijenih na osnovu mjerenja nivoa buke tokom monitoringa manja je od 9%, odnosno najveća razlika iznosi 5.3 dB, što govori o dobrom slaganju između proračunatih i izmjerenih vrijednosti nivoa buke.

Rezultati mjerenja nivoa buke - Državna mreža

U 2023. godini, na teritoriji Glavnog grada Podgorice, mjerenje nivoa buke vršeno je na dvije lokacije: Stari aerodrom, Bulevar Pera Četkovića 175, zajednička stambena zgrada, IV sprat i Prve proleterske brigade 33, mini obilaznica, individualni stambeni objekat, I sprat, u intervalu dnevnog (L_{day}) 7-19 h, večernjeg ($L_{evening}$) 19-23 h i noćnog perioda (L_{night}) 23-7 h.

Vrijednosti indikatora nivoa buke za dan, večer i noć, prelaze granične vrijednosti nivoa buke i u prvom i u drugom ciklusu mjerenja.

Srednje godišnje izmjerene vrijednosti dnevnog, večernjeg i noćnog indikatora nivoa buke takođe prelaze granične vrijednosti.

Tabela: Vrijednosti indikatora nivoa buke na mjernom mjestu Stari aerodrom, Bulevar Pera Četković 175

	L_{day} (dB)	$L_{evening}$ (dB)	L_{night} (dB)	L_{den} (dB)
I ciklus	61.9	57.5	59.6	60.8
Granična vrijednost	55	55	45	---

Tabela: Vrijednosti indikatora nivoa buke na mjernom mjestu mini obilaznica, Prve proleterske 33

	L_{day} (dB)	$L_{evening}$ (dB)	L_{night} (dB)	L_{den} (dB)
I ciklus	69.1	67.4	63.3	67.7
Granična vrijednosti	60	60	55	---

OCJENA STANJA SA ASPEKTA KVALITETA ŽIVOTNE SREDINE

Stanje životne sredine u cjelini se može pozitivno ocijeniti. Rezultati istraživanja ukazuju na to da se za neka područja moraju, već sada, preduzeti mjere zaštite. Područja koja su prvenstveno ugrožena po pravilu su uže gradsko jezgro i industrijske zone.

- Podgorica i šire okruženje se nalazi u Centralnoj zoni kvaliteta vazduha. Tokom 2023. godine evidentirano je poboljšanje kvaliteta vazduha u Sjevernoj i Centralnoj zoni u odnosu na 2021. i 2022. godinu.
- U odnosu na 2022. godinu kvalitet vazduha u Centralnoj zoni je bio bolji, posebno u odnosu na koncentraciju PM čestica. Ovo poboljšanje nije bilo u dovoljnoj mjeri, jer je i dalje broj dana sa prekoračenjima srednje dnevne koncentracije PM10 čestica u vazduhu značajno veći u odnosu na dozvoljeni.
- Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (CETI) Podgorica vrši ispitivanje kvaliteta vazduha u skladu sa Programom monitoringa vazduha na teritoriji Glavnog grada Podgorice na 3 lokacije u Podgorici (Stari Aerodrom, bul. Josipa Broza, naselju Zagorič, u blizini tržnog centra „Delta City“. Na tri mjerna mjesta za tražena ispitivanja vazduha (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, C₆H₆, PM10, Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)piren) bile su ispod propisanih/ciljanih vrijednosti.
- Neophodno je kontinuirano praćenje stanja mjernih uređaja i ulaganje u redovno (i vanredno) održavanje opreme od strane ovlašćenih i stručnih lica, kako bi se obezbijedio kontinuitet u izvještavanju o kvalitetu vazduha.
- Karakteristika 2023. godine: temperatura vazduha iznad klimatske normale; Srednja temperatura u Podgorici je bilo 18.5°C, što je za 1.7°C viša temperatura u odnosu na klimatsku normalu (1991-2020.); Tropske noći, dani kada minimalna dnevna temperatura vazduha ne pada ispod 20°C, zabilježene u Podgorici 86; Broj mraznih dana kada je minimalna dnevna

- temperatura vazduha < 0°C u Podgorici je bilo 4 mraznih dana. Za 2023. godinu nisu dati podaci o količinama padavina i raspodjeli percentila količine padavina.
- Voda Morače je uzorkovana na 2 mjesta: Zatica (VTR6) i ispod Vukovaca (VTR8). Prva lokacija pokazala UMJEREN status kvaliteta vode, dok je druga pokazala LOŠ kvalitet sa aspekta osnovnih fizičko hemijskih elemenata.
 - Voda Cijevne je uzorkovana u mjestu Dinoša (VTR6) i voda je pokazala ukupan DOBAR status kvaliteta.
 - Voda Zete je uzorkovana u Vranjskim njivama (VTR8) i voda je pokazala UMJEREN ukupan status kvaliteta
 - Stanje voda na Skadarskom jezeru imalo je: UMJEREN status na 2 mjesta - Moračnik i Podhum i vrlo LOŠ status na lokaciji Kamenik i Crno jezero - kod splava.
 - Na osnovu vrijednosti osnovnih fizičko hemijskih elemenata kvaliteta i specifičnih zagađujućih supstanci stanje voda imalo je DOBAR status na Kaluđerovo Oko, Ribnica, Vučji Studenac, Cijevna-desna obala, blizu ušća, Bolje Sestre-bušotina, Bolje Sestre-izdan, Trgaj i LOŠ Goljemadi, Radovče, Plantaže, Gostilj, Vranj, Drešaj.
 - Otpadne vode iz industrije i domaćinstava iz naselja na slivnom području rijeke Zete značajno zagađuju Moraču i imaju uticaj i na kvalitet podzemnih voda. Postojeće PPOV (zbog ograničenog kapaciteta i nedostatka predtretmana za neke industrijske proizvođače koji ispuštaju otpadne vode u javnu kanalizaciju (efluent PPOV je neodgovarajućeg kvaliteta). Zagađenju doprinosi i industrijske otpadne vode koje se ispuštaju direktno u Moraču neadekvatno odlaganje otpada i otpadne vode sa poljoprivrednih imanja.
 - Otpad sa teritorije Glavnog grada odlaže se na deponiji deponiji „Livade“. Pored toga odlaganje otpada tipa građevinskog šuta, zemljanih iskopa i baštenski otpad, organizovano je na legalnim odlagalištima na Sitnici i Mojanskom krstu. Na deponiji Livade na Vrelima ribničkim izgrađen je savremeni Regionalni reciklažni centar. Takođe je izgrađeno postrojenje za tretman vozila i sprovodi se proces za izgradnju „baklje“.
 - Grad Podgorica posjeduje Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016-2020.godina, ali ne i za period posle toga. Potrebna je izrada plana za naredni period, uključujući novonastalu Opštinu Zeta.
 - Utvrđivanje sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu tokom 2023. godine izvršeno je uzorkovanjem i analizom zemljišta sa 13 lokacija, u 7 gradskih naselja u Crnoj Gori (Berane, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat, Ulcinj i Žabljak).
 - U skladu sa zakonskim rješenjima u oblasti buke izrađena je i usvojena Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada. Akustičko zoniranje izvršeno je na osnovu postojeće ili planirane namjene prostora, radi utvrđivanja graničnih vrijednosti indikatora buke u datim zonama, u cilju zaštite zdravlja ljudi od buke.
 - U skladu sa ugovorom između Glavnog grada Podgorice i Centra za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica vrši se monitoringa nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji grada. U skladu sa potpisanim ugovorom, mjerenje nivoa buke u životnoj sredini je realizovano na ukupno 11 lokacija od kojih se 10 nalaze na teritoriji opštine Podgorica, a jedna lokacija se nalazi na teritoriji opštine Zeta u Golubovcima.
 - U skladu sa zakonskim rješenjima u oblasti buke izrađena je i usvojena Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada i za teritoriju Golubovci/Zeta.
 - Opština Zeta ima obavezu da odradi akustičko zoniranje svoje teritorije.

2.3. STANJE NA LOKACIJI I ŠIRE UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

Plansko područje, a samim tim i stanje pojedinih segmenata životne sredine, može se generalno ocijeniti kao djelimično degradirano. Prirodna obilježja su se u određenom obimu izgubila. Posmatrano u kontekstu uticaja antropogenih komponenti, ovo područje može se označiti kao urbano područje (CORINE Land Cover klasifikacija).

Opasnost predstavlja zauzimanje novih površina, što može dovesti do devastacije životne sredine u vidu zagađenja vazduha, vode, devastacije tla, vegetacije i dr. Neorganizovano obavljanje aktivnosti, bez definisanja i unaprjeđenja neophodnih sadržaja i infrastrukture, povećalo bi pritisak na stanje životne sredine u cjelini.

3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA

A. Područje gradnje

Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada obrađeno je 33 lokacije, u okviru kojih je izmjenjena namjena ili su dopunjeni uslovi za moguće sadržaje na već postojećim namjenama. Predmetne lokacije se nalaze u okviru GUR-a Podgorice, GUR-a Golubovci i van urbanih zona u okviru PUP-a Glavnog grada.

- GUR Podgorice - izmjenama plana obuhvaćeno je 22 lokacije i to: Lokacija 2, Lokacija 3, Lokacija 4, Lokacija 5, Lokacija 6, Lokacija 7, Lokacija 8, Lokacija 9, Lokacija 12, Lokacija 13, Lokacija 14, Lokacija 15, Lokacija 16, Lokacija 17, Lokacija 20, Lokacija 21, Lokacija 22, Lokacija 23, Lokacija 26, Lokacija 28, Lokacija 30, Lokacija 31.
- GUR Golubovci - izmjenama plana su obuhvaćene 2 lokacije: Lokacija 1 i Lokacija 18.
- PUP-a Glavnog grada - izmjenama plana su obuhvaćene 9 lokacija: Lokacija 10, Lokacija 11, Lokacija 19, Lokacija 24, Lokacija 25, Lokacija 27, Lokacija 29, Lokacija 32 i GUR Velje Brdo.

Imajući u vidu postojeće namjene na lokacijama, kao i planirane aktivnosti, može se konstatovati da realizacija Izmjene i dopune PUP-a uključuje određeni rizik po kvalitet pojedinih segmenata predmetnog područja. Pretpostavljeni rizici su naistaknutiji na:

1. neizgrađenim površinama na Ćemovskom polju koje su važećim planom planirane kao zaštitni pojas ili su bile u funkciji zaštitnog pojasa (Lokacija 9, Lokacija 12, Lokacija 13, Lokacija 14, Lokacija 17, Lokacija 20, Lokacija 22, Lokacija 23 i Lokacija 28);
2. neizgrađene prirodne površinama koje su važećim planom planirane kao šume, ostale prirodne površine ili poljoprivredno zemljište (Lokacija 32, GUR Velje Brdo);
3. površinama u okviru GUR-a Podgorica sa izraženim pejzažnim vrijednostima (Lokacija 4, Lokacija 5 i Lokacija 7) i u okviru GUR-a Golubovci (lokacija 18);
4. lokacijama u okviru GUR-a gdje je planirano povećanje gustine stanovanja (Lokacija 3);
5. lokacijama van urbanih područja u okviru PUP-a Glavnog grada koje nisu infrastrukturno opremljene (Lokacija 10, Lokacija 11, Lokacija 19, Lokacija 24 i Lokacija 25).

B. Prirodna dobra

1. Lokacije na Ćemovskom polju - Ćemovsko polje je nominovano kao EMERALD sajt i prepoznato kao IBA područje (područja koja su značajna za boravak ptice - Important Bird Areas).
 - Lokacija 23 se nalazi na fragmentisanim Natura 2000 staništima 6220 * EUMEDITERANSKI KSEROFILNI TRAVNJACI (*Thero-Brachypodietea*) i 62A0 ISTOČNO SUBMEDITERANSKI SUVI TRAVNJACI (*Scorzoneretalia villosae*).

- Lokacija 13 i Lokacija 14, koje su su u direktnom kontaktu sa Emerad sajtom (Ćemovsko polje), kao i Lokacija 33 takođe se nalaze na navedenim staništima.
- 2. Lokacije uz Skadarsko jezero (Lokacija 10, Lokacija 11). Područje Skadarskog jezera na crnogorskoj teritoriji je 1983. proglašeno je Nacionalnim parkom. Pored specifičnih limnoloških karakteristika, jezero odlikuje i izuzetno bogatstvo ornitofaune i ihtiofaune, kao i bujna vegetacija močvarnog tipa. Kao značajno stanište vodenih ptica, jezero je 1995. godine Ramsar konvencijom upisano u Svjetsku listu močvara od međunarodnog značaja. Pored navedenog predmetno područje je nominovano kao EMERALD područje i uvršteno u IBA i IPA područja (Područja koja su značajna za boravak ptica - Important Bird Areas - IBA i Područja koja su značajna za biljke - Important Plant Areas - IPA). Same lokacije se nalaze na Natura 2000 staništu_62A0 ISTOČNO SUBMEDITERANSKI SUVI TRAVNJACI (*Scorzoneretalia villosae*).
- 3. Lokacija uz Park prirode "Rijeka Zeta" - Lokacija 29 na Marezi (3 zona zaštite) i [GUR Velje Brdo](#), 3 zona zaštite; na Natura 2000 staništu_62A0 ISTOČNO SUBMEDITERANSKI SUVI TRAVNJACI (*Scorzoneretalia villosae*).
- 4. Lokacija Spomenik prirode "Park šuma Gorica" - Vjerski objekti VO 1 (3 zona zaštite), širi prostor crkve Svetog Đorđa..

Mogući negativni uticaji: Narušavanje ili uništavanje staništa endemičnih vrsta, degradacija livadske vegetacije, krčenje šumske vegetacije, promjena slike predjela, prenamjena zemljišta, održivost prirodnih resursa. Koncentracija korisnika predstavlja i rizik za pojavu požara. Takođe je moguće deponovanje, skladištenje i odlaganje svih vrsta otpada kao i viškova zemlje iz područja gradnje.

4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U PLANSKOM ZAHVATU

Sagledavajući dostupne informacije i podatke postojeci problemi se mogu sumirati kroz:

- Narušavanje kvaliteta vazduha i zemljišta i povećanje nivoa buke zbog saobraćaja;
- Nelegalna gradnja;
- Dalja planska urbanizacija koja može dovesti do ugrožavanja staništa biljnog i životinjskog svijeta;
- Degradaciju prirodnih vrijednosti potencijalnih zaštićenih prirodnih dobara;
- Povećani pritisak na prirodne resurse;
- Generisanje velikih količina otpada (komunalnog, građevinskog i opasnog);
- Gubitak poljoprivrednih površina;

5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE OD ZNAČAJA ZA PLAN

5.1. NAČIN ODREĐIVANJA

Definisanje strategije i opštih ciljeva zaštite životne sredine na području ID PUP-a Glavnog grada zasniva se na hijerarhijskim planovima višeg reda, Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine, PUP Glavnog grada Podgorice do 2025. godine i strateškim dokumentima (Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine, Nacionalna strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. godine. Strateški ciljevi zaštite životne sredine predstavljaju faktore očuvanja ekološkog integriteta prostora, odnosno racionalnog korišćenja prirodnih resursa i zaštite životne sredine.

Većina opštih ciljeva vezana je za planska dokumenta višeg reda i uslove koji oni diktiraju, dok se posebni ciljevi definišu za specifičnost plana, konkretni razmatrani prostor, namjenu površina, dominantne djelatnosti koje se odvijaju na posmatranom području, a sve u kontekstu postojećeg stanja životne sredine na prostoru koji je predmet plana.

5.2. OPŠTI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Osnovni cilj izrade strateške procjene je obezbjeđivanje da pitanja životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi, budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja, radi obezbjeđivanja održivog razvoja, obezbjeđivanje učešća javnosti, kao i unaprijeđivanja nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine na području ID PUP-a proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19).

- očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek;
- obezbjeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i spriječavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine, koji su dati u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja, su važni za realizaciju predmetnog Plana, među kojima su naročito značajni:

- uravnotežen i pravičan ekonomski razvoj koji se može održati u dužem vremenskom periodu;
- pažljivo upravljanje i očuvanje (u najvećoj mogućoj mjeri) neobnovljivih resursa;
- racionalna/održiva upotreba energije i prirodnih resursa (vode, zemljišta, šuma, itd.);
- minimiziranje otpada, efikasno sprečavanje i kontrola zagađenja i minimiziranje ekoloških rizika;
- primjena principa predostrožnosti, tj. zahtjeva da se očuva prirodna ravnoteža u okolnostima kada nema pouzdanih informacija o određenom problemu;
- primjena principa ekološke kompenzacije - ako se ne mogu izbjeći negativni efekti na fizičke karakteristike područja sa velikim vrijednostima biološkog diverziteta ili diverziteta prirodnih predjela, onda treba postići balans pomoću mjera zaštite i konzervacije;
- poštovanje ekološkog integriteta - treba zaštititi ekološke procese od kojih zavisi opstanak vrsta, kao i staništa od kojih zavisi njihov opstanak;
- obezbjeđenje restauracije i ponovnog stvaranja/obnavljanja - gdje je to moguće, biodiverzitet i diverzitet prirodnih predjela, treba da bude restauriran ili/ponovo stvoren, uključujući mjere za rehabilitaciju i reintrodukciju ugroženih vrsta;
- izbor najboljih tehnologija koje su na raspolaganju i najboljih primjera iz prakse za zaštitu životne sredine;
- primjena principa pažljivog donošenja odluka, na osnovu najboljih mogućih dostupnih informacija;
- obezbjeđenje učešća svih zainteresovanih strana u procese odlučivanja o ključnim pitanjima životne sredine vezanih za projekat (centralne i lokalne vlasti, nevladine organizacije, privatni/poslovni sektor, profesionalne organizacije, sindikat), uz izgradnju dijaloga i povjerenja i uz razvoj društvenog kapitala;
- zaštita kulturnog identiteta područja.

Za određivanje ciljeva zaštite životne sredine ustanovljenih na međunarodnom nivou, a koji su od značaja za Plan, korišćeni su relevantni međunarodni dokumenti koje je usvojila Skupština Crne Gore. Ratifikacijom ovih dokumenata, Crna Gora je preuzela obavezu sprovođenja njihovih odredbi:

- Konvencija o biodiverzitetu
- Okvirna Konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Kyoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača
- Montrealski protokol o materijama koje oštećuju ozonski omotač
- Konvencija o globalnoj zaštiti od dezertifikacije

- Evropska konvencija o predjelima.

5.3. POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Posebni ciljevi zaštite životne sredine planskog područja utvrđuju se na osnovu analize postojećeg stanja životne sredine i značajnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rješavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine.

Posebni ciljevi strateške procjene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definisani su na osnovu sagledanih problema i zahtjeva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procjene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocjenjuju planska rješenja.

Posebni ciljevi SPU predstavljaju konkretan, dijelom i kvantifikovan iskaz i razradu formulisanih opštih ciljeva SPU datih u obliku smjernica za promjenu i akcija kojima će se te promjene izvesti. Oni treba da obezbjede subjektima odlučivanja jasnu i mjerodavnu sliku o suštinskom odgovoru na pitanje: da li plan doprinosi ciljevima zaštite životne sredine ili je u konfliktu sa njima.

Na osnovu definisanih posebnih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu. Indikatori stanja životne sredine predstavljaju veoma bitan segment u okviru izrade ekoloških studija i planskih dokumenata. Indikatori su veoma prikladni za mjerenje i ocjenjivanje planskih rješenja sa stanovišta mogućih šteta u životnoj sredini kao i za utvrđivanje nepovoljnih uticaja koje treba smanjiti ili eliminisati. Svrha njihovog korišćenja je u usmjeravanju planskih rješenja ka ostvarenju ciljeva koji se postavljaju.

Tabela: Posebni ciljevi strateške procjene

Oblast zaštite	Posebni cilj	Indikator
Biodiverzitet i zaštićena prirodna dobra	- očuvanje biodiverziteta kao cjeline, a posebno komponenti specijskog biodiverziteta koje imaju konzervacionu vrijednost - uspostavljanje sistema praćenja stanja biodiverziteta na teritoriji Glavnog grada - integracija pitanja zaštite biodiverziteta u druge sektore - zaštita postojećih zaštićenih područja i proglašenje novih	- broj, površina i značaj uništenih staništa na kopnu - realizacija ciljeva Nacionalne Strategije biodiverziteta sa akcionim planom za period 2016-2020. - broj ugroženih vrsta - broj i površina zaštićenih područja
Zelene površine	- očuvanje postojeće vegetacije - uspostavljanje optimalnog odnosa između izgrađenih i slobodnih zelenih površina - planiranje zelenih površina adekvatno namjeni prostora - sprječavanje unosa invazivnih vrsta - zaštita od akcidenata	- promjena površine pod vegetacijom - nivo ozelenjenosti - trend unošenja alohtonih i invazivnih biljnih vrsta - kapacitet protivpožarne infrastrukture
Pejzaž	- očuvati i unaprijediti vrijedne prirodne i pejzaže specifičnosti - očuvati karakteristične vizure	- izvještaj o pejzažu
	- snabdjeti sve objekte pitkom vodom	- izvještaj o vodosnabdijevanju područja

Ljudsko zdravlje i kvaliteta života	- prikupiti, obraditi i na odgovajući način odlagati komunalne otpadne vode	- koncentracija BPK i HPK u vodi - precišćavanje otpadnih voda
	- smanjiti emisiju štetnih materija i čestica u zemljištu - spriječiti eroziju zemljišta - zaštita od akcidenata	- prisustvo opasnih i štetnih organskih i neorganskih materija - sprovođenje mjera za spriječavanje erozije
	- smanjiti nivo štetnih materija u vazduhu - smanjiti stepen izloženosti stanovništva zagađenom vazduhu	- emisije čestica, SO ₂ i NO _x - broj dana sa prekoračenjem granične vrijednosti emisije za čad, SO ₂ i NO ₂
	- smanjenje izloženosti stanovništva prekomjernoj buci	- nivo buke u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke i Odlukom o utvrđivanju akustičkih zona
	- osigurati održivo upravljanje čvrstim otpadom	- dinamika i način evakuacije otpada
	- racionalno korišćenje energije	- izgradnja niskoenergetskih objekata - korišćenje alternativnih izvora energije - upotreba svjetiljki po važećim evropskim standardima EN 13201
	- unaprijediti službu za zaštitu životne sredine, informisanje i monitoring	- broj mjernih tačaka u sistemu monitoringa
	- porast ekonomskog razvoja	- broj novih radnih mjesta

6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU

6.1. METODOLOGIJA, KRITERIJUMI, INDIKATORI I EVALUACIJA ZNAČAJA UTICAJA

Prvi korak u prepoznavanju mogućih uticaja plana je bio utvrđivanje rezultata sprovedena ključnih elemenata plana. Nakon što su identifikovani mogući uticaji koji mogu izazvati promjene na životnu sredinu vrijednovani su da bi se utvrdio njihov značaj. Vrijednovanje je izvršeno primjenom indikatora koji su utvrđeni iz posebnih ciljeva i ciljeva od značaja za zaštitu životne sredine - Opšti ciljevi. Na osnovu identifikovanog stanja u mogućnosti smo da preduzmemo adekvatne mjere u planskom procesu u cilju efikasne zaštite životne sredine. Uticaji su opisani kvalitativno na osnovu ekspertске procjene. Takođe su data i objašnjenja za svaki uticaj.

6.1.1. Uticaji na područje

Veličina uticaja na Lokacije (33 lokacija) je ocjenjena prema oblastima zaštite u okviru identifikovanih Posebnih ciljeva strateške procjene.

Veličina uticaja	Oznaka	Opis
Pozitivan	+	Povoljne promjene kvaliteta životne sredine
Bez uticaja / neznatan	0	Nema uticaja na životnu sredinu ili je uticaj neznatan
Manji negativan	-	U manjoj mjeri narušava životnu sredinu
Negativan	- -	U većoj mjeri narušava životnu sredinu

Prostorna jedinica/ Lokacija – Planirana namjena	Identifikovani negativni uticaji na životnu sredinu	Intenzitet uticaja		
		Pozitivan	Nema uticaja	Negativan

Lokacija 1 Mješovita namjena (MN) Tehnička infrastruktura	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			--
	Utica na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja.			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			--
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 2 Površine za odbranu (OD) Površine za Sport i rekreaciju (SRP) Površine za Zdravstvo (Z) Površine za Groblje (GP) Površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Utica na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 3 Površine za školstvo (ŠS) Mješovita namjena (MN)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Utica na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 4 Površine za groblja (GP) Mješovita namjena (MN)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Utica na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	

Centralne djelatnosti (CD) Površine infrastrukture – drumski saobraćaj (IS) Površine za pejzažno uređenje javne namjene (PUJ)	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 5 Centralne djelatnosti (CD) Površine za pejzažno uređenje javne namjene (PUJ)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 6 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 7 Centralne djelatnosti (CD) Površine za Kuturu – (K) Površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	

	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 8 Centralne djelatnosti (CD) Mješovita namjena (MN) Površine za pejzažno uređenje (PU) Drumski saobraćaj (DS)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 9 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			--
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			--
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			--
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 10 Površine infrastrukture – drumski saobraćaj (IS) Ostale prirodne površine (OP) Vodene površine (VK)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 11 Mješovita namjena (MN)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	

	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 12 Površine za groblja (GP)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			-
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 13 Površine za groblja (GP)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			- -
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 14 Površine Komunalne Infrastrukture (IOK)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			- -
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			- -

	Zagađivanje vazduha			--
	Zagađivanje zemljišta			--
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			--
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 15 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			--
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			--
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 16 Centralne djelatnosti (CD) Skolstvo (SŠ) Sport i rekreacija (SR) Stanovanje veće gustine (SV)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			--
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 17 Centralne djelatnosti (CD) Industrija i proizvodnja (IP)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			--
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			--
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			--
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		

Lokacija 18 Centralne djelatnosti (CD) Površine za sport i rekreacija (SR)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticađ na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 19 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticađ na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
Lokacija 20 Centralne djelatnosti (CD) Površine za pejzažno uređenje (PU)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticađ na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			- -
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
Lokacija 21 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticađ na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	

	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 22 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina	+		
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure	+		
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 23 Površine komunalne infrastrukture (IOK)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			--
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			--
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			--
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 24 Poljoprivredne površine (P) Naselje (N)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	

Lokacija 25 Naselje (N) Industrija i proizvodnja (IP)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			-
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 26 Objekti komunalne infrastrukture (IOK)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 27 Industrija i proizvodnja (IP)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			-
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 28 Saobraćajna infrastruktura (IS)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	

	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 29 Mješovita namjena (MN)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
Lokacija 30 Elektroenergetska infrastruktura (IOE)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
Lokacija 31 Centralne djelatnosti (CD)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	

	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Lokacija 32 Elektroenergetska infrastruktura (IOE)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			--
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			--
	Smanjenje zelenih površina			--
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			--
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		
Lokacija 1 - 16¹ Vjerski objekti (VO)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure		0	
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
GUR Velje Brdo – površina zahvata 853 ha (8.532.086,18 m2)				
Naselje – 273,41ha Stanovanje male gustine (SMG) Stanovanje srednje gustine (SS) Mješovita nam. (MN) Centralne djel. (CD) Sport i rekreacija (SR) Školstvo i socijalna zaštita (ŠS) Zdravstveni objekti (Z) Turizam (T) Kultura (K) Vjerski objekti (VO)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			--
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			--
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije	+		

¹ Površine za vjerske objekte su pretežno malih urbanističkih parametara IZ 0,05-0,1, II 0,05-0,1, spratnost P ili P+1 što ne predstavlja potencijalni rizik za elemente životne sredine. Za odstupanja u parametrima i za Lokacije sa ograničenjima date su Posebne mjere (Poglavlje 7.2).

Saobraćajna Infrastruktura – 42,59 ha	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina			-
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure			-
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda			-
	Zagađivanje vazduha			-
	Zagađivanje zemljišta			-
	Prekomjerno povećanje nivoa buke			-
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	
Zelene površine – 542,13 ha Površine za pejzažno uređenje (PU)	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.		0	
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja		0	
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina	+		
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure	+		
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha	+		
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke	+		
Vodene površine – 7,38 ha	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata.			-
	Uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja			-
	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		0	
	Smanjenje zelenih površina		0	
	Promjena slike predjela i uticaj na vizure	+		
	Zagađivanje podzemnih i površinskih voda		0	
	Zagađivanje vazduha		0	
	Zagađivanje zemljišta		0	
	Prekomjerno povećanje nivoa buke		0	
	Upotreba alternativnih izvora energije		0	

7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA DO KOJIH DOVODI REALIZACIJA PLANA

7.1. OPŠTE MJERE

U fazi planiranja i izgradnje, a u korelaciji sa raspoloživim podacima, moguće je predložiti okvirne mjere uklanjanja i ublažavanja uticaja, za koje se ne može dati kvantifikacija mjera u egzaktnom smislu zbog nepostojanja redovnog praćenja stanja segmenata životne sredine predmetnog prostora. Opšte mjere se odnose na sve planske LOKACIJE (Lokacije 1 – 32, GUR Velje Brdo, Lokacije VO 1-16 i saobraćajnu infrastrukturu).

Mjere ublažavanja socijalnih uticaja

Važan korak u procesu planiranja korišćenja prostora je uključivanje javnosti u proces odlučivanja, primjenom postojećih zakonskih mehanizama.

- Prije početka izgradnje, neophodno je jasno definisati prostor za izgradnju objekata, uključujući i pomoćne objekte i pristupne puteve, kako bi se izbjeglo produženje trajanja radova.
- Potrebno je obezbjediti i sprovesti izgradnju i uređenje javnih površina i površina od javnog značaja.
- Potrebna je edukacija javnosti o značenju javnih površina i površina od opšteg dobra, kako bi se odnosili pozitivno prema istim i sačuvali ih, kako sa aspekta zaštite životne sredine i unapređenje standarda stanovanja i poslovanja.

Mjere ublažavanja uticaja na flor i faunu

- Spovati kontrolu sadnog materijala i zabranu invazivnih vrsta i vrsta iz drugog areala.
- Obavezno sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom.
- Za ekološki osjetliva i zaštićena područja a prije izrade projekata (Idejni, Glavni) i planova izvršiti predhodna istraživanje na kako bi se utvrdilo prisustvo Natura 2000 staništa, zaštićenih vrsta, brojnost jedinki i drugi podaci od značaja za biodiverzitet (izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija).
- Preduzeti neophodne mjere kontrolisanog iskopa koji može uticati na devastaciju prirodne vegetacije i staništa kopnene i vodene flore uz obale rijeke Cijevne i Morače.

Mjere zaštite Parka prirode "Rijeka Zeta"

(izvod iz Odluku o proglašenju Parka prirode "Rijeka Zeta")

- Zabranjeno je:
 - uništavanje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa;
 - uznemiravanje životinjskih vrsta u periodu reprodukcije;
 - ispuštanje otpadnih voda i unošenje zagađujućih materija;
 - unošenje alohtonih vrsta.
- Zaštita ekosistema ostvaruje se sprovođenjem mjera očuvanja njihovog sastava, strukture i funkcije, kao i biotičke i abiotičke komponente.
- Zaštita predjela vrši se sprovođenjem mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene i degradacija prirodnih, prirodi bliskih ili stvorenih obilježja.
- Radnje, aktivnosti i obavljanje djelatnosti planiraju se i vrše na način da se izbjegniju ili svedu na najmanju moguću mjeru uticaji koji bi doveli do ugrožavanja i oštećenja postojećih vrijednosti.
- Zabrana ispusta neprečišćenih otpadnih voda, a zagađivači i korisnici prostora moraju imati instalirane sisteme za tretman otpadnih voda;
- Pošumljavanje kraških uzvišenja koja okružuju dolinu rijeke Zete u cilju sprečavanja požara i poboljšanja kvaliteta životne sredine;
- Zabrana upotrebe herbicida u zaštićenom području (prskanje trave i korova).

Mjere ublažavanja uticaja na vazduh

- Radi smanjenja emisije prašine i čađi predvidjeti komunalno održavanje javnih površina (pranje ulica, čišćenje, održavanje itd.) tokom i nakon građenja i obavezno sprovesti linearno ozelenjavanje uz saobraćajnice i projektovati trotoare minimalne širine 2,50m.
- Predvidjeti komunalno održavanje javnih površina (pranje ulica, čišćenje i održavanje td.) radi smanjenja emisije prašine i čađi.
- Obezbediti bar 20% potrebne iz alternativnih izvora energije (važeći PUP).

Mjere ublažavanja uticaja na vode

- Planskim dokumentom obezbediti i potrebne količine tehničke vode (za pranje saobraćajnica, staza i zalivanje zelenih površina).
- Predvidjeti ponovnu upotrebu prečišćenih atmosferskih voda kao tehničke što omogućuje uštedu potrošnje vode. Oborinske vode sa krovova objekata po pojedinim prostornim cjelinama prikupljati u spremnike neposredno uz objekte kako bi se mogu iskoristile za zalivanje zelenih površina ili pranje popločanih površina.
- Za Lokacije van urbanih zona neophodno je predvidi prečišćivače otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – terciarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.

Mjere ublažavanja uticaja na zemljište

- Ukoliko geotehnička i seizmičkih ispitivanja karakteristika terena pokazu da planirane namjene predstavljaju rizik po objekte i prirodnu sredinu, ne dozvoliti izgradnju istih.
- Sprovesti redovnu kontrolu kvaliteta zemljišta oko trafostanice zbog mogućeg povećanja prisustava PCB kongenera i drugih organskih materija.
- Obavezna je kontrola fizičko-hemijskih parametara (triazina, ditiokarbamata, karbamata, hlortfenoksi i organohlornih pesticide) na uzorcima poljoprivrednog zemljišta zbog kontrole upotrebe sredstava za zaštitu bilja.
- Spovesti strogu kontrolu upotrebe hemijskih sredstava i đubriva i zabranu upotrebu vještačkih đubriva, pesticida i sl.
- Zabraniti skladistenje otpada bilo kog porijekla na lokacijama uz rijeke i u ekoloski osjetljivim područjima.
- Obezbediti mjesto za sakupljanje biološkog otpada.
- Upravljanje otpadom vrsiti u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sluzbeni list" Cme Gore, br. 64/11, 39/16).

Mjere ublažavanja uticaja buke

Pravilno planiranje namjene prostora predstavlja osnovnu mjeru zaštite od buke.

- Sva pravna i fizička lica dužna su da se staraju o tome da svojom djelatnošću i aktivnostima ne ugrožavaju okruženje bukom.
- U fazi projektovanja građevinskih objekata zaštita od buke se postiže: ugradnjom akustičnih izolacija u objektima kao i horitkulturnim uređenjem pojasa oko groblja i duž saobraćajnica.
- U cilju uspostavljanja sistema kontrole izvora buke, prije izdavanja dozvola za rad, treba da se striktno poštuje procedura pri ovjeravanju ili izdavanju uvjerenja o usaglašenosti izvora buke sa propisanim graničnim vrijednostima emisije buke, odnosno da buka bude na takvom nivou da ne ugrožava zdravlje ljudi, da obezbjeđuje mir i uslove za odmor i rad; da se u postupku izdavanja upotrebne dozvole, kao i odobrenja za obavljanje djelatnosti, obavezno pribavi mišljenje o primijenjenim mjerama zaštite od buke, koje po potrebi mogu biti i tehničke mjere izvođenjem odgovarajuće zvučne izolacije objekata u kojima su locirani izvori buke, kao i mjere akustične zaštite na mjestima mogućeg nastajanja buke i putevima širenja buke.

Mjere tokom izrade tehničke dokumentacije

- Obaveza investitora je da implementira i sprovodi smjernice i mjere zaštite životne sredine definisane Planom i u okviru Izvještaja o strateškoj procjeni, kao i da prilikom izrade projektno-tehničke dokumentacije sprovede mjere zadate Elaboratom o procjeni uticaja na životnu sredinu.
- Za sve projekte koji se nalaze na Listi I i Listi II Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 20/07, "Sl. list Crne Gore", br. 47/13, 53/14 i 37/18) neophodno je pribaviti saglasnost od strane nadležnog organa za sprovođenje postupka procjene, shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu.
- Obavezna je izrada pejzažne taksacije, prije izrade projektne dokumentacije, i to na lokacijama (lokacija 2, lokacija 7, lokacija 9, lokacija 12, lokacija 16, lokacija 17, lokacija 18, lokacija 20, lokacija 21, lokacija 23 i lokacija 24).
- U Planskom dokumentu razmotriti i prilagoditi Predlog biljnih vrsta adekvatno lokaciji i planskim namjenama.

Mjere pri izdavanju dozvola za gradnju

- Radi spriječavanja degradacije prostora u datom području, prvenstveno usljed stvaranja gužvi u saobraćaju, nedostatka pitke vode, mogućeg zagađenja voda isl., dozvolu za gradnju objekata izdati tek onda kada se pruže dokazi da je sva potrebna i planirana infrastruktura (vodosnabdijevanje, odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda, saobraćajnice, parking prostori) riješena ili da će biti riješena do stavljanja objekata u funkciju.

Mjere tokom izgradnje

- Prije početka izgradnje, neophodno je jasno definisati prostor za izgradnju objekata, uključujući pomoćne objekte i pristupne puteve, kako bi se izbjeglo produženje trajanja radova.
- Redovnim praćenjem postupka građenja objekata osigurati da se objekat i prateća infrastruktura gradi u skladu sa zadatim uslovima izgradnje i Glavnim projektom.
- Tokom građenja obezbjediti kontinuiranu ekološku kontrolu gradilišta da bi se spriječile akcidentne situacije (izlivanje nafte i naftnih derivata, ispuštanje otpadnih voda bez predhodnog prečišćavanja isl).
- U fazi izgradnje objekata, neophodno je izabrati mehanizaciju i transportna sredstva koja će minimalno uticati na degradaciju zemljišta.
- Tokom izgradnje objekata prethodno utvrditi deponiju za odvoženje zemlje iz iskopa, izvan kruga gradilišta, ukoliko ne postoji način da se iskoristi zemlja iz iskopa za planiranje terena.
- Građevinsku mehanizaciju neophodno je redovno održavati, odmah izvršiti sanaciju eventualnih mjesta curenja, a u slučaju akcidenta hitno intervenisati u skladu sa planom mjera i aktivnosti u ovakvim slučajevima.
- Radi zaštite mogućih arheoloških nalazišta, zbog slabe arheološke istraženosti područja, prilikom izvođenja građevinskih ili zemljanih radova bilo koje vrste, potrebno je osigurati arheološki nadzor, a ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na nalazište ili nalaze arheološkog značenja, prema članu 69. Zakona o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list RCG br. 49/10, 40/11, 18/19), pravno ili fizičko lice koje neposredno izvodi radove, dužno je prekinuti radove i o nalazu bez odgađanja obavijestiti nadležni organ radi utvrđivanja daljnjeg postupka.

Mjere za spriječavanje akcedenata

- Prilikom projektovanja i izgradnje pridržavati se smjernica i odredbi o zaštiti od požara i Zakona o zaštiti i spašavanju (Sl. list CG br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11, 54/16).
- Kontrolu seizmičkog rizika (kao i drugih elemenata rizika: tehnogenih akcedenata i elementarnih nepogoda) neophodno je realizovati kroz konkretizaciju zahtijeva za poboljšanje pristupačnosti svih elemenata životne sredine, organizovanje otvorenih prostora i izolacionih pojaseva za prihvatanje stanovništva u slučaju zemljotresnih razaranja, zatim limitiranje izgradnje novih objekata bez istovremenog stvaranja susjednih otvorenih površina, kao i projektovanje objekata u skladu sa zahtjevima jednostavnosti konstrukcija i njihove otpornosti na zemljotrese.

7.2. POSEBNE MJERE

Posebne mjere se donose za planske Lokacije kako bi se pojačale mjere za pojedine segmente usljed potencijalnog rizika na životnu sredinu i za Lokacije VO kod kojih su uočena odstupanjima u odnosu na pretežne urbanisričke parametre ili ograničenjima na lokaciji.

Prostorna jedinica/ Lokacija – Planirana namjena	Posebne mjere spriječavanja, smanjenja ili otklanjanja značajnih negativnih uticaja
Lokacija 1 Mješovita namjena (MN) Tehnička infrastruktura	Obavezna je izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija) Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – terciarni (unapređeni) tretman prečišćavanja
Lokacija 2 Površine za odbranu (OD) Površine za Sport i rekreaciju (SRP) Površine za Zdravstvo (Z) Površine za Groblje (GP) Površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije.
Lokacija 3 Površine za školstvo (ŠS) Mješovita namjena (MN)	Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 4 Površine za groblja (GP) Mješovita namjena (MN) Centralne djelatnosti (CD) Površine infrastrukture – drumski saobraćaj (IS) Površine za pejzažno uređenje javne namjene (PUJ)	Obezbjediti čiste vizure prema Park-šumi Ljuboviću iz pravca mosta Union bridž. Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 5 Centralne djelatnosti (CD) Površine za pejzažno uređenje javne namjene (PUJ)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Obezbjediti čiste vizure prema Park-šumi Gorica.
Lokacija 6 Centralne djelatnosti (CD)	Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 7 Centralne djelatnosti (CD) Površine za kulturu - K	Preporuka je da se iz plana isključi namjena Centralne djelatnosti Prije izrade planske/projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije Obezbjediti otvorene pristupe rijeci

Površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS)	Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 8 Centralne djelatnosti (CD) Mješovita namjena (MN) Površine za pejzažno uređenje (PU) Drumski saobraćaj (DS)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 9 Centralne djelatnosti (CD)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije Predvidjeti mjere zaštite od akcidentalnih situacija Obavezna izrada Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu
Lokacija 10 Površine saobraćajne infrastrukture (IS) Ostale prirodne površine (OP) Vodene površine (VK)	Obezbjediti saglasnost Upravljača ili drugih nadležnih institucija za zaštitu prirode - NP "Skadarsko jezero" Obavezna je izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija) Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
Lokacija 11 Mješovita namjena (MN)	Obezbjediti saglasnost Upravljača ili drugih nadležnih institucija za zaštitu prirode - NP "Skadarsko jezero" Obavezna je izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija) Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja
Lokacija 12 Površine za groblja (GP)	Predvidjeti predhodna hidrogeološka istraživanja. Predvidjeti drenažni sistem cijelog kompleksa groblja. Predvidjeti tačna mjesta za postavljanje kontejnera – odlagalište otpada. Unutar površine odlagališta otpadnog materijala osigurati prostor - odlagalište (zatvoreno ili ograđeno), i to posebno za organski otpad (cvijeće, zelenilo i sl.), a posebno za ostali kruti otpad (plastika, keramika i sl.). Tokom korišćenja groblja višak iskopane zemlje nastao prilikom iskopa grobnica ne smije se odlagati na samom groblju kao niti na susjednom prostoru predviđenom za širenje groblja već se mora odvoziti na za to predviđenu deponiju. Redovito odvoziti prikupljeni grobni otpad. Preporuka je da se tokom korišćenja groblja je upotreba ekoloških sanduka po standardima EU. Obodom groblja predvidjeti zaštitni (zeleni) pojas u više redova,
Lokacija 13 Površine za groblja (GP)	Predvidjeti predhodna hidrogeološka istraživanja. Predvidjeti drenažni sistem cijelog kompleksa groblja. Obodom groblja predvidjeti zaštitni (zeleni) pojas. Sprovesti podizanje zaštitnog pojasa (PUS) oko objekata komunalne infrastrukture, predviđen važećim planom.

	Tokom korišćenja groblja višak iskopane zemlje nastao prilikom iskopa ne smije se odlagati na samom groblju kao niti na susjednom prostoru predviđenom za širenje groblja već se mora odvoziti na za to predviđenu deponiju. Redovito odvoziti prikupljeni grobni otpad.
Lokacija 14 Površine za sanaciju, obradu i skladištenje otpada (TSO)	Predvidjeti mjere zaštite od akcidentalnih situacija. Sprovesti podizanje zaštitnog pojasa (PUS) oko objekata komunalne infrastrukture, predviđen važećim planom. Obezbjediti alternativnu upotrebu energije iz procesa spaljivanja guma. Obavezna izrada Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu
Lokacija 15 Centralne djelatnosti (CD)	Preporučuje se izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – terciarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
Lokacija 16 Centralne djelatnosti (CD)	Preporučuje se izrada Studije 0 stanja kopnenog i vodenog biodiverziteta u zonama planiranih intervencija Prije izrade planske/projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 17 Centralne djelatnosti (CD) Industrija i proizvodnja (IP)	Preporuka je da se iz plana isključe površine sa razvijenom vegetacijom koje su u funkciji zaštitnog pojasa. Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Sprovesti ozelenjavanje zadato planskim dokumentom
Lokacija 18 Centralne djelatnosti (CD) Površine za sport i rekreacija (SR)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Od rezultat pejzažne taksacije treba da zavisi dispozicija i gabariti objekta.
Lokacija 19 Centralne djelatnosti (CD)	Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – terciarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
Lokacija 20 Centralne djelatnosti (CD) Površine za pejzažno uređenje (PU)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
Lokacija 21 Centralne djelatnosti (CD)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije. Preispitati raspoložive kapacitete šireg okruženja kao i spratnost objekta. Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu i u skladu sa navedenim planirati broj korisnika.
Lokacija 22 Centralne djelatnosti (CD)	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu i u skladu sa navedenim planirati broj korisnika.

Lokacija 23 Objekti komunalne infrastrukture (IOK)	Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja
	Sprovesti podizanje zaštitnog pojasa (PUS) oko objekata komunalne infrastrukture, predviđen važećim planom.
Lokacija 24 Poljoprivredne površine (P) Naselje (N)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije za površine gdje se planira izgradnja objekata i saobraćajne infrastrukture
	Izbjegavanje primjene agrohemijskih sredstava na saturisanim zemljištima
	Kontrola upotrebe pesticida
Lokacija 25 Površine za industriju i proizvodnju (IP)	Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
	Predvidjeti mjere zaštite od akcidentalnih situacija.
	Sprovesti podizanje zaštitnog pojasa oko objekata komunalne infrastrukture.
	Obezbjediti radno-manipulativne površine i dovoljan broj parking mjesta za saobraćaj u mirovanju.
	Prostor komunalno opremiti i sanirati.
Lokacija 26 Objekti komunalne infrastrukture (IOK)	Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
	Sprovesti podizanje zaštitnog pojasa (PUS) oko objekata komunalne infrastrukture.
	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
Lokacija 27 Industrija i proizvodnja (IP)	Obezbjediti prečišćavanje otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja
	Obezbjediti radno-manipulativne površine i dovoljan broj parking mjesta za saobraćaj u mirovanju.
	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
	Formirati zaštitni zeleni pojas oko namjene industrija i proizvodnja
Lokacija 28 Saobraćajna infrastruktura (IS)	Preporuka je da se predmetna lokacija isključi iz ID PUP-a. Prenamjenjuje se zelena površina uz prugu čija je realizacija u toku.
	Obezbjediti prečišćavanje atmosferskih otpadnih voda
	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
Lokacija 29 Mješovita namjena (MN)	Obezbjediti saglasnost Upravljača ili drugih nadležnih institucija za zaštitu prirode - Park prirode "Rijeka Zeta"
	Prije izrade projektne dokumentacije obavezna je izrada Studije o stanja kopnenog biodiverziteta
	Prije izdavanja saglasnosti za gradnju obezbjediti infrastrukturno opremanje
	Obezbjediti odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda - tercijarni (unapređeni) tretman prečišćavanja

	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
Lokacija 30 Elektroenergetska infrastruktura (IOE)	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
Lokacija 31 Centralne djelatnosti (CD)	Obezbjediti minimalni procenat zelenila za planiranu namjenu
Lokacija 32 Elektroenergetska infrastruktura (IOE)	Izrada studije opravdanosti
	Prije izrade projektne dokumentacije obavezna je izrada Studije 0 stanja kopnenog biodiverziteta
	Izrada Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu
Lokacija 1 Vjerski objekat (VO)	Obezbjediti saglasnost Upravljača, Agencije za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice i drugih nadležnih institucija za zaštitu prirode i kulturnih dobara
	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obezbjediti radno-manipulativne površine i dovoljan broj parking mjesta za saobraćaj u mirovanju.
Lokacija 6 Vjerski objekat (VO)	Obezbjediti saglasnost nadležnih institucija za zaštitu kulturnih dobara
	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
Lokacija 8 Vjerski objekat (VO)	Obezbjediti saglasnost nadležnih institucija za zaštitu kulturnih dobara
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
Lokacija 9 Vjerski objekat (VO)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
Lokacija 10 Vjerski objekat (VO)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
Lokacija 13 Vjerski objekat (VO)	Obezbjediti saglasnost upravljača – Uprave za šume
	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
Lokacija 14 Vjerski objekat (VO)	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
Saobraćajna infrastruktura	Obezbjediti odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda
	Prije izrade projektne dokumentacije neophodna je Izrada Elaborata pejzažne taksacije
	Obavezna izrada projekata pejzažne arhitekture i projekta irigacije
GUR Velje Brdo	Obezbjediti saglasnost i smjernice Upravljača i drugih nadležnih institucija

	za zaštitu prirode - Park prirode "Rijeka Zeta"
	Sprovesti hidrogeološka, geotehnička i seizmičkih ispitivanja karakteristika terena pokažu da li planirane namjene predstavljaju rizik po objekte i prirodnu sredinu i da li planirane namjene mogu da se realizuju prema planskim predviđanjima.
	Prije izrade projektne dokumentacije obavezna je izrada Studije o stanja kopnenog biodiverziteta za cio zahvat GUR-a.
	Za srednjovekovnu tvrđavu potreban je nalaz nadležne institucije, odnosno izrada Studija zaštite kulturnih dobara čije smjernice i uslovi treba da su sastavni dio GUR-a Velje Brdo.
	Prva faza razvoja treba da obezbjedi pored navedenog i odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda (PPOV).
	Neophodno je predvidi prečišćivače otpadnih voda sa visokim stepenom prečišćavanja – terciarni (unapređeni) tretman prečišćavanja.
	Kako je jugoistočni dio planskog zahvata, u postojećim stanjem (na terenu) većim dijelom golet, tokom realizacije plana a u Fazama razvoja naglasiti sinhronizovano pošumljavanje/ozelenjavanje. Ovo se prije svega odnosi na dio prema koridoru auto-puta kako bi se blagovremeno obezbjedili sanitarno-higijenski uslovi za život.
	Za planski dio koji je na dijelu Parka prirode "Rijeka Zeta" 3 Zona sprovesti kontrolisano pošumljavanje/ozelenjavanje uz saglasnost i uslove nadležnih institucija.
	Zbog prenamjene prostora (postojeća planska namjena šume) izgradnju objekata proglasiti javnim interesom (Zakon o šumama)
	U tekstu plana se navodi "za dio objekata na urbanističkim parcelama datim u okviru blokova, planirati raspisivanje javnog konkursa za izradu Idejnog arhitektonskog rešenja", U skladu sa predhodnim navodima (javni interes) predlaže se da se <u>za cio kompleks radi javni konkurs</u> (Mastre plan) kao bi se sagledala kompozicija objekata, veza sadržaja, ujednačenost budućeg naselja, prozračnost, vizure i sl.
	I sve u skladu sa Opštim mjerama 7.1.

Obaveze nadležnih organa

Državni organi, organi lokalne uprave i ovlašćene i druge organizacije, dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obavještavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i mjerama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine i drugim propisima.

Obaveza Lokalne samouprave je:

- Tokom izrade razvojnog programa opštine definisati globalni seizmički rizik kao i nivo prihvatljivog rizika kao jedan od osnovnih parametra za izradu budućih planova
- Da izradi Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za naredni četvorogodišnji period.
- Izvrši popis neuređenih odlagališta, sačini plan sanacije odlagališta i uvrsti u Lokalni plan
- Da podiže, rekultiviše, održava i upravlja zelenim površinama i površinama od javnog značaja (zeleni zaštitni pojasevi, i td.).

Obaveza nadležnih organa je da inicira predhodna istraživanja, odnosno da izradi Studije, Projekte i Elaborate kao preduslov za implementaciju planskog dokumenta:

- Projekat detaljnih hidrogeološkim/geoloških istraživanja terena
- Elaborata o geomehaničkim/geotehničkim odlikama terena
- Projekat/plan sanacije napuštenih separacija pijeska i šljunka
- Elaborata pejzažne taksacije zelenila
- Studije 0 stanja biodiverziteta kopna/vode
- Studija zaštite kulturnih dobara.

8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA

Poštujući dosadašnja iskustva u izradi Strateških procjena uticaja, u praksi se moraju razmatrati najmanje dvije varijante:

- varijanta da se Plan nerealizuje
- varijanta da se Plan realizuje.

Značajnost	Nerealizovanje Plana	Realizovanje Plana
-- veoma negativan	/	1
- negativan	3	6
0 neznačajan/bez uticaja	7	/
++ veoma pozitivan	/	/
+ pozitivan	/	3
Ukupno	10	11

Uticaji	Nerealizovanje PUP-a		Realizovanje PUP-a	
	Primjedba	Značaj	Primjedba	Značaj
Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja				
Smanjenje broj vrsta	Ne očekuje se smanjenje broja vrsta	0	Iako je uticaj lokalnog karaktera zbog svog kumulativnog karaktera negativan uticaj će se odraziti na planski prostor i neposredno okruženje uslovljen zbirom drugih uticaja.	-
Uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja	Nema uticaja	0	Pojedine lokacije (9, 23) nalaze se na području ili u kontaktu sa EMERALD sajtom - Čemovsko polje, zaštićenim područjem NP "Skadarsko jezero" (10, 11), Park prirode "Rijeka Zeta" (29, GUR Velje Brdo), Spomenik prirode "Park šuma Gorica" (Vjrski objekti VO 1) ili su u kontaktu (13,14) sa ekološki osjetljivim područjima.	--
Pejzaž				
Narušavanje strukture predjela i panoramske vrijednosti pejzaža	Izgradnja nelegalnih turističkih i infrastrukturnih objekata uslovljava promjenu strukture i slike predjela.	0	Iako je uticaj lokalnog karaktera, zbog planiranje izgradnje može doći do promjene slike i panoramske vrijednosti predjela posebno na lokacijama 4, 5, 7, 9, 13, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 32, GUR Velje Brdo .	-
Zelene površine	Izgradnja objekata uslovljava smanjenje prirodnih zelenih površina	+	Planirane namjene i sadržaji neminovno će doći do smanjenja postojećih ili planiranih zelenih površina na lokacijama 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 14,	--

			15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 32, GUR Velje Brdo	
Vode				
Poboljšanje vodosnabdijevanja u području	Nema uticaja	0	Planirane namjene i sadržaji neminovno će doći do povećane potrebe za vodom.	-
Poboljšanje odvodnje otpadnih voda u području	Nelegalni objekti vjerovatno ispuštaju neprečišćene otpadne vode direktno u prirodu.	-	Obezbjediće se prečišćavanje otpadnih kanalizacionih i atmosferski voda. Rizik od zagađenja se javlja na lokacijama van urbanih područja i na periferijama (1,10, 11, 15, 23, 24)	+
Zemljište				
Očuvanje tla	Prenamjena zemljišta	-	Tokom planirane izgradnje novih industrijskih, proizvodnih, privrednih i drugih objekata neminovno će doći do gubitka i promjene strukture tla na lokacijama 1, 27, 28, 32, GUR Velje Brdo	- -
Očuvanje poljoprivrednog zemljišta	Gubitak poljoprivrednog zemljišta usjed prenamjene površina	0	Tokom planirane izgradnje novih industrijskih, proizvodnih, privrednih i drugih objekata neminovno će doći do gubitka poljoprivrednog zemljišta na lokacijama 1, 15, 27 i 32	-
Poboljšanje upravljanja čvrstim otpadom	Nelegalno odlaganje otpada.	-	Dati su uslovi za generisanje i prikupljanje komunalnog i drugog otpada.	+
Vazduh				
Povećanje ili smanjenje emisija štetnih materija (prašine, čađi, dima)	Nema uticaja	0	Zagađenja vazduha se očekuje usljed povećanja saobraćaja. Tokom građevinskih radova mašina očekuje se povećanja emisije štetnih materija (vremenski ograničena).	-
Upotreba obnovljivih izvora energije i povećavanje energetske efikasnosti	Nema uticaja	0	Planom su date smjernice za upotrebu obnovljivih izvora i racionalnu potrošnju energije. Date su preporuke za korišćenjem obnovljivih izvora energije.	+
Buka				
Povećavanje ili smanjenje postojećeg nivoa buke	Nema uticaja	0	Očekuje se povećan nivo buke u odnosu na propisan. Ovaj uticaj je prostorno ograničen.	-

U tabelarnom prikazu data je procjena uticaja planskog rješenja u korelaciji sa životnom sredinom, socijalnim uticajem i razvojem. Procjena je izvršena na osnovu predhodnih analiza vjerovatnoće, inteziteta i složenosti uticaja.

Iz Tabele je vidljivo da u slučaju nerealizovanja ID PUP-a od ukupno 12 uticaja koji su razmatrani identifikovana su 3 manja negativna, dok su 8 bez uticaja/neznačajni i 1 pozitivan.

U slučaju ID PUP-a od ukupno 12 uticaja koji su razmatrani identifikovan je 3 veća negativna, 6 manja negativna, dok su 3 pozitivna.

Na osnovu rezultata prethodnih analiza se može zaključiti da predložena planska rješenja mogu imati za posljedicu trajne promjene u namjeni i strukturi zemljišta i uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja. Pojedini potencijalni negativni uticaji na segmente životne sredine su minimizirani (zagađnje voda).

U odnosu na predloženo plansko rješenje i važeći dokument (PUP Podgorica/GUR Podgorica/GUR Golubovci iz 2014.) za planski prostor alternativno rješenje je da se neizgrađeno zemljište stavi u funkciju poljoprivrenog zemljišta (lokacija 1, 15, 25, 32), revitalizuju ili podignu zelene površine (lokacija 13, 14, 17, 18, 20, 23, 27, 28, [GUR Velje Brdo](#)) i zaustavi dalja gradnja. Na ovaj način bi se zaustavila degradacija postojećih i prenamjena planiranih zelenih površina, kao i usitnjavanje i trajni gubitak potencijalnog poljoprivrednog zemljišta i drugih prirodnih površina. Prostor je potrebno infrastrukturno opremiti.

U skladu sa navedenim, ali i u skladu sa predhodnim analizama predloženo je varijantno rješenje za ID PUP Glavnog grada - Podgorica (Tabela).

Prostorna jedinica/ Lokacija – Planirana namjena	Varijantno rješenje
Lokacija 1 Mješovita namjena (MN) Tehnička infrastruktura	Cijelu lokaciju prenamjenovati u poljoprivredne površine PO, u skladu sa stanjem na terenu.
Lokacija 4 Površine za groblja (GP) Mješovita namjena (MN) Centralne djelatnosti (CD) Površine infrastrukture – drumski saobraćaj (IS) Površine za pejzažno uređenje javne namjene (PUJ)	Isključiti namjenu centralne djelatnosti CD
Lokacija 7 Centralne djelatnosti (CD) Površine za kulturu - K Površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS)	Isključiti namjenu centralne djelatnosti CD
Lokacija 13 Površine za groblja (GP)	Isključiti iz plana lokaciju - sačuvati plansku namjenu postojeće stanje - površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.)
Lokacija 14 Površine za sanaciju, obradu i skladištenje otpada (TSO)	Isključiti iz plana lokaciju - sačuvati plansku namjenu postojeće stanje - površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.)
Lokacija 15 Centralne djelatnosti (CD)	Cijelu lokaciju prenamjenovati u poljoprivredne površine PO, u skladu sa stanjem na terenu i odustajanjem od važeće planske namjene (groblje) za dio lokacije.

Lokacija 17 Centralne djelatnosti (CD) Industrija i proizvodnja (IP)	Prenamjenovati u površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS u skladu sa stanjem na terenu – revitalizovati zaštitni pojas
Lokacija 18 Centralne djelatnosti (CD) Površine za sport i rekreacija (SR)	Isključiti namjenu centralne djelatnosti (CD). Planirati kao pretežne namjene: pejzažno uređenje javne namjene PUJ, sport i rekreacija SR
Lokacija 20 Centralne djelatnosti (CD) Površine za pejzažno uređenje (PU)	Smanjiti površine u namjeni centralne djelatnosti (CD). Formirati širi zeleni pojas - površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS
Lokacija 23 Objekti komunalne infrastrukture (IOK)	Isključiti iz plana lokaciju - sačuvati plansku namjenu postojeće stanje - površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.)
Lokacija 25 Površine za industriju i proizvodnju (IP)	Isključiti iz plana lokaciju - sačuvati plansku namjenu postojeće stanje - poljoprivredno zemljište PO i dijelom površine naselje N (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.)
Lokacija 27 Industrija i proizvodnja (IP)	Isključiti iz plana lokaciju – opšta planska namjena N (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.) ili prenamjenovati u ostale prirodne površine u skladu sa stanjem na terenu, neizgrađene, prirodne površine.
Lokacija 28 Saobraćajna infrastruktura (IS)	Isključiti iz plana lokaciju – sačuvati plansku namjenu DUP „Servisno - skladišna zona” – površine za pejzažno uređenje specijalne namjene PUS
Lokacija 32 Elektroenergetska infrastruktura (IOE)	Isključiti iz plana lokaciju - sačuvati plansku namjenu postojeće stanje - poljoprivredno zemljište PO i dijelom površine naselje N (PUP Glavnog grada Podgorice, 2014.)
GUR Velje Brdo Naselje (N) Saobraćajna infrastruktura (IS) Zelene površine (PU)	Isključiti iz plana plansku Zonu 5 koja se nalazi u 3 Zone zaštite Parka prirode “Rijeka Zeta” koja nije u funkcionalnoj vezi sa ostalim planskim zonama.

9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Analizom identifikovanih mogućih uticaja na životnu sredinu i utvrđivanjem njihove veličine, značaja i dometa, utvrđeno je da njihov uticaj neće prelaziti državne granice. Stoga nema potrebe da se sprovedu konsultacije sa susjednim državama.

10. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)

U skladu sa karakteristikama zahvata Plana i planiranim aktivnostima potrebno je pratiti stanje životne. Strateskom procjenom uticaja na životnu sredinu ne predviđa dodatni monitoring program u odnosu na državni godišnji Program monitoringa. Precizan monitoring je obavezno propisati u fazi Elaborata na životnu sredinu koji će se raditi na osnovu Idejnog, odnosno Glavnog projekta.

Monitoring kvaliteta voda

Ispitivanje kvalitativnih i kvantitativnih karakteristika površinskih i podzemnih voda u Crnoj Gori vrši Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, u okviru svoje osnovne djelatnosti i nadležnosti koja je određena Zakonom o vodama ("Sl. list RCG", br. 27/07 i "Sl. list CG", br.32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 80/17 i 84/18). Odsjek za kvalitet voda ima obavezu propisivanja programa kontinuiranog praćenja (monitoringa) stanja voda-površinskih voda, podzemnih voda i zaštićenih područja (Stanje kvaliteta voda u Crnoj Gori 2022. godine, Godišnji izvještaj (IV-22) - Odsjek za kvalitet voda, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju).

Monitoring površinskih voda se sprovodio po prioritetima, i skoro svi lokaliteti su obuhvaćeni u period od 3 godine. Kvalitet površinskih voda se kontroliše 4 puta godišnje na fizičko-hemijske pokazatelje (režim kiseonika, hranjive materije, biološke pokazatelje, ukupne ugljovodonike, teško isparljive lipofilne materije), u periodu januar-decembar i obuhvaćena su sva godišnja doba.

Podzemne vode - mrežom stanica i programom rada obuhvaćene su podzemne vode: izdani i kopani bunari, bušotine-stare i nove, koji se koriste od strane vodovodnih preduzeća ili će se koristiti za eksploataciju vode za piće, kao i bunari koji se nalaze u ranjivom području. Mrežu je činilo 48 mjernih mjesta. Pored postojeće mreže u okviru projekta "Jačanje administrativnih kapaciteta za implementaciju Okvirne direktive o vodama u Crnoj Gori", uspostavljena je mreža za monitoring podzemnih voda koja će biti dio budućeg sistema monitoringa. Učestalost monitoringa u pogledu nadzornog monitoringa treba da bude najmanje 2 puta godišnje (proljeće i jesen, odnosno tokom visokog i niskog nivoa vode), a uključni parametri praćenja: temperatura, sadržaj kisonika, pH vrij., elektroprovodljivost, nitrati, amonijak i fosfati.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće se zasniva i sprovodi na osnovu Zakona o vodama (Sl. list RCG br. 27/07 i Sl. list CG br. 27/07, 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 84/18). Voda za piće ima i veliki higijensko-epidemiološki značaj, jer se putem vode mogu izazvati i prenijeti mnoga bakteriološka, virusna i parazitarina oboljenja, kao i oboljenja povezana sa hemijskom neispravnošću. Sistemska kontrola zdravstvene ispravnosti vode za piće podrazumjeva praćenje fizičko-hemijske i mikrobiološke ispravnosti. Zdravstvene ustanove Institut za javno zdravlje i laboratorije DZ Bar vrše redovna ispitivanja vode za piće u Crnoj Gori.

Monitoring kvaliteta zemljišta

Monitoring kvaliteta zemljišta treba sprovoditi povremeno. Dugotrajno unošenje zagađujućih materija u zemljište može dovesti do smanjenja njegovog puferskog kapaciteta što kao posljedicu može imati trajnu kontaminaciju zemljišta i podzemnih voda. Monitoring kvaliteta zemljišta pratiti u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje (Sl. list RCG br. 18/97).

Monitoring kvaliteta vazduha

Monitoring kvaliteta vazduha se mora uspostaviti u skladu sa Evropskom direktivom o procjeni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES). Potrebno je pratiti zakonom propisane indikatore (imisijske koncentracije). Vrijednosti pratiti u odnosu na: Zakon o zaštiti vazduha (Sl. list CG br. 25/10, 40/11, 43/15, 73/19) i Uredbu o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha (Sl. list CG, br. 45/08, 25/12).

Monitoring treba vršiti povremeno, a u slučaju utvrđivanja povećanih vrijednosti treba preduzeti mjere sprječavanja rada lokalnih zagađivača, usmjeravanje saobraćaja u jednom pravcu, zabranu saobraćajnog prometa kroz pojedine zone.

Monitoring nivoa buke

Monitoring nivoa buke treba sprovoditi periodično, sa većim brojem kontrolisanja buke u toku ljetnje sezone, najprije u zoni turizma i stanovanja. Monitoring intenziteta buke pratiti u odnosu na: Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list Crne Gore br. 28/11, 28/12, 01/14, 02/18), Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG br. 060/11, 094/21).

Upravljanje otpadom

Upravljanje otpadom treba da bude u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl. list Crne Gore br. 64/11, 39/16), te kontrolisanje upravljanja treba sprovoditi kontinuirano. Precizan monitoring je obavezno propisati u fazi izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu koji će se raditi na osnovu Idejnih, odnosno Glavnih projekata.

Monitoring za druge elemente životne sredine i/ili parametre/indikatore stanja za koje se nađe opravdanje za uključivanje u Program monitoringa (radioaktivnost, i td.).

11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U predmetnom Izvještaju izvršena je analiza i ocjena mogućih uticaja planirane namjene, organizacije i korišćenje prostora u zahvatu Izmjene i dopune PUP-a opštine Glavnog grada Podgorice na životnu sredinu uključujući i zdravlje ljudi.

Izmjene i dopune PUP-a Glavnog grada Podgorice planirane su na 33 lokacije, u okviru kojih je izmjenjena namjena ili su dopunjeni uslovi za moguće sadržaje na već postojećim namjenama. Predmetne lokacije se nalaze u okviru GUR-a Podgorice, GUR-a Golubovci i van urbanih zona u okviru PUP-a Glavnog grada.

Imajući u vidu postojeće namjene predmetnih lokacija, kao i planirane aktivnosti, može se konstatovati da realizacija Izmjene i dopune PUP Glavnog grada uključuje određeni rizik po kvalitet pojedinih segmenata predmetnog područja.

Negativni uticaj planskog rješenja se očekuje usljed trajne promjene namjene i strukture zemljišta. Za prostor GUR-a Velje Brdo, zbog prenamjene prostora (postojeća planska namjena šume), izgradnju objekata/naselja proglasiti javnim interesom. Ostali negativni uticaji od strateškog značaja su planskim mjerama svedeni na ekološki prihvatljiv nivo ili su eliminisani.

U okviru Izvještaja su date preporuke kao i određene zabrane kojih se treba pridržavati u narednim fazama pri izradi tehničke dokumentacije. Takođe su utvrđene obaveze za izradu pojedinačnih Studija i Elaborata.

Pojedini uticaji biće tretirani u okviru procedure procjene uticaja na životnu sredinu (Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu na osnovu Idejnih i Glavnih projekata), a u skladu sa vrstom i karakteristikama projekta odnosno objekata za koje se rade.

12.REZIME

Pravni osnov

Odluku o izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice, br. 101-333/56 od 15. oktobra 2019. godine, donijelo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma ("Sl. list CG", br. br. 060/19 od 01.11.2019) na osnovu člana 9 Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "S. list CG", br. 59/11 i 52/16), a u skladu sa Odlukom o Izmjenama odluke o izradi izmjena i dopuna prostornourbanističkog plana Glavnog grada Podgorica ("Službeni list Crne Gore", br. 110/24 od 12.11.2024).

Planski osnov

Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice predstavljaju smjernice Prostornog plana Crne Gore do 2020, Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice (2014), Detaljnog prostornog plan autoputa Bar-Boljare, i druga razvojna dokumentacija. Studija valorizacije prostora u cilju proizvodnje energije iz obnovljivih solarnih izvora (IBI GROUP-WIND-GREENPOWER LABS, 2012), Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine (2014), Državni plan upravljanja otpadom u Crnog Gori za period 2015-2020. godine.

Metodologija i proces izrade Stratešku procjenu uticaja

Paralelno sa izradom Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice radi se i Strateška procjena uticaja ID PUP-a. Cilj ovog dokumenta je da ukaže na ključne segmente životne sredine koji mogu biti ugroženi realizacijom plana, tj. da se definišu najznačajniji uticaji na životnu sredinu, te mjere za smanjenje utvrđenih negativnih uticaja.

Ključna ograničenja za projektovanje u zahvatu predmetnog plana identifikovana su kroz Stratešku procjenu uticaja ID PUP-a.

Opis predloženog koncepta

Izmjene i dopune PUP-a se odnose na izmjenu namjene površina u zahvatu Generalne urbanističke razrade "Podgorica" i Generalne urbanističke razrade "Golubovci", kao i na Izmjene i dopune smjernica za sprovođenje Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorice u cjelokupnom zahvatu.

Predložene izmjene su definisane u programskom zadatku, koji je sastavni dio Odluke o izradi ID PUP-a Glavnog grada Podgorice, kao i realnim zahtjevima koji su iskazani u toku javnog uvida na predloženi Koncept i Nacrt plana.

Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a iznosi 1.508 km².

Ovim ID se vrši prenamjena planiranih površina lokacija koje su u užem gradskom području Podgorice (GUR Podgorica, GUR Golubovci, GUR Tuzi), kao i na pojedinim lokacijama izvan gradskog područja. Prenamjena je proistekla iz razloga nemogućnosti realizacije sadržaja u okviru date namjene. Definišu se uslovi i smjernice za realizaciju planiranih objekata koji su od društvenog i javnog interesa, kao i lokacije za koje je predviđena izrada Idejnog arhitektonskog konkursnog rješenja. Na osnovu sprovedenog javnog konkursa definiše se sadržaji predmetnog prostora, jer se radi o vrlo atraktivnim djelovima grada. Konkurs treba da da najoptimalnije rješenje koje će proisteći nakon detaljne analize i sprovedene ankete svih zainteresovanih subjekata kako bi se dobila jasna vizija razvoja i oblikovanja predmetnog područja. Takođeće se definišu objekti i sadržaji koji se mogu graditi na poljoprivrednom i ostalom zemljištu, sa jasnim smjernicama i odrednicama, kao i definisati smjernice i sadržaje u okviru naseljskih struktura odnosno pravce razvoja ruralnog područja i zaleđa grada.

U izmjenama i dopunama Prostorno urbanističkog plana Podgorice obrađeno je 49 zasebnih lokacija namjenjene izgradnji objekata od javnog i opšteg interesa (32 lokacije i GUR Velje Brdo) kao i vjerskih objekata (16 lokacija).

Lokacija 1 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice lokacija se nalazi u okviru LSL "Cijevna – planska jedinica 2.5". Na formiranoj lokaciji 1 dozvoljava se privremeno vršenje djelatnosti poljoprivredne proizvodnje, u skladu sa Ugovorom koji je potpisan od strane Ministarstva poljoprivrede, dok se ne steknu

uslovi za primjenu smjernica i uslova iz važećeg plana LSL "Cijevna - planska jedinica 2.5" mješovita namjena (MN). Na dijelu lokacije se vrši prenamjena u površine tehničke infrastrukture na kojoj je dozvoljeno formirati sadržaje i objekte koji su u funkciji aerodroma a u skladu sa razvojnim planovima, potrebama i standardima za tu vrstu objekata. Površina koja je data za potrebe razvoja avio saobraćaja i u funkciji je aerodroma se isključuje iz LSL "Cijevna - planska jedinica 2.5" i pridružuje planu LSL "Aerodrom".

Lokacija 2 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 2 se mijenja iz Mješovite namjene MN u površine od interesa za odbranu (OD), zdravstvo (Z), sport i rekreaciju (SR), groblje (G) i pejzažno uređenje (PU), iz razloga stvaranja uslova za korišćenje postojećeg prostora Kasarne u skladu sa NATO standardima i relevantnim zakonima i propisima za tu vrstu objekata (Uredba o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu - Sl. list CG, br. 48/08, 6/14), kao i ostala važeća zakonska regulativa koja uređuje oblast izgradnje, uređenja i zaštite prostora.

Lokacija 3 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", prema važećem DUP-u Blok 35-36 ovaj prostor je podijeljen na dvije urbanističke parcele, UP4 sa namjenom Školstvo i socijalna zaštita i UP4a sa namjenom DS saobraćajne površine. Ovim planom se redefinišu granice parcele za školstvo shodno površinama datim u važećem DUP-u, ostale površine se planiraju za MN. UP4 - Površine obrazovanja i socijalne zaštite - škole ŠK; UP4a - površine mješovite namjene MN.

Lokacija 4 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", pripadnost planu ID DUP-a "Čepurci", dijelovi lokacije 4 se djelimično prenamjenjuju u dio za mješovitu namjenu MN, malim dijelom u CD i dijelom saobraćajna infrastruktura, za potrebe parkiranja na otvorenom i u podzemnom garažnom prostoru a većim dijelom se definiše konačna granica groblja.

Lokacija 5 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", pripadnost planu DUP "Zagorič 1" dio zone A - dijelovi lokacije 5 se prenamjenjuju iz planirane namjene stanovanje srednjih gustina u namjenu centralne djelatnosti (CD) i površine za pejzažno uređenje (PU).

Lokacija 6 - Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", dijelovi lokacije se prenamjenjuju iz SMG u centralne djelatnosti (CD) za izgradnju multifunkcionalnog objekta (Dom zdravlja, apoteka, pošta, banka, mjesna kancelarija, punktovi javnih službi komunalnih preduzeća i dr.).

Lokacija 7 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 7 je GUR-om prema režimima uređenja definisana za urbanističku razradu Urbanistički projekat "Kasarna Morača". Planirane su površine za Kuturu (K), Centralne djelatnosti (CD) i površine za pejzažno uređenje specijalne namjene (PUS). Kako u proteklom periodu nije došlo do realizacije tog atraktivnog dijela uže gradske zone, to se ovim planom obzirom na atraktivnost same lokacije definišu smjernice za izradu međunarodnog javnog konkursa sa rješenjem za objekat Muzeja savremene umjetnosti, Prirodjačkog muzeja, parka kulture i umjetnosti i ostalih sadržaja koji su u funkciji kulture (K). Izabrano konkursno rješenje postaje sastavni dio UTU-a na osnovu kojih će se vršiti implementacija.

Lokacija 8 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a „Podgorica“, lokacija 8 pripada planskoj jedinici 1.5 u GUR-u Podgorice. Obzirom na atraktivnost same lokacije planirano je da se ovaj prostor sagleda i obradi kroz međunarodni javni konkurs idejnog arhitektonskog rješenja koje će postati sastavni dio važeće planske dokumentacije nižeg reda. Cilj Konkursa je odabir konkursnog rješenja koje će dati najkvalitetnije prijedloge za urbanističko rješenje prostora trga sa arhitekturom objekta BEKO na nivou koncepta, najracionalnije rješenje infrastrukturnih sistema i ostalih činilaca savremenog urbanog prostora.

Lokacija 9 – Lokacija je izvan GUR-a Podgorice obuhvata prostor duž magistralnog pravca Podgorica – Tuzi. Prema važećem planu DUP "Konik - Stari Aerodrom III" je po namjeni MN, a dato za izgradnju skladišta i servisa. ID izvršena je prenamjena lokacije u okviru centralnih djelatnosti (CD). Na ovom prostoru je planirano ovim planom da se formira Međunarodni institut za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST) – "Hadronska kancer terapija i istraživanje u oblasti biomedicine pomoću protona i težih jona". Pogodnost lokacije je blizina aerodroma, infrastrukturno je opremljena i na putnom pravcu Podgorica –Božaj što je pogodno sa stanovišta povezivanja regiona.

Lokacija 10 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 10 pripada po namjeni Površine saobraćajne infrastrukture – stalni granični prelaz se dopunjuje sadržajima za granično inspekcijske sadržaje.

Lokacija 11 – ID PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se mijenja iz ostale prirodne površine (OP) u površine mješovite namjene (MN) iz razloga stvaranja uslova za korišćenje postojećeg prostora nekadašnje karaule.

Lokacija 12 – ID GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje iz površina za industriju i proizvodnju (IP) u površine za groblja (GP). Površina lokacije iznosi 35,44 ha.

Lokacija 13 – ID GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje iz površina za pejzažno uređenje ograničene namjene (PUO) u površine za groblja za kućne ljubimce (GP). Površina obuhvata je 2,91 ha.

Lokacija 14 – ID GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje iz površina za pejzažno uređenje ograničene namjene (PUO) u površine za obradu, sanaciju i skladištenje otpada (IOK).

Lokacija 15 – Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 15 se prenamjenjuje iz površina za groblje u površine za centralne djelatnosti CD. Površina lokacije iznosi 48,76 ha

Lokacija 16 – ID PUP-a Glavnog grada se vrši prenamjena ove lokacije iz površina za stanovanje (SV) u površine centralnih djelatnosti (CD), površine za školstvo i socijalnu zaštitu (ŠS) u većem obimu, manjim dijelom za sport i rekreaciju (SR), dio se zadržava kako je to dato i u važećem planu SV.

Lokacija 17 – Izmjenama i dopunama GUR-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija 17 se redefiniše na način da se formiraju dijelom površine za CD, dijelom za Industriju i proizvodnju, kao i dijelom se formira površina za ranžirnu stanicu. Ukidaju se se površine za sport i rekreaciju.

Lokacija 18 – Prostorno urbanističkim planom Glavnog grada, prostor Beglaka je planiran kao sportsko-rekreativna zona sa parkovskim površinama. Predmetnim izmjenama dijelom se smanjuje površina za SR a povećava se površina za CD. Ovim planom se definišu namjene i daju smjernice za dalju izradu plana nižeg reda.

Lokacija 19 – ID PUP-a GL grada Podgorice, lokacija 19 se prenamjenjuje iz površina za poljoprivredu u površine centralnih djelatnosti za smještaj mjesne kancelarije, ambulate i dr. Planira se multifunkcionalni objekat (školstvo, zdravstvo i socijalna zaštita), a predviđa se implementacija planskog rješenja direktnim sprovođenjem.

Lokacija 20 – Ovaj prostor nije planski razrađivan u proteklom periodu. Obzirom na blizinu magistralnog pravaca Podgorica-Bar, ima povoljnu orijentaciju i uslove za formiranje saadržaja i objekata koji su u funkciji centralnih djelatnosti (CD). Površina lokacije iznosi 24,47 ha.

Lokacija 21 – Izmjenama i dopunama PUP-a GL grada Podgorice ova lokacija je predviđena za razvoj sadržaja koji su u okviru centralnih djelatnosti. Na ovim površinama se mogu graditi objekti koji će predstavljati sjevernu kapiju grada jer su na frekventnom magistralnom pravcu Podgorica – Kolašin. Sprovođenje putem ID DUP-a Prvoborac.

Lokacija 22 – ID PUP-a GL grada Podgorice, pripadnost planu DUP Agroindustrijska zona, površine za IP se mijenja u CD i u okviru date namjene dati smjernice i uslove za izgrađeni objekat Distributivnog centra, iz razloga nemogućnosti realizacije planiranih sadržaja iz važećeg plana.

Lokacija 23 – Ovaj prostor nije planski razrađivan u proteklom periodu. Prema namjeni je zelena površina (PU), pa se ovim planom vrši prenamjena u sadržaje komunalne infrastrukture (IOK). Lokacija je opredijeljena za sadržaje komunalne infrastrukture, upravna zgrada Čistoća d.o.o., manipulativne površine potrebne za parkiranje i smještaj vozila za sakupljanje otpada kao i magacinski i radionički prostori.

Lokacija 24 - Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje u površine naselja u okviru koje se formira Manastirski kompleks sa svim pratećim sadržajima i objektima za obavljanje vjerskih obreda uz izgradnju pristupnog puta. Obavezna je izrada IR na koje se daje saglasnost Službe gradskog arhitekta, koje postaje sastavni dio UTU-a.

Lokacija 25 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a „Podgorica“, lokacija se prenamjenjuje iz površina za poljoprivredu u površine naselja u okviru koje je planirana izgradnja privrednih industrijskih objekata. Na tom prostoru se mogu graditi proizvodni objekti u funkciji drvoprerađivanja. Površina lokacije je 37.724,03 m². Obavezna je izrada IR na koje se daje saglasnost Službe gradskog arhitekta, koje postaje sastavni dio UTU-a.

Lokacija 26 – Prenamjena se vrši iz zelenih površina u površine za komunalnu infrastrukturu. Nakon javnog uvida Koncepta, JP "Zelenilo" je podnijelo inicijativu za određivanje lokacije za izgradnju kompostane u okviru prostora koji se koristi za rasadničku proizvodnju. Implementacija direktnim sprovođenjem iz ovog plana. Obavezna izrada IR koji postaje sastavni dio UTU-a nakon pozitivne ocjene i saglasnosti Službe gradskog arhitekta.

Lokacija 27 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje iz površina naselja (N) u površine za Industriju i proizvodnju (IP). Obavezna izrada IR na koje se daje saglasnost Službe gradskog arhitekta koje postaje sastavni dio UTU.

Lokacija 28 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija, koja je u zaštitnom pojasu (PUS) željezničke infrastrukture, se prenamjenjuje u saobraćajne površine (IS) u mirovanju – parking.

Lokacija 29 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija, je Prema važećoj LSL "Mareza" mješovita namjena. Zbog očuvanja rekreativnog i ugostiteljskog karaktera zone i njenog specifičnog identiteta dozvoljena je izgradnja: ugostiteljski objekti i objekti za smještaj gostiju; objekti za kulturu, sport i rekreaciju; parkinzi za smještaj vozila korisnika. Za datu lokaciju primjenjuju se indexi zauzetosti i izgrađenosti dati Izmjenama i dopunama.

Lokacija 30 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", zadržava se postojeća namjena. Na dijelu parcele se planira izgradnja magacina za potrebe održavanja i skladištenja opreme prema Idejnom rješenju na koje saglasnost daje Služba Gradskog arhitekta.

Lokacija 31 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija, koja je u zahvatu DUP-a "Konik Stari Aerodrom III", mješovite namjene (MN). U okviru ove namjene je dozvoljena izgradnja objekta administrativnog karaktera (izgradnja objekata u funkciji tužilaštva i sudstva - Palata pravde).

Lokacija 32 – Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu PUP-a "Podgorica", lokacija se prenamjenjuje iz površina za poljoprivredu (P) i naselje (N) u površine elektroenergetske infrastrukture - solarna elektrana (IOE).

GUR Velje Brdo - Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice ova lokacija, koja je prema važećem planu namjene šumske površine i lokacija za solarnu elektranu (SEL), se planira za izgradnju novog stambeno-poslovnog kompleksa (formiranja "novog grada") kao jedinstvene prostorne i funkcionalne cjeline. Predmetno područje predstavlja integralni dio budućeg razvoja urbane Podgorice. Planiran je razvoj u 5 faza koje će se razvijati u skladu sa realnim potrebama grada i naselja. Čitav prostor je podijeljen po zonama i po blokovima koji međusobno korespondiraju a u okviru kojih se razvijaju sadržaji: CD - centralnih djelatnosti; SS - višeporodično stanovanje i stanovanje sa djelatnostima (objekti kolektivnog stanovanja i poslovanja u lamelama); SMG - porodično stanovanje (stanovanje u porodičnim objektima tipa vila); MN - ekskluzivno stanovanje sa djelatnostima (hotelsko-ugostiteljski objekti - biznis centri-multiplex centri i dr.); SR - sportsko rekreativne zone; Z - objekti zdravstva (dom zdravlja, poliklinika, bolnica); ŠS - objekti obrazovanja i socijalne zaštite (škole, jaslice, vrtići, domovi učenika, domovi za stare, dnevni centri i centri za djecu ometenu u razvoju); K - objekti kulture (srednjovekovna tvrđava, i paviljon artefakata kulturnog naslijeđa); T – turizam (hoteli, kongresni hoteli, biofilni hoteli-spoj prirode i objekta, itd); VP - Vodne površine (vještačka jezera u parkovskim površinama); Ostale kompatibilne namjene u funkciji infrastrukture i ostalih sadržaja; PU - površine pejzažnog uređenja (parkovske površine sa sadržajima pasivne i aktivne rekreacije i paviljonom botaničke baste).

Površine za vjerske objekte (VO)

- Lokacija 1 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i obuhvata širi prostor crkve Svetog Đorđa. Planirana je izgradnja memorijalnog parka sa spomen kosturnicom I kriptom u kojoj bi se održavali vjerski obredi posvećeni postradalima I uredilo groblje.
- Lokacija 2 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu Žrtava fašizma. Obradena je u okviru plana nižeg reda DUP "Konik Sanacioni plan" i definisana kao UP 265.
- Lokacija 3 je prema važećem PUP-u definisana prema namjeni za površine vjerskih objekata. Na predmetnoj lokaciji postoji izgrađen vjerski objekat Crkva Sv. Velikomučenika Georgija. Planirana izgradnja parohijskog doma.
- Lokacija 4 se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica" i obuhvata prostor pomjesnog groblja sa crkvom SV. Nikole u Donjim Kokotima. Prema važećem PUP-u data površina je po namjeni groblja. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu izvan GUR-a "Podgorica", lokacija 4 je definisana za Površine za vjerske objekte i površine groblja. Ovim izmjenama se na dijelu površine za vjerske objekte, planira izgradnja Parohijskog doma.
- Lokacija 5 se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica" i pripada seoskom području, ruralnom zaleđu grada. Po važećem planu je poljoprivredne površine. Površina lokacije iznosi 6292,19 m². Ovim izmjenama se na dijelu površine za vjerske objekte, planira izgradnja Crkve, Parohijskog doma i ostalih pratećih dijelova.
- Lokacija 6 se nalazi u okviru GUR-a „Podgorica“, i nalazi se na lokalitetu Crkvine (Tološi), na kojima se nalaze ostaci srednjovjekovne Crkve (apsida visine oko 1 m, i zidovi crkve, Časna trepeza i dr.). Površina parcele iznosi 68.865,54 m². Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a „Podgorica“, lokacija 6 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskih objekata I površine pejzažnog uređenja. Na lokaciji se stvaraju uslovi za izgradnju objekata koji su u funkciji obavljanja vjerskih obreda.
- Lokacija 7 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica", na prostoru koji pripada DUP u "Sadine". Po namjeni je MN – mješovita namjena u okviru koje je moguća izgradnja i vjerskih objekata kao kompatibilnih sadržaja osnovnoj namjeni stanovanja i poslovanja. Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice u dijelu GUR-a "Podgorica", lokacija 7 prema pravilniku je definisana kao Površine za mješovitu namjenu u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskog objekta.
- Lokacija 8 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i nalazi se u zoni zaštićene okoline kulturnog dobra. Lokacija je u sklopu manastira Zlatica, sa manastirskim konakom. Površina parcele je 4.087 m². Izmjenama i dopunama PUP-a Glavnog grada Podgorice lokacija 8 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja objekata u svrhu vjerskih obreda.
- Lokacija 9 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na Bulevar Willy Brant-a i Orjensku ulicu u pravcu sjeverozapad-jugoistok. Površina parcele iznosi 9.914,25 m². Izmjenama i dopunama lokacija 9 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskih objekata.
- Lokacija 10 je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, odnosno u okviru GUR-a definisana sa namjenom SS - stanovanje srednjih gustina kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP "Zagorič 3-4 – zona 2". U planu je data kao UP27 u bloku 3a (3a27) namjene CD - poslovanje. Izmjenama i dopunama lokacija 10 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja vjerskih objekata.
- Lokacija 11 je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, u okviru GUR-a, sa definisanom namjenom stanovanje kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP Momišići A čije su Izmjene i dopune u izradi. Izmjenama i dopunama lokacija 11 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti na kojima je moguća izgradnja vjerskog objekta. Planirana je izgradnja parohijskog doma. Površina lokacije je 732,22 m².
- Lokacija 12 je prema važećem PUP-u Glavnog grada Podgorice, u okviru GUR-a, sa definisanom namjenom stanovanje kao pretežnom namjenom, s tim da u okviru iste mogu postojati i

komplementarne namjene koje ne ometaju osnovnu namjenu. Planski je razrađivana planom nižeg reda DUP "Stambena zajednica VI Stara Varoš", definisana je urbanistička parcela UP53, sa namjenom stanovanje velike gustine. Izmjenama i dopunama lokacija 12 se po namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je moguća izgradnja vjerskog objekta. Planirana je izgradnja crkve sa pratećim sadržajima. Površina lokacije je 2231.50 m².

- Lokacija 13 se nalazi u okviru PUP-a "Podgorica", izvan granica GUR-a. Po namjeni je površine šuma. Izmjenama i dopunama lokacija 13 se prema namjeni definiše kao Površine za vjerske objekte. Na lokaciji se stvaraju uslovi za izgradnju objekata koji su u funkciji obavljanja vjerskih obreda.
- Lokacija 14 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i sa istoka je ograničena Bulevarom prema opštini Tuzi sa jedne strane, a sa druge strane kompleksom "13. jul Plantaže" a.d. Prema važećem planu je definisana kao površine za industriju i proizvodnju - IP. Pripada planksoj jedinici 10.14 DUP "Tuški put". Navedena lokacija na inicijativu Islamske zajednice je dodijeljena odlukom Vlade Crne Gore za potrebe izgradnje Islamskog centra sa pratećim sadržajima. Površina lokacije je 30.000 m². Izmjenama i dopunama lokacija 14 se prema namjeni definiše kao Površine za centralne djelatnosti u okviru kojih je dozvoljena izgradnja vjerskih objekata. Planirana je izgradnja Islamskog centra sa pratećim sadržajima kulturno edukativni i rekreativni u površini od max 25.000 m² BGP-a ne uračunavajući podrumске etaže koje bi bile u funkciji garažiranja i tehničkih prostorija.
- Lokacija 15 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu Braće Ribar i Marka Mašanovića i nije privedena namjeni. U okviru je planskog dokumenta nižeg reda DUP "Konik Sanacioni plan" i definisana je kao UP172 blok D, sa namjenom površine za vjerske objekte. Površina parcele je 3565 m². Izmjenama i dopunama lokacija 15 se potvrđuje prema namjeni kao Površine za vjerske objekte.
- Lokacija 16 se nalazi u okviru GUR-a "Podgorica" i saobraćajno je povezana na ulicu 8 Marta. Pripada planskoj jedinici 3.4 - DUP Čepurci (2020.). Prema tom planu je definisana namjena SMG, stanovanje male gustine. Površina lokacije je 1543,21 m². Izmjenama i dopunama lokacija 16 se prenamjenjuje u Površine za mješovitu namjenu na kojoj je moguća izgradnja vjerskog objekta.

Saobraćajna infrastruktura

- Rekonstrukciju saobraćajnice II Crnogorskog bataljona
- Rekonstrukciju i izgradnju raskrsnice na Bulevaru Podgorica - Danilovgrad, za dionicu u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana „Gornja Gorica 2 - Zona A“
- Izgradnju gradske obilaznice
- Površine saobraćajne infrastrukture – parking garaže
- Kružne raskrsnice - Ovim izmjenama i dopunama se dozvoljava da se na gradskim saobraćajnicama mogu planirati i izvoditi kružne raskrsnice na mjestima gdje je protok saobraćaja usporen i stvaraju se saobraćajni čepovi a izvodljivo je sa stanovišta bezbednosti i nesmetanog kretanja vozila.

Opis postojećeg stanja životne sredine

U okviru ovog dijela dokumenta dat je detaljniji opis karakteristika životne sredine na osnovu raspoloživih podataka za Glavni grad Podgoricu te i iz Informacija Agencije za zaštitu životne sredine o stanju životne sredine u Crnoj Gori za [2022.](#) i [2023. godinu](#).

Opšti i posebni ciljevi strateške procjene uticaja

Opšti ciljevi strateške procjene definisani su na osnovu zahtjeva i ciljeva u pogledu zaštite životne sredine u drugim planovima i programima, kao i ciljeva zaštite životne sredine utvrđenih na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Posebni ciljevi zaštite životne sredine planskog područja utvrđeni se na osnovu analize postojećeg stanja životne sredine i značajnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rješavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine.

Opis mogućih značajnijih uticaja na životnu sredinu

Strateškom procjenom su identifikovani sljedeći uticaji na životnu sredinu:

- gubitak prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata
- uticaj na zaštićene i ugrožene vrste, njihova staništa i ekološki osjetljiva područja
- gubitak poljoprivrednog zemljišta
- smanjenje zelenih površina
- promjena slike predjela i uticaj na vizure
- zagađenje podzemnih i površinskih voda
- zagađenje vazduha
- zagađenje zemljišta
- prekomjerno povećanje nivoa buke
- upotreba alternativnih izvora energije.

Sumarni pregled procjene uticaja na životnu sredinu po planskim lokacijama u okviru ID PUP-a dat je u tabelarnim prilogima ovog Izvještaja.

Mjere za ublažavanje uticaja i monitoring

U ISPU na životnu sredinu za ID PUP-a plana Glavnog grada Podgorice date su mjere za uklanjanje i ublažavanje uticaja koje treba sprovesti u toku planiranja, projektovanja i izgradnje objekata. Opšte mjere se odnose na sve planske LOKACIJE ([Lokacije 1 – 32](#), [GUR Velje Brdo](#), Lokacije VO 1-16 i saobraćajnu infrastrukturu). Posebne mjere se donose za planske Lokacije kako bi se pojačale mjere za pojedine segmente usljed potencijalnog rizika na životnu sredinu i za Lokacije VO sa odstupanjima u parametrima ili ograničenjima na lokaciji. Predloženo je varijantno rješenje i monitoring za određene komponentne životne sredine i naložene obaveze nadležnim organima.

I ZAKONSKI PROPISI OD ZNAČAJA ZA IZRADU STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG br. 52/16)
- Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20)
- Zakon o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/16, 073/19)
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. list CG br. 054/16, 018/19)
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG br. 075/18)
- Zakon o integrisanom spriječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (Sl. list RCG br. 80/05 i Sl. list CG br. 54/09, 40/11, 42/15, 54/16)
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG br. 64/11, 39/16)
- Zakon o zaštiti vazduha (Sl. list CG br. 25/10, 40/11, 43/15, 73/19)
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list CG br. 28/11, 28/12, 01/14, 02/18)
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG br. 49/10, 40/11, 18/19)
- Zakon o šumama (Sl. list CG br. 74/10, 40/11, 47/15)
- Zakon o vodama (Sl. list RCG br. 027/07, Sl. CG br. 073/10, 032/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 02/17, 80/17, 84/18)
- Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (Sl. list RCG, br. 15/92, 59/92, 27/94 i Sl. list CG, br. 73/10, 32/11)
- Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (Sl. list CG br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16)
- Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja (Sl. list CG br. 35/13)
- Zakon o inspekcijskom nadzoru (Sl. list RCG br. 39/03 i Sl. list CG br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16)
- Zakon o zaštiti i spašavanju (Sl. list CG br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11, 54/16)
- Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. list CG br. 055/16, 074/16)
- Zakon o veterinarstvu (Sl. list CG br. 30/12, 48/15, 52/16)
- Zakon o industrijskim emisijama (Sl. list CG br. 17/19, 03/23)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama (Sl. list CG br. 44/12)
- Zakon o ratifikaciji kjoto protokola uz okvirnu konvenciju ujedinjenih nacija o promjeni klime (Sl. list RCG br. 17/07)
- Zakon o ratifikaciji Evropska Konvencija o predjelima ratifikovana (Sl. list CG br. 06/08)
- Zakon o potvrđivanju konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Sl. list CG - Međunarodni ugovori, br. 03/09)
- Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine (Sl. list CG br. 19/13)
- Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha (Sl. list CG br. 25/12)
- Uredba o prestanku važenja Uredbe o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda (Sl. list CG br. 104/20)
- Uredba o popisu vrsta opasnih materija, dozvoljenim količinama i kriterijumima za kategorizaciju opasnih materija (Sl. list CG br. 5/11)
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada (Sl. list CG br. 33/13, 65/15)
- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda (Sl. list CG br. 25/19)
- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda (Sl. list CG br. 52/19)
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (Sl. list CG br. 56/19)

- Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG br. 060/11, 094/21)
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i Katalogu otpada (Sl. list CG br. 59/13, 83/16)
- Odluka o uslovima i načinu sahranjivanja umrlih i uređivanju i održavanju groblja (Sl. list RCG - opštinski propisi br. 19/98 i 40/15)
- Odluka o dopuni Odluke o uslovima i načinu sahranjivanja umrlih i uređivanju i održavanju groblja (2016).

II LITERATURA

- Prostorno urbanistički plana Glavnog grada Podgorice do 2025. godine (2014)
- Izveštaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Prostorno urbanistički plan Glavnog grada Podgorica (2014)
- Informacije o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2021. godinu. Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore (2022)
- Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2022. Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore (2023)
- [Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2023. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Agencija za zaštitu životne sredine \(2024\)](#)
- Procjena rizika od katastrofa Crne Gore. Vlada Crne Gore, Ministarstvo Unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje (2021)
- Lokalni plan zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorice za period 2019 - 2022.
- Akcioni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice (2017. godine)
- Strategija adaptacije na klimatske promjene Glavnog grada Podgorice (2016)
- Plan održive urbane mobilnosti Glavnog grada Podgorice (2020)
- Godišnji izvještaj o realizaciji programa monitoringa vazduha na teritoriji Glavnog grada Podgorice u periodu ljetu 2022/proljeće 2023. godine. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (CETI) Podgorica (2023)
- [Mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha - Treći ciklus mjerenja na tri lokacije u Glavnom gradu Podgorici u 2024. godini. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. \(CETI\) Podgorica \(15.08.2024.\)](#)
- Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada Podgorice (Sl. list CG - opštinski propisi, br. 15/13, 27/15)
- Nivo buke u životnoj sredini – Monitoring buke, Glavni grad Podgorica (I i II ciklus). Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o. (CETI) Podgorica (2023)
- EKOLOŠKI GODIŠNJAK IV - 2022 - Stanje kvaliteta voda u Crnoj Gori 2022. Godine, Godišnji izvještaj (IV-22) (Odsjek za kvalitet voda, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju).
- Petrović, D., Hadžiablahović, S., Vuksanović, S., Mačić, V., Milanović, Đ., Lakušić, D. (2019): Katalog tipova staništa Crne Gore značajnih za Evropsku Uniju (Catalogue of habitat types of EU importance of Montenegro). 1–174. Verzija 3. Podgorica-Banja Luka-Beograd.
- Milanović, Đ., Caković, D., Hadžiablahović, S., Vuksanović, S., Mačić, V., Stešević, D., Stanišić-Vujačić, M., Biberdžić, V., Lakušić, D. (2021): Priručnik za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku uniju sa obrađenim glavnim indikatorskim vrstama
- Eionet Portal (European Environment Information and Observation Network)
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine (Ministarstvo održivog razvoja i turizma CG, jul 2016.)
- Nacionalna strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 - 2020. godine (Ministarstvo održivog razvoja i turizma CG, decembar 2015.)
- Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 - 2020. godine
- Strateški master plan za upravljanje čvrstim otpadom za Republiku Crnu Goru (2004)

- Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za Državni plan upravljanja otpadom Crne Gore (EuropeAid/131273/C/SER/ME, 2015)
- Kjoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Okvirna Konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama
- Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. list RCG br. 76/06)
- Evropska Konvencija o predjelima (European Landscape Convention, Florence, 2000)
- Konvencije o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska Konvencija)
- Direktiva o staništima (Habitat Direktiva 92/43 EEC).